Adrian Nicolae Romonți - coordonator
Ana Maria Baciu Anca Hassoun Cosmin Borza
Marilena Buzatu Nicoleta Popa Tereza Deji

BAC 2014

Include modelul 2013

EXAMENUL DE BACALAUREAT NAȚIONAL 2014
LIMBA ȘI LITERATURA ROMÂNĂ
MODELE DE TESTE
FILIERA TEORETICĂ - PROFIL UMANIST, FILIERA VOCAȚIONALĂ - PROFIL PEDAGOGIC

editura Delfin

Scanned with OKEN Scanner

Scanned with OKEN Scanner

Argument

Dragă absolventule,

Ne permitem să te numim astfel, deşi suntem convinşi că nu te-ai obişnuit încă să adopţi acest statut. Fără să îţi dai seama, poate, Timpul te-a luat de mână şi te-a aruncat pe nesimţite într-o altă dimensiune a devenirii. Eşti poate confuz, simţindu-te ca într-un Pat al lui Procust, sfâşiat de cele două forţe ale lui Cronos, care se năpustesc asupra ta şi te aruncă fără să vrei în spectacolul necunoscutului. Deşi glasul adolescenţei îţi zâmbeşte candid, cu ochii înlăcrimaţi, viitorul, care se identifică de acum cu Maturitatea, te pune faţă în faţă cu idealul, cu visul tău de o viaţă, care e pe cale să se materializeze. Dar tot copilul din tine îţi dă curajul să te aventurezi, să te îndrepţi încrezător spre prima treaptă a maturităţii. Obstacolul pe care Destinul pare să-l fi creionat în drumul devenirii tale ontologice şi care poartă un nume atât de banal, *BAC*, ţi-a învăluit fiinţa încă de când ai păşit pentru prima oară pragul liceului. Acum, însă, ameninţarea tinde să te sufoce, te face să te pierzi cu firea sau, uneori, să te laşi abandonat inevitabilului „fie ce-o fi". Ei bine, vrem să îţi spunem că, în aceste momente, lupta cu tine însuţi devine singura posibilitate de propulsare pe o altă treaptă a iniţierii. Şi nu uita că lupta nu o duci de unul singur. Chiar dacă ţi-e greu să conştientizezi asta acum, te putem asigura că sunt multe persoane în jurul tău care îţi urmăresc evoluţia şi care te susţin în tot ceea ce faci. Cred că devine inutil să-i amintesc aici pe părinţii tăi, care sunt trup şi suflet alături de tine, pe prietenii tăi, care abia aşteaptă să „ude" victoria, rudele, profesorii şi toţi cei ce te cunosc. Şi, ca să fii convins că nu te afli singur în bătălia care te aşteaptă, profesorii care au realizat această culegere de teste îţi pun la dispoziţie câteva sfaturi, pe care noi le-am crezut utile, ca tu să ieşi *Învingătorul*. Aşadar, urmăreşte-ne cu atenţie.

Nouă nu ne rămâne acum decât să-ţi urăm mult, mult succes şi să te asigurăm că nu eşti singur în depăşirea acestui prag important din viaţa ta.

Cu mult drag,
Autorii

Programa de examen pentru disciplina Limba şi Literatura Română Bacalaureat

I. STATUTUL DISCIPLINEI

Limba şi literatura română ocupă un statut important în structura examenului de bacalaureat, prin ponderea sa reflectată în prezenţa celor două forme obligatorii de evaluare a performanţelor: în competenţele lingvistice de comunicare orală în limba română şi în competenţele generale şi specifice formate pe durata învăţământului secundar superior, liceal (proba scrisă), probă comună pentru toate filierele, profilurile şi specializările.

Curriculumul liceal, care stabileşte *principiul studierii limbii şi literaturii române din perspectivă comunicativ-funcţională*, pune accent pe **latura formativă a învăţării**, fiind centrat pe *achiziţionarea de competenţe*, fapt care a determinat precizarea, în programa de bacalaureat, a competenţelor de evaluat şi a conţinuturilor din domeniile: **A. literatura română, B. limbă şi comunicare**.

Proba scrisă vizează competenţele de receptare şi de producere a mesajelor scrise (inclusiv a unor mesaje care transpun în scris strategii şi reguli de exprimare orală). Structura subiectelor permite rezolvarea acestora în 3 ore de examen şi este în conformitate cu prezenta programă de bacalaureat 2010-2011.

Evaluarea performanţei în competenţele lingvistice de comunicare orală în limba română se aplică în receptarea mesajelor orale şi scrise şi în producerea unor tipuri de discurs (descriptiv, informativ, narativ, argumentativ) exersate în cadrul învăţământului liceal. Subiectele cuprind texte literare şi nonliterare, la prima vedere, precum şi itemii corespunzători evaluării competenţelor specifice şi a conţinuturilor asociate din prezenta programă. Subiectele vor avea un grad de complexitate care să permită tratarea integrală a acestora în maximum 10-15 minute.

II. COMPETENŢE DE EVALUAT

Prin susţinerea examenului de bacalaureat la această disciplină, elevul va trebui să facă dovada următoarelor competenţe dobândite în ciclul inferior şi în cel superior de liceu (clasele a IX-a – a XII-a), corelate cu anumite conţinuturi parcurse în cele două cicluri liceale:

Scanned with OKEN Scanner

1. Utilizarea corectă şi adecvată a limbii române în diferite situaţii de comunicare

Competenţe specifice	Conţinuturi asociate
1.1. Utilizarea adecvată a strategiilor şi a regulilor de exprimare orală în monolog şi în dialog, în vederea realizării unei comunicări corecte, eficiente şi personalizate, adaptate unor situaţii de comunicare diverse	- reguli ale monologului (contactul vizual cu auditoriul; raportarea la reacţiile auditoriului (şi) în condiţii de examinare), tehnici de construire a monologului; tipuri de monolog: povestire/relatare orală, descriere orală, monolog informativ, monolog argumentativ, exprimarea orală a reacţiilor şi a opiniilor privind texte literare şi nonliterare, filme artistice şi documentare, spectacole de teatru, expoziţii de pictură etc.; adecvarea la situaţia de comunicare (auditoriu, context) şi la scopul comunicării (informare, argumentare/persuasiune etc.)
	- reguli şi tehnici de construire a dialogului (atenţia acordată partenerului, preluarea/cedarea cuvântului la momentul oportun, dozarea participării la dialog etc.); tipuri: conversaţia, discuţia argumentativă, interviul (interviul publicistic, interviul de angajare); adecvarea la situaţia de comunicare (partener, context etc.) şi la scopul comunicării (informare, argumentare/ persuasiune etc.); argumentare şi contraargumentare în dialog
	- stilurile funcţionale adecvate situaţiei de comunicare
	- rolul elementelor verbale, paraverbale şi nonverbale în comunicarea orală: privire, gestică, mimică, spaţiul dintre persoanele care comunică, tonalitate, ritmul vorbirii etc.
1.2. Utilizarea adecvată a tehnicilor de redactare şi a formelor exprimării scrise compatibile cu situaţia de comunicare în elaborarea unor texte diverse	- reguli generale în redactare (structurarea textului, adecvarea la cerinţa de redactare, adecvare stilistică, aşezare în pagină, lizibilitate)

Scanned with OKEN Scanner

- relatarea unei experienţe personale, descriere, povestire, argumentare, ştiri, anunţuri publicitare, corespondenţă privată şi oficială; cerere, proces-verbal, curriculum vitae, scrisoare de intenţie, scrisoarea în format electronic (e-mail)
- exprimarea reacţiilor şi a opiniilor faţă de texte literare (studiate sau la prima vedere) şi nonliterare, argumentare, rezumat, caracterizare de personaj, analiză, comentariu, sinteză, paralelă, eseu structurat, eseu liber/nestructurat
- modalităţi de indicare a bibliografiei, normele citării
- normele limbii literare la nivelurile: ortografic şi de punctuaţie, morfosintactic, lexico-semantic, stilistico-textual

2. Utilizarea adecvată a strategiilor de comprehensiune şi de interpretare, a modalităţilor de analiză tematică, structurală şi stilistică în receptarea textelor literare şi nonliterare

Competenţe specifice	**Conţinuturi asociate**
2.1. Identificarea temei şi a modului de reflectare a acesteia în textele studiate sau în texte la prima vedere	- temă, motiv(e) identificat(e) în texte, viziune despre lume a autorului/ a personajelor operei literare - modul de reflectare a unei idei sau a unei teme în mai multe opere literare, aparţinând unor genuri sau epoci diferite sau unor arii culturale diferite
2.2. Identificarea şi analiza principalelor componente de structură, de compoziţie şi de limbaj specifice textului narativ	- particularităţi ale construcţiei subiectului în textele narative; particularităţi ale compoziţiei în textele narative: incipit, final, episoade/secvenţe narative, tehnici narative; construcţia personajelor; modalităţi de caracterizare a personajului; tipuri de personaje; instanţele comunicării în textul narativ; tipuri de perspectivă narativă; literalitatea; specii epice: basm cult, nuvelă, povestire, roman; registre stilistice, limbajul

Scanned with OKEN Scanner

	personajelor, limbajul naratorului; stilul direct, stilul indirect, stilul indirect liber
2.3. Identificarea şi analiza principalelor componente de structură şi de limbaj specifice textului dramatic	- particularităţi ale construcţiei subiectului în textul dramatic - particularităţi ale compoziţiei textului dramatic - modalităţi de caracterizare a personajelor; registre stilistice, limbajul personajelor, notaţiile autorului - specii dramatice – comedia; o operă dramatică postbelică - creaţie dramatică şi spectacol - cronica de spectacol, discutată în relaţie cu textul dramatic şi punerea în scenă a acestuia (pentru proba orală)
2.4. Identificarea şi analiza elementelor de compoziţie şi de limbaj în textul poetic	- titlu, incipit, relaţii de opoziţie şi de simetrie, elemente de recurenţă: motiv poetic, laitmotiv, simbol central, idee poetică - sugestie şi ambiguitate - imaginar poetic, figuri semantice (tropi); elemente de prozodie - poezie epică, poezie lirică - instanţele comunicării în textul poetic
2.5. Compararea unor viziuni despre lume, despre condiţia umană sau despre artă reflectate în texte literare, nonliterare sau în alte arte	- viziune despre lume, teme şi motive, concepţii despre artă, sensuri multiple ale textelor literare - limbajul literaturii, limbajul cinematografic, limbajul picturii; limbajul muzicii (pentru proba orală)
2.6. Interpretarea textelor studiate sau la prima vedere prin prisma propriilor valori şi a propriei experienţe de lectură	- lectură critică: elevii evaluează ceea ce au citit; lectură creativă: elevii extrapolează, caută interpretări personale, prin raportări la propria sensibilitate, experienţă de viaţă şi de lectură

Scanned with OKEN Scanner

3. Punerea în context a textelor studiate prin raportare la epocă sau la curente culturale/literare

Competențe specifice	Conținuturi asociate
3.1. Identificarea şi explicarea relațiilor dintre opere literare şi contextul cultural în care au apărut acestea	- trăsături ale curentelor culturale/ literare reflectate în textele literare studiate sau în texte la prima vedere
3.2. Construirea unei viziuni de ansamblu asupra fenomenului cultural românesc, prin integrarea şi relaționarea cunoştințelor asimilate	- fundamente ale culturii române (originile şi evoluția limbii române) - perioada veche (formarea conştiinței istorice) - curente culturale/literare în secolele XVII-XVIII: umanismul şi iluminismul - perioada modernă: **a.** secolul al XIX-lea – începutul secolului al XX-lea (perioada paşoptistă; România, între Occident şi Orient; criticismul junimist); **b.** curente culturale/literare în secolul XIX – începutul secolului XX (romantismul, realismul, simbolismul, prelungiri ale romantismului şi clasicismului); **c.** perioada interbelică (orientări tematice în romanul interbelic, tipuri de roman: psihologic şi al experienței; poezia interbelică, diversitate tematică, stilistică şi de viziune; curente culturale/literare în perioada interbelică: modernism, tradiționalism, orientări avangardiste; identitate culturală în context european); perioada postbelică (tipuri de roman în perioada postbelică, poezia în perioada postbelică, teatrul în perioada postbelică; curente culturale/literare: postmodernismul) - curente culturale/literare româneşti în context european

Scanned with OKEN Scanner

4. Argumentarea în scris şi oral a unor opinii în diverse situaţii de comunicare

Competenţe specifice	Conţinuturi asociate
4.1. Identificarea structurilor argumentative în texte literare şi nonliterare studiate sau la prima vedere	- construcţia textului argumentativ; rolul conectorilor în argumentare, structuri şi tehnici argumentative în texte literare şi nonliterare, scrise sau orale - logica şi coerenţa mesajului argumentativ
4.2. Argumentarea unui punct de vedere privind textele literare şi nonliterare studiate sau la prima vedere	- verbe evaluative, adverbe de mod/ predicative ca mărci ale subiectivităţii evaluative, cuvinte cu rol argumentativ, structuri sintactice în argumentare - construcţia discursului argumentativ: structuri specifice, conectori, tehnici argumentative - eseul argumentativ
4.3. Compararea şi evaluarea unor argumente diferite, pentru formularea unor judecăţi proprii	- textul critic (recenzia, cronica literară, eseul, studiul critic) în raport cu textul discutat - interpretări şi judecăţi de valoare exprimate în critica şi în istoria literară - eseul structurat, eseul liber

III. PRECIZĂRI PRIVIND CONŢINUTURILE PROGRAMEI

a. Literatură

Autori canonici:

- Mihai Eminescu
- Ion Creangă
- I.L. Caragiale
- Titu Maiorescu
- Ioan Slavici
- G. Bacovia
- Lucian Blaga
- Tudor Arghezi
- Ion Barbu
- Mihail Sadoveanu
- Liviu Rebreanu

Scanned with OKEN Scanner

- Camil Petrescu
- G. Călinescu
- E. Lovinescu
- Marin Preda
- Nichita Stănescu
- Marin Sorescu.

Notă. Conform programei şcolare în vigoare, examenul de bacalaureat nu implică studiul monografic al scriitorilor canonici, ci studierea a cel puţin unui text din opera acestora. Textele literare la prima vedere pot aparţine atât autorilor canonici, cât şi altor autori studiaţi.

Pentru proba scrisă, elevii trebuie să studieze în mod aprofundat cel puţin numărul minim de texte prevăzute în programa şcolară, aparţinând autorilor canonici sau prozei narative, poeziei sau dramaturgiei româneşti despre care să poată **redacta** un eseu structurat, un eseu liber sau un eseu argumentativ, în care să aplice conceptele de istorie şi teorie literară (perioade, curente literare/culturale, elemente de analiză tematică, structurală şi stilistică) menţionate în tabelul de mai sus şi în lista ce urmează:

- proză scurtă: basm cult, nuvelă; texte reprezentative pentru aspectele esenţiale ale speciei narative pe care o ilustrează;
- roman: texte reprezentative pentru aspectele esenţiale ale genului şi ale evoluţiei acestuia;
- poezie: texte poetice care să ilustreze aspecte esenţiale ale genului şi ale evoluţiei acestuia;
- dramaturgie: comedia; texte dramatice care să ilustreze aspecte specifice şi diferite ale genului şi ale evoluţiei acestuia.

Tematica studiilor de caz şi dezbaterile menţionate în tabel pot fi valorificate în cadrul probelor orale şi scrise, prin solicitarea argumentării unor opinii sau judecăţi de valoare (reproduse) pe marginea acestora.

b. Limbă şi comunicare

Niveluri de constituire a mesajului

Notă. Conţinuturile de mai jos vizează:

- aplicarea, în diverse situaţii de comunicare, a normelor ortografice, ortoepice, de punctuaţie, morfosintactice şi folosirea adecvată a unităţilor lexico-semantice;
- aplicarea cunoştinţelor de limbă, inclusiv a celor dobândite în ciclul gimnazial, în exprimarea corectă şi în receptarea textelor studiate sau la prima vedere.

Scanned with OKEN Scanner

Nivelul fonetic

- pronunții corecte/incorecte ale neologismelor; hiat, diftong, triftong; accentul;
- cacofonia; hipercorectitudinea;
- pronunțare/lectura nuanțată a enunțurilor (ton, pauză, intonație).

Nivelul lexico-semantic

- variante lexicale; câmpuri semantice;
- erori semantice: pleonasmul, tautologia, confuzia paronimică;
- derivate şi compuse (prefixe, sufixe, prefixoide, sufixoide), schimbarea categoriei gramaticale;
- relații semantice (polisemie; sinonimie, antonimie, omonimie);
- sensul corect al cuvintelor (în special al neologismelor);
- unități frazeologice (locuțiuni şi expresii);
- interpretarea sensului cuvintelor în context;
- câmpuri semantice şi rolul acestora în interpretarea mesajelor scrise şi orale;
- etimologia populară, hipercorectitudinea;
- sensul cuvintelor în context; sens denotativ şi sens conotativ.

Nivelul morfosintactic

- forme flexionare ale părților de vorbire (pluralul substantivelor, articularea substantivelor, forme cazuale; forme flexionare ale verbului; adjective fără grade de comparație; numerale etc.); valori expresive ale părților de vorbire; mijloace lingvistice de realizare a subiectivității vorbitorului;
- elemente de acord gramatical; (între predicat şi subiect – acordul logic, acordul prin atracție; acordul atributului cu partea de vorbire determinată);
- elemente de relație (prepoziții, conjuncții, pronume/adjective pronominale relative, adverbe relative);
- valori stilistice ale coordonării şi subordonării în frază;
- anacolutul.

Nivelul ortografic şi de punctuație

- norme ortografice şi de punctuație în constituirea mesajului scris (scrierea corectă a cuvintelor, scrierea cu majusculă, despărțirea cuvintelor în silabe, folosirea corectă a semnelor de ortografie şi de punctuație);
- rolul semnelor ortografice şi de punctuație în înțelegerea mesajelor scrise.

Scanned with OKEN Scanner

Nivelul stilistico-textual

- registre stilistice (standard, colocvial, specializat etc.) adecvate situației de comunicare;
- coerență și coeziune în exprimarea orală și scrisă;
- tipuri de texte și structura acestora: narativ, descriptiv, informativ, argumentativ;
- stiluri funcționale adecvate situației de comunicare;
- limbaj standard, limbaj literar, limbaj colocvial, limbaj popular, limbaj regional, limbaj arhaic; argou, jargon;
- stil direct, stil indirect, stil indirect liber;
- rolul figurilor de stil și al procedeelor artistice în constituirea sensului;
- rolul elementelor arhaice și regionale în receptarea mesajelor.

Notă: Programa de examen este realizată în conformitate cu prevederile programelor școlare în vigoare. Subiectele pentru examenul de bacalaureat 2011 se elaborează în baza prevederilor prezentei programe. Conform Adreselor M.Ed.C. nr. 48.871/ 23 noiembrie 2005 și nr. 31.641/ 3 mai 2006, începând cu anul școlar 2006-2007, „respectarea normelor prevăzute în ediția a II-a a Dicționarului ortografic, ortoepic și morfologic al limbii române (DOOM2) este obligatorie [...] la examenele de bacalaureat, în cadrul cărora elevii vor face dovada cunoașterii acestora, fiind evaluați ca atare".

Scanned with OKEN Scanner

Examenul de bacalaureat național 2013
Proba [E. a)]
Limba și literatura română
Filiera teoretică – Profilul umanist; Filiera vocațională – Profil pedagogic

Varianta 7

- **Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă 10 puncte din oficiu.**
- **Timpul de lucru efectiv este de 3 ore.**

SUBIECTUL I

(30 de puncte)

Citește următorul text;

Era într-o zi, pe Calea Victoriei, în față la Corso, când i se păruse că de pe celălalt trotuar o privire cunoscută o căuta pe a lui. Trecu drumul, chemat parcă, și descoperi într-o vitrină de fotograf, între mai multe portrete de femei frumoase, o fotografie a lui Ann. [...] *Era prima fotografie, din câte văzuse el, în care Ann nu râdea. Un surâs aproape stins îi deschidea foarte ușor buzele. Capul era puțin înclinat, cu un gest de atenție și de întrebare.* [...] *Își spunea că nu era deloc exclus ca în preziua plecării Ann să fi făcut această fotografie anume pentru el și să o fi lăsat ca să fie expusă, poate cu gândul secret că el va trece pe acolo și o va zări, atât de mult regăsea în acea fotografie o Ann din alte vremuri, atât de mult i se părea că acel surâs descurajat e pentru el. Dar refuză să se lase cucerit de acest gând, care îl învăluia, și își întrerupse brutal reveria.* [...]

Totuși, revenise în zilele următoare să o vadă. Ceva se schimbase de când știa că fotografia aceea din vitrină e acolo. Avea sentimentul că e mai puțin singur în acest oraș, care i se păruse atât de pustiu până atunci. Dimineața, plecând la lucru, ducea cu el acea confuză senzație de nerăbdare, din zilele în care avea fixată o întâlnire, o plecare sau un concert de mult așteptat. Trecea prin fața vitrinei de câteva ori pe zi, uneori fără curajul de a arunca mai mult decât o privire grăbită spre fotografia lui Ann, căci se temea să nu se observe insistențele lui – mai ales la orele de seară, când cafeneaua de peste drum era plină de oameni, iar la mesele de pe trotuar erau atâția cunoscuți, actori, pictori și scriitori – dar alteori, oprindu-se din mers, ca și cum abia în clipa aceea ar fi descoperit-o, cu totul din întâmplare, și rămânea multă vreme să o privească. [...]

Revenea de fiecare dată cu puțină teamă, teama că între timp fotografia a fost scoasă din vitrină și înlocuită cu o fotografie străină, și era aceeași teamă, aceeași emoție cu care, când Ann era la București, urca scările spre apartamentul ei, întrebându-se dacă o va găsi sau nu acasă.

Scanned with OKEN Scanner

Surâsul din vitrină îl chema însă de departe, liniştitor, neschimbat. [...] Era o Ann care îl privea cu o clătinare obosită din cap, cu o ridicare descurajată din umeri, parcă i-ar fi spus: „La ce bun să-ţi spun: tot n-ai să crezi, tot n-ai să înţelegi..." .

(Mihail Sebastian, ***Accidentul***)

Redactează, pe foaia de examen, răspunsul la fiecare dintre următoarele cerinţe cu privire la text:

1. Numeşte câte un sinonim neologic pentru sensul din text al cuvintelor: *va zări* şi *obosită*. **2 puncte**

2. Explică rolul ghilimelelor în secvenţa: *„La ce bun să-ţi spun: tot n-ai să crezi, tot n-ai să înţelegi...".* **2 puncte**

3. Construieşte un enunţ în care să ilustrezi sensul conotativ al cuvântului *drum*. **2 puncte**

4. Menţionează tipul de perspectivă narativă din textul dat **4 puncte**

5. Precizează două motive literare identificate în textul dat. **4 puncte**

6. Selectează două secvenţe din text care fixează dimensiunea spaţială. **4 puncte**

7. Prezintă valoarea expresivă, în textul dat, a verbelor la timpul imperfect. **4 puncte**

8. Ilustrează, cu exemple din text, două trăsături ale genului epic. **4 puncte**

9. Comentează, în 60 – 100 de cuvinte (şase–zece rânduri), următoarea secvenţă din textul dat:

Îşi spunea că nu era deloc exclus ca în preziua plecării Ann să fi făcut această fotografie anume pentru el şi să o fi lăsat ca să fie expusă, poate cu gândul secret că el va trece pe acolo şi o va zări, atât de mult regăsea în acea fotografie o Ann din alte vremuri, atât de mult i se părea că acel surâs descurajat e pentru el. Dar refuză să se lase cucerit de acest gând, care îl învăluia, şi îşi întrerupse brutal reveria. [...] *Totuşi, revenise în zilele următoare să o vadă. Ceva se schimbase de când ştia că fotografia aceea din vitrină e acolo. Avea sentimentul că e mai puţin singur în acest oraş, care i se păruse atât de pustiu până atunci.* **4 puncte**

Scanned with OKEN Scanner

SUBIECTUL al II-lea **(30 de puncte)**

Scrie un text de tip argumentativ de 150 – 300 de cuvinte (15 – 30 de rânduri) despre *utilitatea scrierii unui jurnal la vârsta adolescenței.*

În elaborarea textului de tip argumentativ, trebuie:
- să respecți structura discursului de tip argumentativ: formularea ideilor în scris, utilizarea mijloacelor lingvistice adecvate exprimării unei aprecieri **8 puncte**
- să ai conținutul adecvat argumentării pe o temă dată: formularea ipotezei/a propriei opinii față de problematica pusă în discuție, enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate ipotezei, formularea unei concluzii pertinente; **16 puncte**
- să respecți normele limbii literare (registrul stilistic adecvat, normele de exprimare, de ortografie și de punctuație) și limitele de spațiu indicate. **6 puncte**

SUBIECTUL al III-lea **(30 de puncte)**

Redactează un eseu de 600 – 900 de cuvinte (două – trei pagini), în care să prezinți *tema și viziunea despre lume* dintr-un *text poetic* studiat, aparținând simbolismului.

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:
- evidențierea a două trăsături care fac posibilă încadrarea textului poetic studiat în simbolism;
- prezentarea a două imagini/idei poetice relevante pentru tema și viziunea despre lume din textul studiat, aparținând simbolismului;
- ilustrarea a patru elemente de compoziție și de limbaj ale textului poetic studiat, semnificative pentru tema și viziunea despre lume (de exemplu: imaginar poetic, titlu, incipit, relații de opoziție și de simetrie, motiv poetic, laitmotiv, figuri semantice/tropi, elemente de prozodie etc.);
- susținerea unei opinii despre modul în care temași viziunea despre lume se reflectă în textul poetic studiat.

Notă!

Ordinea integrării reperelor în cuprinsul eseului este la alegere.
Pentru **conținutul** eseului vei primi **16 puncte** (câte 4 puncte pentru fiecare cerință/reper).

Scanned with OKEN Scanner

Pentru **redactarea** eseului vei primi **14 puncte** (*organizarea ideilor în scris* – 3 puncte; *abilităţi de analiză şi de argumentare* – 3 puncte; *utilizarea limbii literare* – 2 puncte; *ortografia* – 2 puncte; *punctuaţia* – 2 puncte; *aşezarea în pagină, lizibilitatea* – 1 punct; *încadrarea în limitele de spaţiu indicate* – 1 punct).

În vederea acordării punctajului pentru redactare, eseul trebuie să aibă minimum 600 de cuvinte (două pagini) şi să dezvolte subiectul propus.

Scanned with OKEN Scanner

BAREM DE EVALUARE ŞI DE NOTARE

Varianta 7

· Se punctează oricare alte formulări/modalităţi de rezolvare corectă a cerinţelor.
· Nu se acordă punctaje intermediare, altele decât cele precizate explicit prin barem. Nu se acordă fracţiuni de punct.
· Se acordă 10 puncte din oficiu. Nota finală se calculează prin împărţirea la 10 a punctajului total acordat pentru lucrare.

SUBIECTUL I **(30 de puncte)**

1. câte 1 punct pentru numirea fiecărui sinonim neologic pentru sensul din text al cuvintelor date (de exemplu: *va zări* – va observa; *obosită* – extenuată) **2x1p = 2 puncte**
2. explicarea rolului ghilimelelor din secvenţa indicată (de exemplu: marchează începutul şi sfârşitul vorbirii directe) **2 puncte**
3. construirea unui enunţ în care se ilustrează corect sensul conotativ al cuvântului indicat **2 puncte**
4. menţionarea corectă a tipului de perspectivă narativă din textul dat (de exemplu: perspectivă obiectivă) **4 puncte**
5. câte 2 puncte pentru precizarea fiecăruia dintre cele două motive literare identificate în textul dat (de exemplu: *fotografia, reveria*) **2x2p= 4 puncte**
6. câte 2 puncte pentru selectarea fiecăreia dintre cele două secvenţe care fixează dimensiunea spaţială (de exemplu: *pe Calea Victoriei, în faţă la Corso; de pe celălalt trotuar)* **2x2p= 4 puncte**
7. prezentarea adecvată şi nuanţată a rolului verbelor la timpul imperfect 4 p. / prezentare superficială 2 p **4 puncte**
8. – câte 1 punct pentru menţionarea oricăror două trăsături ale genului epic, prezente în textul dat (de exemplu: prezenţa instanţelor comunicării narative – narator, personaje; folosirea naraţiunii ca mod de expunere) **2x1p= 2 puncte**

   – câte 1 punct pentru ilustrarea prin exemple din text a fiecărei trăsături menţionate **2x1p= 2 puncte**
9. comentarea adecvată şi nuanţată a secvenţei citate, în limitele adecvată sau nerespectarea limitelor de spaţiu indicate 2 p. **4 puncte**

Scanned with OKEN Scanner

SUBIECTUL al II-lea **(30 de puncte)**

- structura discursului de tip argumentativ:
  - formulare adecvată a ideilor în scris: text clar organizat, coerent, cu echilibru între cele trei componente: ipoteza, enunţarea şi dezvoltarea argumentelor, concluzia 4 p. / formulare parţial adecvată 2 p. **4 puncte**
  - utilizarea adecvată a mijloacelor lingvistice utile exprimării unei aprecieri (de exemplu: verbe de opinie, adverbe/locuţiuni adverbiale de mod folosite ca indici ai subiectivităţii evaluative, conjuncţii/locuţiuni conjuncţionale cu rol argumentativ, utilizate pentru exprimarea raporturilor de tip cauzal, consecutiv, final, concluziv etc., conectori argumentativi) 4 p. / utilizare parţial adecvată 2 p **4 puncte**

– conţinutul argumentării:
  - formularea ipotezei/a propriei opinii faţă de problematica propusă **2 puncte**
  - câte 3 puncte pentru enunţarea fiecăruia dintre cele două argumente adecvate ipotezei **2x3p= 6 puncte**
  - câte 3 puncte pentru dezvoltarea corespunzătoare a fiecăruia dintre argumentele enunţate **2x3p= 6 puncte**
  - formularea unei concluzii pertinente **2 puncte**

– respectarea normelor limbii literare şi a limitelor de spaţiu indicate:
  - registrul stilistic adecvat cerinţei **1 punct**
  - respectarea normelor de exprimare (0-1 greşeli lexicale sau morfosintactice - 2 p.; 2 greşeli – 1 p.; 3 sau mai multe greşeli – 0 p.) **2 puncte**
  - respectarea normelor de ortografie şi de punctuaţie (0-1 greşeli ortografice şi de punctuaţie – 2 p.; 2 greşeli – 1 p.; 3 sau mai multe greşeli – 0 p.) **2 puncte**
  - respectarea limitelor de spaţiu indicate **1 punct**

Scanned with OKEN Scanner

SUBIECTUL al III-lea **30 de puncte**

Conținut – 16 puncte

- câte 2 puncte pentru evidențierea adecvată și nuanțată a fiecărei trăsături a textului poetic studiat, care face posibilă încadrarea în simbolism **2x2p= 4 puncte**

  (Cele 2 puncte pentru fiecare trăsătură se acordă astfel:
  - *prezentare nuanțată și adecvată a trăsăturii 2 p.*
  - *prezentare schematică sau superficială a trăsăturii 1 p.*)

- câte 2 puncte pentru prezentarea fiecăreia dintre cele două imagini/ideipoetice relevate pentru tema și viziunea despre lume din textul poetic studiat **2x2p = 4 puncte**
  - *prezentarea temei și a viziunii despre lume și ilustrarea acesteia prin două imagini/idei poeticerelevante 4 p.*
  - *prezentarea temei și a viziunii despre lume și ilustrarea printr-o imagine/idee poetică 2 p.*
  - *simpla numire a temei sau a unor idei poetice 1 p.*
- câte 1 punct pentru ilustrarea fiecăruia dintre cele patru elemente de compoziție și de limbaj ale textului poetic studiat, semnificative pentru tema și viziunea despre lume **4x1p = 4 puncte**
- susținerea pertinentă a opiniei formulate 4 p. / încercare de susținere a opiniei sau schematism 2p./simpla formulare a opiniei 1 p **4 puncte**

Redactare – 14 puncte

- organizarea ideilor în scris **3 puncte**
  - *3 puncte pentru text clar, organizat, coerent, cu echilibru între introducere, cuprins și încheiere, în care construcția paragrafelor subliniază ideile în succesiune logică*
  - *2 puncte pentru text parțial organizat, cu dezechilibru între componente, în care construcția paragrafelor nu subliniază ideile în succesiune logică*
  - *1 punct pentru text vag organizat, fără evidențierea trecerii de la o idee la alta*
- abilități de analiză și de argumentare **3 puncte**
  - *3 puncte pentru relație adecvată între idee și argument, utilizare de argumente convingătoare, formulare de judecăți de valoare relevante*
  - *2 puncte pentru relație parțial adecvată între idee și argument, utilizare de argumente insuficient de convingătoare, formulare de judecăți parțial relevante*
  - *1 punct pentru relație nerelevantă între idee și argument, schematism*

Scanned with OKEN Scanner

– utilizarea limbii literare (*stil şi vocabular potrivite temei, claritate a enunţului, varietate a lexicului, sintaxă adecvată 2 p. / vocabular restrâns, monoton 1 p.*) **2 puncte**
– ortografia (0-1 erori: 2 p. / 2 erori: 1 p. / 3 sau mai multe erori: 0 p.) **2 puncte**
– punctuaţia (0-1 erori: 2 p. / 2 erori: 1 p. / 3 sau mai multe erori: 0 p.) **2 puncte**
– aşezarea corectă a textului în pagină, lizibilitatea **1 punct**
– încadrarea în limitele de spaţiu indicate **1 punct**

În vederea acordării punctajului pentru redactare, să aibă minimum 600 de cuvinte (două pagini) şi să dezvolte subiectul propus.

Scanned with OKEN Scanner

Proba scrisă

Scanned with OKEN Scanner

Precizări privind rezolvarea subiectelor de la proba scrisă

Proba scrisă cuprinde trei părți, fiecare valorând câte 30 de puncte, iar 10 puncte se acordă din oficiu.

Aspecte teoretice

Partea I: presupune rezolvarea a 9 cerințe, pornind de la un text literar (narativ, poetic sau dramatic) la prima vedere.

Cerința 1:

- **Ce vizează**: numirea unor sinonime/antonime (neologice sau nu), potrivite în contextul dat.
- **Cum rezolvi:** Citeşti cu atenţie textul şi stabileşti sinonimul/antonimul potrivit în context al cuvintelor, deoarece nu orice sens obişnuit al cuvântului este adecvat situaţiei de comunicare date.

Cerința 2:

- **Ce vizează**: explicarea rolului semnelor de ortografie/punctuație (cratima, apostroful, respectiv punctul, virgula, punctul şi virgula, punctele de suspensie, semnul exclamării, semnul întrebării, liniile de pauză, ghilimelele).
- **Cum rezolvi:** Situaţii frecvente:
  - **cratima** – marchează elidarea unei vocale, ajută la evitarea hiatului, susține rostirea într-o singură silabă a două părți de vorbire diferite, în vederea conservării ritmului şi măsurii versului (în cazul poeziilor clasice/tradiţionale), dar şi cu rolul de a susține caracterul alert al ritmului narativ (în cazul textelor narative);
  - **apostroful** – marchează căderea accidentală a unui sunet (având rol similar cratimei în textele poetice şi narative);
  - **punctul** – marchează sfârşitul unei propoziţii enunţiative;
  - **virgula** – izolează un substantiv/construcție în cazul vocativ de restul discursului, marchează punctuaţia specifică unei interjecţii, marchează un raport de tip apozitiv, desparte o construcție incidentă de restul comunicării, marchează un raport de coordonare prin juxtapunere între două

Scanned with OKEN Scanner

propoziții de același fel, desparte termenii unei enumerații/repetiții etc.

punctul și virgula – marchează o pauză în discurs, mai mare decât cea exprimată, în mod obișnuit, prin virgulă și mai mică decât cea realizată prin punct;

punctele de suspensie – reprezintă mărci ale subiectivității lirice/naratoriale, întrerup discursul liric/narativ/dramatic, accentuează sentimentul transmis de text;

semnul exclamării – evidențiază sfârșitul unei propoziții exclamative și poate marca punctuația specifică exclamațiilor retorice;

semnul întrebării – evidențiază sfârșitul unei propoziții interogative și poate marca punctuația specifică interogațiilor retorice;

liniile de pauză – reprezintă mărci ale subiectivității, marcând un raport de tip apozitiv, prezența unei instanțe autoreferențiale (în cazul textelor lirice), delimitează o construcție / propoziție incidentă;

ghilimelele – redau cu exactitate vorbele/replicile unor personaje, fiind, de multe ori, mărci ale vorbirii directe.

Cerința 3:

Ce vizează:

a) construirea de enunțuri pentru a ilustra sensul denotativ/ conotativ (propriu/figurat) al unui cuvânt;

b) construirea unor enunțuri în care să utilizezi expresii/locuțiuni care să conțină un cuvânt dat;

c) identificarea, în text, a unor cuvinte care reprezintă abateri de la normele literare actuale (prevăzute de DOOM^2)

- **Cum rezolvi:** vei avea în vedere să nu faci confuzii între sensul conotativ al unui cuvânt, pe de o parte, și expresie/locuțiune, pe de altă parte: De ex. „inima pădurii" – sens conotativ, respectiv „a da din inimă" – locuțiune verbală; în ceea ce privește alegerea cuvintelor, care reprezintă abateri de la normele literare actuale (prevăzute de DOOM^2), fii atent să nu transcrii arhaisme/regionalisme (acestea nu sunt abateri de la limba literară, ci forme ieșite din uz/rare); sfatul nostru este să cauți cuvinte care conțin devieri/ abateri fonetice (diferă un sunet/grup de sunete față de forma actuală – „sâmț", în loc de „simt"; „tristeță", în loc de „tristețe" etc.).

Cerința 4:

- **Ce vizează**: precizarea temei/temelor, motivului/motivelor literare din textul citat;

Scanned with OKEN Scanner

- **Cum rezolvi:** pentru stabilirea corectă a temei vei pune întrebarea: „Despre ce este vorba în text?"; tema are un caracter general şi o precizezi, prin intermediul unui substantiv: iubirea, natura, timpul, existenţa, cunoaşterea, moartea, istoria, familia, creaţia etc.; pentru identificarea corectă a motivelor literare, raportează-te întotdeauna la temă; motivul literar este acel cuvânt pe care îl regăseşti frecvent în text, în opera aceluiaşi scriitor sau în opere aparţinând aceluiaşi curent literar (de ex., luna, teiul, stelele, în creaţia eminesciană, parcul, solitudinea, culorile, apa, în lirica lui George Bacovia etc.).

Cerinţa 5:

- **Ce vizează:**
  - **a)** transcrierea, din text, a unor cuvinte/secvenţe care vizează mărcile subiectivităţii lirice/naratoriale;
  - **b)** transcrierea, din text, a unor cuvinte/secvenţe care conturează dimensiunea temporală/spaţ ială;
  - **c)** transcrierea, din text, a unor cuvinte/secvenţe care surprind modalităţi/mijloace de caracterizare a personajului în textul narativ/dramatic;
- **Cum rezolvi:**
  - **a)** pentru evidenţierea subiectivităţii textului, vei căuta mărci lexico-gramaticale specifice: forme verbale/pronominale de persoanele I şi a II-a, singular şi plural; interjecţii exclamative; de asemenea, în vederea susţinerii subiectivităţii, poţi menţiona: exclamaţiile şi interogaţiile retorice, punctele de suspensie etc.
  - **b)** pentru ilustrarea dimensiunii temporale, cauţi cuvinte/structuri care răspund la întrebările: „când?", „de când?", „până când?", „cât timp?" etc., iar, în vederea ilustrării dimensiunii spaţ iale, vei căuta cuvinte/structuri care răspund la întrebările:"unde", „de unde?", „până unde?", "încotro?".
  - **c)** pentru surprinderea modalităţilor/mijloacelor de caracterizare a personajului în textul narativ/dramatic, vei căuta forme de caracterizare directă (realizată de narator, celelalte personaje sau autocaracterizarea) sau indirectă (prin gesturi, fapte, atitudini, limbaj, relaţia între personaje).

Cerinţa 6:

- **Ce vizează:**
  - **a)** precizarea particularităţilor formale (prozodice) în textul liric;
  - **b)** precizarea perspectivei narative;
  - **c)** precizarea rolului indicaţiilor scenice în textul dramatic;
- **Cum rezolvi:**
  - **a)** te referi la tipul de rimă utilizată (împerecheată, încrucişată, îmbrăţişată, monorimă), la ritm (iambic, trohaic etc.), la măsură; dacă textul aparţine liricii moderniste, vei preciza că nu se respectă rigorile prozodiei clasice (măsura versurilor

Scanned with OKEN Scanner

este variabilă, se cultivă un ritm interior redat prin tehnica ingambamentului);

b) pentru perspectiva narativă: dacă narațiunea este realizată la persoana a III-a, singular, vei preciza că perspectiva narativă este obiectivă, cu viziune naratorială „dindărăt"; dacă narațiunea este realizată la persoana I, vei preciza că perspectiva narativă este subiectivă, cu viziune „împreună cu";

c) vei preciza, înainte de toate, că textul dramatic este scris pentru a fi reprezentat scenic; apoi, precizezi că indicațiile scenice/regizorale/didascaliile reprezintă singurele intervenții ale autorului în textul dramatic; identifici didascaliile din textul dat şi precizezi rolul acestora: fixarea timpului şi spațiului, mişcarea actorilor în scenă, atitudinea acestora, gesturile şi mimica lor etc.; nu uita ca rolul precizat de tine să fie însoțit de exemple concrete din text.

Cerința 7:

- **Ce vizează:** dimensiunea expresivă a textului, marcată prin cerințe care pot prevedea:
  - **a)** comentarea uneia/a două figuri de stil (diferite sau nu);
  - **b)** interpretarea valorii expresive a unor timpuri verbale;
  - **c)** precizarea rolului exclamațiilor/interogațiilor retorice etc.;
- **Cum rezolvi:**
  - **a)** identifici şi precizezi figura/figurile de stil pe care ai ales-o / le-ai ales; comentezi, în două-trei rânduri, rolul figurii/figurilor de stil în transmiterea ideii/mesajului textual;
  - **b)** pentru interpretarea valorii expresive a unor timpuri verbale, vei avea în vedere faptul că acestea au un rol particular în transmiterea mesajului (de ex.: timpul prezent al modului indicativ, alături de gerunziu, exprimă un sentiment continuu / o acțiune/stare continuă, imperfectul este un timp al evocării, sugerând o acțiune/stare durativă, conjunctivul exprimă dorința etc.);
  - **c)** pentru precizarea rolului exclamațiilor/interogațiilor retorice, vei avea în vedere că acestea sunt mărci ale subiectivității şi au rol esențial în accentuarea sentimentului/stării transmis(e).

Cerința 8:

- **Ce vizează:**
  - **a)** ilustrarea, cu exemple din text, a două trăsături ale curentului literar/cultural în care se încadrează fragmentul/opera citat(ă);
  - **b)** ilustrarea, cu exemple din text, a două trăsături ale genului literar în care se încadrează fragmentul/opera citat(ă);

Scanned with OKEN Scanner

c) ilustrarea semnificației titlului, prin raportare la mesajul/ideea transmis(ă) de text;

- **Cum rezolvi:**

a) te referi la două trăsături specifice curentului literar/cultural, pe care le exemplifici pe baza textului; de ex.: antiteza ca procedeu artistic preferat de romantici, corespondențele/simbolurile cultivate de simboliști, tema cunoașterii/existenței sau caracterul de artă poetică, în operele moderniste etc.;

b) te referi la două trăsături specifice genului literar, pe care le exemplifici pe baza textului; de ex.: genul liric – sentimentele sunt transmise în mod direct, prezența lirismului de tip subiectiv (mărcile eului liric), limbajul caracterizat prin expresivitate/ sugestie/ambiguitate/reflexivitate; genul epic – sentimentele sunt transmise în mod indirect, prin intermediul unei acțiuni, plasate în timp și spațiu, al personajelor; narațiunea este modul principal de expunere, prezența mărcilor naratoriale etc.; genul dramatic – sentimentele sunt transmise în mod indirect, prin intermediul acțiunii și al personajelor, indicațiile scenice care reprezintă singurele intervenții ale autorului în text, modul principal de expunere este dialogul/ monologul, discursul dramatic este structurat în tablouri, acte, scene etc.;

c) vei preciza că titlul este un element de paratext (anticipează ideea textului), vei observa structura titlului și modul în care aceasta prefigurează ideea textului (vei accentua relevanța părții/părților de vorbire ce alcătuiesc titlul – de ex.: un substantiv nearticulat exprimă caracterul general al mesajului, în timp ce un substantiv articulat cu articol hotărât îl particularizează etc.), vei stabili în ce măsură titlul poate anunța tema sau un motiv central; de asemenea, vei comenta semnificația titlului în raport cu ideea centrală/mesajul textual.

Cerința 9:

- **Ce vizează**: comentarea, în 60-100 de cuvinte (6-10 rânduri), a anumitor strofe/secvențe poetice, narative, dramatice, prin evidențierea relației dintre ideea centrală transmisă și mijloacele/procedeele artistice utilizate;
- **Cum rezolvi:** pentru rezolvarea acestei cerințe, te sfătuim să lucrezi, mai întâi, pe ciornă, unde vei realiza un tabel pe două coloane; prima coloană se va intitula „Ce spune textul?", iar a doua – „Cum o spune textul?"; pentru completarea primei coloane, vei identifica: sentimente, stări, atitudini, dacă ai de analizat un text liric; acțiuni, caracteristici ale personajelor, idei, în cazul textului narativ/ dramatic; pentru completarea celei de-a doua coloane, vei iden-

Scanned with OKEN Scanner

tifica: figuri de stil, imagini artistice, în cazul textului liric, respectiv mijloace de caracterizare, rolul indicațiilor scenice, în cazul textului narativ/dramatic; după completarea celor două coloane pe ciornă, vei trece la foaia de examen, unde vei lega ideile într-un răspuns coerent, respectând limita de spațiu indicată;

Partea a II-a

- **Ce vizează:** scrierea unui text de tip argumentativ, de 150-300 de cuvinte (15-30 de rânduri), pe o temă dată, pornind sau nu de la un citat.
- **Cum rezolvi:** pentru că ai de realizat o compunere de tip argumentativ, trebuie să ai în vedere caracteristicile acestui tip de text:

a) **Fixarea unei ipoteze** în care vei avea în vedere:
   - **Raționamente, informații generale** despre conceptul la care trebuie să te raportezi în argumentare; vei folosi structuri lexicale care desemnează un grad ridicat de generalitate (de ex.: „se știe că...", „se spune că...", „s-a afirmat adeseori că...", „este bine cunoscut faptul că..." etc.);
   - **Enunțarea tezei** presupune exprimarea unei păreri subiective/personale/particulare despre conceptul pe care trebuie să-l dezvolți în argumentare; poți folosi conectori specifici formulării unei opinii personale (de ex.: „sunt de părere că...", „în opinia mea...", „din punctul meu de vedere..." etc.);

b) **Argumentarea**:
   - vei dezvolta (minimum) **două argumente**, însoțite obligatoriu de **exemple**; pe tot parcursul argumentării, te vei raporta la ipoteza formulată și vei dezvolta fie două argumente în favoarea tezei, fie un argument care să o susțină, iar cel de-al doilea să o pună sub interogație (tehnica reducerii la absurd – de ex. „dacă nu am accepta că...., atunci ar însemna..."); exemplele care vor explicita argumentele pot fi oferite din literatură, religie, filosofie, celelalte arte sau printr-un exemplu din viața personală (cel puțin unul dintre exemple **trebuie** să aibă valoare culturală);
   - legătura dintre idei și înlănțuirea argumentelor o vei realiza cu ajutorul unor **conectori** care vizează:
     ✓ **ordinea ideilor sau a faptelor**: *în primul rând/mai întâi, în al doilea rând, în altă ordine de idei, în plus, pe de altă parte, apoi* etc.;

Scanned with OKEN Scanner

- ✓ **exemplificarea**: *de exemplu, de pildă, în ceea ce priveşte, cum ar fi, precum, astfel* etc.;
- ✓ **comparaţia**: *la fel ca/cu..., în comparaţie cu..., tot aşa ca...* etc.;
- ✓ **contrastul**: *spre deosebire de..., faţă de, or, dar, însă, dimpotrivă, în contrast cu...* etc.;
- ✓ **probabilitatea**: *probabil, posibil, este cu putinţă, s-ar putea* etc.;
- ✓ **certitudinea**: *cu siguranţă, desigur, fireşte, nu este nicio îndoială că* etc.;
- ✓ **cauzalitatea, consecuţia**: *pentru că, întrucât, încât* etc.
- ✓ **concesia**: *deşi, totuşi, cu toate acestea, chiar dacă* etc.;
- ✓ **relaţia cauză-efect**: *dacă..., atunci...; cu cât..., cu atât...* etc.;

c) Concluzia:

- se va constitui dintr-un **enunţ sintetic** (prin reluarea tezei şi a principalelor argumente) despre conceptul la care te-ai raportat;
- vei utiliza **conectori specifici**: *deci, aşadar, prin urmare, în concluzie, în consecinţă* etc.

Partea a III-a

- **Ce vizează:** redactarea unui **eseu structurat**, de 600-900 de cuvinte (2-3 pagini), în care să prezinţi:

1) **tema şi viziunea despre lume** într-un text narativ/poetic/ dramatic studiat, aparţinând unuia dintre autorii canonici (Mihai Eminescu, Ioan Slavici, Ion Creangă, I.L. Caragiale, George Bacovia, Liviu Rebreanu, Mihail Sadoveanu, Camil Petrescu, G. Călinescu, Tudor Arghezi, Lucian Blaga, Ion Barbu, Marin Preda, Nichita Stănescu, Marin Sorescu);

2) **particularităţile de construcţie a speciei literare** (basm cult, nuvelă, comedie, roman psihologic, roman al experienţei);

3) **particularităţile de construcţie a unui personaj** într-un text narativ/dramatic studiat, aparţinând unui dintre autorii canonici sau unei specii literare prevăzute de programa şcolară pentru bacalaureat (basm cult, nuvelă, comedie, roman psihologic, roman al experienţei);

4) **relaţia dintre două personaje** într-un text narativ/dramatic studiat, aparţinând unuia dintre autorii canonici sau unei specii literare prevăzute de programa şcolară pentru bacalaureat

Scanned with OKEN Scanner

(basm cult, nuvelă, comedie, roman psihologic, roman al experienței).

- **Cum rezolvi:**

1) În elaborarea eseului care vizează **tema și viziunea despre lume**, vei avea în vedere următoarele repere:

a) evidențierea a **două trăsături** care fac posibilă încadrarea textului narativ/poetic/dramatic studiat într-un **curent cultural/literar**, într-o perioadă sau într-o orientare tematică;

b) prezentarea a **două secvențe** narative/dramatice/idei poetice relevante pentru tema și viziunea despre lume din textul studiat;

c) ilustrarea a **patru elemente de compoziție și de limbaj** ale textului narativ/poetic/dramatic studiat, semnificative pentru tema și viziunea despre lume (de exemplu: temă, viziune despre lume, construcția subiectului, particularități ale compoziției, perspectivă narativă, tehnici narative, secvență narativă, episoade, relații temporale și spațiale, personaj, modalități de caracterizare a personajului etc. – pentru textul narativ/dramatic, respectiv imaginar poetic, titlu, incipit, relații de opoziție și de simetrie, elemente de recurență, simbol central, figuri semantice – tropi, elemente de prozodie etc. – pentru textul poetic);

d) susținerea **unei opinii** despre modul în care tema și viziunea despre lume se reflectă în textul narativ/poetic/dramatic studiat;

2) În elaborarea eseului care vizează **particularitățile unei specii literare**, vei avea în vedere următoarele repere:

a) precizarea a **două caracteristici** ale speciei literare, existente în opera literară studiată;

b) ilustrarea, prin referire la specia literară studiată, a **patru elemente de construcție** a subiectului și/sau ale compoziției (de exemplu: acțiune, secvență narativă, conflict, relații temporale și spațiale, construcția personajelor, incipit, final, tehnici narative, perspectivă narativă etc. – în cazul textului narativ, respectiv construcția subiectului, particularități ale compoziției, conflict, modalități de caracterizare, limbajul personajelor, notațiile autorului etc. – pentru textul dramatic);

c) evidențierea **relațiilor dintre două personaje**, reprezentative pentru specia literară studiată;

d) susținerea **unei opinii** despre modul în care tema sau o idee se reflectă în specia literară aleasă.

3) În elaborarea eseului care vizează **particularitățile de construcție a unui personaj**, vei avea în vedere următoarele repere:

a) prezentarea a **patru elemente** ale textului narativ/dramatic, semnificative pentru realizarea personajului ales (de exemplu:

Scanned with OKEN Scanner

acțiune, conflict, relații temporale și spațiale, construcția subiectului, perspectivă narativă, modalități de caracterizare, limbajul – în cazul textului narativ, respectiv construcția subiectului, particularități ale compoziției, conflict, modalități de caracterizare, limbajul personajelor, notațiile autorului etc. – pentru textul dramatic);

b) prezentarea **statutului social, psihologic, moral** etc. al personajului ales, prin raportare la conflictul/conflictele operei literare studiate;

c) relevarea **principalei trăsături** a personajului ales, ilustrată prin două episoade/secvențe narative/dramatice;

d) susținerea **unei opinii** despre modul în care se reflectă o idee sau tema operei literare în construcția personajului pentru care ai optat.

4) În elaborarea eseului care vizează **relația dintre două personaje**, vei avea în vedere următoarele repere:

a) prezentarea a **patru elemente** ale textului narativ/dramatic, semnificative pentru construcția personajelor alese (de exemplu: tema, perspectiva narativă, acțiune, conflict, relații temporale și spațiale, construcția subiectului, modalități de caracterizare, limbaj etc. – pentru textul narativ, respectiv construcția subiectului, particularități ale compoziției, conflict, modalități de caracterizare, limbajul personajelor, notațiile autorului etc. – pentru textul dramatic);

b) evidențierea situației inițiale a celor două personaje, din perspectiva **tipologiei** în care se încadrează, a **statutului lor social, psihologic, moral** etc.;

c) relevarea **trăsăturilor** celor două personaje, semnificative pentru ilustrarea relațiilor, prin raportare la **două episoade/secvențe** narative/dramatice ale textului ales;

d) susținerea **unei opinii** despre modul în care o idee sau tema textului narativ/dramatic se reflectă în evoluția dintre cele două personaje.

Atenție! Alături de **conținutul** eseului (evaluat cu 16 puncte), trebuie să ai în vedere faptul că vei primi 14 puncte pentru **redactarea** acestuia; de aceea, mai întâi, asigură-te că ai scris **minimum 600 de cuvinte (2 pagini)** și că **ai dezvoltat subiectul** propus; pentru a obține punctajul pentru redactare, trebuie să organizezi logic ideile în scris, să dovedești abilități de analiză și argumentare, să utilizezi un discurs literar în acord cu normele în vigoare, să acorzi atenție ortografiei și punctuației, să așezi corespunzător textul în pagină, să scrii lizibil și să te încadrezi în limitele de spațiu indicate.

Scanned with OKEN Scanner

Modele de teste pentru proba scrisă

Modelul nr. 1

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă 10 puncte din oficiu.
- Timpul de lucru efectiv este de 3 ore.

SUBIECTUL I **(30 de puncte)**

Citeşte următorul text:

DINU (ia o altă pânză): *Ce om chinuit e Luca. Prin contrast cu întunecatele sale instincte toate subiectele lui sunt de-o exagerată spiritualitate. O, Doamne: această zilnică, îndârjită, mută, neîncetată luptă cu sine. Spiritul arde cu flăcări în tufa de spini, dar spinii nu se prefac în cenuşă, ci rămân spini.*

TATĂL: *Iacă încă vreo câteva tablouri, după părerea mea mai puțin reuşite. În cele din urmă ce tot vrea cu aceste gesturi extatice? Mai bine ar face să picteze sănătatea nebună a unor tauri veseli de lumină şi bucuroşi de pajişte. De ce tot îngeri? De ce nu – mai bine – nişte tauri, din cari aburesc toate poftele pământului?*

DINU: *Părinte, Luca mi-a făcut unele mărturisiri.*

TATĂL: *Ți-a făcut unele mărturisiri? Ei, las'! Fiul meu? Sunt curios. Douăzeci de ani n-am putut să scot din el un cuvânt. Şi deodată vii dumneata cu bagheta magică şi le scoți. Sunt foarte curios.*

DINU: *Dacă nu abuzezi. – Făgăduieşte-mi că ai să-i cruți nervii. Alaltăieri, după miezul nopții, aud bătăi la uşă. „Cine-i?" întreb. De afară: „Eu. Eu.". Era el. Mă scol, deschid. El intră abătut: „Am venit să mă scapi". Credeam întâi că l-a atacat cineva pe stradă. „Nu", răspunde el, „stau pe picior de război cu mine, cu mine însumi. Sufletește îmi merge prost, prost de tot". Până dimineața a urmat apoi o lungă spovedanie.*

(Lucian Blaga, ***Ivanca, Tabloul întâi***)

Scanned with OKEN Scanner

Scrie, pe foaia de examen, răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la textul dat:

1. Numește câte un sinonim neologic pentru sensul din text al cuvintelor: *zilnică* și *arde*. **2 puncte**
2. Explică rolul virgulei în secvența: *în tufa de spini, dar spinii nu se prefac în cenușă*. **2 puncte**
3. Construiește două enunțuri prin care să ilustrezi polisemantismul substantivului *cuvânt*. **2 puncte**
4. Precizează o temă și un motiv literar identificate în textul dat. **4 puncte**
5. Menționează două dintre modalitățile de realizare a oralității în textul dat. **4 puncte**
6. Explică semnificația a două figuri de stil diferite, identificate în prima replică din fragmentul citat. **4 puncte**
7. Prezintă valoarea expresivă, în textul dat, a verbelor la timpul prezent. **4 puncte**
8. Ilustrează, cu exemple din text, două caracteristici ale textului dramatic. **4 puncte**
9. Comentează, în 60-100 de cuvinte (șase-zece rânduri), următoarea secvență de text: *stau pe picior de război cu mine, cu mine însumi. Sufletește îmi merge prost, prost de tot.* **4 puncte**

SUBIECTUL al II-lea (30 de puncte)

Scrie un text de tip argumentativ de 150-300 de cuvinte (15-30 de rânduri) despre *condițiile succesului într-o carieră aleasă.*

În elaborarea textului de tip argumentativ, trebuie:

- să respecți structura discursului de tip argumentativ: formularea ideilor în scris, utilizarea mijloacelor lingvistice adecvate exprimării unei aprecieri; **8 puncte**
- să ai conținutul adecvat argumentării pe o temă dată: formularea ipotezei/a propriei opinii față de problematica pusă în discuție, enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate ipotezei, formularea unei concluzii pertinente; **16 puncte**
- să respecți normele limbii literare (registrul stilistic adecvat, normele de exprimare, de ortografie și de punctuație) și limitele de spațiu indicate. **6 puncte**

Scanned with OKEN Scanner

Scrie, pe foaia de examen, răspunsul la fiecare dintre următoarele cerinţe cu privire la textul dat:

1. Numeşte câte un sinonim neologic pentru sensul din text al cuvintelor: *zilnică* şi *arde*. **2 puncte**
2. Explică rolul virgulei în secvenţa: *în tufa de spini, dar spinii nu se prefac în cenuşă*. **2 puncte**
3. Construieşte două enunţuri prin care să ilustrezi polisemantismul substantivului *cuvânt*. **2 puncte**
4. Precizează o temă şi un motiv literar identificate în textul dat. **4 puncte**
5. Menţionează două dintre modalităţile de realizare a oralităţii în textul dat. **4 puncte**
6. Explică semnificaţia a două figuri de stil diferite, identificate în prima replică din fragmentul citat. **4 puncte**
7. Prezintă valoarea expresivă, în textul dat, a verbelor la timpul prezent. **4 puncte**
8. Ilustrează, cu exemple din text, două caracteristici ale textului dramatic. **4 puncte**
9. Comentează, în 60-100 de cuvinte (şase-zece rânduri), următoarea secvenţă de text: *stau pe picior de război cu mine, cu mine însumi. Sufleteşte îmi merge prost, prost de tot.* **4 puncte**

SUBIECTUL al II-lea **(30 de puncte)**

Scrie un text de tip argumentativ de 150-300 de cuvinte (15-30 de rânduri) despre *condiţiile succesului într-o carieră aleasă.*

În elaborarea textului de tip argumentativ, trebuie:

- să respecţi structura discursului de tip argumentativ: formularea ideilor în scris, utilizarea mijloacelor lingvistice adecvate exprimării unei aprecieri; **8 puncte**
- să ai conţinutul adecvat argumentării pe o temă dată: formularea ipotezei/a propriei opinii faţă de problematica pusă în discuţie, enunţarea şi dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate ipotezei, formularea unei concluzii pertinente; **16 puncte**
- să respecţi normele limbii literare (registrul stilistic adecvat, normele de exprimare, de ortografie şi de punctuaţie) şi limitele de spaţiu indicate. **6 puncte**

Scanned with OKEN Scanner

SUBIECTUL al III-lea **(30 de puncte)**

Scrie un eseu de 2-3 pagini în care să prezinţi *tema* şi *viziunea despre lume*, reflectate într-un *text poetic* studiat aparţinând lui *Nichita Stănescu*.

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

- evidenţierea trăsăturilor care fac posibilă încadrarea textului poetic într-o tipologie, într-un curent cultural/literar, într-o perioadă sau într-o orientare tematică;
- prezentarea temei, reflectată în textul poetic ales, prin referire la două imagini/idei poetice;
- sublinierea a patru elemente ale textului poetic, semnificative pentru ilustrarea viziunii despre lume a poetului (de exemplu: imaginar poetic, titlu, incipit, relaţii de opoziţie şi de simetrie, elemente de recurenţă, simbol central, figuri semantice – tropi, elemente de prozodie etc.);
- exprimarea unei opinii argumentate, despre modul în care tema şi viziunea despre lume sunt reflectate în textul poetic ales.

Notă! Ordinea integrării reperelor în cuprinsul eseului este la alegere.
Pentru **conţinutul** eseului vei primi **16 puncte** (câte 4 puncte pentru fiecare cerinţă/reper).
Pentru **redactarea** eseului vei primi **14 puncte** (*organizarea ideilor în scris* – 3 puncte; *abilităţi de analiză şi de argumentare* – 3 puncte; *utilizarea limbii literare* – 2 puncte; *ortografia* – 2 puncte; *punctuaţia* – 2 puncte; *aşezarea în pagină, lizibilitatea* – 1 punct; *încadrarea în limitele de spaţiu indicate* – 1 punct).
În vederea acordării punctajului pentru redactare, eseul trebuie să aibă minimum 600 de cuvinte (două pagini) şi să dezvolte subiectul propus.

Modelul nr. 2

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă 10 puncte din oficiu.
- Timpul efectiv de lucru este de 3 ore.

SUBIECTUL I **(30 de puncte)**

Se dă următorul text:

ALEXANDRU: *Din contră. În noaptea asta trebuie să ne închipuim că, odată cu anul care începe, o să se schimbe ceva în viaţa noastră... Să se schimbe în bine...*

MARIA: *Pe mine m-a întristat întotdeauna până acuma... Mă făcea să mă simt singură, mică... Îmi venea să plec pe străzi şi să colind la fiecare fereastră luminată.*

Scanned with OKEN Scanner

Mi-era dor de mine când eram mică... de traista pe care mi-o făcea mama, din față de saltea ruptă... de ghetuțele cu nasturi din colțul sobei, pe care Moș Crăciun mi le umplea cu de toate...cu bomboane, cu rochițe, cu păpuși. În vis, bineînțeles! (Rămâne pe gânduri.) *Și toată noaptea mi se părea că trec sănii cu clopoței prin cer.* (Alt timp.)

Astă-seară e prima dată când nu sunt tristă... (Ca pentru ea.) *Am început Anul Nou atât de frumos, atât de neașteptat!* (O pauză.) *Pe onoarea mea dacă îmi vine să cred că sunt aici...*

ALEXANDRU: *De ce?*

MARIA: *Păi ce, e greu de crezut?... În casa dumneavoastră... cu dumneata... Stăm de vorbă...* (Surâde.) *Eu cu dumneata. Nici în visurile mele cele mai secrete nu mă gândeam c-o să pot trăi vreodată clipa asta...*

ALEXANDRU (un surâs): *Va să zică te-ai mai gândit la mine și altă dată?*

MARIA (sincer): *Oho! Să fiți dumneata sănătos de câte ori. Știți când v-am văzut prima oară eu pe dumneavoastră „în carne și oase"?*

ALEXANDRU: *La Ziua cărții!*

MARIA: *Nu, la festivalul scriitorilor. La Ateneu... Ați ținut o conferință despre romanul românesc.*

(Tudor Muşatescu, ***Visul unei nopți de iarnă***, *Actul I, Tabloul II*)

Scrie, pe foaia de examen, răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la textul dat:

1. Numește câte un antonim pentru sensul din text al cuvintelor: *să plec* și *umplea*. **2 puncte**
2. Explică rolul ghilimelelor în secvența: *„în carne și oase"*. **2 puncte**
3. Construiește un enunț în care să folosești o expresie/locuțiune care conține cuvântul *vis*. **2 puncte**
4. Precizează o temă și un motiv literar identificate în textul dat. **4 puncte**
5. Menționează două dintre modalitățile de realizare a stilului direct în textul dat. **4 puncte**
6. Prezintă rolul indicațiilor scenice în fragmentul citat. **4 puncte**
7. Explică semnificația a două figuri de stil diferite, identificate în fragmentul citat. **4 puncte**
8. Ilustrează, cu exemple din text, două caracteristici ale textului dramatic. **4 puncte**
9. Comentează, în 60-100 de cuvinte (șase-zece rânduri), următoarea secvență din text: *Mi-era dor de mine când eram mică... de traista pe care mi-o făcea mama, din față de saltea ruptă... de ghetuțele cu nasturi din colțul sobei, pe care Moș Crăciun mi le umplea cu de toate...cu bomboane, cu rochițe, cu păpuși. În vis, bineînțeles!* **4 puncte**

Scanned with OKEN Scanner

SUBIECTUL al II-lea (30 de puncte)

Scrie un text de tip argumentativ de 150-300 de cuvinte (15-30 de rânduri) despre *deschiderea către nou*, pornind de la ideea identificată în următoarea afirmaţie: *E desigur vrednică de cinstire năzuinţa omului spre noutate; e poate chiar cea mai nobilă însuşire a lui, ce-i face originalitatea şi-i îndreptăţeşte oarecum dreptul la viaţă.* (E. Lovinescu, ***Opere, V***)

În elaborarea textului de tip argumentativ trebuie:

- să respecţi structura discursului de tip argumentativ: formularea ideilor în scris, utilizarea mijloacelor lingvistice adecvate exprimării unei argumentări;
- să ai un conţinut adecvat argumentării pe o temă dată: formularea ipotezei/a propriei opinii faţă de problematica pusă în discuţie, enunţarea şi dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate ipotezei, formularea unei concluzii pertinente;
- să respecţi normele limbii literare (registru stilistic adecvat, normele de exprimare, de ortografie şi de punctuaţie) şi limita de spaţiu indicată.

SUBIECTUL al III-lea (30 de puncte)

Scrie un eseu de 2-3 pagini în care să prezinţi *tema* şi *viziunea despre lume*, reflectate într-un *text poetic* studiat aparţinând lui *Ion Barbu.*

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

- evidenţierea trăsăturilor care fac posibilă încadrarea textului poetic într-o tipologie, într-un curent cultural/literar, într-o perioadă sau într-o orientare tematică;
- prezentarea temei, reflectată în textul poetic ales, prin referire la două imagini/idei poetice;
- sublinierea a patru elemente ale textului poetic, semnificative pentru ilustrarea viziunii despre lume a poetului (de exemplu: imaginar poetic, titlu, incipit, relaţii de opoziţie şi de simetrie, elemente de recurenţă, simbol central, figuri semantice – tropi, elemente de prozodie etc.);
- exprimarea unei opinii argumentate, despre modul în care tema şi viziunea despre lume sunt reflectate în textul poetic ales.

Notă! Ordinea integrării reperelor în cuprinsul eseului este la alegere.
Pentru **conţinutul** eseului vei primi **16 puncte** (câte 4 puncte pentru fiecare cerinţă/reper).
Pentru **redactarea** eseului vei primi **14 puncte** (*organizarea ideilor în scris* – 3 puncte; *abilităţi de analiză şi de argumentare* – 3 puncte; *utilizarea limbii literare* – 2 puncte;

Scanned with OKEN Scanner

ortografia – 2 puncte; *punctuația* – 2 puncte; *așezarea în pagină, lizibilitatea* – 1 punct; *încadrarea în limitele de spațiu indicate* – 1 punct).
În vederea acordării punctajului pentru redactare, eseul trebuie să aibă minimum 600 de cuvinte (două pagini) și să dezvolte subiectul propus.

Modelul nr. 3

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă 10 puncte din oficiu.
- Timpul de lucru efectiv este de 3 ore.

SUBIECTUL I (30 de puncte)

Se dă următorul text:

Cu mâna stângă ți-am întors spre mine chipul,
sub cortul adormiților gutui
si de-aș putea să-mi rup din ochii tăi privirea,
văzduhul serii mi-ar părea căprui.

Mi s-ar părea că deslușesc, prin crenge,
zvelți vânători, în arcuiții lei
din goana calului, cum își subție arcul.
O, tinde-ți mâna stângă către ei

și stinge tu conturul lor de lemn subțire
pe care ramurile i-au aprins,
suind sub luna-n seve caii repezi
ce-au rătăcit cu timpul, pe întins.

Eu te privesc în ochi și-n jur se șterg copacii
În ochii tăi cu luna mă răsfrâng
...și ai putea, uitând, să ne strivești în gene
dar chipul ți-l întorn, pe brațul stâng.

(Nichita Stănescu, ***Lună în câmp***)

Scanned with OKEN Scanner

Scrie, pe foaia de examen, răspunsul la următoarele cerințe cu privire la text:

1. Numește câte un sinonim neologic pentru sensul din text al cuvintelor: *chipul* și *desluşesc*. **2 puncte**
2. Motivează folosirea virgulei în secvența: *O, tinde-ți mana stângă către ei*. **2 puncte**
3. Construiește un enunț în care să folosești o locuțiune/expresie care să conțină substantivul *ochi*. **2 puncte**
4. Transcrie, două structuri, care conțin imagini vizuale. **4 puncte**
5. Precizează o temă și un motiv literar identificate în textul dat. **4 puncte**
6. Menționează două mărci lexico-gramaticale prin care se evidențiază prezența eului liric în poezia dată. **4 puncte**
7. Explică semnificația unei figuri de stil identificate în prima strofă. **4 puncte**
8. Prezintă semnificația titlului, în relație cu textul dat. **4 puncte**
9. Comentează, în 60-100 de cuvinte (șase-zece rânduri), ultima strofă a textului, prin evidențierea relației dintre ideea poetică și mijloacele artistice. **4 puncte**

SUBIECTUL al II-lea **(30 de puncte)**

Scrie un text de tip argumentativ de 150-300 de cuvinte (15-30 de rânduri) despre *diversele tipologii ale iubirii întâlnite în literatură de-a lungul timpului..*

În elaborarea textului de tip argumentativ trebuie:

- să respecți structura discursului de tip argumentativ: formularea ideilor în scris, utilizarea mijloacelor lingvistice adecvate exprimării unei argumentări;
- să ai un conținut adecvat argumentării pe o temă dată: formularea ipotezei/a propriei opinii față de problematica pusă în discuție, enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate ipotezei, formularea unei concluzii pertinente;
- să respecți normele limbii literare (registrul stilistic adecvat, normele de exprimare, de ortografie și de punctuație) și limita de spațiu indicată.

Scanned with OKEN Scanner

SUBIECTUL al III-lea **(30 de puncte)**

Redactează un eseu de 600-900 de cuvinte (două-trei pagini) în care să prezinți *relația dintre două personaje* dintr-o *nuvelă* studiată.

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:
- prezentarea statutului social, psihologic, moral etc. al fiecăruia dintre personajele alese din nuvela studiată;
- evidențierea, prin două episoade/citate/secvențe comentate, a modului în care evoluează relația dintre cele două personaje;
- ilustrarea a patru elemente de structură și de compoziție ale nuvelei studiate, semnificative pentru analiza relației dintre cele două personaje (de exemplu: acțiune, conflict, relații temporale și spațiale, incipit, final, tehnici narative, perspectivă narativă, registre stilistice, limbajul personajelor etc.);
- susținerea unei opinii despre modul în care o idee sau tema nuvelei studiate se reflectă în evoluția relației dintre cele două personaje.

Notă! Ordinea integrării reperelor în cuprinsul eseului este la alegere.
Pentru **conținutul** eseului vei primi **16 puncte** (câte 4 puncte pentru fiecare cerință/reper).
Pentru **redactarea** eseului vei primi **14 puncte** (*organizarea ideilor în scris* – 3 puncte; *abilități de analiză și de argumentare* – 3 puncte; *utilizarea limbii literare* – 2 puncte; *ortografia* – 2 puncte; *punctuația* – 2 puncte; *așezarea în pagină, lizibilitatea* – 1 punct; *încadrarea în limitele de spațiu indicate* – 1 punct).
În vederea acordării punctajului pentru redactare, eseul trebuie să aibă minimum 600 de cuvinte (două pagini) și să dezvolte subiectul propus.

Modelul nr. 4

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă 10 puncte din oficiu.
- Timpul efectiv de lucru este de 3 ore.

SUBIECTUL I **(30 de puncte)**

Se dă următorul text:

Azi, ca și în toate zilele, Maxențiu rupsese fila de calendar cu regularitatea unui om de afaceri înainte de a începe munca sa laborioasă. Întâi igiena exterioară: baia, masajul... toate cu precauțiuni și dozate după zile și anotimpuri, până când își recompunea chipul descompus cu care se scula.

Scanned with OKEN Scanner

Apoi cealaltă igienă în interiorul aceluiaşi trup. Pentru el interiorul era accesibil. Nu-l vedea aşa cum îl vede chirurgul un trup deschis, îl vedea cu un fel de facultate tactilă, ca şi cum pe fiecare parte a trupului sensibilitatea îi dezvolta mii de ochi întorşi înăuntru. Chiar în somn urmărea ceea ce se întâmpla acolo ca o veghe răzbind prin întuneric. Doctorul, credea Maxenţiu, ştia puţin lucru, nu cunoştea decât procesele mari, evidente, ale boalei. El însă ştia orice tremurare de fibră, ştia legătura prin care acea fibră va duce la rezonanţa spre alte centre şi de acolo la sfânta sfintelor – plămânul acolo unde totul converge pentru rău şi pentru bine. Orice vibraţie avea acolo ecouri mici, iar uneori gâlgâieli ce puteau deveni cataracte. Erau acolo aluviuni şi diguri, tot felul de chinuri pe care doctorul le reducea sumar la:

– Azi avem în stânga un suflu cavernos.

Erau, în adevăr, acolo caverne şi abisuri şi precipitări de ape roşii şi scocuri şi vaduri, pe care Maxenţiu, ca un turist tragic, le vizita cu de-amănuntul, în fiecare zi pe alte climate.

(Hortensia Papadat-Bengescu, ***Concert din muzică de Bach***)

Scrie răspunsul la fiecare dintre următoarele cerinţe cu privire la text:

1. Numeşte câte un sinonim pentru sensul din text al următoarelor cuvinte: *laborioasă, abisuri.* **2 puncte**
2. Explică rolul cratimei în secvenţa: *de-amănuntul.* **2 puncte**
3. Construieşte un enunţ în care să foloseşti o locuţiune/expresie care să conţină cuvântul *a şti.* **2 puncte**
4. Precizează două motive literare prezente în text. **4 puncte**
5. Transcrie două cuvinte care aparţin câmpului semantic al medicinei. **4 puncte**
6. Prezintă valoarea expresivă a verbelor la timpul imperfect. **4 puncte**
7. Menţionează tipul de perspectivă narativă din textul citat. **4 puncte**
8. Identifică, folosind exemple din text, două mijloace/procedee de caracterizare a personajului. **4 puncte**
9. Comentează, în 60-100 de cuvinte (şase-zece rânduri), următoarea secvenţă din textul dat: *Apoi cealaltă igienă în interiorul aceluiaşi trup. Pentru el interiorul era accesibil. Nu-l vedea aşa cum îl vede chirurgul un trup deschis, îl vedea cu un fel de facultate tactilă, ca şi cum pe fiecare parte a trupului sensibilitatea îi dezvolta mii de ochi întorşi înăuntru.* **4 puncte**

Scanned with OKEN Scanner

SUBIECTUL al II-lea (30 de puncte)

Scrie un text de tip argumentativ de 150-300 de cuvinte (15-30 de rânduri) despre *modul în care perseverența este o cale pentru atingerea succesului individual.*

În elaborarea textului de tip argumentativ, trebuie:

- să respecți structura discursului de tip argumentativ: formularea ideilor în scris, utilizarea mijloacelor lingvistice adecvate exprimării unei aprecieri; **8 puncte**
- să ai conținutul adecvat argumentării pe o temă dată: formularea ipotezei/a propriei opinii față de problematica pusă în discuție, enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate ipotezei, formularea unei concluzii pertinente; **16 puncte**
- să respecți normele limbii literare (registrul stilistic adecvat, normele de exprimare, de ortografie și de punctuație) și limitele de spațiu indicate. **6 puncte**

SUBIECTUL al III-lea (30 de puncte)

Redactează un eseu de 600-900 de cuvinte (două-trei pagini), în care să prezinți *tema și viziunea despre lume* dintr-un *text poetic* studiat, aparținând lui *Tudor Arghezi.*

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

- evidențierea a două trăsături care fac posibilă încadrarea textului poetic studiat într-un curent cultural/literar, într-o perioadă sau într-o orientare tematică;
- prezentarea a două imagini/idei poetice, relevante pentru tema și viziunea despre lume din textul studiat;
- ilustrarea a patru elemente de compoziție și de limbaj ale textului poetic studiat, semnificative pentru tema și viziunea despre lume (de exemplu: imaginar poetic, titlu, relații de opoziție și de simetrie, motiv poetic, laitmotiv, figuri semantice/tropi, elemente de prozodie etc.);
- susținerea unei opinii despre modul în care tema și viziunea despre lume se reflectă în textul poetic studiat.

Notă! Ordinea integrării reperelor în cuprinsul eseului este la alegere.
Pentru **conținutul** eseului vei primi **16 puncte** (câte 4 puncte pentru fiecare cerință/reper).
Pentru **redactarea** eseului vei primi **14 puncte** (*organizarea ideilor în scris* – 3 puncte; *abilități de analiză și de argumentare* – 3 puncte; *utilizarea limbii literare* – 2 puncte;

Scanned with OKEN Scanner

ortografia – 2 puncte; *punctuația* – 2 puncte; *așezarea în pagină, lizibilitatea* – 1 punct; *încadrarea în limitele de spațiu indicate* – 1 punct).
În vederea acordării punctajului pentru redactare, eseul trebuie să aibă minimum 600 de cuvinte (două pagini) și să dezvolte subiectul propus.

Modelul nr. 5

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă 10 puncte din oficiu.
- Timpul efectiv de lucru este de 3 ore.

SUBIECTUL I **(30 de puncte)**

Citește următorul text:

Într-o mare de plasmă
se balansează o pasăre.
Ea care este a aerului, - acum
în altă stare, în altă culoare,
în altă mișcare, - acum
trebuie să fie cu totul alta, acum.

Lipsește greutatea, dar lipsește
și viteza, și plutirea...
Se zbate pasărea într-o mare de plasmă
ca să-și păstreze grația aripii
și firea.

Poate că această stare nu va mai trece
niciodată,
poate că pasărea va rămâne definitiv în plasmă
și poate
că înfioratul meu creier gânditor
va rămâne mereu locuit
de această fantasmă.

Noroc! îți spun ție pasăre măiastră.
Fii curajoasă gândire!
Și nu te speria, creier al meu cercetat
de mâhnire...

(Nichita Stănescu, ***Într-o mare de plasmă***)

Scanned with OKEN Scanner

Scrie, pe foaia de examen, răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la text:

1. Numește câte un sinonim potrivit pentru sensul din text al cuvintelor: *fantasmă* și *mâhnire*. **2 puncte**
2. Explică rolul liniei de pauză în prima strofă a poeziei. **2 puncte**
3. Construiește două enunțuri prin care să evidențiezi polisemia substantivului *culoare*. **2 puncte**
4. Precizează o temă și un motiv literar identificate în textul dat. **4 puncte**
5. Menționează două mărci lexico-gramaticale ale subiectivității prezente în textul dat. **4 puncte**
6. Selectează doi termeni din câmpul semantic al *rațiunii*. **4 puncte**
7. Precizează valoarea expresivă, în textul dat, a alternanței timpurilor verbale. **4 puncte**
8. Ilustrează, cu exemple din text, două trăsături ale neomodernismului. **4 puncte**
9. Comentează, în 60-100 de cuvinte (șase-zece rânduri), primele două strofe ale poeziei, prin evidențierea relației dintre ideea poetică și mijloacele artistice. **4 puncte**

SUBIECTUL al II-lea (30 de puncte)

Scrie un text de tip argumentativ de 150-300 de cuvinte (15-30 de rânduri) despre *relația dintre literatură și celelalte arte.*

În elaborarea textului de tip argumentativ, trebuie:

- să respecți structura discursului de tip argumentativ: formularea ideilor în scris, utilizarea mijloacelor lingvistice adecvate exprimării unei aprecieri; **8 puncte**
- să ai conținutul adecvat argumentării pe o temă dată: formularea ipotezei/a propriei opinii față de problematica pusă în discuție, enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate ipotezei, formularea unei concluzii pertinente; **16 puncte**
- să respecți normele limbii literare (registrul stilistic adecvat, normele de exprimare, de ortografie și de punctuație) și limitele de spațiu indicate. **6 puncte**

Scanned with OKEN Scanner

SUBIECTUL al III-lea **(30 de puncte)**

Redactează un eseu de 600-900 de cuvinte (două-trei pagini) în care să prezinţi *tema şi viziunea despre lume* într-un roman aparţinând lui *Marin Preda.*

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

- evidenţierea a două trăsături care fac posibilă încadrarea romanului studiat, aparţinând lui Marin Preda, într-o tipologie, într-un curent cultural/literar, într-o orientare tematică;
- ilustrarea temei romanului studiat prin două episoade/citate/ secvenţe comentate;
- prezentarea a patru elemente de structură şi de compoziţie ale textului narativ, semnificative pentru tema şi viziunea despre lume din romanul studiat (de exemplu: acţiune, conflict, relaţii temporale şi spaţiale, incipit, final, tehnici narative, perspectivă narativă, registre stilistice, limbajul personajelor etc.);
- susţinerea unei opinii despre modul în care o idee sau tema se reflectă în romanul studiat, aparţinând lui Marin Preda.

Notă! Ordinea integrării reperelor în cuprinsul eseului este la alegere.
Pentru **conţinutul** eseului vei primi **16 puncte** (câte 4 puncte pentru fiecare cerinţă/reper).
Pentru **redactarea** eseului vei primi **14 puncte** (*organizarea ideilor în scris* – 3 puncte; *abilităţi de analiză şi de argumentare* – 3 puncte; *utilizarea limbii literare* – 2 puncte; *ortografia* – 2 puncte; *punctuaţia* – 2 puncte; *aşezarea în pagină, lizibilitatea* – 1 punct; *încadrarea în limitele de spaţiu indicate* – 1 punct).
În vederea acordării punctajului pentru redactare, eseul trebuie să aibă minimum 600 de cuvinte (două pagini) şi să dezvolte subiectul propus.

Modelul nr. 6

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă 10 puncte din oficiu.
- Timpul efectiv de lucru este de 3 ore.

SUBIECTUL I **(30 de puncte)**

Citeşte următorul text:

CORINA: *Lasă-mă pe mine. Să vorbim despre dumneata. Încă nu mi-ai spus cum procedezi să fii fericit.*

ŞTEFAN: *Păi nu mai am mult de spus. Un şezlong. Un pantalon alb. O cămaşă ca asta. O carte pe care n-o termini... Nicio amintire, nicio nostalgie, şi o mare, mare indiferenţă. Cam asta e tot.*

Scanned with OKEN Scanner

CORINA (Moment de tăcere. Îl priveşte cu un început de emoţie, şi pe urmă, brusc, izbucneşte în râs).

ŞTEFAN: *De ce râzi?*

CORINA: *Nimic. Mi-am adus aminte de ceva.*

ŞTEFAN: *Faci rău că nu spui. Eu de două ori nu întreb.*

CORINA: *Mi-am adus aminte de dumneata, azi-dimineaţă, când te-ai întors de pe munte cu florile în mână. Stai!* (Se duce în hol, ia florile pe care Ştefan le-a pus într-un vas, se întoarce, se apropie de el şi i le întinde).

ŞTEFAN (Surprins de gest, ezită, nu ştie ce să facă).

CORINA: *Ţine. Un moment. Ia-le în mână.*(I le pune în mână şi-i închide pumnul, ca să strângă bine buchetul).

ŞTEFAN (Încă nedumerit, rămâne cu florile în mână cu un gest ţeapăn, teatral, foarte „poză").

CORINA (Se depărtează de el, cum s-ar depărta de un tablou ce trebuie privit de la distanţă. A surâs tot timpul, amuzată de ce va urma, dar acuma izbucneşte de-a binelea în râs): *Ah! de ce nu te poţi vedea? Ce frumos eşti! Nu ştii cât eşti de frumos.*

(Mihail Sebastian , ***Jocul de-a vacanţa***, *Actul I, scena XV*)

Scrie, pe foaia de examen, răspunsul la fiecare dintre următoarele cerinţe cu privire la text:

1. Numeşte câte un antonim pentru sensul din text al cuvintelor: *indiferenţă* şi *ezită*. **2 puncte**
2. Explică rolul punctelor de suspensie în secvenţa: *O carte pe care n-o termini...* **2 puncte**
3. Construieşte un enunţ în care să utilizezi sensul conotativ al cuvântului *floare*. **2 puncte**
4. Precizează o temă şi un motiv literar identificate în textul dat. **4 puncte**
5. Menţionează rolul indicaţiilor scenice în textul dat. **4 puncte**
6. Selectează o imagine vizuală şi o imagine auditivă din textul dat. **4 puncte**
7. Explică semnificaţia a două figuri de stil diferite, identificate în fragmentul citat. **4 puncte**
8. Ilustrează, cu exemple din text, două caracteristici ale textului dramatic. **4 puncte**
9. Comentează, în 60-100 de cuvinte (şase-zece rânduri), următoarea secvenţă de text: *Ah! de ce nu te poţi vedea? Ce frumos eşti! Nu ştii cât eşti de frumos.* **4 puncte**

Scanned with OKEN Scanner

SUBIECTUL al II-lea (30 de puncte)

Scrie un text de tip argumentativ de 150-300 de cuvinte (15-30 de rânduri) despre *rolul datoriei civice în viața unui tânăr.*

În elaborarea textului de tip argumentativ trebuie:

- să respecți structura discursului de tip argumentativ: formularea ideilor în scris, utilizarea mijloacelor lingvistice adecvate exprimării unei aprecieri; **8 puncte**
- să ai conținutul adecvat argumentării pe o temă dată: formularea ipotezei/a propriei opinii față de problematica pusă în discuție, enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate ipotezei, formularea unei concluzii pertinente; **16 puncte**
- să respecți normele limbii literare (registrul stilistic adecvat, normele de exprimare, de ortografie și de punctuație) și limitele de spațiu indicate. **6 puncte**

SUBIECTUL al III-lea (30 de puncte)

Scrie un eseu de 2-3 pagini în care să prezinți *tema* și *viziunea despre lume*, reflectate într-un *text poetic* studiat aparținând lui *Lucian Blaga.*

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

- evidențierea trăsăturilor care fac posibilă încadrarea textului poetic într-o tipologie, într-un curent cultural/literar, într-o perioadă sau într-o orientare tematică;
- prezentarea temei, reflectată în textul poetic ales, prin referire la două imagini/idei poetice;
- sublinierea a patru elemente ale textului poetic, semnificative pentru ilustrarea viziunii despre lume a poetului (de exemplu: imaginar poetic, titlu, incipit, relații de opoziție și de simetrie, elemente de recurență, simbol central, figuri semantice – tropi, elemente de prozodie etc.);
- exprimarea unei opinii argumentate despre modul în care tema și viziunea despre lume sunt reflectate în textul poetic ales.

Notă! Ordinea integrării reperelor în cuprinsul eseului este la alegere.
Pentru **conținutul** eseului vei primi **16 puncte** (câte 4 puncte pentru fiecare cerință/reper).
Pentru **redactarea** eseului vei primi **14 puncte** (*organizarea ideilor în scris* – 3 puncte; *abilități de analiză și de argumentare* – 3 puncte; *utilizarea limbii literare* – 2 puncte; *ortografia* – 2 puncte; *punctuația* – 2 puncte; *așezarea în pagină, lizibilitatea* – 1 punct; *încadrarea în limitele de spațiu indicate* – 1 punct).
În vederea acordării punctajului pentru redactare, eseul trebuie să aibă minimum 600 de cuvinte (două pagini) și să dezvolte subiectul propus.

Scanned with OKEN Scanner

Modelul nr. 7

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă 10 puncte din oficiu.
- Timpul efectiv de lucru este de 3 ore.

SUBIECTUL I **(30 de puncte)**

Citeşte următorul text:

În fiecare seară
Strâng de prin vecini
Toate scaunele disponibile
Şi le citesc versuri.

Scaunele sunt foarte receptive
La poezie,
Dacă ştii cum să le aşezi.

De aceea
Eu mă emoționez,
Şi timp de câteva ore
Le povestesc
Ce frumos a murit sufletul meu
Peste zi.

Întâlnirile noastre
Sunt de obicei sobre,
Fără entuziasme
De prisos.

În orice caz,
Înseamnă că fiecare
Ne-am făcut datoria,
Şi putem merge
Mai departe.

(Marin Sorescu, ***Capriciu***)

Scanned with OKEN Scanner

Scrie, pe foaia de examen, răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la text:

1. Numește câte un antonim pentru sensul din text al cuvintelor: *disponibile* și *departe*. **2 puncte**
2. Explică rolul virgulei din strofa a patra. **2 puncte**
3. Construiește un enunț în care să evidențiezi sensul conotativ al cuvântului *suflet*. **2 puncte**
4. Precizează o temă și un motiv literar identificate în textul dat. **4 puncte**
5. Menționează două mărci lexico-gramaticale ale subiectivității prezente în textul dat. **4 puncte**
6. Motivează folosirea persoanei a II-a în a doua strofă. **4 puncte**
7. Selectează două secvențe din text care conturează dimensiunea temporală a imaginarului poetic. **4 puncte**
8. Ilustrează, cu exemple din text, două trăsături ale neomodernismului. **4 puncte**
9. Motivează, în 60-100 de cuvinte (șase-zece rânduri), caracterul de artă poetică al textului dat, prin evidențierea a două trăsături. **4 puncte**

SUBIECTUL al II-lea (30 de puncte)

Scrie un text de tip argumentativ de 150-300 de cuvinte (15-30 de rânduri) despre *rolul umorului în relațiile interumane.*

În elaborarea textului de tip argumentativ, trebuie:

- să respecți structura discursului de tip argumentativ: formularea ideilor în scris, utilizarea mijloacelor lingvistice adecvate exprimării unei aprecieri; **8 puncte**
- să ai conținutul adecvat argumentării pe o temă dată: formularea ipotezei/a propriei opinii față de problematica pusă în discuție, enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate ipotezei, formularea unei concluzii pertinente; **16 puncte**
- să respecți normele limbii literare (registrul stilistic adecvat, normele de exprimare, de ortografie și de punctuație) și limitele de spațiu indicate. **6 puncte**

Scanned with OKEN Scanner

SUBIECTUL al III-lea **(30 de puncte)**

Redactează un eseu de 600-900 de cuvinte (două-trei pagini), despre *particularităţile de construcţie a unui personaj* dintr-un *basm cult studiat.*

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

- prezentarea statutului social, psihologic, moral etc. al personajului ales, prin raportare la conflictul/conflictele basmului cult studiat;
- relevarea unei trăsături a personajului ales, ilustrată prin două episoade/secvenţe narative/situaţii semnificative sau prin citate comentate;
- ilustrarea a patru elemente ale basmului cult studiat, semnificative pentru realizarea personajului ales (de exemplu: acţiune, conflict, relaţii temporale şi spaţiale, incipit, final, tehnici narative, perspectivă narativă, modalităţi de caracterizare, registre stilistice, limbajul personajelor etc.);
- susţinerea unei opinii despre modul în care o idee sau tema basmului cult se reflectă în construcţia personajului pentru care ai optat.

Notă! Ordinea integrării reperelor în cuprinsul eseului este la alegere.
Pentru **conţinutul** eseului vei primi **16 puncte** (câte 4 puncte pentru fiecare cerinţă/reper).
Pentru **redactarea** eseului vei primi **14 puncte** (*organizarea ideilor în scris* – 3 puncte; *abilităţi de analiză şi de argumentare* – 3 puncte; *utilizarea limbii literare* – 2 puncte; *ortografia* – 2 puncte; *punctuaţia* – 2 puncte; *aşezarea în pagină, lizibilitatea* – 1 punct; *încadrarea în limitele de spaţiu indicate* – 1 punct).
În vederea acordării punctajului pentru redactare, eseul trebuie să aibă minimum 600 de cuvinte (două pagini) şi să dezvolte subiectul propus.

Modelul nr. 8

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă 10 puncte din oficiu.
- Timpul efectiv de lucru este de 3 ore.

SUBIECTUL I **(30 de puncte)**

Citeşte următorul text:

MAGDA: *Pasionant.*

ANDRONIC: *Da – şi obositor. De multe ori aş fi vrut să-i spun lui Alexandru cel Mare, să-i pot spune: destul! opreşte! Hai acasă!*

MAGDA: *Nu te-ar fi ascultat.*

Scanned with OKEN Scanner

ANDRONIC: *N-ar fi avut încredere în mine. Dar astăzi sunt mai bătrân decât el. Am patruzeci de ani. Sunt multe lucruri pe care nici el nu le bănuia şi pe care eu le ştiu. Îmi pare rău că nu i le pot spune.*

MAGDA (cu un surâs): *I le spun eu. Eu îl văd.*

ANDRONIC (glumind): *Da, dar dumneata îl adori. N-are să te creadă. Un bărbat nu crede în femeile care îl adoră...* (Serios.) *Vezi, toată campania lui Alexandru în Asia este plină de greşeli.*

MAGDA: *Crezi?*

ANDRONIC: *Sunt sigur. Aş putea dovedi. Dar pentru asta mi-ar trebui timp. Mai întâi mi-ar trebui să pot reface întreg itinerariul lui Alexandru. De la Teba la capătul Indiei.*

MADGA: *Eu l-am făcut.*

ANDRONIC: *În vis. Eu însă aş vrea să-l fac în realitate, pe teren. Îmi trebuie o cunoaştere perfectă a terenului. N-am încredere în geografi. Vreau să văd cu ochii mei. Aş vrea să străbat pas cu pas, metru cu metru, toate drumurile lui Alexandru.*

MAGDA (cucerită): *Ar fi minunat de frumos!* (scurt, practic). *Mă iei şi pe mine.*

ANDRONIC (râzând): *Te iau. Mai ales că nu voi pleca niciodată.*

(Mihail Sebastian, ***Ultima oră***, *Actul II, Scena V*)

Scrie, pe foaia de examen, răspunsul la fiecare dintre următoarele cerinţe cu privire la text:

1. Numeşte câte un sinonim neologic pentru sensul din text al cuvintelor: *greşeli* şi *dovedi*. **2 puncte**
2. Explică rolul punctelor de suspensie în secvenţa: *Un bărbat nu crede în femeile care îl adoră...* **2 puncte**
3. Construieşte un enunţ în care să ilustrezi sensul conotativ al substantivului *realitate*. **2 puncte**
4. Precizează o temă şi un motiv literar identificate în textul dat. **4 puncte**
5. Motivează folosirea frecventă a indicilor spaţiali în fragmentul dat. **4 puncte**
6. Prezintă rolul indicaţiilor scenice în textul dat. **4 puncte**
7. Explică semnificaţia a două figuri de stil diferite, identificate în fragmentul dat. **4 puncte**
8. Ilustrează, cu exemple din text, două caracteristici ale textului dramatic. **4 puncte**
9. Comentează, în 60-100 de cuvinte (şase-zece rânduri), relaţia dintre cele două personaje, Andronic şi Magda, cu referire la fragmentul dat. **4 puncte**

Scanned with OKEN Scanner

SUBIECTUL al II-lea (30 de puncte)

Scrie un text de tip argumentativ de 150-300 de cuvinte (15-30 de rânduri) despre *rolul educației în formarea personalității umane.*

În elaborarea textului de tip argumentativ trebuie:

- să respecți structura discursului de tip argumentativ: formularea ideilor în scris, utilizarea mijloacelor lingvistice adecvate exprimării unei aprecieri; **8 puncte**
- să ai conținutul adecvat argumentării pe o temă dată: formularea ipotezei/a propriei opinii față de problematica pusă în discuție, enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate ipotezei, formularea unei concluzii pertinente; **16 puncte**
- să respecți normele limbii literare (registrul stilistic adecvat, normele de exprimare, de ortografie și de punctuație) și limitele de spațiu indicate. **6 puncte**

SUBIECTUL al III-lea (30 de puncte)

Scrie un eseu de 2-3 pagini în care să prezinți *tema* și *viziunea despre lume*, reflectate într-un *text poetic* studiat aparținând lui *Mihai Eminescu.*

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

- evidențierea trăsăturilor care fac posibilă încadrarea textului poetic într-o tipologie, într-un curent cultural/literar, într-o perioadă sau într-o orientare tematică;
- prezentarea temei, reflectată în textul poetic ales, prin referire la două imagini/idei poetice;
- sublinierea a patru elemente ale textului poetic, semnificative pentru ilustrarea viziunii despre lume a poetului (de exemplu: imaginar poetic, titlu, incipit, relații de opoziție și de simetrie, elemente de recurență, simbol central, figuri semantice – tropi, elemente de prozodie etc.);
- exprimarea unei opinii argumentate despre modul în care tema și viziunea despre lume sunt reflectate în textul poetic ales.

Notă! Ordinea integrării reperelor în cuprinsul eseului este la alegere.
Pentru **conținutul** eseului vei primi **16 puncte** (câte 4 puncte pentru fiecare cerință/reper).
Pentru **redactarea** eseului vei primi **14 puncte** (*organizarea ideilor în scris* – 3 puncte; *abilități de analiză și de argumentare* – 3 puncte; *utilizarea limbii literare* – 2 puncte; *ortografia* – 2 puncte; *punctuația* – 2 puncte; *așezarea în pagină, lizibilitatea* – 1 punct; *încadrarea în limitele de spațiu indicate* – 1 punct).
În vederea acordării punctajului pentru redactare, eseul trebuie să aibă minimum 600 de cuvinte (două pagini) și să dezvolte subiectul propus.

Scanned with OKEN Scanner

Modelul nr. 9

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă 10 puncte din oficiu.
- Timpul efectiv de lucru este de 3 ore.

SUBIECTUL I (30 de puncte)

Citeşte următorul text:

După ce plecă portarul, ținând cartea sub braț, cu o infinită grijă, aproape cu spaimă, Ştefan rămase o clipă în mijlocul odăii, ascultând. Nu se mai auzeau glasurile în camera vecină. Se apropie de fereastră şi o deschise larg. Îl întâmpină un miros de grădină proaspăt stropită. „Tot mai am timp, îşi spuse rezemându-se de fereastră. Nu e încă miezul nopții..." Fata ridicase din umeri şi zâmbise. În lumina serii, obrazul ei părea şi mai pârlit de soare şi părul căpătase un luciu stins, de metal vechi.

– Nu te înțeleg, spusese. Nu-mi dau seama dacă glumeşti sau crezi cu adevărat...

Pe nesimțite, deasupra lor, cerul îşi domolise sclipirea. O stea răsărise din senin, stingheră, în creştetul pădurii.

– S-ar putea întâmpla fel de fel de miracole, continuase el fără s-o privească. Dar trebuie să te învețe cineva cum să le priveşti, ca să ştii că sunt miracole. Altminteri, nici măcar nu le vezi. Treci pe lângă ele şi nu ştii că sunt miracole. Nu le vezi...

– Îmi pare rău că nu te pot urmări, vorbise ea târziu. Mi-ar fi plăcut să te pot înțelege...

– Unii spun că în noaptea aceasta, exact la miezul nopții, se deschid cerurile. Nu prea înțeleg cum s-ar putea deschide, dar aşa se spune: că în noaptea de Sânziene se deschid cerurile. Dar probabil că se deschid numai pentru cei care ştiu cum să le privească...

– Nu înțeleg nimic, spusese ea. Nu înțeleg...

Tresări şi se smuci emoționat de lângă fereastră. Mănuşile erau încă pe pat, aşa cum le lăsase. Le apropie o clipă de nări. Parcă n-ar fi ale ei, îşi spuse, nedumerit. Parcă n-ar fi parfumul ei...

(Mircea Eliade, ***Noaptea de Sânziene***)

Scanned with OKEN Scanner

Scrie răspunsul la următoarele cerințe cu privire la text:

1. Numeşte câte un sinonim neologic pentru sensul din text al următoarelor cuvinte: *miros* şi *stins*. **2 puncte**
2. Prezintă rolul virgulei în secvența: *Nu înțeleg nimic, spuse ea.* **2 puncte**
3. Construieşte un enunț în care să ilustrezi sensul conotativ al substantivului *noapte*. **2 puncte**
4. Numeşte o temă şi un motiv literar prezente în textul dat. **4 puncte**
5. Transcrie un citat de maximum zece cuvinte din care să reiasă utilizarea monologului. **4 puncte**
6. Explică rolul utilizării frecvente a punctelor de suspensie în textul dat. **4 puncte**
7. Menționează tipul de perspectivă narativă din textul citat. **4 puncte**
8. Motivează, prin evidențierea a două trăsături existente în text, apartenența fragmentului la genului epic. **4 puncte**
9. Comentează, în 60-100 de cuvinte (şase-zece rânduri), următoarea secvență din textul dat: – *Unii spun că în noaptea aceasta, exact la miezul nopții, se deschid cerurile. Nu prea înțeleg cum s-ar putea deschide, dar aşa se spune: că în noaptea de Sânziene se deschid cerurile. Dar probabil că se deschid numai pentru cei care ştiu cum să le privească... .* **4 puncte**

SUBIECTUL al II-lea **(30 de puncte)**

Scrie un text de tip argumentativ de 150-300 de cuvinte (15-30 de rânduri) despre *rolul privilegiat al femeii în sfera manifestărilor artistice*, pornind de la ideile sugerate de afirmația Biancăi Burța-Cernat: *În culturile „mici", mai puțin cunoscute, ca şi în culturile „mari", la periferie ca şi la centru, femeia scriitoare este o apariție de dată recentă, un produs al modernității târzii.*

În elaborarea textului de tip argumentativ, trebuie:

- să respecți structura discursului de tip argumentativ: formularea ideilor în scris, utilizarea mijloacelor lingvistice adecvate exprimării unei aprecieri; **8 puncte**
- să ai conținutul adecvat argumentării pe o temă dată: formularea ipotezei/a propriei opinii față de problematica pusă în discuție, enunțarea şi dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate ipotezei, formularea unei concluzii pertinente; **16 puncte**
- să respecți normele limbii literare (registrul stilistic adecvat, normele de exprimare, de ortografie şi de punctuație) şi limitele de spațiu indicate. **6 puncte**

Scanned with OKEN Scanner

SUBIECTUL al III-lea **(30 de puncte)**

Redactează un eseu de 600-900 de cuvinte (două-trei pagini), în care să prezinți *tema și viziunea despre lume* dintr-un *text poetic* studiat, aparținând lui *Lucian Blaga*.

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

- evidențierea a două trăsături care fac posibilă încadrarea textului poetic studiat într-un curent cultural/literar, într-o perioadă sau într-o orientare tematică;
- prezentarea a două imagini/idei poetice, relevante pentru tema și viziunea despre lume din textul studiat;
- ilustrarea a patru elemente de compoziție și de limbaj ale textului poetic studiat, semnificative pentru tema și viziunea despre lume (de exemplu: imaginar poetic, titlu, incipit, relații de opoziție și de simetrie, motiv poetic, laitmotiv, figuri semantice/tropi, elemente de prozodie etc.);
- susținerea unei opinii despre modul în care tema și viziunea despre lume se reflectă în textul poetic studiat.

Notă! Ordinea integrării reperelor în cuprinsul eseului este la alegere.
Pentru **conținutul** eseului vei primi **16 puncte** (câte 4 puncte pentru fiecare cerință/reper).
Pentru **redactarea** eseului vei primi **14 puncte** (*organizarea ideilor în scris* – 3 puncte; *abilități de analiză și de argumentare* – 3 puncte; *utilizarea limbii literare* – 2 puncte; *ortografia* – 2 puncte; *punctuația* – 2 puncte; *așezarea în pagină, lizibilitatea* – 1 punct; *încadrarea în limitele de spațiu indicate* – 1 punct).
În vederea acordării punctajului pentru redactare, eseul trebuie să aibă minimum 600 de cuvinte (două pagini) și să dezvolte subiectul propus.

Scanned with OKEN Scanner

Modelul nr. 10

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă 10 puncte din oficiu.
- Timpul efectiv de lucru este de 3 ore.

SUBIECTUL I

(30 de puncte)

Citeşte următorul text:

DANTON (a rămas cu faţa nemişcată, o priveşte simplu): *Te iubesc mult, Louise...* (lasă capul greu în jos, se gândeşte) *Eşti ultimul dar al vieţii. Intru în întunericul pământului cu surâsul tău în faţă... cu ochii tăi... ca o lumină* (îşi trece mâna prin păr ca sufocat, uriaş, slut, se frânge hidos, cu capul în piept): *Ah, în noaptea asta călduţă, de primăvară, plesnesc pe rând mugurii... În toate părţile...*

LOUISE (îl priveşte cu emoţie, cu ochii mari înlăcrimaţi, îl strânge cu mâinile ei mici şi albe): *Da... da...*

DANTON (îşi revine şi firesc, cu o emoţie limpede): *Ai venit la mine – fragedă şi nouă* – (surâde). *Eu eram cu sufletul coclit de prostia oamenilor. Mi-era inima arsă de răutatea lor. Eram istovit, bolnav şi mă apăsa gândul morţii... Acum ai venit tu* (o priveşte surâzând, clătinând din cap, adânc răscolit, cu ochii umezi). *Îţi mulţumesc, Louise.*

LOUISE (plânge moale în braţele lui): *Poate că nu te-am înţeles totdeauna, poate că nu te-am cunoscut cât trebuia...*

DANTON (surâde mereu, calm, cald): *Să mă înţelegi? Să mă cunoşti? Pe zidul dărâmat din fundul livezii de la Arcis, creşte în fiecare an o iederă, Louise. Dacă-l face mai frumos, ce nevoie are să-l înţeleagă? Tu m-ai făcut atât de fericit, fără să mă cunoşti... Eu am fost întotdeauna singur, Louise. Apropierile de ceilalţi au fost numai întâmplătoare sau dictate de împrejurări...* (priveşte trist un fotoliu) *Fotoliul ăsta trebuie reparat* (cu părere de rău). *Am tot amânat mereu.*

LOUISE (în lacrimi): *Da, e adevărat că nu te-au înţeles... nu te-au înţeles...*

DANTON (repetă): *Neînţeles?* (surâzând pe gândite) *Asta nu-i nimic, Louise! Să fii greşit înţeles... să fii pe jumătate înţeles, e nesfârşit mai rău...*

(Camil Petrescu, ***Danton***, *Actul V, Tabloul XVIII, Scena I*)

Scanned with OKEN Scanner

Scrie, pe foaia de examen, răspunsul la fiecare dintre următoarele cerinţe cu privire la text:

1. Numeşte câte un sinonim neologic pentru sensul din text al cuvintelor: *se gândeşte* şi (emoţie) *limpede.* **2 puncte**
2. Explică rolul punctelor de suspensie în fragmentul: *Intru în întunericul pământului cu surâsul tău în faţă.... cu ochii tăi... ca o lumină.* **2 puncte**
3. Construieşte un enunţ prin care să ilustrezi sensul conotativ al substantivului *lacrimă.* **2 puncte**
4. Precizează o temă şi un motiv literar identificate în textul dat. **4 puncte**
5. Menţionează două dintre modalităţile de realizare a stilului direct în textul dat. **4 puncte**
6. Prezintă rolul indicaţiilor scenice în fragmentul citat. **4 puncte**
7. Explică semnificaţia a două figuri de stil diferite, identificate în fragmentul citat. **4 puncte**
8. Ilustrează, cu exemple din text, două caracteristici ale textului dramatic. **4 puncte**
9. Comentează, în 60-100 de cuvinte (şase-zece rânduri), următoarea secvenţă din text: *Neînţeles?* (surâzând pe gândite) *Asta nu-i nimic, Louise! Să fii greşit înţeles... să fii pe jumătate înţeles, e nesfârşit mai rău...* **4 puncte**

SUBIECTUL al II-lea (30 de puncte)

Scrie un text de tip argumentativ de 150-300 de cuvinte (15-30 de rânduri) despre *rolul artistului în societate.*

În elaborarea textului de tip argumentativ, trebuie:

- să respecţi structura discursului de tip argumentativ: formularea ideilor în scris, utilizarea mijloacelor lingvistice adecvate exprimării unei aprecieri; **8 puncte**
- să ai conţinutul adecvat argumentării pe o temă dată: formularea ipotezei/a propriei opinii faţă de problematica pusă în discuţie, enunţarea şi dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate ipotezei, formularea unei concluzii pertinente; **16 puncte**
- să respecţi normele limbii literare (registrul stilistic adecvat, normele de exprimare, de ortografie şi de punctuaţie) şi limitele de spaţiu indicate. **6 puncte**

Scanned with OKEN Scanner

SUBIECTUL al III-lea **(30 de puncte)**

Scrie un eseu de 2-3 pagini în care să prezinți *tema* și *viziunea despre lume*, reflectate într-un *roman psihologic* studiat, aparținând *perioadei interbelice*.

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

- evidențierea tipului de roman pentru care ai optat și a trăsăturilor care fac posibilă încadrarea într-o tipologie, într-un curent cultural/ literar, într-o perioadă sau într-o orientare tematică;
- prezentarea temei romanului, reflectată în textul narativ ales, prin referire la două episoade/secvențe narative;
- sublinierea a patru elemente ale textului narativ, semnificative pentru ilustrarea viziunii despre lume a autorului/a naratorului (de exemplu: acțiune, conflict, relații temporale și spațiale, construcția subiectului, particularități ale compoziției, perspectivă narativă, tehnici narative, construcția personajului, modalități de caracterizare, limbaj etc.);
- exprimarea unei opinii argumentate despre modul în care tema și viziunea despre lume sunt reflectate în romanul ales.

Notă! Ordinea integrării reperelor în cuprinsul eseului este la alegere.
Pentru **conținutul** eseului vei primi **16 puncte** (câte 4 puncte pentru fiecare cerință/reper).
Pentru **redactarea** eseului vei primi **14 puncte** (*organizarea ideilor în scris* – 3 puncte; *abilități de analiză și de argumentare* – 3 puncte; *utilizarea limbii literare* – 2 puncte; *ortografia* – 2 puncte; *punctuația* – 2 puncte; *așezarea în pagină, lizibilitatea* – 1 punct; *încadrarea în limitele de spațiu indicate* – 1 punct).
În vederea acordării punctajului pentru redactare, eseul trebuie să aibă minimum 600 de cuvinte (două pagini) și să dezvolte subiectul propus.

Modelul nr. 11

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă 10 puncte din oficiu.
- Timpul efectiv de lucru este de 3 ore.

SUBIECTUL I **(30 de puncte)**

Citește următorul text:

Acum din nou îmi treci pe sub fereastră,
Tu, toamnă, tu, frumoasă cerșitoare,
Pe urma ta cântări tânguitoare
Lin flutură-n întinderea albastră.

Scanned with OKEN Scanner

Durerea ta în zare călătoare
Atinge-n drum căsuța mea sihastră
Și-nfrigurate florile din glastră
Suspină-n zvonul frunzei care moare.
Rămân, așa, pierdut în reverie,
Și, dus încet de luntrea amintirii,
Ascult duioasa morții psalmodie.

Ascult și simt cum genele mi-s grele:
Pare că-n vasta îngropare-a firii
Aud și plânsu-ngropăciunii mele...

(Octavian Goga, ***Sonet***)

Scrie răspunsul la următoarele cerințe cu privire la text:

1. Numește câte un sinonim neologic pentru sensul din text al cuvintelor: *sihastră* și *vasta*. **2 puncte**
2. Explică rolul punctelor de suspensie de la sfârșitul textului dat. **2 puncte**
3. Construiește un enunț în care să ilustrezi sensul conotativ al cuvântului *gene*. **2 puncte**
4. Precizează o temă și un motiv literar identificate în textul dat. **4 puncte**
5. Menționează două mărci lexico-gramaticale ale subiectivității prezente în textul dat. **4 puncte**
6. Selectează două secvențe din text care conturează dimensiunea temporală a imaginarului poetic. **4 puncte**
7. Prezintă valoarea expresivă, în textul dat, a verbelor la timpul prezent. **4 puncte**
8. Evidențiază particularitățile prozodice ale textului dat. **4 puncte**
9. Comentează, în 60-100 de cuvinte (șase-zece rânduri), prima și ultima strofă a textului dat, prin evidențierea relației dintre ideea poetică și mijloacele artistice. **4 puncte**

SUBIECTUL al II-lea **(30 de puncte)**

Scrie un text de tip argumentativ de 150-300 de cuvinte (15-30 de rânduri) despre *rolul revistelor de cultură în dezvoltarea literaturii.*

În elaborarea textului de tip argumentativ trebuie:

- să respecți structura discursului de tip argumentativ: formularea ideilor în scris, utilizarea mijloacelor lingvistice adecvate exprimării unei aprecieri; **8 puncte**

Scanned with OKEN Scanner

- să ai conținutul adecvat argumentării pe o temă dată: formularea ipotezei/a propriei opinii față de problematica pusă în discuție, enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate ipotezei, formularea unei concluzii pertinente; **16 puncte**
- să respecți normele limbii literare (registrul stilistic adecvat, normele de exprimare, de ortografie și de punctuație) și limitele de spațiu indicate. **6 puncte**

SUBIECTUL al III-lea **(30 de puncte)**

Redactează un eseu de 600-900 de cuvinte (două-trei pagini) în care să prezinți *relația dintre două personaje* dintr-un *text narativ* studiat, aparținând lui *Liviu Rebreanu.*

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:
- prezentarea statutului social, psihologic, moral etc. al fiecăruia dintre personajele alese din textul narativ studiat;
- evidențierea, prin două episoade/citate/secvențe comentate, a modului în care evoluează relația dintre cele două personaje;
- ilustrarea a patru elemente de structură și de compoziție ale textului narativ studiat, semnificative pentru analiza relației dintre cele două personaje (de exemplu: acțiune, conflict, relații temporale și spațiale, incipit, final, tehnici narative, perspectivă narativă, modalități de caracterizare, registre stilistice, limbajul personajelor etc.);
- susținerea unei opinii despre modul în care o idee sau tema textului narativ se reflectă în evoluția relației dintre cele două personaje.

Notă! Ordinea integrării reperelor în cuprinsul eseului este la alegere.
Pentru **conținutul** eseului vei primi **16 puncte** (câte 4 puncte pentru fiecare cerință/reper).
Pentru **redactarea** eseului vei primi **14 puncte** (*organizarea ideilor în scris* – 3 puncte; *abilități de analiză și de argumentare* – 3 puncte; *utilizarea limbii literare* – 2 puncte; *ortografia* – 2 puncte; *punctuația* – 2 puncte; *așezarea în pagină, lizibilitatea* – 1 punct; *încadrarea în limitele de spațiu indicate* – 1 punct).
În vederea acordării punctajului pentru redactare, eseul trebuie să aibă minimum 600 de cuvinte (două pagini) și să dezvolte subiectul propus.

Scanned with OKEN Scanner

Modelul nr. 12

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă 10 puncte din oficiu.
- Timpul efectiv de lucru este de 3 ore.

SUBIECTUL I **(30 de puncte)**

Citeşte următorul text:

Ne-a anunțat că în vară vine cu el să ni-l prezinte. Să vedem şi noi flăcăul, nu? Nu ştiu care o fi obiceiul pe la ei, dar la noi aşa se face. Să-l cântărim, să ne dăm seama dacă merită fata.

– Să vedem dacă nu-i lipseşte vreo ureche, zice bărbată-miu, că oricum nu înțelegem neam din păsăreasca lui.

Să fie vreo doi sau trei ani de atunci. Cu câteva zile înainte am discutat la telefon detaliile sosirii.

– Să nu vă panicați, e un tip tare de treabă, a zis Alice la sfârşit.

Dumnezeule, ce şmotru am făcut în casă! Puteai culege mac de pe jos. Am cumpărat perdele noi. Am pus oale la fiert pe toate ochiurile. Săltau capacele ca în vremurile bune. Borş de pasăre, sarmale şi friptură de purcel. Prăjituri şi plăcinte. M-a ajutat şi o vecină. Aşa, pentru Alice. Unde mai pui că nu mai văzuse un canadian în viața ei şi nu voia să rateze ocazia. Țucu, bărbată-miu, a văruit tot palierul, să nu creadă canadianul c-a nimerit într-o peşteră. Ar fi vrut să dea întreaga casă a scărilor, dar nimeni nu voia să pună bani pentru o curățenie generală. Abia îşi plăteau întreținerea. Un vecin de la doi chiar l-a luat la mişto pe Țucu, că, dacă acum cere bani pentru văruit, data viitoare avea să ceară bani şi pentru biletul de avion. [...] În seara de dinainte am fost la coafor, chestie pe care n-o mai făcusem de nu ştiu când. Se schimbaseră şi coafezele între timp, nu mai cunoşteam niciuna. Nu ştiu de ce, mi-au dat lacrimile. Adică ştiu. Pentru că înainte de revoluție treceam măcar o dată pe lună să mă aranjez. La întoarcere, m-am uitat atentă la blocul în care locuim. Oare alea din Canada cum arată, nu ne facem de râs?

(Dan Lungu, ***Sunt o babă comunistă!***)

Scanned with OKEN Scanner

Scrie, pe foaia de examen, răspunsul la fiecare dintre următoarele cerinţe cu privire la text:

1. Numeşte un sinonim neologic pentru sensul din text al cuvântului *să nu vă panicaţi* şi un antonim neologic pentru cuvântul *(m-am uitat) atentă.* **2 puncte**
2. Explică rolul semnelor de punctuaţie din secvenţa: *Oare alea din Canada cum arată, nu ne facem de râs?* **2 puncte**
3. Construieşte două enunţuri prin care să ilustrezi sensul denotativ şi sensul conotativ al substantivului *peşteră.* **2 puncte**
4. Precizează două motive literare identificate în textul dat.
5. Menţionează instanţele comunicării în textul dat. **4 puncte**
6. Selectează două secvenţe din text care conturează dimensiunea temporală a cadrului întâmplărilor. **4 puncte**
7. Prezintă, cu exemple din text, valoarea expresivă a termenilor din registrul colocvial. **4 puncte**
8. Ilustrează, cu exemple din text, două trăsături ale genului epic. **4 puncte**
9. Comentează, în 60-100 de cuvinte (şase-zece rânduri), contrastele dintre Orient/România ante- şi postrevoluţionară şi Occident, evidenţiate în fragmentul de text citat. **4 puncte**

SUBIECTUL al II-lea (30 de puncte)

Scrie un text de tip argumentativ de 150-300 de cuvinte (15-30 de rânduri) despre *relaţia dintre constrângerile sociale şi trăsăturile de caracter individuale în dobândirea libertăţii*, pornind de la ideile sugerate de afirmaţia lui Ioan Slavici: *În stăpânirea* [...] *de sine constă vieţuirea morală şi libertatea voinţei omeneşti...*

În elaborarea textului de tip argumentativ, trebuie:

- să respecţi structura discursului de tip argumentativ: formularea ideilor în scris, utilizarea mijloacelor lingvistice adecvate exprimării unei aprecieri; **8 puncte**
- să ai conţinutul adecvat argumentării pe o temă dată: formularea ipotezei/a propriei opinii faţă de problematica pusă în discuţie, enunţarea şi dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate ipotezei, formularea unei concluzii pertinente; **16 puncte**
- să respecţi normele limbii literare (registrul stilistic adecvat, normele de exprimare, de ortografie şi de punctuaţie) şi limitele de spaţiu indicate. **6 puncte**

Scanned with OKEN Scanner

SUBIECTUL al III-lea **(30 de puncte)**

Redactează un eseu de 600-900 de cuvinte (două-trei pagini) în care să prezinți *particularitățile comediei*, prin referire la o operă literară studiată.

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

- precizarea a două caracteristici ale speciei literare *comedie* reflectate în textul studiat;
- prezentarea a patru elemente de structură și de compoziție ale comediei (de exemplu: titlu, temă, subiect, conflict, relații temporale și spațiale, relații de opoziție și de simetrie, act, scenă, tablou, indicații scenice, sursele comicului, modalități de caracterizare a personajelor etc.);
- ilustrarea relației dintre două personaje semnificative pentru comedia studiată;
- susținerea unei opinii despre modul în care o idee sau tema se reflectă în comedia studiată.

Notă! Ordinea integrării reperelor în cuprinsul eseului este la alegere.
Pentru **conținutul** eseului vei primi **16 puncte** (câte 4 puncte pentru fiecare cerință/reper).
Pentru **redactarea** eseului vei primi **14 puncte** (*organizarea ideilor în scris* – 3 puncte; *abilități de analiză și de argumentare* – 3 puncte; *utilizarea limbii literare* – 2 puncte; *ortografia* – 2 puncte; *punctuația* – 2 puncte; *așezarea în pagină, lizibilitatea* – 1 punct; *încadrarea în limitele de spațiu indicate* – 1 punct).
În vederea acordării punctajului pentru redactare, eseul trebuie să aibă minimum 600 de cuvinte (două pagini) și să dezvolte subiectul propus.

Modelul nr. 13

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă 10 puncte din oficiu.
- Timpul de lucru efectiv este de 3 ore.

SUBIECTUL I **(30 de puncte)**

Citește următorul text:

În câteva fracțiuni de secundă, trezindu-mă și adormind succesiv, cu o viteză ametitoare, prezente mai mult în minte decât în privire, obiectele din cameră s-au constituit într-o măruntă scenă dărăpănată, veche, asemănătoare celor ale scamatorilor de mâna a zecea, cu femei-crocodil și pești-încălțați, pe care și-au făcut apariția simplu, neanunțat, un fel de clovn nemachiat, mărunt, râzând fals, prostește. După câteva plecăciuni ridicole,

Scanned with OKEN Scanner

pantalonii îi căzură şi, rămânând în nişte indispensabili roz, imenşi, atârnând şi ei până la genunchi, spuse mimând seriozitatea, interesul, exact cum făceam eu în fiecare zi: „Domnul doctor Mihai Bogdan s-a trezit – uraaa! – şi va binevoi să dezbată în faţa noastră (cine eram noi, adică eu?) *trista şi îndelungata sa tragedie, zguduitoarea şi incredibila poveste a unui om mort care vrea, se străduieşte, se chinuie, fără succes, să învie... Cel puţin până acum... E în comă, de fapt, şi grozav ce-l impresionează circul..." Concentrat, în figura acestuia recunoscui – de parcă atunci m-aş fi gândit la el – pe colegul meu de laborator, doctorul Nicolae. (Îl aşteptam, îl aşteptasem, fiindcă fusesem obsedat de multă vreme de o discuţie mereu amânată, din frică, despre impasul nostru psihic şi, iată, nu mai puteam fugi de mine însumi). „Nu face pe cretinu', chiar dacă se poartă, fii bun şi termină cu isteriile. Ţi-e atât de drag de tine încât nici măcar în somn nu vrei să fii deranjat. Eşti laş, teribil de laş... Mai mult decât ai pierdut nu ai ce... Sau regreţi camera asta păduchioasă, postul de cercetător al cercetărilor altora?*

(Augustin Buzura, ***Absenţii****)*

Scrie, pe foaia de examen, răspunsul la fiecare dintre următoarele cerinţe cu privire la text:

1. Numeşte câte un sinonim neologic pentru sensul din text al cuvintelor: *fals* şi *discuţie*. **2 puncte**
2. Explică rolul parantezelor în fragmentul citat. **2 puncte**
3. Construieşte un enunţ în care să ilustrezi sensul conotativ al substantivului *scenă*. **2 puncte**
4. Precizează o temă şi un motiv literar identificate în textul dat. **4 puncte**
5. Menţionează tipul de perspectivă narativă din fragmentul citat. **4 puncte**
6. Selectează, din text, un fragment, de cel mult 15 cuvinte, care să ilustreze monologul interior al personajului-narator. **4 puncte**
7. Prezintă valoarea expresivă, în textul dat, a alternanţei trecut-prezent. **4 puncte**
8. Ilustrează, cu exemple din text, două trăsături ale personajului Mihai Bogdan. **4 puncte**
9. Comentează, în 60-100 de cuvinte (şase-zece rânduri), următoarea secvenţă din textul dat: *Concentrat, în figura acestuia recunoscui – de parcă atunci m-aş fi gândit la el – pe colegul meu de laborator, doctorul Nicolae. (Îl aşteptam, îl aşteptasem, fiindcă fusesem obsedat de multă vreme de o discuţie mereu amânată, din frică, despre impasul nostru psihic şi, iată, nu mai puteam fugi de mine însumi). „Nu face pe cretinu', chiar dacă se poartă, fii bun şi termină cu isteriile. Ţi-e atât de drag de tine încât nici măcar în somn nu vrei să fii deranjat. Eşti laş, teribil de laş... Mai mult decât ai pierdut nu ai ce... Sau regreţi camera asta păduchioasă, postul de cercetător al cercetărilor altora?* **4 puncte**

Scanned with OKEN Scanner

SUBIECTUL al II-lea **(30 de puncte)**

Scrie un text de tip argumentativ de 150-300 de cuvinte (15-30 de rânduri) despre *rolul moralizator al artei*.

În elaborarea textului de tip argumentativ, trebuie:

- să respecți structura discursului de tip argumentativ: formularea ideilor în scris, utilizarea mijloacelor lingvistice adecvate exprimării unei aprecieri; **8 puncte**
- să ai conținutul adecvat argumentării pe o temă dată: formularea ipotezei/a propriei opinii față de problematica pusă în discuție, enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate ipotezei, formularea unei concluzii pertinente; **16 puncte**
- să respecți normele limbii literare (registrul stilistic adecvat, normele de exprimare, de ortografie și de punctuație) și limitele de spațiu indicate. **6 puncte**

SUBIECTUL al III-lea **(30 de puncte)**

Redactează un eseu de 600-900 de cuvinte (două-trei pagini), în care să prezinți *tema și viziunea despre lume* într-un *text poetic* studiat, aparținând lui *George Bacovia*.

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

- evidențierea a două trăsături care fac posibilă încadrarea textului poetic studiat într-un curent cultural/literar, într-o perioadă sau într-o orientare tematică;
- prezentarea a două imagini/idei poetice, relevante pentru tema și viziunea despre lume din textul studiat;
- ilustrarea a patru elemente de compoziție și de limbaj ale textului poetic studiat, semnificative pentru tema și viziunea despre lume (de exemplu: imaginar poetic, titlu, incipit, relații de opoziție și de simetrie, motiv poetic, laitmotiv, figuri semantice/tropi, elemente de prozodie etc.);
- susținerea unei opinii despre modul în care tema și viziunea despre lume se reflectă în textul poetic studiat.

Notă! Ordinea integrării reperelor în cuprinsul eseului este la alegere.
Pentru **conținutul** eseului vei primi **16 puncte** (câte 4 puncte pentru fiecare cerință/reper).
Pentru **redactarea** eseului vei primi **14 puncte** (*organizarea ideilor în scris* – 3 puncte; *abilități de analiză și de argumentare* – 3 puncte; *utilizarea limbii literare* – 2 puncte; *ortografia* – 2 puncte; *punctuația* – 2 puncte; *așezarea în pagină, lizibilitatea* – 1 punct; *încadrarea în limitele de spațiu indicate* – 1 punct).
În vederea acordării punctajului pentru redactare, eseul trebuie să aibă minimum 600 de cuvinte (două pagini) și să dezvolte subiectul propus.

Scanned with OKEN Scanner

Modelul nr. 14

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă 10 puncte din oficiu.
- Timpul de lucru efectiv este de 3 ore.

SUBIECTUL I (30 de puncte)

Citeşte următorul text:

SCENA I

*Muzică tipic pariziană cântată la flaşnetă.**

La intrarea în sala de spectacol spectatorii descoperă, proiectată pe o imensă pânză din fundalul scenei, celebra fotografie în care Cioran, Eliade şi Ionesco sunt împreună, în Piaţa Fürstenberg de la Paris. [...]

CIORAN: *Eu sunt Emil Cioran... Nu vă spune nimic numele meu? Aveam o întâlnire aici... cu doi prieteni... şi cu un fotograf... şi de aceea vă întreb dacă nu sunteţi cumva dumneavoastră fotograful.*

ORBUL CU LUNETA: *Nu domnule, nu sunt eu.* [...]

CIORAN: *În orice caz, nici nu sunt sigur că am reţinut bine numele fotografului... Mi s-a spus că e un fotograf tânăr... specializat în portrete de scriitori... Şi deci mi s-a spus să vin aici... În piaţa Fürstenberg... O fi asta, cred, Piaţa Fürstenberg, doar nu sunt nebun.*

ORBUL CU LUNETA: *Nu, nu sunteţi. Asta e Piaţa Fürstenberg.*

CIORAN: *Poftim, nici nu-mi mai amintesc cine era acest Fürstenberg... Dar ce e mai ciudat... ştiţi, am impresia că am mai trăit o dată acest moment, această întâlnire... Sau poate că sunt într-o prea mare întârziere şi atunci... nu mai ştiu... De obicei nu întârzii niciodată. Pentru mine punctualitatea e sfântă. Timpul nu-l consider decât o iluzie, dar punctualitatea e importantă... Trebuie să fii nebun să te laşi prins în capcana timpului, dar punctualitatea are un sens pentru că este un semn de respect.*

(Matei Vişniec, ***Mansardă la Paris cu vedere spre moarte***)

Scrie, pe foaia de examen, răspunsul la fiecare dintre următoarele cerinţe cu privire la text:

1. Numeşte câte un sinonim pentru sensul din text al cuvintelor: *impresia* şi *iluzie*. **2 puncte**
2. Explică rolul punctelor de suspensie din replicile rostite de Cioran. **2 puncte**

Scanned with OKEN Scanner

3. Construieşte două enunţuri prin care să ilustrezi polisemia cuvântului *timp*. **2 puncte**
4. Precizează tema dialogului dintre *Cioran* şi *Orbul cu luneta* din fragmentul dat. **4 puncte**
5. Menţionează două mărci ale adresării directe prezente în fragmentul citat. **4 puncte**
6. Selectează două secvenţe din text care reprezintă indici de spaţiu. **4 puncte**
7. Prezintă rolul indicaţiilor scenice din fragmentul dat. **4 puncte**
8. Ilustrează, cu exemple din text, două trăsături ale textului dramatic. **4 puncte**
9. Comentează, în 60-100 de cuvinte (şase-zece rânduri), următoarea secvenţă din textul dat: *Timpul nu-l consider decât o iluzie, dar punctualitatea e importantă... Trebuie să fii nebun să te laşi prins în capcana timpului, dar punctualitatea are un sens pentru că este un semn de respect.* **4 puncte**

SUBIECTUL al II-lea **(30 de puncte)**

Scrie un text de tip argumentativ de 150-300 de cuvinte (15-30 de rânduri) despre *influenţa creaţiilor folclorice asupra literaturii culte*, pornind de la ideile sugerate de afirmaţia lui Dumitru Micu: *În cultura română, folclorul a îndeplinit în raport cu creaţia cultă rolul exercitat în alte culturi de literatura clasică.*

În elaborarea textului de tip argumentativ, trebuie:

- să respecţi structura discursului de tip argumentativ: formularea ideilor în scris, utilizarea mijloacelor lingvistice adecvate exprimării unei aprecieri; **8 puncte**
- să ai conţinutul adecvat argumentării pe o temă dată: formularea ipotezei/a propriei opinii faţă de problematica pusă în discuţie, enunţarea şi dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate ipotezei, formularea unei concluzii pertinente; **16 puncte**
- să respecţi normele limbii literare (registrul stilistic adecvat, normele de exprimare, de ortografie şi de punctuaţie) şi limitele de spaţiu indicate. **6 puncte**

Scanned with OKEN Scanner

SUBIECTUL al III-lea **(30 de puncte)**

Redactează un eseu de 600-900 de cuvinte (două-trei pagini), în care să prezinți *tema și viziunea despre lume* într-un *text narativ studiat*, aparținând lui *Mihail Sadoveanu*.

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

- evidențierea a două trăsături care fac posibilă încadrarea textului narativ studiat într-o tipologie, într-un curent cultural/literar, într-o orientare tematică;
- ilustrarea temei textului narativ studiat prin două episoade/citate/ secvențe comentate;
- prezentarea a patru elemente de structură și de compoziție ale textului narativ, semnificative pentru tema și viziunea despre lume din romanul studiat (de exemplu: acțiune, conflict, relații temporale și spațiale, incipit, final, tehnici narative, perspectivă narativă, registre stilistice, limbajul personajelor etc.);
- susținerea unei opinii despre modul în care o idee sau tema se reflectă în textul narativ studiat.

Notă! Ordinea integrării reperelor în cuprinsul eseului este la alegere.
Pentru **conținutul** eseului vei primi **16 puncte** (câte 4 puncte pentru fiecare cerință/reper).
Pentru **redactarea** eseului vei primi **14 puncte** (*organizarea ideilor în scris* – 3 puncte; *abilități de analiză și de argumentare* – 3 puncte; *utilizarea limbii literare* – 2 puncte; *ortografia* – 2 puncte; *punctuația* – 2 puncte; *așezarea în pagină, lizibilitatea* – 1 punct; *încadrarea în limitele de spațiu indicate* – 1 punct).
În vederea acordării punctajului pentru redactare, eseul trebuie să aibă minimum 600 de cuvinte (două pagini) și să dezvolte subiectul propus.

Modelul nr. 15

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă 10 puncte din oficiu.
- Timpul efectiv de lucru este de 3 ore.

SUBIECTUL I **(30 de puncte)**

Citește următorul text:

Puiu avea acum o mască permanentă de surâs amar pe față. Își dăduse seama, din ziua înmormântării Madeleinei, că trebuie să găsească numai în sufletul său mângâierea și liniștea spre a putea lupta cu primejdiile din afară și din lăuntru. Atât bătrânul, cât și tante Matilda, deși ființele cele mai

Scanned with OKEN Scanner

apropiate de dânsul, s-au dovedit în fond străini de suferințele lui adevărate. În clipele cele mai grele, tocmai atunci, omul e sortit să rămână singur. De-abia atunci i se lămurește că el constituie o lume separată, complicată, fără legături cu ceilalți oameni și restul lumii, decât doar materiale. Oamenii comunică între ei prin semne convenționale și astfel și-au făcut iluzia deșartă că se și înțeleg. În realitate fiecare atribuie celorlalți ceea ce simte dânsul și atâta tot. Legături directe omul numai cu Dumnezeu poate să aibă de la care a și dobândit conștiința existenței. Tragediile ca și bucuriile cele mai mari omul le trăiește totdeauna în deplină singurătate și de aceea, când își simte sufletul mai sfâșiat, își simte și singurătatea mai mare.

Descoperirea aceasta era și mai dureroasă pentru el a cărui viață nu-l poftise niciodată, până acuma, să se coboare în sine însuși. Viața lui s-a petrecut toată și mereu numai la suprafață. Fericirile ca și nenorocirile lui au fost în funcție de mici întâmplări din afară. Idealul lui cotidian se epuiza în cucerirea unei femei, și doar ca o țintă neguroasă și foarte depărtată îi plutea dorința de-a merge pe urmele bătrânului, adică de-a intra în politică și poate chiar de-a ajunge ministru. [...] De la majorat bătrânul îi pusese la dispoziție întreg venitul din moștenirea mamei sale care-i permitea să trăiască larg, să-și satisfacă toate capriciile, să ducă o viață cum visează cei mai mulți tineri: petreceri, femei, sporturi...

(Liviu Rebreanu, ***Ciuleandra***)

Scrie răspunsul la următoarele cerințe cu privire la text:

1. Numește câte un antonim neologic pentru cuvintele: *permanentă* și *liniștea*. **2 puncte**
2. Explică rolul primelor două virgule din text. **2 puncte**
3. Construiește un enunț în care să ilustrezi sensul conotativ al substantivului *lume*. **2 puncte**
4. Precizează o temă și un motiv literar identificate în textul dat. **4 puncte**
5. Menționează două modalități diferite de caracterizare a personajului Puiu, care se desprind din fragmentul citat. **4 puncte**
6. Selectează, din textul dat, o pereche de antonime, care să evidențieze conflictul interior al personajului Puiu. **4 puncte**
7. Prezintă, pe baza textului citat, valoarea expresivă a verbelor la timpul imperfect. **4 puncte**
8. Ilustrează, cu exemple din text, două trăsături ale prozei de analiză psihologică. **4 puncte**
9. Comentează, în 60-100 de cuvinte (șase-zece rânduri), următoarea secvență din textul dat: *Tragediile ca și bucuriile cele mai mari omul le trăiește totdeauna în deplină singurătate și de aceea, când își simte sufletul mai sfâșiat, își simte și singurătatea mai mare.* **4 puncte**

Scanned with OKEN Scanner

SUBIECTUL al II-lea **(30 de puncte)**

Scrie un text de tip argumentativ de 150-300 de cuvinte (15-30 de rânduri) despre *importanța experienței personale în receptarea adecvată a operelor literare.*

În elaborarea textului de tip argumentativ trebuie:

- să respecți structura discursului de tip argumentativ: formularea ideilor în scris, utilizarea mijloacelor lingvistice adecvate exprimării unei aprecieri; **8 puncte**
- să ai conținutul adecvat argumentării pe o temă dată: formularea ipotezei/a propriei opinii față de problematica pusă în discuție, enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate ipotezei, formularea unei concluzii pertinente; **16 puncte**
- să respecți normele limbii literare (registrul stilistic adecvat, normele de exprimare, de ortografie și de punctuație) și limitele de spațiu indicate. **6 puncte**

SUBIECTUL al III-lea **(30 de puncte)**

Redactează un eseu de 600-900 de cuvinte (două-trei pagini) în care să prezinți *tema și viziunea despre lume* dintr-un *text poetic* studiat, aparținând lui *Nichita Stănescu.*

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

- evidențierea a două trăsături care fac posibilă încadrarea textului poetic studiat într-un curent cultural/literar, într-o perioadă sau într-o orientare tematică;
- prezentarea a două imagini/idei poetice, relevante pentru tema și viziunea despre lume din textul studiat;
- ilustrarea a patru elemente de compoziție și de limbaj ale textului poetic studiat, semnificative pentru tema și viziunea despre lume (de exemplu: imaginar poetic, titlu, incipit, relații de opoziție și de simetrie, motiv poetic, laitmotiv, figuri semantice/tropi, elemente de prozodie etc.);
- susținerea unei opinii despre modul în care tema și viziunea despre lume se reflectă în textul poetic studiat.

Notă! Ordinea integrării reperelor în cuprinsul eseului este la alegere.
Pentru **conținutul** eseului vei primi **16 puncte** (câte 4 puncte pentru fiecare cerință/reper).
Pentru **redactarea** eseului vei primi **14 puncte** (*organizarea ideilor în scris* – 3 puncte; *abilități de analiză și de argumentare* – 3 puncte; *utilizarea limbii literare* – 2 puncte;

Scanned with OKEN Scanner

ortografia – 2 puncte; *punctuația* – 2 puncte; *așezarea în pagină, lizibilitatea* – 1 punct; *încadrarea în limitele de spațiu indicate* – 1 punct).
În vederea acordării punctajului pentru redactare, eseul trebuie să aibă minimum 600 de cuvinte (două pagini) și să dezvolte subiectul propus.

Modelul nr. 16

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă 10 puncte din oficiu.
- Timpul efectiv de lucru este de 3 ore.

SUBIECTUL I **(30 de puncte)**

Citeşte următorul text:

Oh, amurguri violete...

Vine
Iarna cu plânsori de piculine...*

Peste parcul părăsit
Cad regrete
Si un negru croncănit...

Veşnicie,
Enervare...
Din fanfare funerare
Toamna sună, agonie...

Vânt de gheață s-a pornit,
Iar sub crengile schelete, –
Hohot de smintit.

Nici o urmă despre tine,
– Vine, nu vine?...

Oh, amurguri violete...

(George Bacovia, ***Oh, amurguri***)

**piculină* – flaut mic cu registru foarte înalt

Scanned with OKEN Scanner

Scrie, pe foaia de examen, răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la text:

1. Numește câte un sinonim neologic pentru sensul din text al cuvintelor: *veșnicie* și *părăsit*. **2 puncte**
2. Explică rolul semnelor de punctuație din primul vers. **2 puncte**
3. Construiește un enunț în care să ilustrezi sensul conotativ al cuvântului *amurg*. **2 puncte**
4. Precizează o temă și un motiv literar identificate în textul dat. **4 puncte**
5. Menționează două mărci lexico-gramaticale prin care se evidențiază prezența eului liric în textul dat. **4 puncte**
6. Selectează două secvențe din text care conturează dimensiunea temporală a imaginarului poetic. **4 puncte**
7. Prezintă valoarea expresivă a versului *Oh, amurguri violete...* **4 puncte**
8. Ilustrează, cu exemple din text, două trăsături ale simbolismului. **4 puncte**
9. Comentează, în 60-100 de cuvinte (șase-zece rânduri), textul dat, prin evidențierea relației dintre ideea poetică și mijloacele artistice. **4 puncte**

SUBIECTUL al II-lea (30 de puncte)

Scrie un text de tip argumentativ de 150-300 de cuvinte (15-30 de rânduri) despre *condiția intelectualului în literatură*.

În elaborarea textului de tip argumentativ, trebuie:

- să respecți structura discursului de tip argumentativ: formularea ideilor în scris, utilizarea mijloacelor lingvistice adecvate exprimării unei aprecieri; **8 puncte**
- să ai conținutul adecvat argumentării pe o temă dată: formularea ipotezei/a propriei opinii față de problematica pusă în discuție, enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate ipotezei, formularea unei concluzii pertinente; **16 puncte**
- să respecți normele limbii literare (registrul stilistic adecvat, normele de exprimare, de ortografie și de punctuație) și limitele de spațiu indicate. **6 puncte**

SUBIECTUL al III-lea (30 de puncte)

Redactează un eseu de 600-900 de cuvinte (două-trei pagini) despre *particularitățile de construcție a unui personaj* dintr-o *nuvelă studiată*.

În elaborarea eseului vei avea în vedere următoarele repere:

- prezentarea statutului social, psihologic, moral etc. al personajului ales, prin raportare la conflictul/conflictele nuvelei studiate;

Scanned with OKEN Scanner

- relevarea unei trăsături a personajului ales, ilustrată prin două episoade/secvențe narative/situații semnificative sau prin citate comentate;
- ilustrarea a patru elemente ale nuvelei studiate, semnificative pentru realizarea personajului ales (de exemplu: acțiune, conflict, relații temporale și spațiale, incipit, final, tehnici narative, perspectivă narativă, modalități de caracterizare, registre stilistice, limbajul personajelor etc.);
- susținerea unei opinii despre modul în care o idee sau tema nuvelei se reflectă în construcția personajului pentru care ai optat.

Notă! Ordinea integrării reperelor în cuprinsul eseului este la alegere.
Pentru **conținutul** eseului vei primi **16 puncte** (câte 4 puncte pentru fiecare cerință/reper).
Pentru **redactarea** eseului vei primi **14 puncte** (*organizarea ideilor în scris* – 3 puncte; *abilități de analiză și de argumentare* – 3 puncte; *utilizarea limbii literare* – 2 puncte; *ortografia* – 2 puncte; *punctuația* – 2 puncte; *așezarea în pagină, lizibilitatea* – 1 punct; *încadrarea în limitele de spațiu indicate* – 1 punct).
În vederea acordării punctajului pentru redactare, eseul trebuie să aibă minimum 600 de cuvinte (două pagini) și să dezvolte subiectul propus.

Modelul nr. 17

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă 10 puncte din oficiu.
- Timpul efectiv de lucru este de 3 ore.

SUBIECTUL I

(30 de puncte)

Citește următorul text:

(Trece de la această dală la cea vecină). *Piatra fundamentală am pus-o.* (Râde.) *De-acum totul va fi mai simplu.* (Următoarea.) *Dacă s-ar stabili într-o zi că, uite, ăsta e centrul centrului, toți ar da buzna aici, s-ar îmbrânci, ar face războaie... care mai de care să se stabilească aici pe zid, să-și facă și case... Piatra asta e ochiul lui Dumnezeu – să se zică –, și toți s-ar întinde pe ea, ca șopârlele. „Îți intrăm în ochi, Doamne, vezi-ne" Dar așa, nimeni, niciun fel de grijă.* (Tresărind.) *Să mai aduc niște lumânări.* (Merge spre grămadă. Iscodind speriat în jur.) *Pe unde-o fi venind? Pe unde se scurge? Sau poate picură, clipă de clipă, ca apăsarea unui deget necunoscut pe nodul din gâtlej, umflat de spaimă?*

Scanned with OKEN Scanner

(Căutând ca pe un ac.) *Eu cred că vine pe jos...*

(Acelaşi joc ca mai sus.) *Şi pe sus, totodată... Simt un vârtej în genunchi, care mă călăuzeşte să-mi frâng genunchii...*

(Meditând.) *Muribunzii ar putea, cu ultima suflare, să-nvârtă nişte roţi atât de puternice, încât să scoată pământul din zona noastră nenorocită. Numai că nu le dă prin gând să sufle toţi odată. Murim dezorganizat, asta e.*

(Suflând.) *Împinge catedrala asta într-o altă zonă, nouă...*

(Mai suflă de câteva ori.) *Poţi? Nu poţi!*

(Studiind pereţii.) *Pietrele nu au fost încă sudate cu fum de rugăciune. Crăpăturile sunt vii.*

(Zâmbind.) *Şi misterul se strecoară şi el pe unde poate.*

(Marin Sorescu, ***Paracliserul***, *Tabloul I*)

Scrie, pe foaia de examen, răspunsul la fiecare dintre următoarele cerinţe cu privire la text:

1. Numeşte câte un antonim pentru sensul din text al cuvintelor: *necunoscut* şi *sudate*. **2 puncte**
2. Explică rolul ghilimelelor în secvenţa: *„Îţi intrăm în ochi, Doamne, vezi-ne."* **2 puncte**
3. Construieşte un enunţ în care să foloseşti o expresie/locuţiune care conţine verbul *a pune*. **2 puncte**
4. Precizează o temă şi un motiv literar identificate în textul dat. **4 puncte**
5. Menţionează două dintre modalităţile de realizare a stilului direct în textul dat. **4 puncte**
6. Prezintă rolul indicaţiilor scenice în fragmentul citat. **4 puncte**
7. Explică semnificaţia a două figuri de stil diferite, identificate în fragmentul citat. **4 puncte**
8. Ilustrează, cu exemple din text, două caracteristici ale textului dramatic. **4 puncte**
9. Comentează, în 60-100 de cuvinte (şase-zece rânduri), următoarea secvenţă din text: *Pe unde-o fi venind? Pe unde se scurge? Sau poate picură, clipă de clipă, ca apăsarea unui deget necunoscut pe nodul din gâtlej, umflat de spaimă?* [...] *Şi misterul se strecoară şi el pe unde poate.* **4 puncte**

Scanned with OKEN Scanner

SUBIECTUL al II-lea **(30 de puncte)**

Scrie un text de tip argumentativ de 150-300 de cuvinte (15-30 de rânduri) despre *talent*, pornind de la ideea identificată în următoarea afirmație: *În lume talentul nu înseamnă nimic fără caracter.* (B.P. Hașdeu, ***Scrieri filosofice***)

În elaborarea textului de tip argumentativ, trebuie:

- să respecți structura discursului de tip argumentativ: formularea ideilor în scris, utilizarea mijloacelor lingvistice adecvate exprimării unei aprecieri; **8 puncte**
- să ai conținutul adecvat argumentării pe o temă dată: formularea ipotezei/a propriei opinii față de problematica pusă în discuție, enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate ipotezei, formularea unei concluzii pertinente; **16 puncte**
- să respecți normele limbii literare (registrul stilistic adecvat, normele de exprimare, de ortografie și de punctuație) și limitele de spațiu indicate. **6 puncte**

SUBIECTUL al III-lea **(30 de puncte)**

Redactează un eseu de 600-900 de cuvinte (două-trei pagini) în care să prezinți *tema și viziunea despre lume* într-un *roman al experienței* studiat.

În elaborarea eseului vei avea în vedere următoarele repere:

- evidențierea tipului de roman pentru care ai optat și a trăsăturilor care fac posibilă încadrarea într-o tipologie, într-un curent cultural/ literar, într-o perioadă sau într-o orientare tematică;
- prezentarea temei romanului, reflectată în textul narativ ales, prin referire la două episoade/secvențe narative;
- sublinierea a patru elemente ale textului narativ, semnificative pentru ilustrarea viziunii despre lume a autorului/a naratorului (de exemplu: acțiune, conflict, relații temporale și spațiale, construcția subiectului, particularități ale compoziției, perspectivă narativă, tehnici narative, construcția personajului, modalități de caracterizare, limbaj etc.);
- exprimarea unei opinii argumentate despre modul în care tema și viziunea despre lume sunt reflectate în romanul ales.

Notă! Ordinea integrării reperelor în cuprinsul eseului este la alegere.
Pentru **conținutul** eseului vei primi **16 puncte** (câte 4 puncte pentru fiecare cerință/reper).
Pentru **redactarea** eseului vei primi **14 puncte** (*organizarea ideilor în scris* – 3 puncte; *abilități de analiză și de argumentare* – 3 puncte; *utilizarea limbii literare* – 2 puncte;

Scanned with OKEN Scanner

ortografia – 2 puncte; *punctuația* – 2 puncte; *așezarea în pagină, lizibilitatea* – 1 punct; *încadrarea în limitele de spațiu indicate* – 1 punct).
În vederea acordării punctajului pentru redactare, eseul trebuie să aibă minimum 600 de cuvinte (două pagini) și să dezvolte subiectul propus.

Modelul nr. 18

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă 10 puncte din oficiu.
- Timpul efectiv de lucru este de 3 ore.

SUBIECTUL I (30 de puncte)

Se dă următorul text:

Nu sunt al lui, dar satul e în mine;
Trăiește-n sufletu-mi cu toți ai săi.
Simt cum mustesc în sângele din vine:

Copaci și case, oameni buni și răi.
Amestec fără seamăn: cer și glie,
Iubiri, dureri și chiot și blestem –
Tot universul strâns într-o moșie...
O, Doamne, fă să-l deapăn ca pe-un ghem!

(Ion Pillat, ***Poetul***)

Scrie răspunsul la următoarele cerințe cu privire la text:

1. Numește câte un sinonim neologic pentru sensul din text al cuvintelor: *amestec* și *iubiri.* **2 puncte**
2. Explică rolul semnelor de punctuație din primul vers. **2 puncte**
3. Construiește două enunțuri în care să ilustrezi sensul denotativ și sensul conotativ al cuvântului *cer.* **2 puncte**
4. Precizează o temă și un motiv literar identificate în textul dat. **4 puncte**
5. Menționează două mărci lexico-gramaticale ale subiectivității prezente în textul dat. **4 puncte**
6. Explică semnificația amplei enumerații din a doua strofă. **4 puncte**
7. Prezintă valoarea expresivă a verbelor la timpul prezent. **4 puncte**
8. Ilustrează, cu exemple din text, două trăsături ale tradiționalismului. **4 puncte**
9. Motivează, în 60-100 de cuvinte (șase-zece rânduri), caracterul de artă poetică al textului dat, prin evidențierea a două trăsături. **4 puncte**

Scanned with OKEN Scanner

SUBIECTUL al II-lea **(30 de puncte)**

Scrie un text de tip argumentativ de 150-300 de cuvinte (15-30 de rânduri) despre *condiția țăranului în literatură.*

În elaborarea textului de tip argumentativ trebuie:

- să respecți structura discursului de tip argumentativ: formularea ideilor în scris, utilizarea mijloacelor lingvistice adecvate exprimării unei aprecieri; **8 puncte**
- să ai conținutul adecvat argumentării pe o temă dată: formularea ipotezei/a propriei opinii față de problematica pusă în discuție, enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate ipotezei, formularea unei concluzii pertinente; **16 puncte**
- să respecți normele limbii literare (registrul stilistic adecvat, normele de exprimare, de ortografie și de punctuație) și limitele de spațiu indicate. **6 puncte**

SUBIECTUL al III-lea **(30 de puncte)**

Redactează un eseu de 600-900 de cuvinte (două-trei pagini) despre *particularitățile de construcție a unui roman psihologic* aparținând *perioadei interbelice.*

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

- precizarea a două caracteristici ale romanului psihologic existente în opera studiată;
- prezentarea, prin referire la romanul psihologic studiat, a patru elemente de construcție a subiectului și/sau ale compoziției (de ex. acțiune, secvență narativă, conflict, relații spațiale și temporale, construcția personajelor, incipit, final, perspectivă narativă, tehnici narative etc.);
- evidențierea relațiilor dintre două personaje reprezentative pentru romanul psihologic ales;
- exprimarea unui punct de vedere argumentat despre modul în care se reflectă o idee sau tema în romanul psihologic pentru care ai optat.

Notă! Ordinea integrării reperelor în cuprinsul eseului este la alegere.
Pentru **conținutul** eseului vei primi **16 puncte** (câte 4 puncte pentru fiecare cerință/reper).
Pentru **redactarea** eseului vei primi **14 puncte** (*organizarea ideilor în scris* – 3 puncte; *abilități de analiză și de argumentare* – 3 puncte; *utilizarea limbii literare* – 2 puncte; *ortografia* – 2 puncte; *punctuația* – 2 puncte; *așezarea în pagină, lizibilitatea* – 1 punct; *încadrarea în limitele de spațiu indicate* – 1 punct).
În vederea acordării punctajului pentru redactare, eseul trebuie să aibă minimum 600 de cuvinte (două pagini) și să dezvolte subiectul propus.

Scanned with OKEN Scanner

Modelul nr. 19

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă 10 puncte din oficiu.
- Timpul efectiv de lucru este de 3 ore.

SUBIECTUL I (30 de puncte)

Citeşte următorul text:

DESPOT:
A! bine... Însă Tomşa e mort, sau încă viu?
Ce face? Ce urzeşte vrăjmaşul?... în ce parte
De ţară el se află? Aproape sau departe?
Undit-ai cu-a ta minte în cugetu-i ascuns?
Aflat-ai a lui planuri? Pătrunsu-l-ai?

MOŢOC:
Pătruns!
Măria-ta să fie în pace, nepăsare,
Sărmanul Tomşa-i searbăd şi suflet nu mai are
De când ai prins la mână zălog pe fiul lui.

DESPOT:
O! dar... am pus piciorul pe puiul şărpelui,
Dar şărpele-i aproape, în umbra mea îl sâmt,
Şi cercul său de ură se face tot mai strâmt.
De când sunt în Suceava, de când sunt în domnie,
El n-a dat ochi cu mine.

MOŢOC:
Se teme de urgie...

DESPOT:
Se teme?... Nu, Moţoace... desigur au aflat
Că eu pe toţi oştenii români am dezarmat,
– Veniturile ţării fiind acum secate, –
Şi că pe lângă mine, aice, în cetate,
Nu am decât un număr restrâns de buni plăieşi,
Cu ungurii lui Laski, voinici de cei aleşi.
Eu cred c-a lui dârzie devine şi mai tare
Văzând acum scăderea puterei de-apărare.

(Vasile Alecsandri, ***Despot-Vodă***, *Actul IV, Scena V*)

Scanned with OKEN Scanner

Scrie răspunsul la următoarele cerințe cu privire la text:

1. Scrie un sinonim neologic şi un antonim neologic pentru sensul din text al cuvântului *nepăsare*. **2 puncte**
2. Explică rolul virgulei în structura: *Cu ungurii lui Laski, voinici de cei aleşi*. **2 puncte**
3. Construieşte două enunţuri prin care să ilustrezi polisemantismul cuvântului *suflet*. **2 puncte**
4. Precizează o temă şi un motiv literar identificate în textul dat. **4 puncte**
5. Menţionează două dintre modalităţile de realizare a stilului direct în textul dat. **4 puncte**
6. Prezintă valoarea expresivă, în textul dat, a folosirii verbelor la forma populară. **4 puncte**
7. Explică semnificaţia a două figuri de stil diferite, identificate în fragmentul citat. **4 puncte**
8. Ilustrează, cu exemple din text, două caracteristici ale textului dramatic. **4 puncte**
9. Comentează, în 60-100 de cuvinte (şase-zece rânduri), următoarea secvenţă din text: *Se teme?...Nu, Moţoace... desigur au aflat / Că eu pe toţi oştenii români am dezarmat.* **4 puncte**

SUBIECTUL al II-lea **(30 de puncte)**

Scrie un text de tip argumentativ de 150-300 de cuvinte (15-30 de rânduri) despre *milă,* pornind de la ideea identificată în următoarea afirmaţie: *Mila, când nu e însoţită de o iubire infinită, e mai ofensatoare decât disprețul.* (G. Ibrăileanu, ***Opere, IX***)

În elaborarea textului de tip argumentativ trebuie:

- să respecţi structura discursului de tip argumentativ: formularea ideilor în scris, utilizarea mijloacelor lingvistice adecvate exprimării unei aprecieri; **8 puncte**
- să ai conţinutul adecvat argumentării pe o temă dată: formularea ipotezei/a propriei opinii faţă de problematica pusă în discuţie, enunţarea şi dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate ipotezei, formularea unei concluzii pertinente; **16 puncte**
- să respecţi normele limbii literare (registrul stilistic adecvat, normele de exprimare, de ortografie şi de punctuaţie) şi limitele de spaţiu indicate. **6 puncte**

Scanned with OKEN Scanner

SUBIECTUL al III-lea **(30 de puncte)**

Scrie un eseu de 2-3 pagini despre *relaţiile dintre două personaje* ale unui *text narativ* studiat, aparţinând lui *G. Călinescu*. În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

- prezentarea a patru elemente ale textului narativ, semnificative pentru construcţia personajelor alese (de exemplu: temă, perspectivă narativă, acţiune, conflict, relaţii temporale şi spaţiale, construcţia subiectului, modalităţi de caracterizare, limbaj etc.);
- evidenţierea situaţiei iniţiale a celor două personaje, din perspectiva tipologiei în care se încadrează, a statutului lor social, psihologic, moral etc.;
- relevarea trăsăturilor celor două personaje, semnificative pentru ilustrarea relaţiilor, prin raportare la două episoade/secvenţe narative ale textului narativ ales;
- exprimarea unei opinii argumentate despre relaţiile dintre cele două personaje, din perspectiva situaţiei finale/a deznodământului.

Notă! Ordinea integrării reperelor în cuprinsul eseului este la alegere.
Pentru **conţinutul** eseului vei primi **16 puncte** (câte 4 puncte pentru fiecare cerinţă/reper).
Pentru **redactarea** eseului vei primi **14 puncte** (*organizarea ideilor în scris* – 3 puncte; *abilităţi de analiză şi de argumentare* – 3 puncte; *utilizarea limbii literare* – 2 puncte; *ortografia* – 2 puncte; *punctuaţia* – 2 puncte; *aşezarea în pagină, lizibilitatea* – 1 punct; *încadrarea în limitele de spaţiu indicate* – 1 punct).
În vederea acordării punctajului pentru redactare, eseul trebuie să aibă minimum 600 de cuvinte (două pagini) şi să dezvolte subiectul propus.

Modelul nr. 20

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă 10 puncte din oficiu.
- Timpul efectiv de lucru este de 3 ore.

SUBIECTUL I **(30 de puncte)**

Citeşte următorul text:

Într-un ajun de sărbătoare, vremea rea făcu în sfârşit pace. Neîncrezător, nu ieşii decât târziu la plimbare. La zări se lumina a ploaie. Era aşa de albastră acea seară dulceagă şi lină, de un albastru închis, fluid, că oraşul părea scufundat în adâncimile tainice ale unei mări. Străzile mişunau de lume; fericirea de a trăi, de a se bucura de bunurile vieţii se oglindea pe

Scanned with OKEN Scanner

toate chipurile, se răsfrângea în toate privirile, vie, aproape ațâțătoare, dând frumusețiifemeilor o deosebită strălucire. Închipuirea mă purta în trecut, evocam vedenia a cum trebuie să fi fost în asemenea seri marile cetăți ale vechimei, Babilonul, Palmira, Alexandria, Bizanțul? Îmbinând astfel realitatea şi visarea, urmai fără grabă şuvoiul mulțimii până la podul de peste canal, unde ceasuri întregi aşteptasem atunci pe sir Aubrey.

Drăgălăşenia locului era împlinită, desăvârşită, de albeața fără seamăn a câtorva lebede ce se aflau la acea oră albastră pe apă parcă într-adins. Nu mai trecui podul şi mă înturnai la un birt din apropiere. Pe când aşteptam masa, o privire aruncată pe un ziar mă făcu să aflu abia atunci un lucru de care urla târgul de două zile.

(Mateiu I. Caragiale, ***Remember***)

Scrie, pe foaia de examen, răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la text:

1. Numeşte câte un sinonim neologic pentru sensul din text al cuvintelor: (la) *zări* şi *visarea*. **2 puncte**
2. Explică rolul primei virgule din fragmentul dat. **2 puncte**
3. Construieşte un enunț prin care să ilustrezi sensul denotativ al adjectivului *tainice*. **2 puncte**
4. Precizează o temă şi un motiv literar identificate în textul citat. **4 puncte**
5. Menționează tipul de perspectivă narativă din fragmentul dat. **4 puncte**
6. Selectează două secvențe de text prin care se conturează dimensiunea temporală a cadrului descris în textul citat. **4 puncte**
7. Prezintă valoarea expresivă, în textul dat, a verbelor la timpul imperfect. **4 puncte**
8. Ilustrează, cu exemple din text, două trăsături ale descrierii subiective. **4 puncte**
9. Comentează, în 60-100 de cuvinte (şase-zece rânduri), următoarea secvență din textul dat: *Închipuirea mă purta în trecut, evocam vedenia a cum trebuie să fi fost în asemenea seri marile cetăți ale vechimei, Babilonul, Palmira, Alexandria, Bizanțul? Îmbinând astfel realitatea şi visarea, urmai fără grabă şuvoiul mulțimii până la podul de peste canal, unde ceasuri întregi aşteptasem atunci pe sir Aubrey.* **4 puncte**

Scanned with OKEN Scanner

SUBIECTUL al II-lea (30 de puncte)

Scrie un text de tip argumentativ de 150-300 de cuvinte (15-30 de rânduri) despre *condiția individului excepțional în lume.*

În elaborarea textului de tip argumentativ, trebuie:

- să respecți structura discursului de tip argumentativ: formularea ideilor în scris, utilizarea mijloacelor lingvistice adecvate exprimării unei aprecieri; **8 puncte**
- să ai conținutul adecvat argumentării pe o temă dată: formularea ipotezei/a propriei opinii față de problematica pusă în discuție, enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate ipotezei, formularea unei concluzii pertinente; **16 puncte**
- să respecți normele limbii literare (registrul stilistic adecvat, normele de exprimare, de ortografie și de punctuație) și limitele de spațiu indicate. **6 puncte**

SUBIECTUL al III-lea (30 de puncte)

Redactează un eseu de două-trei pagini (600-900 de cuvinte), în care să prezinți *particularitățile de construcție a unui personaj* dintr-un *text dramatic,* prin referire la o operă literară studiată.

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

- prezentarea a patru elemente ale textului dramatic, semnificative pentru construcția personajului ales (de exemplu: construcția subiectului, particularități ale compoziției, modalități de caracterizare, limbajul personajelor, notațiile autorului etc.);
- evidențierea situației inițiale a personajului, din perspectiva tipologiei în care se încadrează, a statutului social, psihologic, moral etc.;
- relevarea principalei trăsături de caracter a personajului ales, ilustrată prin două scene/secvențe ale operei dramatice alese;
- susținerea unei opinii despre modul în care se reflectă o idee/tema în construcția personajului ales.

Notă! Ordinea integrării reperelor în cuprinsul eseului este la alegere.
Pentru **conținutul** eseului vei primi **16 puncte** (câte 4 puncte pentru fiecare cerință/reper).
Pentru **redactarea** eseului vei primi **14 puncte** (*organizarea ideilor în scris* – 3 puncte; *abilități de analiză și de argumentare* – 3 puncte; *utilizarea limbii literare* – 2 puncte; *ortografia* – 2 puncte; *punctuația* – 2 puncte; *așezarea în pagină, lizibilitatea* – 1 punct; *încadrarea în limitele de spațiu indicate* – 1 punct).
În vederea acordării punctajului pentru redactare, eseul trebuie să aibă minimum 600 de cuvinte (două pagini) și să dezvolte subiectul propus.

Scanned with OKEN Scanner

Modelul nr. 21

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă 10 puncte din oficiu.
- Timpul efectiv de lucru este de 3 ore.

SUBIECTUL I (30 de puncte)

Citeşte următorul text:

Îmi port ca pe-un copil bolnav tristeţea,
prin parcu-n care frunzele, asemeni clopotelor, plâng;
şi-aud cum creşte neliniştea începutului de toamnă departe,
şi cum aleargă păsările ploii, pe acoperişuri negre şi se frâng.

E-aceeaşi amintire şi-aceeaşi deznădejde veche.
Aş vrea cu braţele tale de astă-vară să mă cuprinzi;
păşesc pe urmele trecutului nostru, cum aş merge după un om cunoscut,
şi, totuşi, nu-ţi mai găsesc gestul, în lacul cu mohorâte oglinzi.

E pretutindeni, un aer apăsător, ca de spital,
şi pomii în despletiri, îşi spun mâhniri ştiute.
Amintirea ta îmi închide drumul ca un mal,
şi-mi simt gândurile, în pietrişul umed, căzute.

Aşa: vino să-mi ridici sufletul, ca pe-o coajă de copac,
şi să-mi citeşti durerile închise – cuiburi de păsări triste,
acolo. Mâinile tale să-mi fie deznădejdii, mătăsoase batiste,
şi ochii tăi, pentru copilul tristeţelor mele, odihnitor hamac,

Vântul răscoleşte cerul ca pe-o carte deschisă.
Aud fâşâitul foilor pe care-s scrise atâtea poveşti dureroase.
... De departe vine prevestirea unui sfârşit apăsător,
şi eu îmi port tristeţea ca pe-un copil, prin săli de spital reci şi întunecoase.

(Ilarie Voronca, ***Tristeţi***)

Scanned with OKEN Scanner

Scrie, pe foaia de examen, răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la text:

1. Numește câte un antonim neologic pentru sensul din text al cuvintelor: *mohorâte* și *deznădejde*. **2 puncte**
2. Explică rolul cratimei în structura: *prin parcu-n care*. **2 puncte**
3. Construiește un enunț în care să evidențiezi sensul conotativ al cuvântului *oglindă*. **2 puncte**
4. Precizează o temă și un motiv literar identificate în textul dat. **4 puncte**
5. Menționează două mărci lexico-gramaticale ale subiectivității prezente în textul dat. **4 puncte**
6. Transcrie din text două structuri în care să existe două imagini artistice diferite **4 puncte**
7. Prezintă valoarea expresivă, în textul dat, a verbelor la modul conjunctiv din strofa a treia. **4 puncte**
8. Ilustrează, cu exemple din text, două trăsături ale avangardismului. **4 puncte**
9. Comentează, în 60-100 de cuvinte (șase-zece rânduri), ultimele două strofe ale textului dat, prin evidențierea relației dintre ideea poetică și mijloacele artistice. **4 puncte**

SUBIECTUL al II-lea **(30 de puncte)**

Scrie un text de tip argumentativ de 150-300 de cuvinte (15-30 de rânduri) despre *efectul literaturii europene asupra dezvoltării literaturii române.*

În elaborarea textului de tip argumentativ, trebuie:

- să respecți structura discursului de tip argumentativ: formularea ideilor în scris, utilizarea mijloacelor lingvistice adecvate exprimării unei aprecieri; **8 puncte**
- să ai conținutul adecvat argumentării pe o temă dată: formularea ipotezei/a propriei opinii față de problematica pusă în discuție, enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate ipotezei, formularea unei concluzii pertinente; **16 puncte**
- să respecți normele limbii literare (registrul stilistic adecvat, normele de exprimare, de ortografie și de punctuație) și limitele de spațiu indicate. **6 puncte**

Scanned with OKEN Scanner

SUBIECTUL al III-lea **(30 de puncte)**

Redactează un eseu de 600-900 de cuvinte (două-trei pagini) în care să prezinți *relația dintre două personaje* dintr-un *basm cult* studiat.

În elaborarea eseului vei avea în vedere următoarele repere:
- prezentarea statutului social, psihologic, moral etc. al fiecăruia dintre personajele alese din basmul cult studiat;
- evidențierea, prin două episoade/citate/secvențe comentate, a modului în care evoluează relația dintre cele două personaje;
- ilustrarea a patru elemente de structură și de compoziție ale basmului cult studiat, semnificative pentru analiza relației dintre cele două personaje (de exemplu: acțiune, conflict, relații temporale și spațiale, incipit, final, tehnici narative, perspectivă narativă, modalități de caracterizare, registre stilistice, limbajul personajelor etc.);
- susținerea unei opinii despre modul în care o idee sau tema basmului se reflectă în evoluția relației dintre cele două personaje.

Notă! Ordinea integrării reperelor în cuprinsul eseului este la alegere.
Pentru **conținutul** eseului vei primi **16 puncte** (câte 4 puncte pentru fiecare cerință/reper).
Pentru **redactarea** eseului vei primi **14 puncte** (*organizarea ideilor în scris* – 3 puncte; *abilități de analiză și de argumentare* – 3 puncte; *utilizarea limbii literare* – 2 puncte; *ortografia* – 2 puncte; *punctuația* – 2 puncte; *așezarea în pagină, lizibilitatea* – 1 punct; *încadrarea în limitele de spațiu indicate* – 1 punct).
În vederea acordării punctajului pentru redactare, eseul trebuie să aibă minimum 600 de cuvinte (două pagini) și să dezvolte subiectul propus.

Modelul nr. 22

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă 10 puncte din oficiu.
- Timpul de lucru efectiv este de 3 ore.

SUBIECTUL I **(30 de puncte)**

Citește următorul text:

Ceața era acum albicioasă și parcă se cernea subțire prin sită. Flăcăul se apropie de colină și începu s-o urce încet. [...]

Deodată își dădu seama că cineva trece încet pe lângă păduricea de lăstari. Vasile Catrina se opri, uitându-se spre locul unde se auzeau pașii, nedumerit că nu vede pe nimeni. Tot atunci apăru din colțul colinei, mergând târșâit și cocoșat, un moșneag gros, în cămașă albă de cânepă, cu capul gol

Scanned with OKEN Scanner

şi de asemenea cu părul lung şi alb. Fără să vrea, flăcăul făcu câţiva paşi spre el, dar tot atunci se împiedică de ceva şi căzu, cât era de lung, cu faţa la pământ. Moşneagul întoarse capul; băiatul se sculă şi simţi cum îl ustură palmele şi cum îi tremură picioarele. Obrajii îi ardeau şi începu să clocotească de mânie. Căzuse rău, îl dureau genunchii şi coatele, şi omul bătrân şi cu cămaşă albă de cânepă se uitase la el foarte liniştit, pipăindu-şi poteca mai departe.

Vasile Catrina izbi cu sălbăticie pământul, înghiţi în sec şi strigă furios:

– Ce cauţi aici, moşule ! Ce mama dracului cauţi?

Moşneagul îşi opri toiagul din pipăit şi se întoarse încet de tot, fără să-şi ridice capul:

– Al cui eşti, tu, mă ? auzi flăcăul.

– Pleacă d-aici... hodorogule... mai mă întrebi şi al cui sunt, strigă iar Vasile Catrina, ca şi când acela ar fi fost vinovat că el s-a împiedicat şi a căzut.

Moşneagul nu se sinchisi şi vorbi din nou:

– Mă, dar al cui eşti tu ?

(Marin Preda, ***Colina***)

Scrie răspunsul la următoarele cerinţe cu privire la text:

1. Numeşte câte un sinonim neologic pentru sensul din text al următoarelor cuvinte: *subţire* şi *nedumerit.* **2 puncte**
2. Prezintă rolul virgulei în secvenţa: – *Mă, dar al cui eşti tu?* **2 puncte**
3. Construieşte un enunţ prin care să ilustrezi sensul conotativ al verbului *a se cerne.* **2 puncte**
4. Menţionează o funcţie a dialogului din textul dat. **4 puncte**
5. Precizează mijlocul/procedeul de caracterizare surprins în fragmentul: *Tot atunci apăru din colţul colinei, mergând târşâit şi cocoşat, un moşneag gros, în cămaşă albă de cânepă, cu capul gol şi de asemenea cu părul lung şi alb.* **4 puncte**
6. Motivează valoarea expresivă a punctelor de suspensie din ultima replică a lui Vasile Catrina. **4 puncte**
7. Menţionează tipul de perspectivă narativă din textul citat. **4 puncte**
8. Explică semnificaţia a două figuri de stil diferite, identificate în textul citat. **4 puncte**
9. Comentează, în 60-100 de cuvinte (şase-zece rânduri), următoarea secvenţă din text: *Vasile Catrina porni spre el şi, când ajunse alături, îl privi cu mirare. Bătrânul nu se clintea. Uitându-se la el şi văzându-i faţa zbârcită, firele rare şi albe înfipte în ceafă, ochii şi mai bătrâni, jupuiţi parcă, înroşiţi şi cu pleoapele întoarse pe dos, flăcăul simţi brusc cum îi creşte mânia, dar tot atunci ea se sparse şi-l lăsă liniştit, dar cu ceva apăsător în el, turbure şi greu ca o apă neagră.* **4 puncte**

Scanned with OKEN Scanner

SUBIECTUL al II-lea **(30 de puncte)**

Scrie un text de tip argumentativ de 150-300 de cuvinte (15-30 de rânduri) despre *receptarea textelor literare cu tematică rurală, în formarea conştiinţei moral-civice.*

În elaborarea textului de tip argumentativ, trebuie:

- să respecţi structura discursului de tip argumentativ: formularea ideilor în scris, utilizarea mijloacelor lingvistice adecvate exprimării unei aprecieri; **8 puncte**
- să ai conţinutul adecvat argumentării pe o temă dată: formularea ipotezei/a propriei opinii faţă de problematica pusă în discuţie, enunţarea şi dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate ipotezei, formularea unei concluzii pertinente; **16 puncte**
- să respecţi normele limbii literare (registrul stilistic adecvat, normele de exprimare, de ortografie şi de punctuaţie) şi limitele de spaţiu indicate. **6 puncte**

SUBIECTUL al III-lea **(30 de puncte)**

Redactează un eseu de 600-900 de cuvinte (două-trei pagini), în care să prezinţi *relaţia dintre două personaje* dintr-un *text dramatic* studiat.

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

- prezentarea statutului social, psihologic, moral etc. al celor două personaje alese, prin raportare la conflictul/conflictele din textul dramatic studiat;
- evidenţierea evoluţiei relaţiei dintre cele două personaje, ilustrată prin două episoade/citate/secvenţe comentate;
- ilustrarea a patru elemente de structură şi de compoziţie ale textului dramatic studiat, semnificative pentru construcţia celor două personaje alese (de exemplu: acţiune, conflict, relaţii temporale şi spaţiale, registre stilistice, limbajul personajelor, notaţiile autorului etc.);
- susţinerea unei opinii despre modul în care se reflectă o idee sau tema textului în construcţia personajelor alese.

Notă! Ordinea integrării reperelor în cuprinsul eseului este la alegere.
Pentru **conţinutul** eseului vei primi **16 puncte** (câte 4 puncte pentru fiecare cerinţă/reper).
Pentru **redactarea** eseului vei primi **14 puncte** (*organizarea ideilor în scris* – 3 puncte; *abilităţi de analiză şi de argumentare* – 3 puncte; *utilizarea limbii literare* – 2 puncte; *ortografia* – 2 puncte; *punctuaţia* – 2 puncte; *aşezarea în pagină, lizibilitatea* – 1 punct; *încadrarea în limitele de spaţiu indicate* – 1 punct).
În vederea acordării punctajului pentru redactare, eseul trebuie să aibă minimum 600 de cuvinte (două pagini) şi să dezvolte subiectul propus.

Scanned with OKEN Scanner

Modelul nr. 23

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă 10 puncte din oficiu.
- Timpul de lucru efectiv este de 3 ore.

SUBIECTUL I

(30 de puncte)

Citeşte următorul text:

Lumea toată-i trecătoare.
Oamenii se trec şi mor
Ca şi miile de unde,
Ce un suflet le pătrunde,
Treierând necontenit
Sânul mării infinit.
Numai poetul,
Ca pasări ce zboară
Deasupra valurilor,
Trece peste nemărginirea timpului.
În ramurile gândului,
În sfintele lunci,
Unde pasări ca el
Se-ntrec în cântări.

(Mihai Eminescu, ***Numai poetul...***)

Scrie, pe foaia de examen, răspunsul la fiecare dintre următoarele cerinţe cu privire la text:

1. Numeşte câte un sinonim neologic pentru sensul din text al cuvintelor: *trecătoare* şi *necontenit*. **2 puncte**
2. Explică rolul virgulei din versul al treilea. **2 puncte**
3. Construieşte un enunţ în care să ilustrezi sensul conotativ al cuvântului *zboară*. **2 puncte**
4. Precizează o temă şi un motiv literar identificate în textul dat. **4 puncte**
5. Transcrie doi termeni al căror sens implică antiteza. **4 puncte**
6. Prezintă valoarea expresivă, în textul dat, a verbelor la timpul prezent. **4 puncte**
7. Prezintă semnificaţia titlului, în relaţie cu textul dat. **4 puncte**
8. Ilustrează, cu exemple din text, două trăsături ale romantismului. **4 puncte**
9. Comentează, în 60-100 de cuvinte (şase-zece rânduri), raportul dintre poet şi lume, aşa cum se conturează în textul poetic citat. **4 puncte**

Scanned with OKEN Scanner

SUBIECTUL al II-lea (30 de puncte)

Scrie un text de tip argumentativ de 150-300 de cuvinte (15-30 de rânduri) despre *relația om-natură, așa cum se reflectă aceasta în opera de literatură.*

În elaborarea textului de tip argumentativ, trebuie:

- să respecți structura discursului de tip argumentativ: formularea ideilor în scris, utilizarea mijloacelor lingvistice adecvate exprimării unei aprecieri; **8 puncte**
- să ai conținutul adecvat argumentării pe o temă dată: formularea ipotezei/a propriei opinii față de problematica pusă în discuție, enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate ipotezei, formularea unei concluzii pertinente; **16 puncte**
- să respecți normele limbii literare (registrul stilistic adecvat, normele de exprimare, de ortografie și de punctuație) și limitele de spațiu indicate. **6 puncte**

SUBIECTUL al III-lea (30 de puncte)

Redactează un eseu de 600-900 de cuvinte (două-trei pagini), în care să prezinți *tema și viziunea despre lume* într-un *text narativ* studiat, aparținând lui *Liviu Rebreanu*.

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

- evidențierea tipului de text pentru care ai optat și a trăsăturilor care fac posibilă încadrarea într-o tipologie, într-un curent cultural/literar, într-o perioadă sau într-o orientare tematică;
- prezentarea temei, reflectată în textul narativ ales, prin referire la două episoade/secvențe narative;
- ilustrarea a patru elemente de structură și de compoziție ale textului narativ, semnificative pentru ilustrarea viziunii despre lume a autorului/a naratorului (de exemplu: acțiune, conflict, relații temporale și spațiale, construcția subiectului, incipit, final, tehnici narative, perspectivă narativă, construcția personajelor, registre stilistice, limbajul personajelor etc.);
- susținerea unei opinii despre modul în care tema și viziunea despre lume sunt reflectate în textul narativ pentru care ai optat.

Notă! Ordinea integrării reperelor în cuprinsul eseului este la alegere.
Pentru **conținutul** eseului vei primi **16 puncte** (câte 4 puncte pentru fiecare cerință/reper).

Scanned with OKEN Scanner

Pentru **redactarea** eseului vei primi **14 puncte** (*organizarea ideilor în scris* – 3 puncte; *abilități de analiză și de argumentare* – 3 puncte; *utilizarea limbii literare* – 2 puncte; *ortografia* – 2 puncte; *punctuația* – 2 puncte; *așezarea în pagină, lizibilitatea* – 1 punct; *încadrarea în limitele de spațiu indicate* – 1 punct).
În vederea acordării punctajului pentru redactare, eseul trebuie să aibă minimum 600 de cuvinte (două pagini) și să dezvolte subiectul propus.

Modelul nr. 24

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă 10 puncte din oficiu.
- Timpul efectiv de lucru este de 3 ore.

SUBIECTUL I (30 de puncte)

Citește următorul text:

Într-adevăr, într-un anume punct al litoralului, smulse probabil de pe stâncile interioare ale mării, mormane mari de scoici sclipitoare făceau din plajă o arenă de sidefuri. Dora vârî veselă mâinile în ele. Unele erau mici albe-violacee, altele bronzate sau trandafirii, și unele chiar cu reflexe din aur și erau așa de numeroase încât picioarele intrau în ele ca într-un nisip. Furați astfel de sclipirea scoicilor, cei doi înaintau atenți călcând cu picioarele în limbile subțiri ale valului până ce se depărtară mult de-a lungul țărmului. Malurile erau abrupte și galbene ca lutul, dar de aproape straturile rocilor se vedeau a fi alcătuite din mici scoici galbene. În alte împrejurări Jim ar fi meditat asupra imensei străvechimi a acestor relicve antideluviene peste care călca, dar acum erau amândoi prea absorbiți cu gândul, neliniștiți că trebuiau să-și spună ceva. [...]

– Dora – zise Jim către fata care se juca cu picioarele prin apă – ai spus că vrei să-mi destăinuiești ceva! Inima îi zvâcnea pe loc de emoție.

– Da – răspunse Dora, deși îmi vine așa de greu; mi-e oarecum rușine să-ți spun!

– Curaj – îndemnă Jim – unui prieten ca mine poți să-i spui!

– Fireşte! Simțeam chiar nevoia să mă destăinuiesc cuiva de aproape, și tu ești mai aproape de mine ca oricare.

– Ei bine? insistă nerăbdător Jim.

Dora tăcu multă vreme cu capul în jos.

– Vroiam să-ți spun – îndrăzni ea târziu – că sunt foarte fericită... așa de fericită că nu știu pe ce lume mă aflu... Îmi vine să țip de bucurie și de neliniște. [...] *Sunt logodită, în sfârșit iubesc pe cineva și sunt bolnavă de fericire.*

(George Călinescu, ***Cartea nunții***)

Scanned with OKEN Scanner

Scrie, pe foaia de examen, răspunsul la fiecare dintre următoarele cerinţe cu privire la text:

1. Numeşte câte un sinonim neologic pentru sensul din text al următoarelor cuvinte: *furaţi* şi *zvâcnea*. **2 puncte**
2. Prezintă rolul liniilor de pauză în secvenţa: *Vroiam să-ţi spun – îndrăzni ea târziu – că sunt foarte fericită....* **2 puncte**
3. Construieşte un enunţ în care să ilustrezi sensul conotativ al verbului *a smulge*. **2 puncte**
4. Numeşte o temă şi un motiv literar prezente în text. **4 puncte**
5. Transcrie un citat de maximum zece cuvinte, care să ilustreze motivul fericirii Dorei. **4 puncte**
6. Precizează două trăsături ale descrierii de tip tablou prezente în textul dat. **4 puncte**
7. Menţionează tipul de perspectivă narativă din textul citat. **4 puncte**
8. Explică semnificaţia a două figuri de stil diferite, identificate în text. **4 puncte**
9. Comentează, în 60-100 de cuvinte (şase-zece rânduri), următoarea secvenţă din textul dat: *Furaţi astfel de sclipirea scoicilor, cei doi înaintau atenţi călcând cu picioarele în limbile subţiri ale valului până ce se depărtară mult de-a lungul ţărmului. Malurile erau abrupte şi galbene ca lutul, dar de aproape straturile rocilor se vedeau a fi alcătuite din mici scoici galbene. În alte împrejurări Jim ar fi meditat asupra imensei străvechimi a acestor relicve antideluviene peste care călca, dar acum erau amândoi prea absorbiţi cu gândul, neliniştiţi că trebuiau să-şi spună ceva.* **4 puncte**

SUBIECTUL al II-lea (30 de puncte)

Scrie un text de tip argumentativ de 150-300 de cuvinte (15-30 de rânduri) despre *modul în care tema dezumanizării, prezentată în literatură, poate fi considerată o problematică actuală.*

În elaborarea textului de tip argumentativ, trebuie:

- să respecţi structura discursului de tip argumentativ: formularea ideilor în scris, utilizarea mijloacelor lingvistice adecvate exprimării unei aprecieri; **8 puncte**
- să ai conţinutul adecvat argumentării pe o temă dată: formularea ipotezei/a propriei opinii faţă de problematica pusă în discuţie, enunţarea şi dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate ipotezei, formularea unei concluzii pertinente; **16 puncte**

Scanned with OKEN Scanner

- să respecţi normele limbii literare (registrul stilistic adecvat, normele de exprimare, de ortografie şi de punctuaţie) şi limitele de spaţiu indicate. **6 puncte**

SUBIECTUL al III-lea **(30 de puncte)**

Redactează un eseu de 600-900 de cuvinte (două-trei pagini) în care să prezinţi *tema şi viziunea despre lume* dintr-un *text poetic* studiat din *perioada interbelică,* aparţinând unuia dintre autorii canonici (*Tudor Arghezi*, *Lucian Blaga*, *Ion Barbu*).

În elaborarea eseului vei avea în vedere următoarele repere:
- evidenţierea a două trăsături care fac posibilă încadrarea textului poetic studiat într-un curent cultural/literar, într-o perioadă sau într-o orientare tematică;
- prezentarea a două imagini/idei poetice, relevante pentru tema şi viziunea despre lume din textul studiat;
- ilustrarea a patru elemente de compoziţie şi de limbaj ale textului poetic studiat, semnificative pentru tema şi viziunea despre lume (de exemplu: imaginar poetic, titlu, relaţii de opoziţie şi de simetrie, motiv poetic, laitmotiv, figuri semantice/tropi, elemente de prozodie etc.);
- susţinerea unei opinii despre modul în care tema şi viziunea despre lume se reflectă în textul poetic studiat.

Notă! Ordinea integrării reperelor în cuprinsul eseului este la alegere.
Pentru **conţinutul** eseului vei primi **16 puncte** (câte 4 puncte pentru fiecare cerinţă/reper).
Pentru **redactarea** eseului vei primi **14 puncte** (*organizarea ideilor în scris* – 3 puncte; *abilităţi de analiză şi de argumentare* – 3 puncte; *utilizarea limbii literare* – 2 puncte; *ortografia* – 2 puncte; *punctuaţia* – 2 puncte; *aşezarea în pagină*, *lizibilitatea* – 1 punct; *încadrarea în limitele de spaţiu indicate* – 1 punct).
În vederea acordării punctajului pentru redactare, eseul trebuie să aibă minimum 600 de cuvinte (două pagini) şi să dezvolte subiectul propus.

Scanned with OKEN Scanner

Modelul nr. 25

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă 10 puncte din oficiu.
- Timpul efectiv de lucru este de 3 ore.

SUBIECTUL I (30 de puncte)

Se dă următorul text:

Scena X

(Intră Miza)

GENA: *Miza, şi-a luat tata pălărie... Uite ce bine-i vine...*

MIZA (privind): *Hm!... Nu e urâtă... Cam demodată... Dar, în sfârşit, tot are fason de pălărie... Cât ai dat pe ea?*

SPIRACHE (uitându-se complice la Gena): *Două sute de lei... Am găsit o ocazie... Altminteri n-o luam fără patru sute...*

MIZA: *Ce ocazie?... Cu banii ăştia puteai s-o iei nouă... Nu face nicio sută de lei... Te-a păcălit. Şi-a bătut joc de dumneata. De la cine ai luat-o?*

SPIRACHE (nu ştie ce să mai zică): *De la Măgeanu...*

MIZA: *Păi sigur. Dacă te duci să iei de la Măgeanu... Singurul pălărier bun e Stănciulescu...*

(Intră Dacia)

Scena 11

[...]

DACIA: *Cât ai dat pe ea?*

SPIRACHE (dezolat, priveşte când la Gena, când la Miza): *O sută de lei..., dragă, adevărată pomană...*

DACIA: *Ei, asta e! Unde vezi tu că e pomană?... Nu e pomană de loc... E chiar foarte scumpă... De la cine ai luat-o?*

SPIRACHE (acelaşi joc): *De la Stănciulescu... El vinde cel mai ieftin.*

DACIA: *Stănciulescu e un speculant ordinar. Trebuia s-o iei de la Măgeanu...*

(Tudor Muşatescu, ***Titanic-Vals***)

Scrie răspunsul la următoarele cerinţe cu privire la text:

1. Transcrie două adjective din textul dat, între care să existe o relaţie de antonimie. **2 puncte**

Scanned with OKEN Scanner

2. Explică rolul punctelor de suspensie din structura: *O sută de lei..., dragă.* **2 puncte**
3. Construieşte un enunţ cu o locuţiune/expresie care să conţină substantivul *joc.* **2 puncte**
4. Precizează tema dialogului dintre Dacia şi Spirache. **4 puncte**
5. Menţionează una dintre sursele comicului de situaţie în textul dat. **4 puncte**
6. Selectează două cuvinte/sintagme din textul dat, care surprind trăsături ale personajului Spirache. **4 puncte**
7. Prezintă rolul indicaţiilor scenice din textul dat. **4 puncte**
8. Ilustrează, cu exemple din text, două trăsături ale genului dramatic. **4 puncte**
9. Comentează, în 60-100 de cuvinte (şase-zece rânduri), următoarea secvenţă din textul dat: *Ei, asta e! Unde vezi tu că e pomană?... Nu e pomană de loc... E chiar foarte scumpă... De la cine ai luat-o?* **4 puncte**

SUBIECTUL al II-lea (30 de puncte)

Scrie un text de tip argumentativ de 150-300 de cuvinte (15-30 de rânduri) despre *raportul dintre talent şi muncă în devenirea unui scriitor.*

În elaborarea textului de tip argumentativ trebuie:

- să respecţi structura discursului de tip argumentativ: formularea ideilor în scris, utilizarea mijloacelor lingvistice adecvate exprimării unei aprecieri; **8 puncte**
- să ai conţinutul adecvat argumentării pe o temă dată: formularea ipotezei/a propriei opinii faţă de problematica pusă în discuţie, enunţarea şi dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate ipotezei, formularea unei concluzii pertinente; **16 puncte**
- să respecţi normele limbii literare (registrul stilistic adecvat, normele de exprimare, de ortografie şi de punctuaţie) şi limitele de spaţiu indicate. **6 puncte**

SUBIECTUL al III-lea (30 de puncte)

Redactează un eseu de 600-900 de cuvinte (două-trei pagini) în care să prezinţi *particularităţile de construcţie a unui personaj* dintr-un *roman al experienţei* studiat.

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

- prezentarea statutului social, psihologic, moral etc. al personajului ales, prin raportare la conflictul/conflictele romanului studiat;

Scanned with OKEN Scanner

- prezentarea a patru elemente ale romanului, semnificative pentru realizarea personajului ales (de exemplu: acțiune, conflict, relații temporale și spațiale, construcția subiectului, perspectivă narativă, modalități de caracterizare, limbaj etc.);
- relevarea unei trăsături a personajului ales, ilustrată prin două episoade/secvențe narative/situații semnificative sau prin citate comentate;
- susținerea unei opinii despre modul în care o idee sau tema se reflectă în construcția personajului pentru care ai optat.

Notă! Ordinea integrării reperelor în cuprinsul eseului este la alegere.
Pentru **conținutul** eseului vei primi **16 puncte** (câte 4 puncte pentru fiecare cerință/reper).
Pentru **redactarea** eseului vei primi **14 puncte** (*organizarea ideilor în scris* – 3 puncte; *abilități de analiză și de argumentare* – 3 puncte; *utilizarea limbii literare* – 2 puncte; *ortografia* – 2 puncte; *punctuația* – 2 puncte; *așezarea în pagină, lizibilitatea* – 1 punct; *încadrarea în limitele de spațiu indicate* – 1 punct).
În vederea acordării punctajului pentru redactare, eseul trebuie să aibă minimum 600 de cuvinte (două pagini) și să dezvolte subiectul propus.

Modelul nr. 26

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă 10 puncte din oficiu.
- Timpul de lucru efectiv este de 3 ore.

SUBIECTUL I (30 de puncte)

Citește următorul text:

[...] *Un glas de bucium s-auzi deodată sunând tare din cetățuie, și vânătorii, deșteptați din zgomotoasa și sălbatica lor beție, printr-acea grea și pacinică chemare, se întoarseră cu larmă spre casă* [...]. *În fruntea lor mergeau călări, cu frâul legat de oblânc, Mihnea și feciorul său, Mircea Ciobanul; tatăl, om matur și vârtos, avea scrise pe fața sa păroasă și posomorâtă și-n ochii săi arzoi și-ncruntați, strășnicia caracterului său; băiatul, abia ieșit din copilărie, vădea o fire mai sălbatică, care-i și meritase porecla de Cioban.*

Amândoi purtau cioboate de piele groasă, până la genunchi, poturi de dimie albă, un cojoc scurt, de oaie neagră, cu glugă la spate, și chimir cu oțele; la gât aveau grumăjer rotund de zale de fier, și-n cap o țurcă flocoasă, adusă la o parte; la brâu satâr și jungher.

Scanned with OKEN Scanner

[...] *Mihnea descălicase, urcase îngusta şi direapta scară de piatră, şi, prin tinde întunecoase, mergea la odaia tatălui său.*

Când Mihnea intră în odaie, ochii unchiaşului, afundaţi sub cercul albit al sprâncenelor, clipiră ca o candelă ce moare, şi buzele-i vineţite şoptiră tremurând aceste cuvinte:

– Fătul meu! ... fă inimă vitează! ... nu te lăsa! ... fii stâlp ţeapăn casii noastre şi nu îngădui să cază biată moşie părintească pe mâna oltenilor, p-a Basarabeştilor – trăsni-i-ar Domnul din senin! – c-aşa avem noi lăsat cu blăstem de la moşi strămoşi: pace şi răgaz să n-avem cu neamul lor cel urgisit ... De-ţi va da Domnul Dumnezeu putere şi tărie, să nu cruţi, să n-aibi milă, că nici de tine nimeni nu va avea milă [...]. *Mâna mea s-a muiat... nu mai poate rădica buzduganul acesta, vechiul meu tovarăş, bunul meu prietin; ...ia-l acum tu în mâinile tale, şi proaşcă să faci, când vei izbi cu dânsul în duşmanii noştri... Să n-aibi milă!...*

(Alexandru Odobescu, ***Mihnea Vodă cel rău***)

Scrie, pe foaia de examen, răspunsul la fiecare dintre următoarele cerinţe cu privire la text:

1. Selectează din text două cuvinte care reprezintă abateri de la normele limbii literare actuale. **2 puncte**
2. Prezintă rolul punctelor de suspensie din secvenţa: *Fătul meu! ... fă inimă vitează!... nu te lăsa!....* **2 puncte**
3. Construieşte un enunţ în care să ilustrezi sensul conotativ al cuvântului *putere.* **2 puncte**
4. Numeşte o temă şi un motiv literar prezente în text. **4 puncte**
5. Transcrie câte o trăsătură morală a fiecăruia dintre personajele Mihnea şi Mircea Ciobanul. **4 puncte**
6. Explică rolul verbelor la imperativ în textul dat. **4 puncte**
7. Menţionează tipul de perspectivă narativă din textul citat. **4 puncte**
8. Motivează, prin evidenţierea a două trăsături existente în text, apartenenţa fragmentului la genului epic. **4 puncte**
9. Comentează, în 60-100 de cuvinte (şase-zece rânduri), următoarea secvenţă din textul dat: – *Fătul meu! ...fă inimă vitează! ...nu te lăsa! ...fii stâlp ţeapăn casii noastre şi nu îngădui să cază biată moşie părintească pe mâna oltenilor, p-a Basarabeştilor – trăsni-i-ar Domnul din senin! – c-aşa avem noi lăsat cu blăstem de la moşi strămoşi: pace şi răgaz să n-avem cu neamul lor cel urgisit... De-ţi va da Domnul Dumnezeu putere şi tărie, să nu cruţi, să n-aibi milă, că nici de tine nimeni nu va avea milă* [...]. **4 puncte**

Scanned with OKEN Scanner

SUBIECTUL al II-lea (30 de puncte)

Scrie un text de tip argumentativ de 150-300 de cuvinte (15-30 de rânduri) despre *rolul limbajului în transmiterea mesajului unei opere literare*.

În elaborarea textului de tip argumentativ, trebuie:

- să respecți structura discursului de tip argumentativ: formularea ideilor în scris, utilizarea mijloacelor lingvistice adecvate exprimării unei aprecieri; **8 puncte**
- să ai conținutul adecvat argumentării pe o temă dată: formularea ipotezei/a propriei opinii față de problematica pusă în discuție, enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate ipotezei, formularea unei concluzii pertinente; **16 puncte**
- să respecți normele limbii literare (registrul stilistic adecvat, normele de exprimare, de ortografie și de punctuație) și limitele de spațiu indicate. **6 puncte**

SUBIECTUL al III-lea (30 de puncte)

Redactează un eseu de două-trei pagini (600-900 de cuvinte), în care să prezinți *tema și viziunea despre lume* într-un *text poetic sau dramatic* studiat, prin referire la o operă literară , aparținând lui *Marin Sorescu*.

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

- evidențierea trăsăturilor care fac posibilă încadrarea textului poetic/ dramatic într-o tipologie, într-un curent cultural/literar, într-o perioadă sau într-o orientare tematică;
- prezentarea temei, reflectată în textul poetic/dramatic ales, prin referire la două imagini/idei poetice/secvențe dramatice;
- sublinierea a patru elemente ale textului poetic/dramatic, semnificative pentru ilustrarea viziunii despre lume a poetului/dramaturgului (de exemplu: imaginar poetic, titlu, incipit, relații de opoziție și de simetrie, elemente de recurență, simbol central, figuri semantice – tropi, elemente de prozodie, acțiune, conflict, construcția subiectului, notațiile autorului, limbaj etc.);
- exprimarea unei opinii argumentate, despre modul în care tema și viziunea despre lume sunt reflectate în textul poetic/dramatic ales.

Notă! Ordinea integrării reperelor în cuprinsul eseului este la alegere.
Pentru **conținutul** eseului vei primi **16 puncte** (câte 4 puncte pentru fiecare cerință/reper).
Pentru **redactarea** eseului vei primi **14 puncte** (*organizarea ideilor în scris* – 3 puncte; *abilități de analiză și de argumentare* – 3 puncte; *utilizarea limbii literare* – 2 puncte; *ortografia* – 2 puncte; *punctuația* – 2 puncte; *așezarea în pagină, lizibilitatea* – 1 punct; *încadrarea în limitele de spațiu indicate* – 1 punct).
În vederea acordării punctajului pentru redactare, eseul trebuie să aibă minimum 600 de cuvinte (două pagini) și să dezvolte subiectul propus.

Scanned with OKEN Scanner

Modelul nr. 27

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă 10 puncte din oficiu.
- Timpul efectiv de lucru este de 3 ore.

SUBIECTUL I

(30 de puncte)

Se dă următorul text:

Iar moşneagul, de cuvânt; pune cuşma pe cap, o îndeasă pe urechi, îşi ie toiagul în mână, iese din casă şi zice:

- Hai cu tata, băiete, s-aducem noră mâne-ta.

Purcelul, atunci, de bucurie, mai dă un ropot de sub lăiți, apoi se ie după moşneag şi, cât cole, merge în urma lui, grohăind şi muşluind pe jos, cum e treaba porcului. Abie ajung ei la porțile palatului împărătesc, şi strajerii, cum îl văd, încep a se uita unul la altul şi a bufni în râs.

– Da ce-i asta, moşule? Zise unul din ei.

– D-apoi acesta mi-e feciorul care se prinde c-a face podul împăratului.

– Doamne, moşule, Doamne! Multă minte îți mai trebuie! Zise un străjer bătrân; se vede că ți-ai urât zilele!

– Apoi dă, ce-i scris omului în frunte e pus, şi tot de-o moarte are să moară cineva.

[...] Atunci împăratul, văzând aşa mare obrăznicie, pe de-o parte i-a venit a râde, iar pe de alta se tulbură grozav şi zise:

– Hai! ie-ți porcul de aici şi ieşi afară! Şi dacă până mâne dimineață n-a fi podul gata, moşnege, are să-ți steie capul unde-ți stau talpele. Înțelesu-m-ai?

– Milostiv Cel-de-sus, măria-voastră! Iar dacă s-a întâmpla, – să nu bănuiți, puternice împărate! – după dorința luminării voastre, apoi să ne trimiteți copila acasă.

[...] Iar purcelul atunci s-a suit binişor pe laiță, a spart o fereastră de bărdăhan şi, suflând o dată din nări, s-au făcut ca două suluri de foc, de la bordeiul moşneagului, care acum nu mai era bordeiu, şi până la palatul împăratului.

(Ion Creangă, ***Povestea porcului***)

Scanned with OKEN Scanner

Scrie, pe foaia de examen, răspunsul la fiecare dintre următoarele cerinţe cu privire la text:

1. Numeşte câte un sinonim neologic pentru sensul din text al următoarelor cuvinte: *obrăznicie*, *se tulbură*. **2 puncte**
2. Precizează rolul liniilor de pauză în enunţul: – *să nu bănuiţi, puternice împărate!* – **2 puncte**
3. Construieşte un enunţ în care să ilustrezi sensul conotativ al cuvântului *a sufla*. **2 puncte**
4. Transcrie două regionalisme din text. **4 puncte**
5. Identifică două mărci ale oralităţii stilului prezente în textul dat. **4 puncte**
6. Explică semnificaţia a două figuri de stil identificate în text. **4 puncte**
7. Menţionează tipul de perspectivă narativă din textul citat. **4 puncte**
8. Ilustrează, cu exemple din text, două trăsături ale basmului cult. **4 puncte**
9. Comentează, în 60-100 de cuvinte (şase-zece rânduri), următoarea secvenţă din textul dat: – *Apoi dă, ce-i scris omului în frunte e pus, şi tot de-o moarte are să moară cineva.* **4 puncte**

SUBIECTUL al II-lea **(30 de puncte)**

Scrie un text de tip argumentativ de 150-300 de cuvinte (15-30 de rânduri) despre *modul în care relaţiile dintre părinţi şi copii, surprinse în literatură, se pot constitui ca modele pentru un adolescent.*

În elaborarea textului de tip argumentativ, trebuie:

- să respecţi structura discursului de tip argumentativ: formularea ideilor în scris, utilizarea mijloacelor lingvistice adecvate exprimării unei aprecieri; **8 puncte**
- să ai conţinutul adecvat argumentării pe o temă dată: formularea ipotezei/a propriei opinii faţă de problematica pusă în discuţie, enunţarea şi dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate ipotezei, formularea unei concluzii pertinente; **16 puncte**
- să respecţi normele limbii literare (registrul stilistic adecvat, normele de exprimare, de ortografie şi de punctuaţie) şi limitele de spaţiu indicate. **6 puncte**

Scanned with OKEN Scanner

SUBIECTUL al III-lea **(30 de puncte)**

Redactează un eseu de 600-900 de cuvinte (două-trei pagini) în care să prezinți *tema și viziunea despre lume* reflectate într-un *text poetic* studiat, aparținând lui *Mihai Eminescu*.

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

- evidențierea a două trăsături care fac posibilă încadrarea textului poetic studiat într-un curent cultural/literar, într-o perioadă sau într-o orientare tematică;
- prezentarea a două imagini/idei poetice, relevante pentru tema și viziunea despre lume din textul studiat;
- ilustrarea a patru elemente de compoziție și de limbaj ale textului poetic studiat, semnificative pentru tema și viziunea despre lume (de exemplu: imaginar poetic, titlu, relații de opoziție și de simetrie, motiv poetic, laitmotiv, figuri semantice/tropi, elemente de prozodie etc.);
- susținerea unei opinii despre modul în care tema și viziunea despre lume se reflectă în textul poetic studiat.

Notă! Ordinea integrării reperelor în cuprinsul eseului este la alegere.
Pentru **conținutul** eseului vei primi **16 puncte** (câte 4 puncte pentru fiecare cerință/reper).
Pentru **redactarea** eseului vei primi **14 puncte** (*organizarea ideilor în scris* – 3 puncte; *abilități de analiză și de argumentare* – 3 puncte; *utilizarea limbii literare* – 2 puncte; *ortografia* – 2 puncte; *punctuația* – 2 puncte; *așezarea în pagină, lizibilitatea* – 1 punct; *încadrarea în limitele de spațiu indicate* – 1 punct).
În vederea acordării punctajului pentru redactare, eseul trebuie să aibă minimum 600 de cuvinte (două pagini) și să dezvolte subiectul propus.

Modelul nr. 28

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă 10 puncte din oficiu.
- Timpul de lucru efectiv este de 3 ore.

SUBIECTUL I **(30 de puncte)**

Citește următorul text:

Un fir de păianjen
Atârnă de tavan,
Exact deasupra patului meu.

Scanned with OKEN Scanner

În fiecare zi observ
Cum se lasă tot mai jos.
Mi se trimite și
Scara la cer – zic,
Mi se aruncă de sus!
Deși am slăbit îngrozitor de mult,
Sunt doar fantoma celui ce am fost,
Mă gândesc că trupul meu
Este totuși prea greu
Pentru scară asta delicată.

– Suflete, ia-o tu înainte,
Pâș! Pâș!

(Marin Sorescu, ***Scară la cer***)

Scrie, pe foaia de examen, răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la text:

1. Numește câte un sinonim neologic pentru sensul din text al cuvintelor: *fantoma*, *delicată*. **2 puncte**
2. Explică rolul virgulei din structura: - *Suflete, ia-o tu....* **2 puncte**
3. Construiește două enunțuri în care să ilustrezi sensul denotativ și sensul conotativ al cuvântului *scară*. **2 puncte**
4. Precizează o temă și un motiv literar identificate în textul dat. **4 puncte**
5. Menționează două mărci lexico-gramaticale ale subiectivității prezente în textul dat. **4 puncte**
6. Motivează folosirea repetată a cuvântului *Pâș!* la sfârșitul poeziei. **4 puncte**
7. Prezintă valoarea expresivă, în textul dat, a verbelor la timpul prezent. **4 puncte**
8. Explică semnificația titlului, în raport cu textul poeziei date. **4 puncte**
9. Comentează, în 60-100 de cuvinte (șase-zece rânduri), ideea/o idee poetică centrală identificată în textul dat. **4 puncte**

Scanned with OKEN Scanner

SUBIECTUL al II-lea (30 de puncte)

Scrie un text de tip argumentativ de 150-300 de cuvinte (15-30 de rânduri) despre *condiția geniului în literatură.*

În elaborarea textului de tip argumentativ, trebuie:

- să respecți structura discursului de tip argumentativ: formularea ideilor în scris, utilizarea mijloacelor lingvistice adecvate exprimării unei aprecieri; **8 puncte**
- să ai conținutul adecvat argumentării pe o temă dată: formularea ipotezei/a propriei opinii față de problematica pusă în discuție, enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate ipotezei, formularea unei concluzii pertinente; **16 puncte**
- să respecți normele limbii literare (registrul stilistic adecvat, normele de exprimare, de ortografie și de punctuație) și limitele de spațiu indicate. **6 puncte**

SUBIECTUL al III-lea (30 de puncte)

Redactează un eseu de 600-900 de cuvinte (două-trei pagini), în care să prezinți *particularitățile basmului cult*, prin referire la o operă literară studiată.

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

- evidențierea a două caracteristici ale speciei literare *basm cult*, existente în opera literară studiată;
- prezentarea, prin referire la basmul cult studiat, a patru elemente construcție a subiectului și/sau ale compoziției (de exemplu: acțiune, secvență narativă, conflict, relații temporale și spațiale, construcția personajelor, incipit, final, tehnici narative, perspectivă narativă etc.);
- evidențierea relațiilor dintre două personaje, reprezentative pentru basmul cult studiat;
- susținerea unei opinii despre modul în care se reflectă o idee sau tema în basmul cult pentru care ai optat.

Notă! Ordinea integrării reperelor în cuprinsul eseului este la alegere.
Pentru **conținutul** eseului vei primi **16 puncte** (câte 4 puncte pentru fiecare cerință/reper).
Pentru **redactarea** eseului vei primi **14 puncte** (*organizarea ideilor în scris* – 3 puncte; *abilități de analiză și de argumentare* – 3 puncte; *utilizarea limbii literare* – 2 puncte; *ortografia* – 2 puncte; *punctuația* – 2 puncte; *așezarea în pagină, lizibilitatea* – 1 punct; *încadrarea în limitele de spațiu indicate* – 1 punct).
În vederea acordării punctajului pentru redactare, eseul trebuie să aibă minimum 600 de cuvinte (două pagini) și să dezvolte subiectul propus.

Scanned with OKEN Scanner

Modelul nr. 29

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă 10 puncte din oficiu.
- Timpul efectiv de lucru este de 3 ore.

SUBIECTUL I (30 de puncte)

Se dă următorul text:

BĂRBATUL CU BASTON: *Nu-ți bate capul. Poate că s-a născut acolo. Poate că acolo e locul lui.*

BĂRBATUL CU PĂLĂRIE: *Ascultă, eu mă tem că noi am luat-o razna.*

BĂRBATUL CU BASTON: *Da' n-am luat-o razna deloc. Gândim.*

BĂRBATUL CU PĂLĂRIE: *Cum să se nască în fântână? Ai înnebunit?*

BĂRBATUL CU BASTON: *Totul se poate. Natura e perfidă.*

BĂRBATUL CU PĂLĂRIE: *Dumnezeule! Câinele trăiește pe lângă om.*

BĂRBATUL CU BASTON: *Şi ce-i cu asta? Toate animalele trăiesc pe lângă om. Şi calul trăieşte pe lângă om. Şi iepurii trăiesc pe lângă om. Şi uite că vine o vreme când nimeni nu mai vrea să trăiască pe lângă om. Înțelegi? Ăsta e ceasul al zecilea. Nimeni nu mai vrea să trăiască pe lângă om! Înțelegi sau nu?*

BĂRBATUL CU PĂLĂRIE: *Înțeleg c-ar trebui să facem ceva. Măcar să-i dăm ceva de mâncare.*

BĂRBATUL CU BASTON: *Asta da, se poate. Mâncare da, se poate.*

BĂRBATUL CU PĂLĂRIE: *Ne-ar trebui nişte pâine.*

BĂRBATUL CU BASTON (Vesel.): *Am! Am eu nişte pâine. Şi de dimineață i-am adus pâine. Şi la prânz i-am adus pâine... Pâine da, îi place. Dacă te apleci puțin şi stai nemişcat îl auzi cum clepfăie.*

(BĂRBATUL CU BASTON scoate bucăți de pâine din buzunare şi le aruncă în fântână. Amândoi ascultă încordați.)

BĂRBATUL CU PĂLĂRIE: *Clepfăie?*

(Matei Vişniec, ***Buzunarul cu pâine***, *Piesă într-un act*)

Scrie răspunsul la următoarele cerințe cu privire la text:

1. Numeşte câte un sinonim pentru sensul din text al expresiilor: *nu-ți bate capul* şi *am luat-o razna*. **2 puncte**
2. Explică rolul utilizării semnului exclamării în replica: *Dumnezeule! Câinele trăieşte pe lângă om.* **2 puncte**

Scanned with OKEN Scanner

3. Construieşte un enunţ în care să utilizezi sensul conotativ al cuvântului *dimineaţă*. **2 puncte**
4. Precizează o temă şi un motiv literar identificate în textul dat. **4 puncte**
5. Selectează o imagine vizuală şi o imagine auditivă din textul dat. **4 puncte**
6. Menţionează rolul indicaţiilor scenice în textul dat. **4 puncte**
7. Prezintă valoarea expresivă, în textul dat, a verbelor la timpul prezent. **4 puncte**
8. Ilustrează, cu exemple din text, două caracteristici ale textului dramatic. **4 puncte**
9. Comentează, în 60-100 de cuvinte (şase-zece rânduri), următoarea secvenţă de text: *Şi ce-i cu asta? Toate animalele trăiesc pe lângă om. Şi calul trăieşte pe lângă om. Şi iepurii trăiesc pe lângă om. Şi uite că vine o vreme când nimeni nu mai vrea să trăiască pe lângă om. Înţelegi? Ăsta e ceasul al zecilea. Nimeni nu mai vrea să trăiască pe lângă om! Înţelegi sau nu?* **4 puncte**

SUBIECTUL al II-lea (30 de puncte)

Scrie un text de tip argumentativ de 150-300 de cuvinte (15-30 de rânduri) despre *necesitatea asumării responsabilităţii pentru un adolescent.*

În elaborarea textului de tip argumentativ trebuie:
- să respecţi structura discursului de tip argumentativ: formularea ideilor în scris, utilizarea mijloacelor lingvistice adecvate exprimării unei aprecieri; **8 puncte**
- să ai conţinutul adecvat argumentării pe o temă dată: formularea ipotezei/a propriei opinii faţă de problematica pusă în discuţie, enunţarea şi dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate ipotezei, formularea unei concluzii pertinente; **16 puncte**
- să respecţi normele limbii literare (registrul stilistic adecvat, normele de exprimare, de ortografie şi de punctuaţie) şi limitele de spaţiu indicate. **6 puncte**

SUBIECTUL al III-lea (30 de puncte)

Scrie un eseu de 2-3 pagini despre *particularităţile de construcţie a unui personaj* dintr-un *roman psihologic* studiat, aparţinând *perioadei interbelice.*

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:
- prezentarea a patru elemente ale textului narativ, semnificative pentru realizarea personajului ales (de exemplu: acţiune, conflict, relaţii

Scanned with OKEN Scanner

temporale şi spaţiale, construcţia subiectului, perspectivă narativă, modalităţi de caracterizare, limbaj etc.);
- prezentarea statutului social, psihologic, moral etc. al personajului ales, prin raportare la conflictul/conflictele textului narativ studiat;
- relevarea unei trăsături a personajului ales, ilustrată prin două episoade/secvenţe narative/situaţii semnificative sau prin citate comentate;
- exprimarea unui punct de vedere argumentat despre modul în care se reflectă o idee sau tema textului narativ în construcţia personajului pentru care ai optat.

Notă! Ordinea integrării reperelor în cuprinsul eseului este la alegere.
Pentru **conţinutul** eseului vei primi **16 puncte** (câte 4 puncte pentru fiecare cerinţă/reper).
Pentru **redactarea** eseului vei primi **14 puncte** (*organizarea ideilor în scris* – 3 puncte; *abilităţi de analiză şi de argumentare* – 3 puncte; *utilizarea limbii literare* – 2 puncte; *ortografia* – 2 puncte; *punctuaţia* – 2 puncte; *aşezarea în pagină, lizibilitatea* – 1 punct; *încadrarea în limitele de spaţiu indicate* – 1 punct).
În vederea acordării punctajului pentru redactare, eseul trebuie să aibă minimum 600 de cuvinte (două pagini) şi să dezvolte subiectul propus.

Modelul nr. 30

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă 10 puncte din oficiu.
- Timpul efectiv de lucru este de 3 ore.

SUBIECTUL I (30 de puncte)

Se dă următorul text:

Când mă privesc într-o fântână
mă văd cu-adevărat în zi
aşa cum sunt şi-am fost şi-oi fi.
Când mă privesc într-o fântână
ghicesc în faţa mea bătrână
cum ceruri şi pământ se-ngână.
Când mă privesc într-o fântână
ştiu că-n adâncuri foste mume
îmi ţin oglindă, ochi de lume.
Când mă privesc într-o fântână
îmi văd şi soarta, uit de nume.

(Lucian Blaga, ***Oglinda din adânc***)

Scanned with OKEN Scanner

Scrie răspunsul la următoarele cerinţe cu privire la text:

1. Numeşte câte un sinonim neologic pentru sensul din text al cuvintelor: *se-ngână*, *adâncuri*. **2 puncte**
2. Explică rolul cratimei în structura *şi-oi fi*. **2 puncte**
3. Construieşte două enunţuri în care să ilustrezi sensul denotativ şi sensul conotativ al cuvântului *fântână*. **2 puncte**
4. Precizează o temă şi un motiv literar identificate în textul dat. **4 puncte**
5. Menţionează două mărci lexico-gramaticale ale subiectivităţii prezente în textul dat. **4 puncte**
6. Motivează scrierea cu literă mică la începutul unor versuri din textul suport. **4 puncte**
7. Prezintă valoarea expresivă, în textul dat, a verbelor la timpul prezent. **4 puncte**
8. Ilustrează, cu exemple din text, două trăsături ale modernismului. **4 puncte**
9. Comentează, în 60-100 de cuvinte (şase-zece rânduri), titlul textului dat, prin evidenţierea relaţiei dintre ideea poetică şi mijloacele artistice. **4 puncte**

SUBIECTUL al II-lea **(30 de puncte)**

Scrie un text de tip argumentativ de 150-300 de cuvinte (15-30 de rânduri) despre *relaţia istorie-literatură*.

În elaborarea textului de tip argumentativ trebuie:

- să respecţi structura discursului de tip argumentativ: formularea ideilor în scris, utilizarea mijloacelor lingvistice adecvate exprimării unei aprecieri; **8 puncte**
- să ai conţinutul adecvat argumentării pe o temă dată: formularea ipotezei/a propriei opinii faţă de problematica pusă în discuţie, enunţarea şi dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate ipotezei, formularea unei concluzii pertinente; **16 puncte**
- să respecţi normele limbii literare (registrul stilistic adecvat, normele de exprimare, de ortografie şi de punctuaţie) şi limitele de spaţiu indicate. **6 puncte**

Scanned with OKEN Scanner

SUBIECTUL al III-lea **(30 de puncte)**

Redactează un eseu de 600-900 de cuvinte (două-trei pagini) în care să prezinţi *relaţiile dintre două personaje ale unei nuvele* studiate.

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

- prezentarea statutului social, psihologic, moral etc. al fiecăruia dintre personajele alese din nuvela studiată;
- evidenţierea, prin două episoade/citate/secvenţe comentate, a modului în care evoluează relaţia dintre cele două personaje;
- ilustrarea a patru elemente de structură şi de compoziţie ale nuvelei studiate, semnificative pentru analiza relaţiei dintre cele două personaje (de exemplu: acţiune, conflict, relaţii temporale şi spaţiale, incipit, final, tehnici narative, perspectivă narativă, modalităţi de caracterizare, registre stilistice, limbajul personajelor etc.);
- susţinerea unei opinii despre modul în care o idee sau tema textului narativ se reflectă în evoluţia relaţiei dintre cele două personaje.

Notă! Ordinea integrării reperelor în cuprinsul eseului este la alegere.
Pentru **conţinutul** eseului vei primi **16 puncte** (câte 4 puncte pentru fiecare cerinţă/reper).
Pentru **redactarea** eseului vei primi **14 puncte** (*organizarea ideilor în scris* – 3 puncte; *abilităţi de analiză şi de argumentare* – 3 puncte; *utilizarea limbii literare* – 2 puncte; *ortografia* – 2 puncte; *punctuaţia* – 2 puncte; *aşezarea în pagină, lizibilitatea* – 1 punct; *încadrarea în limitele de spaţiu indicate* – 1 punct).
În vederea acordării punctajului pentru redactare, eseul trebuie să aibă minimum 600 de cuvinte (două pagini) şi să dezvolte subiectul propus.

Modelul nr. 31

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă 10 puncte din oficiu.
- Timpul efectiv de lucru este de 3 ore.

SUBIECTUL I **(30 de puncte)**

Citeşte următorul text:

Peste zece zile apoi veni un ordin urgent: regimentul se va îmvagona imediat şi va fi transportat pe teatrul de război din Transilvania.

David nu avusese vreme nici măcar să-şi dea bine seama ce s-a întâmplat. S-a pomenit într-un vagon, împreună cu o mulţime de ofiţeri, între care şi Alexe Candale, care-l pironea cu ochii întrebători, înfierbântaţi. Dar n-au putut schimba nici o vorbă până tocmai a doua zi, într-o staţie mică, unde trenul poposea vreo două ceasuri.

Scanned with OKEN Scanner

Candale l-a întrebat repede, înăbuşit:

– Ei, ce faci?

David aşteptase întrebarea, care totuşi îl ului complet. Răspunse tot printr-o întrebare:

– Dar tu?

– Eu voi trece la ai noştri îndată ce voi putea [...].

David nu răspunse. Nu-i veni în minte la repezeală nici un răspuns. De-abia pe urmă zise cu sfială, aproape tremurând de emoţie:

– Dar datoria? ... dar jurământul?

Candale n-avu vreme să spună nimic. Din faţa lui se vedea însă un dispreţ ciudat pentru vorbele lui David.

[...]

Ce mă mai necăjesc zadarnic? Îşi zicea mereu, căutând să se potolească. De ce? ... Datoria-i datorie.

(Liviu Rebreanu, ***Catastrofa***)

Scrie, pe foaia de examen, răspunsul la fiecare dintre următoarele cerinţe cu privire la text:

1. Numeşte câte un antonim neologic pentru sensul din text al următoarelor cuvinte: *întrebători* şi *cu sfială*. **2 puncte**
2. Explică rolul interogaţiilor retorice din ultimul paragraf al textului citat. **2 puncte**
3. Construieşte două enunţuri prin care să ilustrezi polisemantismul cuvântului *datorie*. **2 puncte**
4. Precizează o trăsătură specifică prozei de analiză psihologică, existentă în text. **4 puncte**
5. Selectează două structuri care conţin repere temporale distincte ale naraţiunii în textul dat. **4 puncte**
6. Menţionează tipul de perspectivă narativă din textul citat. **4 puncte**
7. Transcrie, din text, un fragment de maximum 10 cuvinte care surprinde starea personajului David. **4 puncte**
8. Explică, în maximum cinci rânduri, în ce constă drama lui David. **4 puncte**
9. Comentează, în 60-100 de cuvinte (şase-zece rânduri), titlul fragmentului, prin raportare la tema discuţiei dintre cele două personaje. **4 puncte**

Scanned with OKEN Scanner

SUBIECTUL al II-lea **(30 de puncte)**

Scrie un text de tip argumentativ de 150-300 de cuvinte (15-30 de rânduri) despre *condiția artistului, așa cum se reflectă în evoluția curentelor literare.*

În elaborarea textului de tip argumentativ, trebuie:

- să respecți structura discursului de tip argumentativ: formularea ideilor în scris, utilizarea mijloacelor lingvistice adecvate exprimării unei aprecieri; **8 puncte**
- să ai conținutul adecvat argumentării pe o temă dată: formularea ipotezei/a propriei opinii față de problematica pusă în discuție, enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate ipotezei, formularea unei concluzii pertinente; **16 puncte**
- să respecți normele limbii literare (registrul stilistic adecvat, normele de exprimare, de ortografie și de punctuație) și limitele de spațiu indicate. **6 puncte**

SUBIECTUL al III-lea **(30 de puncte)**

Redactează un eseu de 600-900 de cuvinte (două-trei pagini) în care să prezinți *tema și viziunea despre lume* reflectate într-un *text poetic* studiat, aparținând lui *George Bacovia*.

În elaborarea eseului vei avea în vedere următoarele repere:

- evidențierea a două trăsături care fac posibilă încadrarea textului poetic studiat într-un curent cultural/literar, într-o perioadă sau într-o orientare tematică;
- prezentarea a două imagini/idei poetice, relevante pentru tema și viziunea despre lume din textul studiat;
- ilustrarea a patru elemente de compoziție și de limbaj ale textului poetic studiat, semnificative pentru tema și viziunea despre lume (de exemplu: imaginar poetic, titlu, relații de opoziție și de simetrie, motiv poetic, laitmotiv, figuri semantice/tropi, elemente de prozodie etc.);
- susținerea unei opinii despre modul în care tema și viziunea despre lume se reflectă în textul poetic studiat.

Notă! Ordinea integrării reperelor în cuprinsul eseului este la alegere.
Pentru **conținutul** eseului vei primi **16 puncte** (câte 4 puncte pentru fiecare cerință/reper).
Pentru **redactarea** eseului vei primi **14 puncte** (*organizarea ideilor în scris* – 3 puncte; *abilități de analiză și de argumentare* – 3 puncte; *utilizarea limbii literare* – 2 puncte; *ortografia* – 2 puncte; *punctuația* – 2 puncte; *așezarea în pagină, lizibilitatea* – 1 punct; *încadrarea în limitele de spațiu indicate* – 1 punct).
În vederea acordării punctajului pentru redactare, eseul trebuie să aibă minimum 600 de cuvinte (două pagini) și să dezvolte subiectul propus.

Scanned with OKEN Scanner

Modelul nr. 32

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă 10 puncte din oficiu.
- Timpul efectiv de lucru este de 3 ore.

SUBIECTUL I (30 de puncte)

Citeşte următorul text:

Scriere este totul.
Peştele e literă
în alfabetul mării.
O frază sunt păsările-n zbor.

Totul e scriere.
Totul este de citit.
Piatra poate fi citită, –
iar norii ne spun o poveste.

Triste, muncite alfabete,
înşiruind istorii vaste.
Chiar mâna mea ascunde-n sine
uitata scriere a unui imn.

Stau singur şi în gânduri, Doamne,
iar gândurile litere îmi sunt.
Încerc să recompun o frază
dar timpul meu preschimbă scrisul.

O, de-aş putea să te citesc,
O, de-aş putea să desluşesc
aceste stranii alfabete...

(Nichita Stănescu, ***Lecţia de citire***)

Scrie, pe foaia de examen, răspunsul la fiecare dintre următoarele cerinţe cu privire la text:

1. Numeşte câte un sinonim neologic pentru sensul din text al cuvintelor: *triste, singur.* **2 puncte**
2. Explică rolul punctelor de suspensie din ultimul vers. **2 puncte**

Scanned with OKEN Scanner

3. Construieşte două enunţuri în care să evidenţiezi sensul denotativ şi sensul conotativ al cuvântului *mână*. **2 puncte**
4. Precizează o temă şi un motiv literar identificate în textul dat. **4 puncte**
5. Menţionează două mărci lexico-gramaticale ale subiectivităţii prezente în textul dat. **4 puncte**
6. Prezintă valoarea expresivă a modurilor verbale din ultima strofă. **4 puncte**
7. Motivează scrierea cu literă mică la începutul unor versuri din textul dat. **4 puncte**
8. Ilustrează, cu exemple din text, două trăsături ale neomodernismului. **4 puncte**
9. Explică, în 60-100 de cuvinte (şase-zece rânduri), semnificaţia titlului, în relaţie cu textul poeziei date. **4 puncte**

SUBIECTUL al II-lea (30 de puncte)

Scrie un text de tip argumentativ de 150-300 de cuvinte (15-30 de rânduri) despre *modul în care se reflectă tema destinului în literatura română.*

În elaborarea textului de tip argumentativ, trebuie:
- să respecţi structura discursului de tip argumentativ: formularea ideilor în scris, utilizarea mijloacelor lingvistice adecvate exprimării unei aprecieri; **8 puncte**
- să ai conţinutul adecvat argumentării pe o temă dată: formularea ipotezei/a propriei opinii faţă de problematica pusă în discuţie, enunţarea şi dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate ipotezei, formularea unei concluzii pertinente; **16 puncte**
- să respecţi normele limbii literare (registrul stilistic adecvat, normele de exprimare, de ortografie şi de punctuaţie) şi limitele de spaţiu indicate. **6 puncte**

SUBIECTUL al III-lea (30 de puncte)

Redactează un eseu de 600-900 de cuvinte (două-trei pagini) în care să prezinţi *tema şi viziunea despre lume*, reflectate într-o *comedie* studiată.

În elaborarea eseului vei avea în vedere următoarele repere:
- evidenţierea a două trăsături ale comediei pentru care ai optat, care fac posibilă încadrarea într-o tipologie, într-un curent cultural/literar, într-o perioadă sau într-o orientare tematică;

Scanned with OKEN Scanner

- prezentarea temei comediei, reflectată în textul dramatic ales, prin referire la două scene/secvențe/situații ale conflictului;
- ilustrarea a patru elemente de structură și de compoziție ale textului dramatic, semnificative pentru ilustrarea viziunii despre lume a autorului/a unuia dintre personaje (de exemplu: acțiune, conflict, relații temporale și spațiale, construcția subiectului, particularități ale compoziției, construcția personajelor, registre stilistice, modalități de caracterizare, limbajul personajelor, notațiile scenice etc.);
- susținerea unei opinii despre modul în care tema și viziunea despre lume sunt reflectate în comedia aleasă.

Notă! Ordinea integrării reperelor în cuprinsul eseului este la alegere.
Pentru **conținutul** eseului vei primi **16 puncte** (câte 4 puncte pentru fiecare cerință/reper).
Pentru **redactarea** eseului vei primi **14 puncte** (*organizarea ideilor în scris* – 3 puncte; *abilități de analiză și de argumentare* – 3 puncte; *utilizarea limbii literare* – 2 puncte; *ortografia* – 2 puncte; *punctuația* – 2 puncte; *așezarea în pagină, lizibilitatea* – 1 punct; *încadrarea în limitele de spațiu indicate* – 1 punct).
În vederea acordării punctajului pentru redactare, eseul trebuie să aibă minimum 600 de cuvinte (două pagini) și să dezvolte subiectul propus.

Modelul nr. 33

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă 10 puncte din oficiu.
- Timpul efectiv de lucru este de 3 ore.

SUBIECTUL I (30 de puncte)

Citește următorul text:

VLAD: *Vreau să te întreb ceva. Pentru mine e foarte important. După...* (arată spre statuie) *ce se mai poate face? Ce mai poate urma? Nu pentru tine, ci, în general, pentru un artist.*

MANOLE: *Nimic. Evident, nimic nu mai poate urma.*

VLAD: *Asta înseamnă că celui care o acceptă nu-i mai rămâne decât să arunce dalta, să se trântească la pământ și să urle de groază. Ca un animal.*

MANOLE (după o pauză): *Dar nu trebuie să accepți.*

[...]

VLAD (după o lungă pauză, împins de o nestăvilită curiozitate): *Iartă-mă, tată, nu vreau să te chinuiesc, dar pentru mine e o chestiune de viață și de moarte. Răspunde-mi... cum se poate ieși din impasul ăsta?...*

Scanned with OKEN Scanner

MANOLE (greu): *Luând totul de la început. E inutil să te izbeşti cu capul de zid, nu-l poţi sparge... Aşa încât mereu şi iar, totul trebuie luat de la început. Viaţa trebuie încontinuu re-creată. Dacă vrei să fii un artist, eşti obligat să accepţi munca asta de Sisif. Altfel nu-ţi rămâne, aşa cum spuneai, decât să arunci unealta. Pricepi?*

VLAD: *Cred că da.*

MANOLE (ducându-şi mâna la gât): *O să am din nou o criză...* [...]

MANOLE: *Gata, tată. E timpul. Dă-mi mâna.*

DOMNICA: *Uite-o, Manole, dragul meu băiat, tata e lângă tine, nu-ţi fie frică.*

MANOLE: *De ce să-mi fie frică? „Soarele şi luna..." Nu-i aşa, tată?*

DOMNICA: *Aşa-i, Manole!* (Şi în vreme ce Manole îşi acoperă faţa cu pelerina, psalmodiază într-un cutremurător crescendo.) *„Şi la nunta mea/ A căzut o stea. / Soarele şi luna* [...]."

(Horia Lovinescu, ***Moartea unui artist***)

Scrie, pe foaia de examen, răspunsul la fiecare dintre următoarele cerinţe cu privire la text:

1. Numeşte câte un sinonim potrivit pentru sensul din text al cuvintelor: *nestăvilit* şi *impas*. **2 puncte**
2. Explică rolul semnului întrebării din prima replică a personajului Vlad. **2 puncte**
3. Construieşte un enunţ în care să foloseşti o locuţiune/expresie care să conţină substantivul *cap*. **2 puncte**
4. Prezintă tema dialogului dintre personajele Manole şi Vlad. **4 puncte**
5. Menţionează două trăsături ale personajului Manole, cu exemple din textul dat. **4 puncte**
6. Selectează două mărci ale adresării directe din textul dat. **4 puncte**
7. Prezintă rolul indicaţiilor scenice din fragmentul citat. **4 puncte**
8. Ilustrează, cu exemple din text, două trăsături ale genului dramatic. **4 puncte**

Comentează, în 60-100 de cuvinte (şase-zece rânduri), replica personajului Manole: *Luând totul de la început. E inutil să te izbeşti cu capul de zid, nu-l poţi sparge... Aşa încât mereu şi iar, totul trebuie luat de la început. Viaţa trebuie încontinuu re-creată. Dacă vrei să fii un artist, eşti obligat să accepţi munca asta de Sisif. Altfel nu-ţi rămâne, aşa cum spuneai, decât să arunci unealta. Pricepi?* **4 puncte**

Scanned with OKEN Scanner

SUBIECTUL al II-lea (30 de puncte)

Scrie un text de tip argumentativ de 150-300 de cuvinte (15-30 de rânduri) despre *rolul artei în existența cotidiană a omului modern.*

În elaborarea textului de tip argumentativ, trebuie:

- să respecți structura discursului de tip argumentativ: formularea ideilor în scris, utilizarea mijloacelor lingvistice adecvate exprimării unei aprecieri; **8 puncte**
- să ai conținutul adecvat argumentării pe o temă dată: formularea ipotezei/a propriei opinii față de problematica pusă în discuție, enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate ipotezei, formularea unei concluzii pertinente; **16 puncte**
- să respecți normele limbii literare (registrul stilistic adecvat, normele de exprimare, de ortografie și de punctuație) și limitele de spațiu indicate. **6 puncte**

SUBIECTUL al III-lea (30 de puncte)

Redactează un eseu de 600-900 de cuvinte (două-trei pagini) în care să prezinți *tema și viziunea despre lume* dintr-un *roman* studiat, aparținând lui *George Călinescu.*

În elaborarea eseului vei avea în vedere următoarele repere:

- evidențierea a două trăsături care fac posibilă încadrarea romanului studiat într-o tipologie, într-un curent cultural/literar, într-o orientare tematică;
- ilustrarea temei romanului studiat prin două episoade/citate/secvențe comentate;
- prezentarea a patru elemente de structură și de compoziție ale romanului, semnificative pentru tema și viziunea despre lume din textul narativ studiat (de exemplu: acțiune, conflict, relații temporale și spațiale, incipit, final, tehnici narative, perspectivă narativă, registre stilistice, limbajul personajelor etc.);
- susținerea unei opinii despre modul în care o idee sau tema se reflectă în romanul studiat.

Notă! Ordinea integrării reperelor în cuprinsul eseului este la alegere.
Pentru **conținutul** eseului vei primi **16 puncte** (câte 4 puncte pentru fiecare cerință/reper).
Pentru **redactarea** eseului vei primi **14 puncte** (*organizarea ideilor în scris* – 3 puncte; *abilități de analiză și de argumentare* – 3 puncte; *utilizarea limbii literare* – 2 puncte; *ortografia* – 2 puncte; *punctuația* – 2 puncte; *așezarea în pagină, lizibilitatea* – 1 punct; *încadrarea în limitele de spațiu indicate* – 1 punct).
În vederea acordării punctajului pentru redactare, eseul trebuie să aibă minimum 600 de cuvinte (două pagini) și să dezvolte subiectul propus.

Scanned with OKEN Scanner

Modelul nr. 34

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă 10 puncte din oficiu.
- Timpul efectiv de lucru este de 3 ore.

SUBIECTUL I (30 de puncte)

Citeşte următorul text:

EFIMIŢA: *Adică, zău, bobocule, de! Eu, cu mintea ca de femeie, pardon să te-ntreb şi eu un lucru: ce procopseală ar fi şi cu republica?*

LEONIDA (minunat de-aşa întrebare): *Ei! Bravos! ş-asta-i bună! Cum, ce procopseală? Vezi asta-i vorba: cap ai, minte ce-ţi mai trebuie? Apoi, închipuieşte-ţi dumneata numai un condei, stăi să-ţi spui: mai întâi şi mai întâi că dacă e republică, nu mai plăteşte niminea bir...*

EFIMIŢA: *Zău?*

LEONIDA: *Zău... Al doilea că fieştecare cetăţean ia câte o leafă bună pe lună, toţi într-o egalitate.*

EFIMIŢA: *Parol?*

LEONIDA: *Parol... Par egzamplu, eu...*

EFIMIŢA: *Pe lângă pensie?*

LEONIDA: *Vezi bine; pensia e başca, o am după legea a veche, e dreptul meu; mai ales când e republică, dreptul e sfânt: republica este garanţiunea tuturor drepturilor.*

EFIMIŢA (cu toată aprobarea): *Aşa, da.*

LEONIDA: *Şi al treilea, că se face şi lege de mărături*.*

EFIMIŢA: *Cum lege de mărături?*

LEONIDA: *Adicătelea că nimini să nu mai aibă drept să-şi plătească datoriile.*

EFIMIŢA (crucindu-se de mirare): *Maică Precistă, Doamne! Apoi dacă-i aşa, de ce nu se face mai curând republică, soro?*

LEONIDA: *Hei! Te lasă reacţionarii, domnule? Fireşte, nu le vine lor la socoteală să nu mai plătească niminea bir! E aproape de mintea omului: de unde ar mai mânca ei lefurile cu lingura?*

(I.L. Caragiale, ***Conul Leonida faţă cu Reacţiunea***, *Scena I*)

**lege de moratoriu* – lege pentru amânarea plăţii datoriilor.

Scanned with OKEN Scanner

Scrie, pe foaia de examen, răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la text:

1. Numește câte un sinonim neologic pentru sensul din text al cuvintelor: *sfânt* și *să-și plătească*. **2 puncte**
2. Explică rolul virgulelor din secvența: *pensia e başca, o am după legea a veche, e dreptul meu.* **2 puncte**
3. Construiește un enunț în care să utilizezi o expresie/locuțiune care să conțină cuvântul *cap*. **2 puncte**
4. Precizează o temă și un motiv literar identificate în textul dat. **4 puncte**
5. Prezintă două dintre modalitățile de realizare a oralității în textul dat. **4 puncte**
6. Menționează rolul indicațiilor scenice în textul dat. **4 puncte**
7. Explică semnificația a două figuri de stil diferite, identificate în fragmentul dat. **4 puncte**
8. Ilustrează, cu exemple din text, două caracteristici ale textului dramatic. **4 puncte**
9. Comentează, în 60-100 de cuvinte (șase-zece rânduri), următoarea secvență din text: *Adicătelea că nimini să nu mai aibă drept să-și plătească datoriile.* **4 puncte**

SUBIECTUL al II-lea **(30 de puncte)**

Scrie un text de tip argumentativ de 150-300 de cuvinte (15-30 de rânduri) despre *importanța cunoașterii de sine.*

În elaborarea textului de tip argumentativ, trebuie:

- să respecți structura discursului de tip argumentativ: formularea ideilor în scris, utilizarea mijloacelor lingvistice adecvate exprimării unei aprecieri; **8 puncte**
- să ai conținutul adecvat argumentării pe o temă dată: formularea ipotezei/a propriei opinii față de problematica pusă în discuție, enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate ipotezei, formularea unei concluzii pertinente; **16 puncte**
- să respecți normele limbii literare (registrul stilistic adecvat, normele de exprimare, de ortografie și de punctuație) și limitele de spațiu indicate. **6 puncte**

Scanned with OKEN Scanner

SUBIECTUL al III-lea **(30 de puncte)**

Scrie un eseu de 2-3 pagini despre *particularităţile de construcţie a unui personaj* dintr-un *text narativ* studiat, aparţinând lui *Mihail Sadoveanu*.

În elaborarea eseului vei avea în vedere următoarele repere:

- prezentarea a patru elemente ale textului narativ, semnificative pentru realizarea personajului ales (de exemplu: acţiune, conflict, relaţii temporale şi spaţiale, construcţia subiectului, perspectivă narativă, modalităţi de caracterizare, limbaj etc.);
- prezentarea statutului social, psihologic, moral etc. al personajului ales, prin raportare la conflictul/conflictele textului narativ studiat;
- relevarea unei trăsături a personajului ales, ilustrată prin două episoade/secvenţe narative/situaţii semnificative sau prin citate comentate;
- exprimarea unui punct de vedere argumentat despre modul în care se reflectă o idee sau tema textului narativ în construcţia personajului pentru care ai optat.

Notă! Ordinea integrării reperelor în cuprinsul eseului este la alegere.
Pentru **conţinutul** eseului vei primi **16 puncte** (câte 4 puncte pentru fiecare cerinţă/reper).
Pentru **redactarea** eseului vei primi **14 puncte** (*organizarea ideilor în scris* – 3 puncte; *abilităţi de analiză şi de argumentare* – 3 puncte; *utilizarea limbii literare* – 2 puncte; *ortografia* – 2 puncte; *punctuaţia* – 2 puncte; *aşezarea în pagină, lizibilitatea* – 1 punct; *încadrarea în limitele de spaţiu indicate* – 1 punct).
În vederea acordării punctajului pentru redactare, eseul trebuie să aibă minimum 600 de cuvinte (două pagini) şi să dezvolte subiectul propus.

Modelul nr. 35

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă 10 puncte din oficiu.
- Timpul efectiv de lucru este de 3 ore.

SUBIECTUL I **(30 de puncte)**

Citeşte următorul text:

A cunoaşte. A iubi.
Înc-odată, iar şi iară,
a cunoaşte-nseamnă iarnă,
a iubi e primăvară.

Scanned with OKEN Scanner

A iubi - aceasta vine
tare de departe-n mine.
A iubi - aceasta vine
tare de departe-n tine.
A cunoaşte. A iubi.
Care-i drumul? Ce te-ndeamnă?
A cunoaşte - ce înseamnă?
A iubi - de ce ţi-e teamă?
printre flori şi-n mare iarbă?

Printre flori şi-n mare iarbă,
patimă fără păcate
ne răstoarnă-n infinit,
cu rumoare şi ardoare
de albine re-ncarnate.

Înc-odată, iar şi iară,
a iubi e primavară.

(Lucian Blaga, ***Primăvară***)

Scrie, pe foaia de examen, răspunsul la fiecare dintre următoarele cerinţe cu privire la text:

1. Numeşte câte un antonim neologic pentru sensul din text al cuvintelor: *infinit*, *ardoare*. **2 puncte**
2. Explică rolul semnului întrebării din a treia strofă. **2 puncte**
3. Menţionează două mărci lexico-gramaticale ale subiectivităţii prezente în textul dat. **2 puncte**
4. Precizează o temă şi un motiv literar identificate în textul dat. **4 puncte**
5. Evidenţiază rolul expresiv al versului *Înc-odată, iar şi iară.* **4 puncte**
6. Prezintă valoarea expresivă, în textul dat, a verbelor la modul infinitiv. **4 puncte**
7. Ilustrează, cu exemple din text, două trăsături ale modernismului. **4 puncte**
8. Explică semnificaţia titlului, în relaţie cu textul poeziei date. **4 puncte**
9. Comentează, în 60-100 de cuvinte (şase-zece rânduri), primele două strofe ale textului dat, prin evidenţierea relaţiei dintre ideea poetică şi mijloacele artistice. **4 puncte**

Scanned with OKEN Scanner

SUBIECTUL al II-lea **(30 de puncte)**

Scrie un text de tip argumentativ de 150-300 de cuvinte (15-30 de rânduri) despre *rolul ironiei în relațiile interumane.*

În elaborarea textului de tip argumentativ, trebuie:

- să respecți structura discursului de tip argumentativ: formularea ideilor în scris, utilizarea mijloacelor lingvistice adecvate exprimării unei aprecieri; **8 puncte**
- să ai conținutul adecvat argumentării pe o temă dată: formularea ipotezei/a propriei opinii față de problematica pusă în discuție, enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate ipotezei, formularea unei concluzii pertinente; **16 puncte**
- să respecți normele limbii literare (registrul stilistic adecvat, normele de exprimare, de ortografie și de punctuație) și limitele de spațiu indicate. **6 puncte**

SUBIECTUL al III-lea **(30 de puncte)**

Redactează un eseu de 600-900 de cuvinte (două-trei pagini) în care să prezinți *relațiile dintre două personaje* ale *unui text narativ sau ale unui text dramatic* studiat, aparținând lui *I.L. Caragiale.*

În elaborarea eseului vei avea în vedere următoarele repere:

- prezentarea statutului social, psihologic, moral etc. al fiecăruia dintre personajele alese;
- evidențierea, prin două episoade/citate/secvențe comentate, a modului în care evoluează relația dintre cele două personaje;
- ilustrarea a patru elemente de structură și de compoziție ale textului ales, semnificative pentru analiza relației dintre cele două personaje (de exemplu: acțiune, intrigă, conflict, construcția subiectului, particularități ale compoziției, modalități de caracterizare, registre stilistice, limbajul personajelor etc.);
- susținerea unei opinii despre modul în care o idee sau tema textului narativ/dramatic se reflectă în evoluția relației dintre cele două personaje.

Notă! Ordinea integrării reperelor în cuprinsul eseului este la alegere.
Pentru **conținutul** eseului vei primi **16 puncte** (câte 4 puncte pentru fiecare cerință/reper).
Pentru **redactarea** eseului vei primi **14 puncte** (*organizarea ideilor în scris* – 3 puncte; *abilități de analiză și de argumentare* – 3 puncte; *utilizarea limbii literare* – 2 puncte; *ortografia* – 2 puncte; *punctuația* – 2 puncte; *așezarea în pagină, lizibilitatea* – 1 punct; *încadrarea în limitele de spațiu indicate* – 1 punct).
În vederea acordării punctajului pentru redactare, eseul trebuie să aibă minimum 600 de cuvinte (două pagini) și să dezvolte subiectul propus.

Scanned with OKEN Scanner

Modelul nr. 36

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă 10 puncte din oficiu.
- Timpul efectiv de lucru este de 3 ore.

SUBIECTUL I **(30 de puncte)**

Citeşte următorul text:

În compartimentul fetelor din acceleratul de Mangalia, în afara Elizei, care mai purta cu ea visul de fetiță, acela de a se face mireasă când va fi mare, celelalte fete nu-şi băteau prea mult capul cu viitorul, important era pentru ele ce se întâmpla în acel moment! Diana avea casetofon şi toate voiau să asculte britney spears, aventura şi enrique iglesias, Ba nu! anastasia! shakira! usher! Fetele râdeau din orice pentru că erau singure, fără părinți, era vacanță şi plecau la mare". Două săptămâni de mare distracție! Când intră în compartiment Mihnea, cu părul lui blond cu tot, fetele dintr-a şaşea săriră în sus gălăgioase şi fericite. Mihnea era o jucărie vie în mâinile lor, îi împleteau părul, îl îndopau cu ciocolată şi-l puneau să danseze, băiatul se împiedică în hazul tuturor de o minge şi opt perechi de mâini de fetițe zvâcniră să-l prindă. În compartimentul băieților şapte perechi de mâini, din totalul de opt băieți din clasa lor, Mihnea lipsind, după cum s-a constatat anterior, se prinseseră de încheieturi într-o piramidă a puterii frăției clasei a şasea A, jurând ca pe perioada vacanței la mare să sară unul în spijinul celuilalt ori de câte ori vreunul dintre ei ar avea de suferit vreo neplăcere din partea cuiva din altă clasă, băieții pecetluind frăția inelului cu marker-ul, conturându-şi fiecare în jurul degetului mic de la mâna stângă un inel negru, semnul frăției lor!

(Florina Ilis, ***Cruciada copiilor***)

Scrie, pe foaia de examen, răspunsul la fiecare dintre următoarele cerinţe cu privire la text:

1. Numeşte câte un sinonim neologic pentru sensul din text al următoarelor cuvinte: *hazul* şi *semnul.* **2 puncte**
2. Explică rolul virgulelor în secvența: *visul de fetiță, acela de a se face mireasă când va fi mare, celelalte fete...* **2 puncte**
3. Construieşte două enunțuri prin care să ilustrezi polisemantismul verbului *a bate.* **2 puncte**
4. Precizează o temă şi un motiv literar prezente în textul citat. **4 puncte**

Scanned with OKEN Scanner

5. Transcrie un fragment de maximum cincisprezece cuvinte care să redea una dintre preocupările/pasiunile fetelor. **4 puncte**
6. Prezintă valoarea expresivă a exclamațiilor retorice în textul dat. **4 puncte**
7. Menționează tipul de perspectivă narativă din textul citat. **4 puncte**
8. Motivează, prin evidențierea a două trăsături existente în text, apartenența fragmentului la genului epic. **4 puncte**
9. Comentează, în 60-100 de cuvinte (șase-zece rânduri) următoarea secvență din textul dat: *Fetele râdeau din orice pentru că erau singure, fără părinți, era vacanță și plecau la mare. Două săptămâni de mare distracție! Când intră în compartiment Mihnea, cu părul lui blond cu tot, fetele dintr-a șasea săriră în sus gălăgioase și fericite, Mihnea era o jucărie vie în mâinile lor, îi împleteau părul, îl îndopau cu ciocolată și-l puneau să danseze, băiatul se împiedică în hazul tuturor de o minge și opt perechi de mâini de fetițe zvâcniră să-l prindă.* **4 puncte**

SUBIECTUL al II-lea (30 de puncte)

Scrie un text de tip argumentativ de 150-300 de cuvinte (15-30 de rânduri) despre *modul în care raportarea la vârsta adolescenței reflectă schimbările de mentalitate dintr-o epocă.*

În elaborarea textului de tip argumentativ, trebuie:

- să respecți structura discursului de tip argumentativ: formularea ideilor în scris, utilizarea mijloacelor lingvistice adecvate exprimării unei aprecieri; **8 puncte**
- să ai conținutul adecvat argumentării pe o temă dată: formularea ipotezei/a propriei opinii față de problematica pusă în discuție, enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate ipotezei, formularea unei concluzii pertinente; **16 puncte**
- să respecți normele limbii literare (registrul stilistic adecvat, normele de exprimare, de ortografie și de punctuație) și limitele de spațiu indicate. **6 puncte**

SUBIECTUL al III-lea (30 de puncte)

Redactează un eseu de 600-900 de cuvinte (două-trei pagini) în care să prezinți *tema și viziunea despre lume* într-un *text poetic* studiat, aparținând lui *Nichita Stănescu.*

Scanned with OKEN Scanner

În elaborarea eseului vei avea în vedere următoarele repere:

- evidenţierea a două trăsături care fac posibilă încadrarea textului poetic studiat într-un curent cultural/literar, într-o perioadă sau într-o orientare tematică;
- prezentarea a două imagini/idei poetice, relevante pentru tema şi viziunea despre lume din textul studiat;
- ilustrarea a patru elemente de compoziţie şi de limbaj ale textului poetic studiat, semnificative pentru tema şi viziunea despre lume (de exemplu: imaginar poetic, titlu, relaţii de opoziţie şi de simetrie, motiv poetic, laitmotiv, figuri semantice/tropi, elemente de prozodie etc.);
- susţinerea unei opinii despre modul în care tema şi viziunea despre lume se reflectă în textul poetic studiat.

Notă! Ordinea integrării reperelor în cuprinsul eseului este la alegere.
Pentru **conţinutul** eseului vei primi **16 puncte** (câte 4 puncte pentru fiecare cerinţă/reper).
Pentru **redactarea** eseului vei primi **14 puncte** (*organizarea ideilor în scris* – 3 puncte; *abilităţi de analiză şi de argumentare* – 3 puncte; *utilizarea limbii literare* – 2 puncte; *ortografia* – 2 puncte; *punctuaţia* – 2 puncte; *aşezarea în pagină, lizibilitatea* – 1 punct; *încadrarea în limitele de spaţiu indicate* – 1 punct).
În vederea acordării punctajului pentru redactare, eseul trebuie să aibă minimum 600 de cuvinte (două pagini) şi să dezvolte subiectul propus.

Modelul nr. 37

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă 10 puncte din oficiu.
- Timpul efectiv de lucru este de 3 ore.

SUBIECTUL I **(30 de puncte)**

Citeşte următorul text:

Scena I

EFIMIŢA (din aşternut): *Şi zi aşa cu Galibardi, ai?*
LEONIDA (asemenea): *Aşa zău!... Ei! Mai dă-mi încă unul ca el, şi până mâine seară – nu-mi trebuie mai mult – ai republică...* (Cu regret:) *Da nu e! Da o să-mi zici că cu încetul se face oţetul, ori că mai rabdă, că n-a intrat zilele în sac.* (Cu tărie:) *D-apoi bine, frate, până când tot rabdă azi, rabdă mâine? că nu mai merge, domnule, s-a săturat poporul de tiranie, trebuie republică!*

Scanned with OKEN Scanner

EFIMIȚA: *Adică, zău, bobocule, de! eu, cu mintea ca de femeie, pardon să te-ntreb şi eu un lucru: ce procopseală ar fi şi cu republica?*

LEONIDA (minunat de-aşa întrebare): *Ei! bravos! ş-asta-i bună! Cum ce procopseală? Vezi asta-i vorba: cap ai, minte ce-ți mai trebuie? Apoi, închipuieşte-ți dumneata numai un condei, stăi să-ți spui: mai întâi şi-ntâi că dacă e republică, nu mai plăteşte niminea bir...*

EFIMIȚA: *Zău?*

LEONIDA: *Zău... Al doilea că fieştecare cetățean ia câte o leafă bună pe lună, toți într-o egalitate.*

EFIMIȚA: *Parol?*

LEONIDA: *Parol... Par egzamplu, eu...*

EFIMIȚA: *Pe lângă pensie?*

LEONIDA: *Vezi bine; pensia e başca, o am după legea a veche, e dreptul meu; mai ales când e republică, dreptul e sfânt: republica este garanțiunea tuturor drepturilor.*

EFIMIȚA (cu toată aprobarea): *Aşa da.*

LEONIDA: *Şi al treilea, că se face lege de mărături*.*

(Ion Luca Caragiale, ***Conu Leonida față cu reacțiunea***)

**lege de moratoriu* – lege pentru amânarea plății datoriilor.

Scrie, pe foaia de examen, răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la text:

1. Numeşte câte un sinonim potrivit pentru sensul din text al cuvintelor: *tiranie* şi *leafă*. **2 puncte**
2. Explică rolul semnului exclamării în structura: *Ei! Mai dă-mi încă unul ca el.* **2 puncte**
3. Construieşte un enunț cu o locuțiune/expresie identificată în textul dat. **2 puncte**
4. Precizează tema discuției dintre personajele Leonida şi Efimița. **4 puncte**
5. Menționează două cuvinte/grupuri de cuvinte care reprezintă mărci ale adresării directe. **4 puncte**
6. Selectează două cuvinte din text care constituie abateri de la normele actuale ale limbii literare. **4 puncte**
7. Prezintă rolul indicațiilor scenice în textul dat. **4 puncte**
8. Ilustrează, cu exemple din text, două dintre sursele comicului. **4 puncte**
9. Comentează, în 60-100 de cuvinte (şase-zece rânduri), următoarea secvență din textul dat: *Ei! bravos! ş-asta-i bună! Cum ce procopseală? Vezi asta-i vorba: cap ai, minte ce-ți mai trebuie?* **4 puncte**

Scanned with OKEN Scanner

SUBIECTUL al II-lea **(30 de puncte)**

Scrie un text de tip argumentativ de 150-300 de cuvinte (15-30 de rânduri) despre *rolul cronicilor literare în receptarea literaturii contemporane.*

În elaborarea textului de tip argumentativ, trebuie:

- să respecți structura discursului de tip argumentativ: formularea ideilor în scris, utilizarea mijloacelor lingvistice adecvate exprimării unei aprecieri; **8 puncte**
- să ai conținutul adecvat argumentării pe o temă dată: formularea ipotezei/a propriei opinii față de problematica pusă în discuție, enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate ipotezei, formularea unei concluzii pertinente; **16 puncte**
- să respecți normele limbii literare (registrul stilistic adecvat, normele de exprimare, de ortografie și de punctuație) și limitele de spațiu indicate. **6 puncte**

SUBIECTUL al III-lea **(30 de puncte)**

Redactează un eseu de 600-900 de cuvinte (două-trei pagini) în care să prezinți *relația dintre două personaje* dintr-un *roman* studiat, aparținând lui *Camil Petrescu.*

În elaborarea eseului vei avea în vedere următoarele repere:

- prezentarea statutului social, psihologic, moral etc. al fiecăruia dintre personajele alese din romanul studiat;
- evidențierea, prin două episoade/citate/secvențe comentate, a modului în care evoluează relația dintre cele două personaje;
- ilustrarea a patru elemente de structură și de compoziție ale romanului studiat, semnificative pentru analiza relației dintre cele două personaje (de exemplu: acțiune, conflict, relații temporale și spațiale, incipit, final, tehnici narative, perspectivă narativă, registre stilistice, limbajul personajelor etc.);
- susținerea unei opinii despre modul în care o idee sau tema romanului studiat se reflectă în evoluția relației dintre cele două personaje.

Notă! Ordinea integrării reperelor în cuprinsul eseului este la alegere.
Pentru **conținutul** eseului vei primi **16 puncte** (câte 4 puncte pentru fiecare cerință/reper).
Pentru **redactarea** eseului vei primi **14 puncte** (*organizarea ideilor în scris* – 3 puncte; *abilități de analiză și de argumentare* – 3 puncte; *utilizarea limbii literare* – 2 puncte; *ortografia* – 2 puncte; *punctuația* – 2 puncte; *așezarea în pagină, lizibilitatea* – 1 punct; *încadrarea în limitele de spațiu indicate* – 1 punct).
În vederea acordării punctajului pentru redactare, eseul trebuie să aibă minimum 600 de cuvinte (două pagini) și să dezvolte subiectul propus.

Scanned with OKEN Scanner

Modelul nr. 38

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă 10 puncte din oficiu.
- Timpul efectiv de lucru este de 3 ore.

SUBIECTUL I (30 de puncte)

Citeşte următorul text:

Păunii verzi plecară în noaptea solitară
Cu strigăte de jale ca nota care trece,
Plângând sub ceruri triste; iar sus, în turnul rece,
Trei lacrimi umeziră pe coarde de ghitară.

Şi palidele trupuri de roze s-adunară
Pe marginea-n ruină încet să se aplece,
Murind ca nişte albe columbe-n noaptea rece.*
O, visele, poema de vise-n noaptea clară!
Şi noaptea cea muiată în aurul de lună
Părea apoteoza fantastică şi vagă*
Căzând pe frunţi de ceară în taina lor nebună.

Poeme dulci de vise, poeme de petale,
Ce mor în tremurarea din mintea-ne pribeagă!
Departe trec păunii cu strigăte de jale.

(Ştefan Petică, ***Păunii verzi plecară în noaptea solitară***)

**columbă* – porumbiţă;
**apoteoză* – preamărire, glorificare.

Scrie, pe foaia de examen, răspunsul la fiecare dintre următoarele cerinţe cu privire la text:

1. Numeşte câte un sinonim neologic pentru sensul din text al următoarelor cuvinte: *triste, pribeagă.* **2 puncte**
2. Explică rolul utilizării cratimei din versul: *O, visele, poema de vise-n noaptea clară!* **2 puncte**
3. Construieşte un enunţ în care să foloseşti o locuţiune/expresie care să conţină substantivul *vis.* **2 puncte**

Scanned with OKEN Scanner

4. Precizează o temă şi un motiv literar prezente în text. **4 puncte**
5. Transcrie două cuvinte care aparţin câmpului semantic al stărilor sufleteşti. **4 puncte**
6. Prezintă valoarea expresivă a verbelor la timpul perfect simplu.
7. Menţionează două mărci ale subiectivităţii prezente în fragmentul citat. **4 puncte**
8. Motivează, folosind două argumente, faptul că textul dat aparţine genului liric. **4 puncte**
9. Caracterizează, în 60-100 de cuvinte (şase-zece rânduri), primele două strofe ale textului dat, prin evidenţierea relaţiei dintre ideea poetică şi mijloacele artistice. **4 puncte**

SUBIECTUL al II-lea **(30 de puncte)**

Scrie un text de tip argumentativ de 150-300 de cuvinte (15-30 de rânduri) despre *importanţa ţinerii unui jurnal în perioada adolescenţei.*

În elaborarea textului de tip argumentativ, trebuie:
- să respecţi structura discursului de tip argumentativ: formularea ideilor în scris, utilizarea mijloacelor lingvistice adecvate exprimării unei aprecieri; **8 puncte**
- să ai conţinutul adecvat argumentării pe o temă dată: formularea ipotezei/a propriei opinii faţă de problematica pusă în discuţie, enunţarea şi dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate ipotezei, formularea unei concluzii pertinente; **16 puncte**
- să respecţi normele limbii literare (registrul stilistic adecvat, normele de exprimare, de ortografie şi de punctuaţie) şi limitele de spaţiu indicate. **6 puncte**

SUBIECTUL al III-lea **(30 de puncte)**

Redactează un eseu, de 600-900 de cuvinte (două-trei pagini), în care să prezinţi particularităţile speciei literare *basm cult* într-o operă literară studiată.

În elaborarea eseului vei avea în vedere următoarele repere:
- evidenţierea a două trăsături ale speciei literare basm, existente în opera literară studiată;
- ilustrarea temei basmului cult studiat prin două episoade/citate/ secvenţe comentate;
- prezentarea a patru elemente de structură şi de compoziţie ale basmului cult, semnificative pentru tema şi viziunea despre lume

Scanned with OKEN Scanner

din textul narativ studiat (de exemplu: acțiune, conflict, relații temporale și spațiale, incipit, final, tehnici narative, perspectivă narativă, registre stilistice, limbajul personajelor etc.);
- susținerea unei opinii despre modul în care o idee sau tema se reflectă în basmul cult studiat.

Notă! Ordinea integrării reperelor în cuprinsul eseului este la alegere.
Pentru **conținutul** eseului vei primi **16 puncte** (câte 4 puncte pentru fiecare cerință/reper).
Pentru **redactarea** eseului vei primi **14 puncte** (*organizarea ideilor în scris* – 3 puncte; *abilități de analiză și de argumentare* – 3 puncte; *utilizarea limbii literare* – 2 puncte; *ortografia* – 2 puncte; *punctuația* – 2 puncte; *așezarea în pagină, lizibilitatea* – 1 punct; *încadrarea în limitele de spațiu indicate* – 1 punct).
În vederea acordării punctajului pentru redactare, eseul trebuie să aibă minimum 600 de cuvinte (două pagini) și să dezvolte subiectul propus.

Modelul nr. 39

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă 10 puncte din oficiu.
- Timpul efectiv de lucru este de 3 ore.

SUBIECTUL I **(30 de puncte)**

Citește următorul text:

În noaptea-aceea luna părea un cap de mort
Tăiat de ghilotină și aruncat în Mare –
Un cap purtat de valuri și-n marșuri funerare
Rostogolit spre farul ce scânteia în port.

În noaptea-aceea luna părea un ghem de sfoară
Scăpat din mâna dreaptă a celui care-n viață
Te leagă, te dezleagă, te iartă și te-nvață
Cum poți ieși din iarnă, intrând în primăvară.

Și-n noaptea-aceea luna părea un chihlimbar
Desprins din cingătoarea lui Crist, care murise
Ca să-nvieze iarăși din somnul fără vise,
Sanctificându-și crucea rămasă pe Calvar!...

(Ion Minulescu, ***Nocturnă***)

Scanned with OKEN Scanner

Scrie, pe foaia de examen, răspunsul la fiecare dintre următoarele cerinţe cu privire la text:

1. Numeşte câte un sinonim potrivit pentru sensul din text al cuvintelor: *funerare* şi *scânteia*. **2 puncte**
2. Explică rolul cratimei în structura *noaptea-aceea*. **2 puncte**
3. Construieşte două enunţuri în care să foloseşti două locuţiuni/expresii care să conţină substantivul *cap*. **2 puncte**
4. Precizează o temă şi un motiv literar identificate în textul dat. **4 puncte**
5. Menţionează tipul de lirism prezent în textul dat. **4 puncte**
6. Explică semnificaţia a două figuri de stil diferite din strofa a doua a poeziei citate. **4 puncte**
7. Prezintă valoarea expresivă a relaţiilor de opoziţie din strofa mediană a textului dat. **4 puncte**
8. Ilustrează, cu exemple din text, două trăsături ale simbolismului. **4 puncte**
9. Comentează, în 60-100 de cuvinte (şase-zece rânduri), titlul poeziei, prin evidenţierea relaţiei cu ideea/ideile poetice ale textului. **4 puncte**

SUBIECTUL al II-lea **(30 de puncte)**

Scrie un text de tip argumentativ de 150-300 de cuvinte (15-30 de rânduri) despre *influenţa mediului social şi cultural asupra creaţiei literare.*

În elaborarea textului de tip argumentativ, trebuie:

- să respecţi structura discursului de tip argumentativ: formularea ideilor în scris, utilizarea mijloacelor lingvistice adecvate exprimării unei aprecieri; **8 puncte**
- să ai conţinutul adecvat argumentării pe o temă dată: formularea ipotezei/a propriei opinii faţă de problematica pusă în discuţie, enunţarea şi dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate ipotezei, formularea unei concluzii pertinente; **16 puncte**
- să respecţi normele limbii literare (registrul stilistic adecvat, normele de exprimare, de ortografie şi de punctuaţie) şi limitele de spaţiu indicate. **6 puncte**

Scanned with OKEN Scanner

SUBIECTUL al III-lea **(30 de puncte)**

Redactează un eseu de 600-900 de cuvinte (două-trei pagini) în care să prezinți *tema și viziunea despre lume* într-un *roman* studiat, aparținând *unuia dintre scriitorii canonici* (*Liviu Rebreanu, George Călinescu, Mihail Sadoveanu*).

În elaborarea eseului vei avea în vedere următoarele repere:

- evidențierea a două trăsături care fac posibilă încadrarea romanului studiat, într-o tipologie, într-un curent cultural/literar, într-o orientare tematică;
- ilustrarea temei romanului studiat prin două episoade/citate/ secvențe comentate;
- prezentarea a patru elemente de structură și de compoziție ale textului narativ, semnificative pentru tema și viziunea despre lume din romanul studiat (de exemplu: acțiune, conflict, relații temporale și spațiale, incipit, final, tehnici narative, perspectivă narativă, registre stilistice, limbajul personajelor etc.);
- susținerea unei opinii despre modul în care o idee sau tema se reflectă în romanul studiat.

Notă! Ordinea integrării reperelor în cuprinsul eseului este la alegere.
Pentru **conținutul** eseului vei primi **16 puncte** (câte 4 puncte pentru fiecare cerință/reper).
Pentru **redactarea** eseului vei primi **14 puncte** (*organizarea ideilor în scris* – 3 puncte; *abilități de analiză și de argumentare* – 3 puncte; *utilizarea limbii literare* – 2 puncte; *ortografia* – 2 puncte; *punctuația* – 2 puncte; *așezarea în pagină, lizibilitatea* – 1 punct; *încadrarea în limitele de spațiu indicate* – 1 punct).
În vederea acordării punctajului pentru redactare, eseul trebuie să aibă minimum 600 de cuvinte (două pagini) și să dezvolte subiectul propus.

Scanned with OKEN Scanner

Modelul nr. 40

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă 10 puncte din oficiu.
- Timpul efectiv de lucru este de 3 ore.

SUBIECTUL I (30 de puncte)

Citeşte următorul text:

GELU (se aşază cu faţa măştii lui Voltaire şi discută cu ea): *Dar dacă s-ar întâmpla... şi acum mi se pare că nimic nu e imposibil, să mă întâlnesc... la capătul pământului sau dincolo, cu mine însumi, sau mai exact cu cel care a plecat odată cu mine şi pe care-l credeam pierdut pe drum... Ei, dacă s-ar întâmpla să mă întâlnesc cu acest uitat* alter ego *pornit pe toate răfuielile, mă întreb ce i-aş putea spune... Sau i-aş explica prea multe... Da, în atot-puternicia lui Dumnezeu nu am crezut... Cutezanţa mea a fost fără margini... Memoria părinţilor nu mi-am cinstit-o. Am dorit femeia aproapelui şi am minţit... am minţit mult... am silit şi pe alţii la minciună... cuvântul dat mi l-am călcat... am mâhnit adânc pe cei care m-au iubit... purtarea mea a stârnit mânia celor din jurul meu... Iertarea nu am ştiut ce este... am lovit crâncen... fără îndurare. Dar cine îmi poate pretinde umilinţa de a cere iertare, tu ştii cât de limpede a fost conştiinţa mea. Totul era atât de limpede, de cristal, în trecut.*

PRAIDA (a plecat de la fereastră odată cu ceilalţi): *Ce importanţă are trecutul d-tale?*

GELU: *Pentru că mecanismul acţiunii e la mine în conştiinţă. De acolo îi vine autoritatea.*

PRAIDA (nemulţumit): *Vanitate individuală... Autoritatea noastră de luptători nu vine din conştiinţa noastră... Vine din măreţia cauzei. Cauza singură ne arată care fapte sunt bune şi care sunt rele.*

(Camil Petrescu, ***Jocul Ielelor***, *Actul III, Tabloul XII, Scena I*)

Scrie, pe foaia de examen, răspunsul la fiecare dintre următoarele cerinţe cu privire la text:

1. Numeşte câte un antonim neologic pentru sensul din text al cuvintelor: *atotputernicia* şi *cutezanţa*. **2 puncte**
2. Explică rolul punctelor de suspensie în secvenţa: ...*cuvântul dat mi l-am călcat*.... **2 puncte**
3. Construieşte un enunţ în care să utilizezi sensul conotativ al verbului *a minţi*. **2 puncte**

Scanned with OKEN Scanner

4. . Precizează o temă şi un motiv literar identificate în textul dat. **4 puncte**
5. Menţionează două mărci ale subiectivităţii existente în textul dat. **4 puncte**
6. Prezintă valoarea expresivă, în textul dat, a verbelor la timpul perfect compus. **4 puncte**
7. Explică semnificaţia a două figuri de stil diferite, identificate în fragmentul dat. **4 puncte**
8. Ilustrează, cu exemple din text, două caracteristici ale textului dramatic. **4 puncte**
9. Realizează, în 60-100 de cuvinte (şase-zece rânduri), portretul personajului Gelu, folosind fragmentul: *Ei, dacă s-ar întâmpla să mă întâlnesc cu acest uitat alter ego pornit pe toate răfuielile, mă întreb ce i-aş putea spune... Sau i-aş explica prea multe...* **4 puncte**

SUBIECTUL al II-lea (30 de puncte)

Scrie un text de tip argumentativ de 150-300 de cuvinte (15-30 de rânduri) despre *necesitatea cunoaşterii istoriei pentru un adolescent.*

În elaborarea textului de tip argumentativ, trebuie:

- să respecţi structura discursului de tip argumentativ: formularea ideilor în scris, utilizarea mijloacelor lingvistice adecvate exprimării unei aprecieri; **8 puncte**
- să ai conţinutul adecvat argumentării pe o temă dată: formularea ipotezei/a propriei opinii faţă de problematica pusă în discuţie, enunţarea şi dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate ipotezei, formularea unei concluzii pertinente; **16 puncte**
- să respecţi normele limbii literare (registrul stilistic adecvat, normele de exprimare, de ortografie şi de punctuaţie) şi limitele de spaţiu indicate. **6 puncte**

SUBIECTUL al III-lea (30 de puncte)

Scrie un eseu de 2-3 pagini despre *particularităţile de construcţie a unui personaj* dintr-un *text narativ* studiat, aparţinând lui *G. Călinescu.*

În elaborarea eseului vei avea în vedere următoarele repere:

- prezentarea a patru elemente ale textului narativ, semnificative pentru realizarea personajului ales (de exemplu: acţiune, conflict, relaţii temporale şi spaţiale, construcţia subiectului, perspectivă narativă, modalităţi de caracterizare, limbaj etc.);

Scanned with OKEN Scanner

- prezentarea statutului social, psihologic, moral etc. al personajului ales, prin raportare la conflictul/conflictele textului narativ studiat;
- relevarea principalei trăsături a personajului ales, ilustrată prin două episoade/secvenţe narative/situaţii semnificative sau prin citate comentate;
- exprimarea unui punct de vedere argumentat despre modul în care se reflectă o idee sau tema textului narativ în construcţia personajului pentru care ai optat.

Notă! Ordinea integrării reperelor în cuprinsul eseului este la alegere.
Pentru **conţinutul** eseului vei primi **16 puncte** (câte 4 puncte pentru fiecare cerinţă/reper).
Pentru **redactarea** eseului vei primi **14 puncte** (*organizarea ideilor în scris* – 3 puncte; *abilităţi de analiză şi de argumentare* – 3 puncte; *utilizarea limbii literare* – 2 puncte; *ortografia* – 2 puncte; *punctuaţia* – 2 puncte; *aşezarea în pagină, lizibilitatea* – 1 punct; *încadrarea în limitele de spaţiu indicate* – 1 punct).
În vederea acordării punctajului pentru redactare, eseul trebuie să aibă minimum 600 de cuvinte (două pagini) şi să dezvolte subiectul propus.

Modelul nr. 41

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă 10 puncte din oficiu.
- Timpul efectiv de lucru este de 3 ore.

SUBIECTUL I **(30 de puncte)**

Citeşte următorul text:

Cu chiotele-ţi de lumină
şi cu-adâncul ochilor de mare,
cu urmele în lut ce ţi le lasă
nenumăratele fecioare
cutremurate-n clipa asta
de-un dor
pe minunatul tău pământ,
te chem:
vino, Lume,
vin'.
Adie-mi în urechi gânguritul de izvoare,
la cari, în miez de noapte,
nevăzuţi de nimeni, strugurii
desprinşi de viţe ţi s-adună
să-şi umple boabele de must,

Scanned with OKEN Scanner

și-apoi-cu dărnicia ta de moarte
vino,
Lume,
vin'.
Și răcorește-mi
fruntea-nfierbântată
ca nisipul dogorât
pe care calcă-ncet, încet
prin pustie un profet.

(Lucian Blaga, ***Strigăt în pustie***)

Scrie, pe foaia de examen, răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la text:

1. Numește câte un sinonim neologic pentru sensul din text al cuvintelor: *chiote* și *dărnicia*. **2 puncte**
2. Explică rolul cratimei în structura *chiotele-ți*. **2 puncte**
3. Construiește două enunțuri în care să folosești două locuțiuni/expresii care să conțină substantivul *lume*. **2 puncte**
4. Precizează o temă și un motiv literar identificate în textul dat. **4 puncte**
5. Menționează tipul de lirism prezent în textul dat. **4 puncte**
6. Explică semnificația a două figuri de stil diferite din textul dat. **4 puncte**
7. Prezintă valoarea expresivă a repetiției din textul dat. **4 puncte**
8. Ilustrează, cu exemple din text, două trăsături ale modernismului. **4 puncte**
9. Comentează, în 60-100 de cuvinte (șase-zece rânduri), titlul poeziei, prin evidențierea relației cu ideea/ideile poetice ale textului. **4 puncte**

SUBIECTUL al II-lea (30 de puncte)

Scrie un text de tip argumentativ de 150-300 de cuvinte (15-30 de rânduri) despre *modul în care abordarea problematicii conștiinței în literatură poate influența moralitatea adolescentului.*

În elaborarea textului de tip argumentativ, trebuie:

- să respecți structura discursului de tip argumentativ: formularea ideilor în scris, utilizarea mijloacelor lingvistice adecvate exprimării unei aprecieri; **8 puncte**
- să ai conținutul adecvat argumentării pe o temă dată: formularea ipotezei/a propriei opinii față de problematica pusă în discuție,

Scanned with OKEN Scanner

enunţarea şi dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate ipotezei, formularea unei concluzii pertinente; **16 puncte**

- să respecţi normele limbii literare (registrul stilistic adecvat, normele de exprimare, de ortografie şi de punctuaţie) şi limitele de spaţiu indicate. **6 puncte**

SUBIECTUL al III-lea **(30 de puncte)**

Redactează un eseu de 600-900 de cuvinte (două-trei pagini) în care să prezinţi *tema şi viziunea despre lume* dintr-un *text poetic* studiat, aparţinând lui *Ion Barbu*.

În elaborarea eseului vei avea în vedere următoarele repere:

- evidenţierea a două trăsături care fac posibilă încadrarea textului poetic studiat într-un curent cultural/literar, într-o perioadă sau într-o orientare tematică;
- prezentarea a două imagini/idei poetice, relevante pentru tema şi viziunea despre lume din textul studiat;
- ilustrarea a patru elemente de compoziţie şi de limbaj ale textului poetic studiat, semnificative pentru tema şi viziunea despre lume (de exemplu: imaginar poetic, titlu, relaţii de opoziţie şi de simetrie, motiv poetic, laitmotiv, figuri semantice/tropi, elemente de prozodie etc.);
- susţinerea unei opinii despre modul în care tema şi viziunea despre lume se reflectă în textul poetic studiat;

Notă! Ordinea integrării reperelor în cuprinsul eseului este la alegere.
Pentru **conţinutul** eseului vei primi **16 puncte** (câte 4 puncte pentru fiecare cerinţă/reper).
Pentru **redactarea** eseului vei primi **14 puncte** (*organizarea ideilor în scris* – 3 puncte; *abilităţi de analiză şi de argumentare* – 3 puncte; *utilizarea limbii literare* – 2 puncte; *ortografia* – 2 puncte; *punctuaţia* – 2 puncte; *aşezarea în pagină, lizibilitatea* – 1 punct; *încadrarea în limitele de spaţiu indicate* – 1 punct).
În vederea acordării punctajului pentru redactare, eseul trebuie să aibă minimum 600 de cuvinte (două pagini) şi să dezvolte subiectul propus.

Scanned with OKEN Scanner

Modelul nr. 42

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă 10 puncte din oficiu.
- Timpul de lucru efectiv este de 3 ore.

SUBIECTUL I (30 de puncte)

Citeşte următorul text:

Paşadia era un luceafăr. Un joc al întâmplării îl înzestrase cu una din alcătuirile cele mai desăvârşite ce poate avea creierul omenesc. Am cunoscut de aproape o bună parte din aceia ce sunt socotiți ca faime ale țării; la foarte puțini însă dintr-înşii am văzut laolaltă şi aşa minunat cumpănite atâtea înalte însuşiri ca la acest nedreptățit ce, de voie, din viață, se hărăzise singur uitării. Şi nu ştiu un al doilea care să fi stârnit împotriva-i atâtea oarbe duşmănii.

Auzisem că aceasta şi-o datora în parte înfățişării. Ce frumos cap avea totuşi! Într-însul aţipea ceva neliniştitor, atâta patimă înfrânată, atâta trufie aprigă şi haină învrăjbire se destăinuiau în trăsăturile feței sale veştede, în cuta sa stisită a buzelor, în puterea nărilor, în acea privire tulbure între pleoapele grele. Iar din ce spunea, cu un glas tărăgănat şi surd, se desprindea cu amărăciune, o adâncă silă.

Viața lui, din istoria căreia i se întâmpla rar să dezvăluie ceva, fusese o crâncenă luptă începută de timpuriu. Ieşit din oameni cu vază şi stare, fusese oropsit de la naştere, crescut pe mâini străine, surghiunit apoi în străinătate la învățătură. Întors în țară, se văzuse jefuit de ai săi, înlăturat, hărțuit, prigonit şi trădat de toată lumea. Ce nu se uneltise împotriva lui? Cu ce strigătoare nedreptate îi fuseseră întâmpinate lucrările, truda de zi şi noapte a jerfitei sale tinereți, cum se învoiseră cu toții să-l îngroape sub tăcere! Din grelele încercări de tot soiul prin care trecuse atâția ani de restrişte şi care ar fi doborât un uriaş, această faptură de fier ieşise călită de două ori. Paşadia nu fusese omul resemnării, încrederea în sine şi sângele rece nu-l părăsiseră în cele mai negre clipe; statornic în urmărirea țelului, el înfrânsese vitregia împrejurărilor, o întorsese cu dibăcie în folosul său.

(Mateiu Caragiale, ***Craii de Curtea-Veche***)

Scanned with OKEN Scanner

Scrie, pe foaia de examen, răspunsul la fiecare dintre următoarele cerinţe cu privire la text:

1. Numeşte câte un sinonim neologic pentru sensul din text al următoarelor cuvinte: *să dezvăluie* şi *crâncenă*. **2 puncte**
2. Explică rolul cratimei în secvenţa: *să-l îngroape*. **2 puncte**
3. Construieşte un enunţ în care să foloseşti o locuţiune/expresie care să conţină verbul *a vedea*. **2 puncte**
4. Precizează o temă şi un motiv literar prezente în text. **4 puncte**
5. Transcrie două secvenţe de text care să ilustreze caracterul personajului Paşadia. **4 puncte**
6. Prezintă valoarea expresivă a verbelor la timpul imperfect din alineatul al doilea. **4 puncte**
7. Menţionează tipul de perspectivă narativă din textul citat. **4 puncte**
8. Ilustrează, folosind exemple din text, două caracteristici ale descrierii. **4 puncte**
9. Comentează, în 60-100 de cuvinte (şase-zece rânduri), următoarea secvenţă din textul dat: *Paşadia nu fusese omul resemnării, încrederea în sine şi sângele rece nu-l părăsiseră în cele mai negre clipe; statornic în urmărirea ţelului, el înfrânsese vitregia împrejurărilor, o întorsese cu dibăcie în folosul său.* **4 puncte**

SUBIECTUL al II-lea **(30 de puncte)**

Scrie un text de tip argumentativ de 150-300 de cuvinte (15-30 de rânduri) despre *modul în care experienţa relaţiilor de cuplu, surprinsă în literatură, poate fi considerată o experienţă personală.*

În elaborarea textului de tip argumentativ, trebuie:

- să respecţi structura discursului de tip argumentativ: formularea ideilor în scris, utilizarea mijloacelor lingvistice adecvate exprimării unei aprecieri; **8 puncte**
- să ai conţinutul adecvat argumentării pe o temă dată: formularea ipotezei/a propriei opinii faţă de problematica pusă în discuţie, enunţarea şi dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate ipotezei, formularea unei concluzii pertinente; **16 puncte**
- să respecţi normele limbii literare (registrul stilistic adecvat, normele de exprimare, de ortografie şi de punctuaţie) şi limitele de spaţiu indicate. **6 puncte**

Scanned with OKEN Scanner

SUBIECTUL al III-lea **(30 de puncte)**

Redactează un eseu de 600-900 de cuvinte (două-trei pagini), în care să prezinți *tema și viziunea despre lume* într-un *text poetic* studiat, aparținând unuia dintre scriitorii canonici: *Tudor Arghezi, Lucian Blaga, Ion Barbu.*

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:
- evidențierea a două trăsături care fac posibilă încadrarea textului poetic studiat într-un curent cultural/literar, într-o perioadă sau într-o orientare tematică;
- prezentarea a două imagini/idei poetice, relevante pentru tema și viziunea despre lume din textul studiat;
- ilustrarea a patru elemente de compoziție și de limbaj ale textului poetic studiat, semnificative pentru tema și viziunea despre lume (de exemplu: imaginar poetic, titlu, relații de opoziție și de simetrie, motiv poetic, laitmotiv, figuri semantice/tropi, elemente de prozodie etc.);
- susținerea unei opinii despre modul în care tema și viziunea despre lume se reflectă în textul poetic studiat.

Notă! Ordinea integrării reperelor în cuprinsul eseului este la alegere.
Pentru **conținutul** eseului vei primi **16 puncte** (câte 4 puncte pentru fiecare cerință/reper).
Pentru **redactarea** eseului vei primi **14 puncte** (*organizarea ideilor în scris* – 3 puncte; *abilități de analiză și de argumentare* – 3 puncte; *utilizarea limbii literare* – 2 puncte; *ortografia* – 2 puncte; *punctuația* – 2 puncte; *așezarea în pagină, lizibilitatea* – 1 punct; *încadrarea în limitele de spațiu indicate* – 1 punct).
În vederea acordării punctajului pentru redactare, eseul trebuie să aibă minimum 600 de cuvinte (două pagini) și să dezvolte subiectul propus.

Modelul nr. 43

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă 10 puncte din oficiu.
- Timpul efectiv de lucru este de 3 ore.

SUBIECTUL I **(30 de puncte)**

Se dă următorul text:

SCRIITORUL: *Da, da – îmi pare nespus de bine că vă văd – dar cu ce vă pot servi? Căutați locuință?*

VLAICU: *Ca de obicei, în fiecare an – pe vremea asta – sunt iarăși pe drumuri.*

Scanned with OKEN Scanner

SCRIITORUL: *Îmi pare rău, eu tocmai mă mut. Aici vine o familie... Doamnă Filip, îmi daţi voie, domnul profesor Vlaicu...*

VLAICU (compliment): *Uitând să plătesc chiria la timp, m-au dat afară din locuinţă... Ehei, dacă am trăi la miazăzi, în pieţele Atenei sau în pădurile de măslini ale Greciei, mi-aş găsi şi eu un locşor, să trăiesc ca Dioghenes. Dar aici – e greu... stau cu patul, cu cărţile şi cu cele câteva lucruri într-o magazie... Dacă mâine, poimâne – cum memoria mă părăseşte – voi fi dat afară şi din învăţământ, ce-mi mai rămâne?*

SCRIITORUL (imitându-i cu bunătate felul de a vorbi): *Pelerinajul pe jos la temniţa lui Socrate de lângă sfânta cetate a Atenei...*

VLAICU: *Da, aşa e... se vede că mi-ai fost elev. De patruzeci de ani, în fiecare an vorbesc elevilor mei despre viitorul meu pelerinaj la temniţa lui Socrate de lângă sfânta cetate a Atenei. Acolo vreau să mor! Numai acolo, după ce voi fi văzut închisoarea săpată în stâncă, unde cel mai înţelept dintre muritori a murit ascultat de Plato „frunte lată" şi de buha celei mai cuminţi dintre zeiţe.*

SCRIITORUL: *O moarte cu adevărat vrednică de domnu...*

VLAICU: *N-ai uitat această poreclă a mea, bunul meu elev? Da, eu sunt „domnu"... Încă nimănui nu i-am îngăduit să-mi zică altfel decât „domnu", fiindcă a avea o meserie sau o situaţie nu e nimic, dar a fi domn cu sufletul, e totul... Nu te mai reţin. Cine ziceai că eşti?*

(Lucian Blaga, ***Daria***, *Actul I, Scena IV*)

Scrie răspunsul la următoarele cerinţe cu privire la text:

1. Numeşte câte un sinonim neologic pentru sensul din text al cuvintelor: *mă părăseşte* şi *o meserie*. **2 puncte**
2. Explică rolul utilizării ghilimelelor în structura „*frunte lată*" în textul dat. **2 puncte**
3. Construieşte un enunţ în care să utilizezi sensul conotativ al cuvântului *drum*. **2 puncte**
4. Precizează o temă şi un motiv literar identificate în textul dat. **4 puncte**
5. Menţionează două dintre modalităţile de realizare a stilului direct în textul dat. **4 puncte**
6. Prezintă rolul indicaţiilor scenice în fragmentul citat. **4 puncte**
7. Explică semnificaţia a două figuri de stil diferite, identificate în fragmentul citat. **4 puncte**
8. Ilustrează, cu exemple din text, două caracteristici ale textului dramatic. **4 puncte**
9. Comentează, în 60-100 de cuvinte (şase-zece rânduri), următoarea secvenţă din text: *Încă nimănui nu i-am îngăduit să-mi zică altfel decât „domnu", fiindcă a avea o meserie sau o situaţie nu e nimic, dar a fi domn cu sufletul, e totul....* **4 puncte**

Scanned with OKEN Scanner

SUBIECTUL al II-lea **(30 de puncte)**

Scrie un text de tip argumentativ de 150-300 de cuvinte (15-30 de rânduri) despre *rolul mentorului în formarea personalității individului.*

În elaborarea textului de tip argumentativ trebuie:

- să respecți structura discursului de tip argumentativ: formularea ideilor în scris, utilizarea mijloacelor lingvistice adecvate exprimării unei aprecieri; **8 puncte**
- să ai conținutul adecvat argumentării pe o temă dată: formularea ipotezei/a propriei opinii față de problematica pusă în discuție, enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate ipotezei, formularea unei concluzii pertinente; **16 puncte**
- să respecți normele limbii literare (registrul stilistic adecvat, normele de exprimare, de ortografie și de punctuație) și limitele de spațiu indicate. **6 puncte**

SUBIECTUL al III-lea **(30 de puncte)**

Scrie un eseu de 2-3 pagini despre *particularitățile de construcție a unui personaj* dintr-un *text narativ* studiat, aparținând lui *Marin Preda*.

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

- prezentarea a patru elemente ale textului narativ, semnificative pentru realizarea personajului ales (de exemplu: acțiune, conflict, relații temporale și spațiale, construcția subiectului, perspectivă narativă, modalități de caracterizare, limbaj etc.);
- prezentarea statutului social, psihologic, moral etc. al personajului ales, prin raportare la conflictul/conflictele textului narativ studiat;
- relevarea principalei trăsături a personajului ales, ilustrată prin două episoade/secvențe narative/situații semnificative sau prin citate comentate;
- exprimarea unui punct de vedere argumentat despre modul în care se reflectă o idee sau tema textului narativ în construcția personajului pentru care ai optat.

Notă! Ordinea integrării reperelor în cuprinsul eseului este la alegere.
Pentru **conținutul** eseului vei primi **16 puncte** (câte 4 puncte pentru fiecare cerință/reper).
Pentru **redactarea** eseului vei primi **14 puncte** (*organizarea ideilor în scris* – 3 puncte; *abilități de analiză și de argumentare* – 3 puncte; *utilizarea limbii literare* – 2 puncte;

Scanned with OKEN Scanner

ortografia – 2 puncte; *punctuația* – 2 puncte; *așezarea în pagină, lizibilitatea* – 1 punct; *încadrarea în limitele de spațiu indicate* – 1 punct).
În vederea acordării punctajului pentru redactare, eseul trebuie să aibă minimum 600 de cuvinte (două pagini) și să dezvolte subiectul propus.

Modelul nr. 44

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă 10 puncte din oficiu.
- Timpul de lucru efectiv este de 3 ore.

SUBIECTUL I **(30 de puncte)**

Citește următorul text:

Te las, patrie, soție,
Ah! și dorul v-a-mpilat,
Jugul greu v-a-ngenuncheat,
Viață-amară, moarte vie!
*Te las, patrie,-n lamente**
Și-n catene fiii tăi;*
Râd și danță toți cei răi
La suspinele- ți ardente.
.....
Râuri, mare, vânturi, stele,
Toate-s surde l-al meu chin;
Nu ești, Oltule, străin:
Spune tu de ale mele.
.....
Te las, dulce Românie,
Dar, d-a vrea și Dumnezeu,
A veni și rândul meu
Să mor, să trăiești tu vie.

Moartea pentru-a ta scăpare
A fost toată ținta mea;
Fericirea-mi cea mai mare
E să mor când vei via.*

(I. Heliade Rădulescu, ***Adio la patrie***)

**lamente* – tânguire, plânset;
**catenă* – lanț;
**a via* – a trăi, a viețui.

Scanned with OKEN Scanner

Scrie, pe foaia de examen, răspunsul la fiecare dintre următoarele cerinţe cu privire la text:

1. Numeşte câte un sinonim neologic pentru sensul din text al cuvintelor: *scăpare*, *ţintă*. **2 puncte**
2. Explică rolul semnului exclamării din al doilea vers. **2 puncte**
3. Construieşte două enunţuri în care să ilustrezi sensul denotativ şi sensul conotativ al cuvântului *amar*. **2 puncte**
4. Precizează o temă şi un motiv literar identificate în textul dat. **4 puncte**
5. Menţionează două mărci lexico-gramaticale ale subiectivităţii prezente în textul dat. **4 puncte**
6. Defineşte, într-un enunţ, sentimentul dominant care se desprinde din poezie. **4 puncte**
7. Prezintă valoarea expresivă a verbelor la modul conjunctiv din ultimele două strofe. **4 puncte**
8. Ilustrează, cu exemple din text, două trăsături ale romantismului. **4 puncte**
9. Comentează, în 60-100 de cuvinte (şase-zece rânduri), ultimele două strofe ale textului dat, prin evidenţierea relaţiei dintre ideea poetică şi mijloacele artistice. **4 puncte**

SUBIECTUL al II-lea **(30 de puncte)**

Scrie un text de tip argumentativ de 150-300 de cuvinte (15-30 de rânduri) despre *modul în care se reflectă tema cunoaşterii în literatură.*

În elaborarea textului de tip argumentativ, trebuie:

- să respecţi structura discursului de tip argumentativ: formularea ideilor în scris, utilizarea mijloacelor lingvistice adecvate exprimării unei aprecieri; **8 puncte**
- să ai conţinutul adecvat argumentării pe o temă dată: formularea ipotezei/a propriei opinii faţă de problematica pusă în discuţie, enunţarea şi dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate ipotezei, formularea unei concluzii pertinente; **16 puncte**
- să respecţi normele limbii literare (registrul stilistic adecvat, normele de exprimare, de ortografie şi de punctuaţie) şi limitele de spaţiu indicate. **6 puncte**

Scanned with OKEN Scanner

SUBIECTUL al III-lea **(30 de puncte)**

Redactează un eseu de 600-900 de cuvinte (două-trei pagini) despre *particularităţile de construcţie a unui personaj* dintr-un *text narativ* studiat, aparţinând lui *Liviu Rebreanu.*

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

- prezentarea statutului social, psihologic, moral etc. al personajului ales, prin raportare la conflictul/conflictele textului narativ studiat;
- relevarea unei trăsături a personajului ales, ilustrată prin două episoade/secvenţe narative/situaţii semnificative sau prin citate comentate;
- ilustrarea a patru elemente ale textului narativ studiat, semnificative pentru realizarea personajului ales (de exemplu: acţiune, conflict, relaţii temporale şi spaţiale, incipit, final, tehnici narative, perspectivă narativă, modalităţi de caracterizare, registre stilistice, limbajul personajelor etc.);
- susţinerea unei opinii despre modul în care o idee sau tema textului narativ se reflectă în construcţia personajului pentru care ai optat.

Notă! Ordinea integrării reperelor în cuprinsul eseului este la alegere.
Pentru **conţinutul** eseului vei primi **16 puncte** (câte 4 puncte pentru fiecare cerinţă/reper).
Pentru **redactarea** eseului vei primi **14 puncte** (*organizarea ideilor în scris* – 3 puncte; *abilităţi de analiză şi de argumentare* – 3 puncte; *utilizarea limbii literare* – 2 puncte; *ortografia* – 2 puncte; *punctuaţia* – 2 puncte; *aşezarea în pagină, lizibilitatea* – 1 punct; *încadrarea în limitele de spaţiu indicate* – 1 punct).
În vederea acordării punctajului pentru redactare, eseul trebuie să aibă minimum 600 de cuvinte (două pagini) şi să dezvolte subiectul propus.

Scanned with OKEN Scanner

Modelul nr. 45

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă 10 puncte din oficiu.
- Timpul efectiv de lucru este de 3 ore.

SUBIECTUL I **(30 de puncte)**

Citeşte următorul text:

RĂZVAN:
Atâta-i mai rău! Iubito, cată drept în ochii mei!
Drept!... Aşa!... Spune-mi, acuma, nu citeşti nimic în ei?...

VIDRA (cu nedomerire):
Sunt tulburi...

RĂZVAN:
Tulburi? Atâta?... Foarte bine! Vrea să zică,
Nici Aron-vodă în ochii-mi n-a putut citi nimică...
Ochii mi-au fost cu credinţă...
(strângând pumnii şi cu un glas înecat)
Vidro! Vidro!... Eu voiesc
Negreşit una din două: sau moarte, ori să domnesc!

VIDRA:
Asta-i şi dorinţa Vidrei... Însă trebui amânată...
Nu-i timp...

RĂZVAN:
Astăzi, astăzi, astăzi; sau astăzi, ori niciodată!
Aron se-mpacă cu leşii, şi cu ajutorul lor
Se-ntăreşte la domnie, pe când eu sughiţ şi mor!
Aron se-mpacă cu leşii, şi sabia-mi nu mai poate
Prin duşmani să mă slăvească, iar slava duce la toate!...
Aron se-mpacă cu leşii... Fără nume, fără tron,
Ce fac eu?... Răspunde-mi, Vidro!... Aşadară, jos Aron!...

VIDRA:
Nu te grăbi!... mă-ngrijeşte o presimţire ciudată.
Şi presimţirea femeii nu se-nşală niciodată...

RĂZVAN:
Vorbe seci!

(B.P. Haşdeu, ***Răzvan şi Vidra,*** *Cântul V*)

Scanned with OKEN Scanner

Scrie, pe foaia de examen, răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la text:

1. Numește câte un sinonim și un antonim pentru sensul din text al cuvântului *credință*. **2 puncte**
2. Explică rolul cratimei din structura *Se-ntărește*. **2 puncte**
3. Construiește un enunț în care să folosești o expresie/locuțiune care să conțină verbul *a spune*. **2 puncte**
4. Precizează o temă și un motiv literar identificate în textul dat. **4 puncte**
5. Menționează două dintre modalitățile de realizare a stilului direct în textul dat. **4 puncte**
6. Prezintă valoarea expresivă, în textul dat, a folosirii verbelor la timpul prezent. **4 puncte**
7. Explică semnificația a două figuri de stil diferite, identificate în fragmentul citat. **4 puncte**
8. Ilustrează, cu exemple din text, două caracteristici ale textului dramatic. **4 puncte**
9. Comentează, în 60-100 de cuvinte (șase-zece rânduri), următoarea secvență din text: *Vidro! Vidro!... Eu voiesc / Negreșit una din două: sau moarte, ori să domnesc!* **4 puncte**

SUBIECTUL al II-lea **(30 de puncte)**

Scrie un text de tip argumentativ de 150-300 de cuvinte (15-30 de rânduri) despre *raportul dintre rațiune (mintea) și pasiune (inima)*, pornind de la ideea identificată în următoarea afirmație: *Când se află omul în momentele hotărâtoare ale vieții, nu-l mai conduce mintea care arată numai alternativele. Direcția finală o dă inima.* (Titu Maiorescu, ***Cugetări și aforisme***)

În elaborarea textului de tip argumentativ, trebuie:

- să respecți structura discursului de tip argumentativ: formularea ideilor în scris, utilizarea mijloacelor lingvistice adecvate exprimării unei aprecieri; **8 puncte**
- să ai conținutul adecvat argumentării pe o temă dată: formularea ipotezei/a propriei opinii față de problematica pusă în discuție, enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate ipotezei, formularea unei concluzii pertinente; **16 puncte**
- să respecți normele limbii literare (registrul stilistic adecvat, normele de exprimare, de ortografie și de punctuație) și limitele de spațiu indicate. **6 puncte**

Scanned with OKEN Scanner

SUBIECTUL al III-lea **(30 de puncte)**

Scrie un eseu de 2-3 pagini despre *relaţiile dintre două personaje* dintr-un *roman al experienţei* studiat.

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

- prezentarea a patru elemente ale textului narativ, semnificative pentru construcţia personajelor alese (de exemplu: temă, perspectivă narativă, acţiune, conflict, relaţii temporale şi spaţiale, construcţia subiectului, modalităţi de caracterizare, limbaj etc.);
- evidenţierea situaţiei iniţiale a celor două personaje, din perspectiva tipologiei în care se încadrează, a statutului lor social, psihologic, moral etc.;
- relevarea trăsăturilor celor două personaje, semnificative pentru ilustrarea relaţiilor, prin raportare la două episoade/secvenţe ale textului narativ ales;
- exprimarea unei opinii argumentate despre relaţiile dintre cele două personaje, din perspectiva situaţiei finale/a deznodământului.

Notă! Ordinea integrării reperelor în cuprinsul eseului este la alegere.
Pentru **conţinutul** eseului vei primi **16 puncte** (câte 4 puncte pentru fiecare cerinţă/reper).
Pentru **redactarea** eseului vei primi **14 puncte** (*organizarea ideilor în scris* – 3 puncte; *abilităţi de analiză şi de argumentare* – 3 puncte; *utilizarea limbii literare* – 2 puncte; *ortografia* – 2 puncte; *punctuaţia* – 2 puncte; *aşezarea în pagină, lizibilitatea* – 1 punct; *încadrarea în limitele de spaţiu indicate* – 1 punct).
În vederea acordării punctajului pentru redactare, eseul trebuie să aibă minimum 600 de cuvinte (două pagini) şi să dezvolte subiectul propus.

Scanned with OKEN Scanner

Modelul nr. 46

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă 10 puncte din oficiu.
- Timpul de lucru efectiv este de 3 ore.

SUBIECTUL I **(30 de puncte)**

Citeşte următorul text:

Iubire, bibelou de porţelan,
Obiect cu existenţa efemeră,
Te regăsesc pe-aceeaşi etajeră
Pe care te-am lăsat acum un an...

Îţi mulţumesc!...
Dar cum?... Ce s-a-ntâmplat?...
Ce suflet caritabil te-a păstrat
În lipsa mea,
În lipsa ei,
În lipsa noastră?...
Ce demon alb,
Ce pasăre albastră
Ţi-a stat de veghe-atâta timp
Şi te-a-ngrijit
De nu te-ai spart
Şi nu te-ai prăfuit?...

Iubire, bibelou de porţelan,
Obiect de preţ cu smalţul nepătat,
Rămâi pe loc acolo unde eşti...
Să nu te mişti...
Şi dacă ne iubeşti –
O!... dacă ne iubeşti cu-adevărat –
Aşteaptă-ne la fel încă un an...
Un an măcar...
Atât...
Un singur an...

Iubire, bibelou de porţelan!...

(Ion Minulescu, ***Romanţă fără ecou***)

Scanned with OKEN Scanner

Scrie, pe foaia de examen, răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la text:

1. Numește câte un sinonim neologic pentru sensul din text al cuvintelor: *am lăsat* și *nepătat.* **2 puncte**
2. Explică rolul virgulelor din primul vers al textului dat. **2 puncte**
3. Construiește un enunț în care să ilustrezi sensul conotativ al cuvântului *a (se) mișca.* **2 puncte**
4. Precizează o temă și un motiv literar identificate în textul dat. **4 puncte**
5. Menționează două mărci lexico-gramaticale ale subiectivității prezente în textul dat. **4 puncte**
6. Selectează două secvențe din text care conturează dimensiunea temporală a imaginarului poetic. **4 puncte**
7. Motivează rolul repetiției versului: *Iubire, bibelou de porțelan.* **4 puncte**
8. Ilustrează, cu exemple din text, două trăsături ale simbolismului. **4 puncte**
9. Comentează, în 60-100 de cuvinte (șase-zece rânduri), a doua secvență a textului dat, prin evidențierea relației dintre ideea poetică și mijloacele artistice. **4 puncte**

SUBIECTUL al II-lea (30 de puncte)

Scrie un text de tip argumentativ de 150-300 de cuvinte (15-30 de rânduri) despre *raportul om-divinitate, așa cum se reflectă în literatură.*

În elaborarea textului de tip argumentativ, trebuie:

- să respecți structura discursului de tip argumentativ: formularea ideilor în scris, utilizarea mijloacelor lingvistice adecvate exprimării unei aprecieri; **8 puncte**
- să ai conținutul adecvat argumentării pe o temă dată: formularea ipotezei/a propriei opinii față de problematica pusă în discuție, enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate ipotezei, formularea unei concluzii pertinente; **16 puncte**
- să respecți normele limbii literare (registrul stilistic adecvat, normele de exprimare, de ortografie și de punctuație) și limitele de spațiu indicate. **6 puncte**

Scanned with OKEN Scanner

SUBIECTUL al III-lea **(30 de puncte)**

Redactează un eseu de 600-900 de cuvinte (două-trei pagini) în care să prezinți *particularitățile nuvelei*, prin referire la o operă literară studiată.

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:
- evidențierea a două caracteristici ale speciei literare nuvelă, existente în opera literară studiată;
- prezentarea, prin referire la nuvela studiată, a patru elemente de construcție a subiectului și/sau ale compoziției (de exemplu: acțiune, secvență narativă, conflict, relații temporale și spațiale, construcția personajelor, incipit, final, tehnici narative, perspectivă narativă etc.);
- evidențierea relațiilor dintre două personaje, reprezentative pentru nuvela studiată;
- susținerea unei opinii despre modul în care se reflectă o idee sau tema în nuvela pentru care ai optat.

Notă! Ordinea integrării reperelor în cuprinsul eseului este la alegere.
Pentru **conținutul** eseului vei primi **16 puncte** (câte 4 puncte pentru fiecare cerință/reper).
Pentru **redactarea** eseului vei primi **14 puncte** (*organizarea ideilor în scris* – 3 puncte; *abilități de analiză și de argumentare* – 3 puncte; *utilizarea limbii literare* – 2 puncte; *ortografia* – 2 puncte; *punctuația* – 2 puncte; *așezarea în pagină, lizibilitatea* – 1 punct; *încadrarea în limitele de spațiu indicate* – 1 punct).
În vederea acordării punctajului pentru redactare, eseul trebuie să aibă minimum 600 de cuvinte (două pagini) și să dezvolte subiectul propus.

Modelul nr. 47

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă 10 puncte din oficiu.
- Timpul efectiv de lucru este de 3 ore.

SUBIECTUL I **(30 de puncte)**

Citește următorul text:

Mă simțeam foarte trist. Voiam să plâng și nu puteam. Am deschis fereastra. Ceriul era tulburat; nori groși se plimbau ca niște munți pe el, lăsând în urma lor o ceață cenușie; luna se ascunsese; câteva stele pribage se iveau unde și unde printre nori. Vedeam orașul adormit desfășurându-se sub mine ca o umbră. Liniștea domnea pretutindeni, numai inima mea era turburată. Curând, un vis deștept îmi înfățoșă toate întâmplările vieții mele,

Scanned with OKEN Scanner

de la 17 ani când am pierdut pe tatăl meu, când am rămas singur pe lume, şi până la 28. Gândeam la maică-mea pe care abia o cunoscusem, gândeam la valurile ce mă cuprinseră în lume, gândeam la toate acele fiinţi pe care le iubisem [...].

Tunetul vuia în depărtare; cerul acum se învălea cu o haină posomorâtă; stelele pereau pe rând. De aş fi fost poet, aş fi privit cu plăcere această scenă măreaţă a naturei, dar timperatura avu pururea o deosebită influenţă asupra fizicului meu. Un soare frumos, o noapte senină mă înveseleşte; din împotrivă, o vreme urâtă mă întristează; în adevăr, gândeam, dacă englezii au tot asemenea vreme, au dreptate să se sinucidă. Ce vifor se găseşte! Stelele strălucesc de o mai vie lumină! Spun că de câte ori moare un om, sufletul lui merge de-şi ia loc între stele; oare care va fi steaua Olgăi? Poate aceea care e acolo în capăt. Mă uitam la Ursa mică.

(Costache Negruzzi, ***O alergare de cai***)

Scrie, pe foaia de examen, răspunsul la fiecare dintre următoarele cerinţe cu privire la text:

1. Numeşte câte un antonim neologic pentru sensul din text al următoarelor cuvinte: *pribage* şi *măreaţă*. **2 puncte**
2. Prezintă rolul virgulei în secvenţa: *De aş fi fost poet, aş fi privit cu plăcere această scenă măreaţă*. **2 puncte**
3. Construieşte un enunţ în care să ilustrezi sensul conotativ al substantivului *soare*. **2 puncte**
4. Transcrie, din textul dat, un fragment de maximum 15 cuvinte în care este evidenţiată concepţia personajului despre moarte. **4 puncte**
5. Identifică, în textul dat, două cuvinte a căror formă nu mai corespunde normelor actuale ale limbii literare. **4 puncte**
6. Explică rolul expresiv al adjectivului *turburat* în fiecare dintre sintagmele/expresiile: *Ceriul era tulburat* şi *inima mea era turburată*. **4 puncte**
7. Precizează două mărci ale subiectivităţii prezente în fragmentul dat. **4 puncte**
8. Identifică, folosind un exemplu din text, un mijloc/procedeu de caracterizare a personajului. **4 puncte**
9. Comentează, în 60-100 de cuvinte (şase-zece rânduri), următoarea secvenţă din textul dat: *Mă simţeam foarte trist. Voiam să plâng şi nu puteam. Am deschis fereastra. Ceriul era tulburat; nori groşi se plimbau ca nişte munţi pe el, lăsând în urma lor o ceaţă cenuşie; luna se ascunsese; câteva stele pribage se iveau unde şi unde printre nori. Vedeam oraşul adormit desfăşurându-se sub mine ca o umbră. Liniştea domnea pretutindeni, numai inima mea era turburată.* **4 puncte**

Scanned with OKEN Scanner

SUBIECTUL al II-lea (30 de puncte)

Scrie un text de tip argumentativ de 150-300 de cuvinte (15-30 de rânduri) despre *rolul studierii textelor care tratează tema inițierii, în formarea caracterului ființei umane.*

În elaborarea textului de tip argumentativ, trebuie:

- să respecți structura discursului de tip argumentativ: formularea ideilor în scris, utilizarea mijloacelor lingvistice adecvate exprimării unei aprecieri; **8 puncte**
- să ai conținutul adecvat argumentării pe o temă dată: formularea ipotezei/a propriei opinii față de problematica pusă în discuție, enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate ipotezei, formularea unei concluzii pertinente; **16 puncte**
- să respecți normele limbii literare (registrul stilistic adecvat, normele de exprimare, de ortografie și de punctuație) și limitele de spațiu indicate. **6 puncte**

SUBIECTUL al III-lea (30 de puncte)

Redactează un eseu, de două-trei pagini (600-900 de cuvinte), despre *particularitățile comediei*, prin referire la o operă literară studiată.

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

- precizarea a două caracteristici ale speciei literare *comedie*, existente în opera literară studiată;
- ilustrarea a patru elemente de structură și de compoziție ale comediei studiate (de exemplu: acțiune, conflict, relații temporale și spațiale, construcția subiectului, particularități ale compoziției, construcția personajului, modalități de caracterizare, limbaj, indicații scenice etc.);
- prezentarea relației dintre două personaje semnificative pentru comedia studiată;
- susținerea unei opinii despre modul în care o idee sau tema se reflectă în comedia studiată.

Notă! Ordinea integrării reperelor în cuprinsul eseului este la alegere.
Pentru **conținutul** eseului vei primi **16 puncte** (câte 4 puncte pentru fiecare cerință/reper).
Pentru **redactarea** eseului vei primi **14 puncte** (*organizarea ideilor în scris* – 3 puncte; *abilități de analiză și de argumentare* – 3 puncte; *utilizarea limbii literare* – 2 puncte; *ortografia* – 2 puncte; *punctuația* – 2 puncte; *așezarea în pagină, lizibilitatea* – 1 punct; *încadrarea în limitele de spațiu indicate* – 1 punct).
În vederea acordării punctajului pentru redactare, eseul trebuie să aibă minimum 600 de cuvinte (două pagini) și să dezvolte subiectul propus.

Scanned with OKEN Scanner

Modelul nr. 48

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă 10 puncte din oficiu.
- Timpul efectiv de lucru este de 3 ore.

SUBIECTUL I (30 de puncte)

Citeşte următorul text:

Una-i lumea-nchipuirii cu-a ei visuri fericite,
Alta-i lumea cea aievea, unde cu sudori muncite
Te încerci a scoate lapte din a stâncei coaste seci;
Una-i lumea-nchipuirii cu-a ei mândre flori de aur,
Alta unde cerci viaţa s-o-ntocmeşti precum un faur
Cearc-a da fierului aspru forma cugetării reci.

Las' să dorm... să nu ştiu lumea ce dureri îmi mai păstrează.
Îmbătat de-un cântec vecinic, îndrăgit de-o sfântă rază,
Eu să văd numai dulceaţă unde alţii văd necaz,
Căci ş-aşa ar fi degeaba ca să văd cu ochiul bine;
De văd răul sau de nu-l văd, el pe lume tot rămâne
Şi nimic nu-mi foloseşte de-oi cerca să rămân treaz.

N-au mai spus şi alţii lumea de-a ei rele să se lase?
Cine-a vrut s-asculte vorba? Cine-aude? Cui îi pasă?
Toate au trecut pe lume, numai răul a rămas.
O, acele uriaşe, însă mute piramide
Cari stau ca veacuri negre în pustiuri împietrite
Câte-au mai văzut şi ele – ce-ar vorbi de-ar avea glas!

(Mihai Eminescu, ***Memento mori***)

Scrie, pe foaia de examen, răspunsul la fiecare dintre următoarele cerinţe cu privire la textul dat:

1. Numeşte câte un sinonim potrivit pentru sensul din text al cuvintelor: *închipuire* şi *aievea*. **2 puncte**
2. Explică rolul cratimei din sintagma *lumea-nchipuirii*. **2 puncte**
3. Construieşte câte un enunţ prin care să ilustrezi sensul denotativ şi sensul conotativ al adjectivului *reci*. **2 puncte**
4. Precizează două motive literare identificate în textul dat. **4 puncte**

Scanned with OKEN Scanner

5. Menționează două mărci lexico-gramaticale ale subiectivității în textul dat. **4 puncte**
6. Selectează doi termeni/două sintagme care definesc lumea închipuirii. **4 puncte**
7. Prezintă semnificația a două figuri de stil diferite din prima strofă a poeziei. **4 puncte**
8. Ilustrează, cu două exemple din text, două trăsături ale romantismului. **4 puncte**
9. Comentează, în 60-100 de cuvinte (șase-zece rânduri), strofa a doua a poeziei, prin evidențierea relației dintre ideea poetică și mijloacele artistice. **4 puncte**

SUBIECTUL al II-lea (30 de puncte)

Scrie un text de tip argumentativ de 150-300 de cuvinte (15-30 de rânduri) despre *rolul scriitorului în construirea identității naționale*, pornind de la ideile sugerate de afirmația lui Marin Sorescu: *Nu cred că scriitorul trebuie să dispară din conștiința poporului său.*

În elaborarea textului de tip argumentativ, trebuie:
- să respecți structura discursului de tip argumentativ: formularea ideilor în scris, utilizarea mijloacelor lingvistice adecvate exprimării unei aprecieri; **8 puncte**
- să ai conținutul adecvat argumentării pe o temă dată: formularea ipotezei/a propriei opinii față de problematica pusă în discuție, enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate ipotezei, formularea unei concluzii pertinente; **16 puncte**
- să respecți normele limbii literare (registrul stilistic adecvat, normele de exprimare, de ortografie și de punctuație) și limitele de spațiu indicate. **6 puncte**

SUBIECTUL al III-lea (30 de puncte)

Redactează un eseu, de două-trei pagini (600-900 de cuvinte), în care să prezinți *particularitățile de construcție a unui personaj* dintr-un *roman* studiat, aparținând lui *Camil Petrescu*.

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:
- prezentarea statutului social, psihologic, moral etc. al personajului ales, prin raportare la conflictul/conflictele textului narativ studiat;

Scanned with OKEN Scanner

- prezentarea a patru elemente ale textului narativ, semnificative pentru realizarea personajului ales (de exemplu: acțiune, conflict, relații temporale și spațiale, construcția subiectului, perspectivă narativă, modalități de caracterizare, limbaj etc.);
- relevarea unei trăsături a personajului ales, ilustrată prin două episoade/secvențe narative/situații semnificative sau prin citate comentate;
- susținerea unei opinii despre modul în care o idee sau tema se reflectă în construcția personajului pentru care ai optat.

Notă! Ordinea integrării reperelor în cuprinsul eseului este la alegere.
Pentru **conținutul** eseului vei primi **16 puncte** (câte 4 puncte pentru fiecare cerință/reper).
Pentru **redactarea** eseului vei primi **14 puncte** (*organizarea ideilor în scris* – 3 puncte; *abilități de analiză și de argumentare* – 3 puncte; *utilizarea limbii literare* – 2 puncte; *ortografia* – 2 puncte; *punctuația* – 2 puncte; *așezarea în pagină, lizibilitatea* – 1 punct; *încadrarea în limitele de spațiu indicate* – 1 punct).
În vederea acordării punctajului pentru redactare, eseul trebuie să aibă minimum 600 de cuvinte (două pagini) și să dezvolte subiectul propus.

Modelul nr. 49

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă 10 puncte din oficiu.
- Timpul de lucru efectiv este de 3 ore.

SUBIECTUL I **(30 de puncte)**

Citește următorul text:

IOANA (uşor): *A! dar poate fi prost! Desigur însă, că nu acesta e cazul dumitale... ia să vedem...* (Începe.) *Aşadar, despre iubire vrei să vorbeşti? Bun...* (se aşază în jilț, îşi aranjează rochia, pune în cele ce urmează înfloriri de ironie ca arabescurile pe o lamă de Damasc.) *Gata! te ascult! dacă ai nevoie te ajut şi cu sfaturi... la de pildă o poză frumoasă!... Nu sta rezemat aşa... şi caută să rămâi în subiect.* (Şi mai ironică.) *Dacă poți, pune şi puțină culoare...* (Aşteaptă.) *Ei hai... gata... te ascult* (lungeşte perfid întâmplarea, după un timp, cu o comică mirare.) *Nu începi?* (Andrei are o mutră plouată de tot, ea continuă cu o bunăvoință ironică.) *Caută să termini mai curând, ca să te duci pe urmă să te culci.*

ANDREI (ridică spre ea ochii verzi şi turburi): *Să mă culc? E atâta timp de când nu mai pot dormi.*

Scanned with OKEN Scanner

IOANA (cu un zâmbet rece): *Alt simptom.*

ANDREI (voit): *Nu mai pot lucra.*

IOANA: *Da, asta-i grav... Pulsul regulat?*

ANDREI (tot căutându-şi liniştea): *Deloc. Îmi face numai neajunsuri... Acum de pildă... ce limpede aş vorbi, dacă nu mi-ar zvâcni prea tare arterele... Poate că aş fi în stare să răspund ironiilor d-voastră.* (Andrei luptă şi această replică ofensivă a lui o supără).

IOANA (direct, cu privirea agresivă): *Domnule, ce vrei?*

ANDREI (bărbăteşte): *Să vă spun că vă iubesc.*

IOANA (ironia ei are acum nuanţă de supărare): *Dar am înţeles-o, mi-ai spus-o! Altceva! Sau mai pe larg, cu amănunte!*

(Camil Petrescu, ***Suflete tari***, *Actul II, Scena III*)

Scrie, pe foaia de examen, răspunsul la fiecare dintre următoarele cerinţe cu privire la text:

1. Numeşte câte un sinonim neologic pentru sensul din text al cuvintelor: *neajunsuri* şi *amănunte.* **2 puncte**
2. Explică rolul punctelor de suspensie în secvenţa: *Îmi face numai neajunsuri...* **2 puncte**
3. Construieşte un enunţ în care să utilizezi sensul conotativ al cuvântului *limpede.* **2 puncte**
4. Precizează o temă şi un motiv literar identificate în textul dat. **4 puncte**
5. Explică semnificaţia a două figuri de stil diferite, identificate în prima replică din fragmentul citat. **4 puncte**
6. Identifică rolul indicaţiilor scenice în fragmentul dat. **4 puncte**
7. Prezintă valoarea expresivă, în textul dat, a verbelor la timpul prezent. **4 puncte**
8. Ilustrează, cu exemple din text, două caracteristici ale textului dramatic. **4 puncte**
9. Comentează, în 60-100 de cuvinte (şase-zece rânduri), următoarea secvenţă de text: *Ia de pildă o poză frumoasă!... Nu sta rezemat aşa... şi caută să rămâi în subiect.* **4 puncte**

Scanned with OKEN Scanner

SUBIECTUL al II-lea (30 de puncte)

Scrie un text de tip argumentativ de 150-300 de cuvinte (15-30 de rânduri) despre *pasiunea în creație.*

În elaborarea textului de tip argumentativ, trebuie:

- să respecți structura discursului de tip argumentativ: formularea ideilor în scris, utilizarea mijloacelor lingvistice adecvate exprimării unei aprecieri; **8 puncte**
- să ai conținutul adecvat argumentării pe o temă dată: formularea ipotezei/a propriei opinii față de problematica pusă în discuție, enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate ipotezei, formularea unei concluzii pertinente; **16 puncte**
- să respecți normele limbii literare (registrul stilistic adecvat, normele de exprimare, de ortografie și de punctuație) și limitele de spațiu indicate. **6 puncte**

SUBIECTUL al III-lea (30 de puncte)

Scrie un eseu de 2-3 pagini în care să prezinți *tema* și *viziunea despre lume*, reflectate într-un *text narativ studiat* aparținând lui *Mihail Sadoveanu.*

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

- evidențierea tipului de roman pentru care ai optat și a trăsăturilor care fac posibilă încadrarea într-o tipologie, într-un curent cultural/ literar, într-o perioadă sau într-o orientare tematică;
- prezentarea temei romanului, reflectată în textul narativ ales, prin referire la două episoade/secvențe narative;
- sublinierea a patru elemente ale textului narativ, semnificative pentru ilustrarea viziunii despre lume a autorului/a naratorului (de exemplu: acțiune, conflict, relații temporale și spațiale, construcția subiectului, particularități ale compoziției, perspectivă narativă, tehnici narative, construcția personajului, modalități de caracterizare, limbaj etc.);
- exprimarea unei opinii argumentate despre modul în care tema și viziunea despre lume sunt reflectate în romanul ales.

Notă! Ordinea integrării reperelor în cuprinsul eseului este la alegere.
Pentru **conținutul** eseului vei primi **16 puncte** (câte 4 puncte pentru fiecare cerință/reper).
Pentru **redactarea** eseului vei primi **14 puncte** (*organizarea ideilor în scris* – 3 puncte; *abilități de analiză și de argumentare* – 3 puncte; *utilizarea limbii literare* – 2 puncte; *ortografia* – 2 puncte; *punctuația* – 2 puncte; *așezarea în pagină, lizibilitatea* – 1 punct; *încadrarea în limitele de spațiu indicate* – 1 punct).
În vederea acordării punctajului pentru redactare, eseul trebuie să aibă minimum 600 de cuvinte (două pagini) și să dezvolte subiectul propus.

Scanned with OKEN Scanner

Modelul nr. 50

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă 10 puncte din oficiu.
- Timpul efectiv de lucru este de 3 ore.

SUBIECTUL I (30 de puncte)

Citeşte următorul text:

Radu Comşa vedea dincolo de timp. Suflarea sărată de ape îi tremura în obraz o şuviţă subţire din părul Luminiţei; şuviţa palpita o dezmierdare ascunsă, oprită când adierea se oprea şi din nou fluturând când respira vântul. Îi învălui o mare, o rară fericire de a trăi, de a se simţi alături, de a şti bătăile inimii lor apropiate, întovărăşindu-se precis, tânăr, ritmic şi pentru totdeauna nedespărţite. Nimic nu mai era în jurul lor; nimeni nu mai era.

Lumina răsfirată prindea să lucească palid în obraji, biruind lumina becurilor şi dând tuturor o înfăţişare enigmatică şi necunoscută. Pe mare curgea acum o pânză tremurătoare de zale metalice, aşternută din răsărit până la picioarele fiecăruia. Astfel, fiecare putea socoti că minunea e numai pentru el... Dar nimeni nu putea gândi şi nu-şi amintea că aceeaşi minune, veche de când veacurile, se ridică în ceasul acela, dincolo, undeva, peste câmpuri halucinate şi pline de înfricoşare, peste şanţuri răscolite, peste morţi cu dinţii rânjiţi în lucirea lunară, peste zbucniri de mină şi fâşii de proiector plimbate oblic pe cer, peste peisajele de vis rău şi straniu, de unde, din noroaie şi surpături calcinate, fiinţe fără nume, alţi oameni, alţi foşti oameni ridică ochii dureroşi spre cerul cu splendori deşarte... [...]

– Ce minunată lumină albastră ! suspină tanti Laura, îmbrăţişând cu un gest larg cerul luminat.

Demonul atotştiinţei îl împinse pe Virgil Pirobotă să surâdă, cu o crudă plăcere de a zdruncina nevinovatele bucurii ale doamnei colonel.

– Cum vă înşelaţi, doamnă ! spuse, uitându-se acru la lună, ca la o felie de lămâie din care de mult a fost stors tot sucul şi aroma. E, dimpotrivă, o lumină foarte roşie, mult mai roşie ca a soarelui !...

(Cezar Petrescu, ***Întunecare***)

Scanned with OKEN Scanner

Scrie, pe foaia de examen, răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la text:

1. Scrie câte un sinonim pentru sensul din text al următoarelor cuvinte: *dezmierdare* şi *(vă) înşelaţi.* **2 puncte**
2. Prezintă rolul virgulelor din secvența: *E, dimpotrivă, o lumină foarte roşie.* **2 puncte**
3. Construieşte două enunțuri prin care să ilustrezi polisemantismul verbului *a bîrui.* **2 puncte**
4. Precizează două motive literare prezente în text. **4 puncte**
5. Transcrie două cuvinte care aparţin câmpului semantic al *naturii.* **4 puncte**
6. Numeşte o funcție a dialogului din fragmentul citat. **4 puncte**
7. Menționează tipul de perspectivă narativă din textul citat. **4 puncte**
8. Explică semnificația a două figuri de stil diferite, identificate în textul citat. **4 puncte**
9. Comentează, în 60-100 de cuvinte (şase-zece rânduri), următoarea secvență din textul dat: *Radu Comşa vedea dincolo de timp. Suflarea sărată de ape îi tremura în obraz o şuviță subțire din părul Luminiței; şuvița palpita o dezmierdare ascunsă, oprită când adierea se oprea şi din nou fluturând când respira vântul. Îi învălui o mare, o rară fericire de a trăi, de a se simți alături, de a şti bătăile inimii lor apropiate, întovărăşindu-se precis, tânăr, ritmic şi pentru totdeauna nedespărțite. Nimic nu mai era în jurul lor; nimeni nu mai era.* **4 puncte**

SUBIECTUL al II-lea (30 de puncte)

Scrie un text de tip argumentativ de 150-300 de cuvinte (15-30 de rânduri) despre *modul în care iubirea poate fi considerată un sentiment înălțător al ființei.*

În elaborarea textului de tip argumentativ, trebuie:

- să respecți structura discursului de tip argumentativ: formularea ideilor în scris, utilizarea mijloacelor lingvistice adecvate exprimării unei aprecieri; **8 puncte**
- să ai conținutul adecvat argumentării pe o temă dată: formularea ipotezei/a propriei opinii față de problematica pusă în discuție, enunțarea şi dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate ipotezei, formularea unei concluzii pertinente; **16 puncte**
- să respecți normele limbii literare (registrul stilistic adecvat, normele de exprimare, de ortografie şi de punctuație) şi limitele de spațiu indicate. **6 puncte**

Scanned with OKEN Scanner

SUBIECTUL al III-lea **(30 de puncte)**

Redactează un eseu de două-trei pagini (600-900 de cuvinte), în care să prezinți *particularitățile de construcție a unui personaj* dintr-un *basm cult* studiat.

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

- prezentarea statutului social, psihologic, moral etc. al personajului ales, prin raportare la conflictul/conflictele din textul narativ studiat;
- relevarea unei trăsături a personajului ales, ilustrată prin două episoade/citate/secvențe comentate;
- ilustrarea a patru elemente de structură și de compoziție ale textului narativ studiat, semnificative pentru construcția personajului ales (de exemplu: acțiune, conflict, relații temporale și spațiale, registre stilistice, limbajul personajelor etc.);
- susținerea unei opinii despre modul în care se reflectă o idee sau tema textului în construcția personajului ales.

Notă! Ordinea integrării reperelor în cuprinsul eseului este la alegere.
Pentru **conținutul** eseului vei primi **16 puncte** (câte 4 puncte pentru fiecare cerință/reper).
Pentru **redactarea** eseului vei primi **14 puncte** (*organizarea ideilor în scris* – 3 puncte; *abilități de analiză și de argumentare* – 3 puncte; *utilizarea limbii literare* – 2 puncte; *ortografia* – 2 puncte; *punctuația* – 2 puncte; *așezarea în pagină, lizibilitatea* – 1 punct; *încadrarea în limitele de spațiu indicate* – 1 punct).
În vederea acordării punctajului pentru redactare, eseul trebuie să aibă minimum 600 de cuvinte (două pagini) și să dezvolte subiectul propus.

Scanned with OKEN Scanner

Modelul nr. 51

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă 10 puncte din oficiu.
- Timpul efectiv de lucru este de 3 ore.

SUBIECTUL I (30 de puncte)

Citeşte următorul text:

Deodată am auzit ploaia venind.
De sus, când vopseam balustrada, am auzit-o!
Blocuri de tăcere azvârlea înainte-i,
pe-acoperişe.

Deodată am auzit ploaia venind
ca o turmă de gazele în goană,
pe acoperişe.
Înaintea ei alerga tăcerea
cu torţe de praf.

Deodată am auzit ploaia venind.
De aceea mi-am smuls cămaşa
arătându-mi bulgării lucitori ai umerilor
spre marele oraş, strigându-i:
iute, bătrâne,
să ne prindă şi pe noi
o trâmbă de răcoare - şi-apoi,
mai departe!

(Nichita Stănescu, ***Deodată am auzit ploaia venind...***)

Scrie, pe foaia de examen, răspunsul la fiecare dintre următoarele cerinţe cu privire la textul dat:

1. Numeşte câte un sinonim neologic pentru sensul din text al cuvintelor: *azvârlea* şi *lucitori.* **2 puncte**
2. Explică rolul semnului de punctuaţie de la sfârşitul celui de-al patrulea vers din ultima strofă. **2 puncte**

Scanned with OKEN Scanner

3. Construieşte două enunţuri în care să ilustrezi sensul denotativ şi sensul conotativ al cuvântului *ploaie*. **2 puncte**
4. Precizează o temă şi un motiv literar identificate în textul dat. **4 puncte**
5. Menţionează două mărci lexico-gramaticale ale subiectivităţii prezente în textul dat. **4 puncte**
6. Motivează scrierea cu literă mică la începutul unor versuri din textul suport. **4 puncte**
7. Prezintă valoarea expresivă a versului *Deodată am auzit ploaia venind.* **4 puncte**
8. Ilustrează, cu exemple din text, două trăsături ale neomodernismului. **4 puncte**
9. Comentează, în 60-100 de cuvinte (şase-zece rânduri), raportul dintre planul interior, al sentimentelor, şi cel exterior, al naturii, din textul dat. **4 puncte**

SUBIECTUL al II-lea **(30 de puncte)**

Scrie un text de tip argumentativ de 150-300 de cuvinte (15-30 de rânduri) despre *defectele umane reprezentate literar.*

În elaborarea textului de tip argumentativ, trebuie:
- să respecţi structura discursului de tip argumentativ: formularea ideilor în scris, utilizarea mijloacelor lingvistice adecvate exprimării unei aprecieri; **8 puncte**
- să ai conţinutul adecvat argumentării pe o temă dată: formularea ipotezei/a propriei opinii faţă de problematica pusă în discuţie, enunţarea şi dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate ipotezei, formularea unei concluzii pertinente; **16 puncte**
- să respecţi normele limbii literare (registrul stilistic adecvat, normele de exprimare, de ortografie şi de punctuaţie) şi limitele de spaţiu indicate. **6 puncte**

SUBIECTUL al III-lea **(30 de puncte)**

Redactează un eseu de 600-900 de cuvinte (două-trei pagini) în care să prezinţi *tema şi viziunea despre lume*, reflectate într-un *text dramatic* studiat.

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:
- evidenţierea trăsăturilor textului dramatic pentru care ai optat, care fac posibilă încadrarea într-o tipologie, într-un curent cultural/literar, într-o perioadă sau într-o orientare tematică;

Scanned with OKEN Scanner

- prezentarea temei, reflectată în textul dramatic ales, prin referire la două scene/secvențe/situații ale conflictului;
- ilustrarea a patru elemente de structură și de compoziție ale textului dramatic, semnificative pentru ilustrarea viziunii despre lume a autorului/a unuia dintre personaje (de exemplu: acțiune, conflict, relații temporale și spațiale, construcția subiectului, particularități ale compoziției, construcția personajelor, registre stilistice, modalități de caracterizare, limbajul personajelor, notațiile autorului etc.);
- susținerea unei opinii despre modul în care tema și viziunea despre lume sunt reflectate în textul dramatic ales.

Notă! Ordinea integrării reperelor în cuprinsul eseului este la alegere.
Pentru **conținutul** eseului vei primi **16 puncte** (câte 4 puncte pentru fiecare cerință/reper).
Pentru **redactarea** eseului vei primi **14 puncte** (*organizarea ideilor în scris* – 3 puncte; *abilități de analiză și de argumentare* – 3 puncte; *utilizarea limbii literare* – 2 puncte; *ortografia* – 2 puncte; *punctuația* – 2 puncte; *așezarea în pagină, lizibilitatea* – 1 punct; *încadrarea în limitele de spațiu indicate* – 1 punct).
În vederea acordării punctajului pentru redactare, eseul trebuie să aibă minimum 600 de cuvinte (două pagini) și să dezvolte subiectul propus.

Modelul nr. 52

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă 10 puncte din oficiu.
- Timpul de lucru efectiv este de 3 ore.

SUBIECTUL I (30 de puncte)

Citește următorul text:

șase

Am umblat năuci vreun ceas, cu glanda tânjind după o moleculă de bere. Bastârcă era încruntat și morocănos; un bursuc, nu altceva! Teii, înșirați de-a lungul drumului ca mărgelele pe ață, miroseau meseriaș, mai mișto ca într-o frizerie. Numai că erau înalți de-ți cădea șapca când te uitai spre vârfuri, cu coroana bogată și flori căcălău, dar fără pic de crengi pe poale. Ne holbam fluierând a pagubă, cine să se cațere pe ditai catargele!? Mașinile grele, hurducăind și împroșcând fum negru, stârneau valuri largi de praf, ce ne prindeau ca într-un năvod. Ne îndesau colb în nări și în urechi, în ochi și în gură, îl simțeam crănțănind între dinți, părul se îmbățoșase ca dat cu fixativ.

Scanned with OKEN Scanner

[...] *Ani buni crezuse că nimic din acel trecut nu e recuperabil, că fiecare moarte îl îndepărtează cu cruzime de el, cel de atunci. Nu, nu era neapărat mai bun sau mai frumos, dar cu siguranță era mai liber și mai sincer. Iar toată distracția și vorbăria, cuvintele deocheate și mitocăniile de care își amintește cu drag și disperare, nu după ele tânjește, unele poate nici nu vor fi fost întocmai, ci după libertatea, bucuria și inocența din spatele lor.*

(Dan Lungu, ***În iad toate becurile sunt arse***)

Scrie, pe foaia de examen, răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la text:

1. Numește câte un sinonim neologic pentru sensul din text al cuvintelor: *cruzime* și *mitocăniile*. **2 puncte**
2. Precizează rolul expresiv al semnului exclamării și al semnului întrebării din secvența: *Ne holbam fluierând a pagubă, cine să se cațere pe ditai catargele!?* **2 puncte**
3. Construiește un enunț în care să folosești o locuțiune/expresie care să conțină substantivul *ureche*. **2 puncte**
4. Transcrie, din text, două cuvinte/sintagme care să ilustreze registrul argotic. **4 puncte**
5. Menționează o temă și un motiv literar identificate în textul dat. **4 puncte**
6. Selectează două secvențe din text prin care conturează portretul adolescenților. **4 puncte**
7. Explică valoarea expresivă a verbelor la timpul imperfect, prezente în textul dat. **4 puncte**
8. Ilustrează, cu exemple din text, două trăsături ale genului epic. **4 puncte**
9. Comentează, în 60-100 de cuvinte (sase-zece rânduri), următoarea secvență din text: *Ani buni crezuse că nimic din acel trecut nu e recuperabil, că fiecare moarte îl îndepărtează cu cruzime de el, cel de atunci. Nu, nu era neapărat mai bun sau mai frumos, dar cu siguranță era mai liber și mai sincer. Iar toată distracția și vorbăria, cuvintele deocheate și mitocăniile de care își amintește cu drag și disperare, nu după ele tânjește, unele poate nici nu vor fi fost întocmai, ci după libertatea, bucuria și inocența din spatele lor.* **4 puncte**

Scanned with OKEN Scanner

SUBIECTUL al II-lea **(30 de puncte)**

Scrie un text de tip argumentativ de 150-300 de cuvinte (15-30 de rânduri) despre *importanța scrierii textelor cu caracter memorialistic.*

În elaborarea textului de tip argumentativ, trebuie:

- să respecți structura discursului de tip argumentativ: formularea ideilor în scris, utilizarea mijloacelor lingvistice adecvate exprimării unei aprecieri; **8 puncte**
- să ai conținutul adecvat argumentării pe o temă dată: formularea ipotezei/a propriei opinii față de problematica pusă în discuție, enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate ipotezei, formularea unei concluzii pertinente; **16 puncte**
- să respecți normele limbii literare (registrul stilistic adecvat, normele de exprimare, de ortografie și de punctuație) și limitele de spațiu indicate. **6 puncte**

SUBIECTUL al III-lea **(30 de puncte)**

Redactează un eseu de 600-900 de cuvinte (două-trei pagini) în care să prezinți *tema și viziunea despre lume* într-un *text poetic* studiat, aparținând lui *Lucian Blaga.*

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

- evidențierea a două trăsături care fac posibilă încadrarea textului poetic studiat într-un curent cultural/literar, într-o perioadă sau într-o orientare tematică;
- prezentarea a două imagini/idei poetice, relevante pentru tema și viziunea despre lume din textul studiat;
- ilustrarea a patru elemente de compoziție și de limbaj ale textului poetic studiat, semnificative pentru tema și viziunea despre lume (de exemplu: imaginar poetic, titlu, relații de opoziție și de simetrie, motiv poetic, laitmotiv, figuri semantice/tropi, elemente de prozodie etc.);
- susținerea unei opinii despre modul în care tema și viziunea despre lume se reflectă în textul poetic studiat.

Notă! Ordinea integrării reperelor în cuprinsul eseului este la alegere.
Pentru **conținutul** eseului vei primi **16 puncte** (câte 4 puncte pentru fiecare cerință/reper).
Pentru **redactarea** eseului vei primi **14 puncte** (*organizarea ideilor în scris* – 3 puncte; *abilități de analiză și de argumentare* – 3 puncte; *utilizarea limbii literare* – 2 puncte; *ortografia* – 2 puncte; *punctuația* – 2 puncte; *așezarea în pagină, lizibilitatea* – 1 punct; *încadrarea în limitele de spațiu indicate* – 1 punct).
În vederea acordării punctajului pentru redactare, eseul trebuie să aibă minimum 600 de cuvinte (două pagini) și să dezvolte subiectul propus.

Scanned with OKEN Scanner

Modelul nr. 53

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă 10 puncte din oficiu.
- Timpul efectiv de lucru este de 3 ore.

SUBIECTUL I **(30 de puncte)**

Citeşte următorul text:

PROFESORUL (preocupat, uitându-se la ceasul din perete şi pe urmă la al lui): *Numai de n-ar întârzia.*

ŞEFUL: *Dar de ce? E o chestie importantă?*

PROFESORUL (evaziv): *Da... vezi...*

ŞEFUL: *Fac prinsoare că iar e vorba de o carte.*

PROFESORUL (ca şi cum s-ar scuza): *Da...*

ŞEFUL (dojenitor): *Nu te mai laşi de cărţi, dom' profesor.*

PROFESORUL: *E o carte mai... cum să-ţi spun eu? Mai rară, mai deosebită... O comandasem de mult din străinătate... Încă de astă-iarnă. Credeam că nu mai vine, că nu se mai găseşte... Când, ieri dimineaţă mi-a venit înştiinţare de la Bucureşti, de la librari, că a sosit... Şi de atunci am rugat pe Pascu...*

ŞEFUL: *Şi n-ai avut răbdare să ţi-o aducă acasă. Venişi la gară, să-i ieşi înainte.*

PROFESORUL: *O aştept de atâtea luni...*

ŞEFUL: *Patimă mare cărţile, dom' profesor. Da, da, patimă mare. Nu te mai saturi de ele. Uite, chiar astă-noapte, stăteam de vorbă cu judecătorul şi farmacistul. „Băiat bun profesorul – zicea Lascu, farmacistul – dar are un cusur: toată ziua cu nasu-n cărţi".*

PROFESORUL: *Exagerează.*

ŞEFUL: *Ba chiar aşa e. Nu te vede omul la cafenea, sau la grădină, sau la bodegă... Să mai iei o ţuiculiţă. Să mai schimbi o vorbă. Să mai faci un pocheraş...*

PROFESORUL: *Nu prea am timp...*

ŞEFUL: *Ei, bravo! Îmi plăcuşi. Da' noi cum avem?... Cum zicea şi domnişoara Cucu... dacă într-un târg ca al nostru, noi intelectualii...*

(Mihail Sebastian, ***Steaua fără nume***, *Actul I, Scena II*)

Scanned with OKEN Scanner

Scrie, pe foaia de examen, răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la text:

1. Numește câte un antonim pentru sensul din text al cuvintelor: *importantă* și *exagerează* . **2 puncte**
2. Explică rolul utilizării ghilimelelor în secvența: "*Băiat bun profesorul – zicea Lascu, farmacistul – dar are un cusur: toată ziua cu nasu-n cărți*". **2 puncte**
3. Construiește un enunț în care să ilustrezi sensul conotativ al cuvântului *carte*. **2 puncte**
4. Precizează o temă și un motiv literar identificate în textul dat. **4 puncte**
5. Selectează pasajul descriptiv în care este prezentată cartea, în textul dat. **4 puncte**
6. Menționează rolul indicațiilor scenice în textul dat. **4 puncte**
7. Explică semnificația a două figuri de stil diferite, identificate în fragmentul citat. **4 puncte**
8. Ilustrează, cu exemple din text, două caracteristici ale textului dramatic. **4 puncte**
9. Comentează, în 60-100 de cuvinte (șase-zece rânduri), următoarea secvență de text: *Nu te vede omul la cafenea, sau la grădină, sau la bodegă... Să mai iei o țuiculiță. Să mai schimbi o vorbă. Să mai faci un pocheraș...* **4 puncte**

SUBIECTUL al II-lea (30 de puncte)

Scrie un text de tip argumentativ de 150-300 de cuvinte (15-30 de rânduri) despre *caracterul formativ al artei în dezvoltarea personalității unui adolescent.*

În elaborarea textului de tip argumentativ, trebuie:

- să respecți structura discursului de tip argumentativ: formularea ideilor în scris, utilizarea mijloacelor lingvistice adecvate exprimării unei aprecieri; **8 puncte**
- să ai conținutul adecvat argumentării pe o temă dată: formularea ipotezei/a propriei opinii față de problematica pusă în discuție, enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate ipotezei, formularea unei concluzii pertinente; **16 puncte**
- să respecți normele limbii literare (registrul stilistic adecvat, normele de exprimare, de ortografie și de punctuație) și limitele de spațiu indicate. **6 puncte**

Scanned with OKEN Scanner

SUBIECTUL al III-lea **(30 de puncte)**

Scrie un eseu de 2-3 pagini în care să prezinți *tema* și *viziunea despre lume*, reflectate într-un *text narativ* studiat, aparținând lui *G. Călinescu*.

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

- evidențierea tipului de roman pentru care ai optat și a trăsăturilor care fac posibilă încadrarea într-o tipologie, într-un curent cultural/ literar, într-o perioadă sau într-o orientare tematică;
- prezentarea temei romanului, reflectată în textul narativ ales, prin referire la două episoade/secvențe narative;
- sublinierea a patru elemente ale textului narativ, semnificative pentru ilustrarea viziunii despre lume a autorului/a naratorului (de exemplu: acțiune, conflict, relații temporale și spațiale, construcția subiectului, particularități ale compoziției, perspectivă narativă, tehnici narative, construcția personajului, modalități de caracterizare, limbaj etc.);
- exprimarea unei opinii argumentate despre modul în care tema și viziunea despre lume sunt reflectate în romanul ales.

Notă! Ordinea integrării reperelor în cuprinsul eseului este la alegere.
Pentru **conținutul** eseului vei primi **16 puncte** (câte 4 puncte pentru fiecare cerință/reper).
Pentru **redactarea** eseului vei primi **14 puncte** (*organizarea ideilor în scris* – 3 puncte; *abilități de analiză și de argumentare* – 3 puncte; *utilizarea limbii literare* – 2 puncte; *ortografia* – 2 puncte; *punctuația* – 2 puncte; *așezarea în pagină, lizibilitatea* – 1 punct; *încadrarea în limitele de spațiu indicate* – 1 punct).
În vederea acordării punctajului pentru redactare, eseul trebuie să aibă minimum 600 de cuvinte (două pagini) și să dezvolte subiectul propus.

Scanned with OKEN Scanner

Modelul nr. 54

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă 10 puncte din oficiu.
- Timpul efectiv de lucru este de 3 ore.

SUBIECTUL I (30 de puncte)

Citeşte următorul text:

Suie cu iarba pe plaiuri străvechi
Turmele. Plouă lumină pe ele.
Ape de munte le cântă-n urechi,
Sună amurgul fluier de stele.

De ziua de azi, de jalea de azi,
De zbuciumul lumii lor ce le pasă!
Suie în pacea poienii sub brazi,
Stau cu potopul ce crâncen m-apasă.

Pasul meu, pasul vremii de lut,
Pasul lor, pasul zodiilor clare.
Ceasul meu, ceas în nisip desfăcut,
Veacul lor, veac cu vecii în izvoare.

Turme coboară din plaiuri străvechi.
Galbenii toamnei plouă pe ele.
Foşnet de frunză le-adoarme-n urechi,
Sună sub fluier brumă de stele.

(Ion Pillat, ***Transhumanţă***)

Scrie, pe foaia de examen, răspunsul la fiecare dintre următoarele cerinţe cu privire la textul dat:

1. Numeşte câte un antonim pentru sensul din text al cuvintelor: *suie, amurg.* **2 puncte**
2. Explică rolul virgulei din ultimul vers al strofei a treia. **2 puncte**
3. Construieşte două enunţuri în care să ilustrezi sensul denotativ şi sensul conotativ al cuvântului *lumină.* **2 puncte**
4. Precizează o temă şi un motiv literar identificate în textul dat. **4 puncte**
5. Menţionează două mărci lexico-gramaticale ale subiectivităţii prezente în textul dat. **4 puncte**

Scanned with OKEN Scanner

6. Selectează două secvențe din text care conturează dimensiunea temporală a imaginarului poetic. **4 puncte**
7. Prezintă semnificația primului vers din prima și ultima strofă, în relație cu titlul poeziei. **4 puncte**
8. Ilustrează, cu exemple din text, două trăsături ale tradiționalismului. **4 puncte**
9. Comentează, în 60-100 de cuvinte (șase-zece rânduri), ultimele două strofe, prin evidențierea relației dintre ideea poetică și mijloacele artistice. **4 puncte**

SUBIECTUL al II-lea **(30 de puncte)**

Scrie un text de tip argumentativ de 150-300 de cuvinte (15-30 de rânduri) despre *rolul artei în societatea actuală, dominată de tehnologie.*

În elaborarea textului de tip argumentativ, trebuie:
- să respecți structura discursului de tip argumentativ: formularea ideilor în scris, utilizarea mijloacelor lingvistice adecvate exprimării unei aprecieri; **8 puncte**
- să ai conținutul adecvat argumentării pe o temă dată: formularea ipotezei/a propriei opinii față de problematica pusă în discuție, enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate ipotezei, formularea unei concluzii pertinente; **16 puncte**
- să respecți normele limbii literare (registrul stilistic adecvat, normele de exprimare, de ortografie și de punctuație) și limitele de spațiu indicate. **6 puncte**

SUBIECTUL al III-lea **(30 de puncte)**

Redactează un eseu de 600-900 de cuvinte (două-trei pagini) în care să prezinți *particularitățile de construcție a unui personaj* dintr-un *text narativ* studiat, aparținând lui *Liviu Rebreanu.*

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:
- prezentarea statutului social, psihologic, moral etc. al personajului ales, prin raportare la conflictul/conflictele textului narativ studiat;
- relevarea unei trăsături a personajului ales, ilustrată prin două scene/secvențe/situații semnificative sau prin citate comentate;
- ilustrarea a patru elemente de structură și de compoziție ale textului narativ, semnificative pentru realizarea personajului ales (de exemplu:

Scanned with OKEN Scanner

construcția subiectului, particularități ale compoziției, conflict, modalități de caracterizare, registre stilistice, limbajul personajelor etc.);
- susținerea unei opinii despre modul în care o idee sau tema textului narativ ales se reflectă în construcția personajului pentru care ai optat.

Notă! Ordinea integrării reperelor în cuprinsul eseului este la alegere.
Pentru **conținutul** eseului vei primi **16 puncte** (câte 4 puncte pentru fiecare cerință/reper).
Pentru **redactarea** eseului vei primi **14 puncte** (*organizarea ideilor în scris* – 3 puncte; *abilități de analiză și de argumentare* – 3 puncte; *utilizarea limbii literare* – 2 puncte; *ortografia* – 2 puncte; *punctuația* – 2 puncte; *așezarea în pagină, lizibilitatea* – 1 punct; *încadrarea în limitele de spațiu indicate* – 1 punct).
În vederea acordării punctajului pentru redactare, eseul trebuie să aibă minimum 600 de cuvinte (două pagini) și să dezvolte subiectul propus.

Modelul nr. 55

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă 10 puncte din oficiu.
- Timpul efectiv de lucru este de 3 ore.

SUBIECTUL I **(30 de puncte)**

Citește următorul text:

LIVIU: *O zi întreagă? O zi... toată numai a mea?*
MAMA: *Da, v-am cumpărat o zi... 24 de ore, toate ale dumneavoastră...*
CLOTILDA: *O zi care începe...chiar acum, chiar în acest moment...*
(MAMA Se apropie și mai mult cu floreta și străpunge cu ea valiza lui LIVIU. Prin gaura făcută de floretă începe să se scurgă un fir de nisip, ca dintr-o clepsidră).
LIVIU (cu o față iluminată, în plină revelație, înaintând spre rampă și adresându-se publicului): *O zi! O zi întreagă! Toată a mea!* (Nisipul continuă să se scurgă. O mică grămăjoară se formează la picioarele lui LIVIU). *O, Dumnezeule, visez! O zi în plus! O minunată zi în plus! Oh! Câte am să pot face...24 de ore rotunde, cu lumină și cu întuneric... Voi putea să privesc răsăritul soarelui, să beau o cafea într-un bistrou... Să fumez o țigară și să citesc un ziar... Să telefonez unui prieten și să privesc lumea trecând pe stradă... Voi putea să ascult puțină muzică și să stau de vorbă cu un necunoscut sau cu toți necunoscuții din lume... Voi putea să intru într-o librărie și să ating o carte, să intru într-o brutărie și să cumpăr o pâine... Voi putea să mănânc o pâine întreagă rătăcind pe străzi... Să mă duc să revăd*

Scanned with OKEN Scanner

un colț de oraș care îmi place și chiar să intru la film... La prânz voi putea să beau o halbă de bere și să râd, să râd cu barmanul sau cu primul necunoscut sau cu toți necunoscuții din lume... Voi putea chiar să mă bucur de puțină singurătate, într-un parc sau chiar într-o cameră de hotel... Voi putea chiar să scriu o scrisoare mamei, că tot nu i-am scris de atâta timp... Oh, Dumnezeule, o zi, cât e de lungă o zi... [...].

(Matei Vișniec, ***Negustorul de timp***, *Actul II, Scena 25*)

Scrie, pe foaia de examen, răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la text:

1. Numește câte un sinonim neologic pentru sensul din text al cuvintelor: *minunată* și *singurătate*. **2 puncte**
2. Explică rolul interogațiilor din prima replică din fragmentul citat. **2 puncte**
3. Construiește un enunț în care să utilizezi sensul conotativ al verbului *a răsări*. **2 puncte**
4. Precizează o temă și un motiv literar identificate în textul dat. **4 puncte**
5. Explică semnificația a două figuri de stil diferite, identificate în fragmentul citat. **4 puncte**
6. Menționează rolul indicațiilor scenice în fragmentul citat. **4 puncte**
7. Prezintă valoarea expresivă, în textul dat, a verbelor la modul conjunctiv. **4 puncte**
8. Ilustrează, cu exemple din text, două caracteristici ale textului dramatic. **4 puncte**
9. Comentează, în 60-100 de cuvinte (șase-zece rânduri), următoarea secvență de text:... *Oh, Dumnezeule, o zi, cât e de lungă o zi...* **4 puncte**

SUBIECTUL al II-lea **(30 de puncte)**

Scrie un text de tip argumentativ de 150-300 de cuvinte (15-30 de rânduri) despre *soartă/destin*.

În elaborarea textului de tip argumentativ, trebuie:

- să respecți structura discursului de tip argumentativ: formularea ideilor în scris, utilizarea mijloacelor lingvistice adecvate exprimării unei aprecieri; **8 puncte**
- să ai conținutul adecvat argumentării pe o temă dată: formularea ipotezei/a propriei opinii față de problematica pusă în discuție, enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate ipotezei, formularea unei concluzii pertinente; **16 puncte**
- să respecți normele limbii literare (registrul stilistic adecvat, normele de exprimare, de ortografie și de punctuație) și limitele de spațiu indicate. **6 puncte**

Scanned with OKEN Scanner

SUBIECTUL al III-lea **(30 de puncte)**

Scrie un eseu de 2-3 pagini despre *relaţiile dintre două personaje* ale unui *text narativ* studiat, aparţinând lui *Marin Preda.*

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

- prezentarea a patru elemente ale textului narativ, semnificative pentru construcţia personajelor alese (de exemplu: temă, perspectivă narativă, acţiune, conflict, relaţii temporale şi spaţiale, construcţia subiectului, modalităţi de caracterizare, limbaj etc.);
- evidenţierea situaţiei iniţiale a celor două personaje, din perspectiva tipologiei în care se încadrează, a statutului lor social, psihologic, moral etc.;
- relevarea trăsăturilor celor două personaje, semnificative pentru ilustrarea relaţiilor, prin raportare la două episoade/secvenţe narative ale textului narativ ales;
- exprimarea unei opinii argumentate despre relaţiile dintre cele două personaje, din perspectiva situaţiei finale/a deznodământului.

Notă! Ordinea integrării reperelor în cuprinsul eseului este la alegere.
Pentru **conţinutul** eseului vei primi **16 puncte** (câte 4 puncte pentru fiecare cerinţă/reper).
Pentru **redactarea** eseului vei primi **14 puncte** (*organizarea ideilor în scris* – 3 puncte; *abilităţi de analiză şi de argumentare* – 3 puncte; *utilizarea limbii literare* – 2 puncte; *ortografia* – 2 puncte; *punctuaţia* – 2 puncte; *aşezarea în pagină, lizibilitatea* – 1 punct; *încadrarea în limitele de spaţiu indicate* – 1 punct).
În vederea acordării punctajului pentru redactare, eseul trebuie să aibă minimum 600 de cuvinte (două pagini) şi să dezvolte subiectul propus.

Modelul nr. 56

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă 10 puncte din oficiu.
- Timpul efectiv de lucru este de 3 ore.

SUBIECTUL I **(30 de puncte)**

Citeşte următorul text:

Cu cât ne apropiam de micul cătun, cu atât simţeam în sufletul meu, scurmând straturile liniştei, degetul unui fior. Şi cu toate că mă scuturam pentru a alunga această dispoziţie nevoită, totuşi ochii căutau pe furiş colnicul pe care aveam să urcăm şi unde câţiva plopi drepţi şi câteva sălcii

Scanned with OKEN Scanner

pletoase ascundeau intrarea acelei neştiute aşezări omeneşti. Privind într-acolo, îți dai mai bine seama de ce cătunelul fără nume nu figura pe nicio hartă, pentru că un val încovoiat lin, aproape nesimțit, de pământ tapisat cu dumbrăvi, îl ferea de orice rază lăturalnică. Când urcai pe colnicul uşor, ți se părea că ai să dai de un platou, pentru că din partea de unde veneai puteai zări plopii peretelui din fund. Abia sus, pe coama rotundă şi agale, îți dădeai seama că platoul e scobit şi că-n fundul căldărei de lut înverzit, despărțite printr-o hudiță în formă e bumerang, abia se ridică de la pământ cele vreo douăzeci – poate şi mai puține – căsuțe de humă văruită. Doar casa ceva mai răsărită a Niculinei, pe-o parte, şi alte două, pe partea cealaltă, ocupau latura cea scurtă a bumerangului. Abia scobitura era puțin mai ridicată şi era de mirare cum acoperişul casei lui Bălan nu se putea vedea din afară de colnicul rotund şi ocrotitor. Coliba Măriucăi era cam la mijlocul laturei celei lungi, care se înfigea adânc, sub pereții depresiuniei, aşa că intrarea şi ieşirea din cătun era cu putință doar la cotul bumerangului pe unde veneam noi şi toată lumea, ori peste hotarele din afară ale ogrăzei lui Bălan, pe unde bătătura era lină şi uşor aplecată.

Făcând aceste considerații topografice, credeam că am să potolesc unghia scormonitoare a curiozității neliniştite, care creştea în mine cu cât ne apropiam de cotul bumerangului; mă va mai aştepta şi acum acolo, sub pletele ultimei sălcii, femeia neînvinsă şi chinuitoare ca un drac?

(Gib I. Mihăescu, ***Rusoaica***)

Scrie, pe foaia de examen, răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la text:

1. Numeşte câte un sinonim potrivit pentru sensul din text al cuvintelor: *cătun* şi *colnic*. **2 puncte**
2. Explică rolul semnului întrebării din ultimul paragraf al textului dat. **2 puncte**
3. Construieşte un enunț în care să foloseşti o locuțiune/expresie care să conțină substantivul *ochi*. **2 puncte**
4. Precizează o temă şi un motiv literar identificate în textul dat. **4 puncte**
5. Menționează tipul de perspectivă narativă din fragmentul citat. **4 puncte**
6. Selectează două cuvinte/sintagme din text care fac parte din câmpul semantic al *existenței rurale*. **4 puncte**
7. Precizează valoarea expresivă, în textul dat, a verbelor la timpul imperfect. **4 puncte**
8. Ilustrează, cu exemple din text, două trăsături ale genului epic. **4 puncte**
9. Comentează, în 60-100 de cuvinte (şase-zece rânduri), ultimul paragraf al textului dat. **4 puncte**

Scanned with OKEN Scanner

SUBIECTUL al II-lea (30 de puncte)

Scrie un text de tip argumentativ de 150-300 de cuvinte (15-30 de rânduri) despre *rolul criticii literare, în receptarea operei de ficțiune* .

În elaborarea textului de tip argumentativ, trebuie:

- să respecți structura discursului de tip argumentativ: formularea ideilor în scris, utilizarea mijloacelor lingvistice adecvate exprimării unei aprecieri; **8 puncte**
- să ai conținutul adecvat argumentării pe o temă dată: formularea ipotezei/a propriei opinii față de problematica pusă în discuție, enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate ipotezei, formularea unei concluzii pertinente; **16 puncte**
- să respecți normele limbii literare (registrul stilistic adecvat, normele de exprimare, de ortografie și de punctuație) și limitele de spațiu indicate. **6 puncte**

SUBIECTUL al III-lea (30 de puncte)

Redactează un eseu de două-trei pagini (600-900 de cuvinte), în care să prezinți *tema și viziunea despre lume* dintr-un *text poetic* preferat.

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

- evidențierea a două trăsături care fac posibilă încadrarea textului poetic studiat într-un curent cultural/literar, într-o perioadă sau într-o orientare tematică;
- prezentarea a două imagini/idei poetice, relevante pentru tema și viziunea despre lume din textul studiat;
- ilustrarea a patru elemente de compoziție și de limbaj ale textului poetic studiat, semnificative pentru tema și viziunea despre lume (de exemplu: imaginar poetic, titlu, incipit, relații de opoziție și de simetrie, motiv poetic, laitmotiv, figuri semantice/tropi, elemente de prozodie etc.);
- susținerea unei opinii despre modul în care tema și viziunea despre lume se reflectă în textul poetic studiat.

Notă! Ordinea integrării reperelor în cuprinsul eseului este la alegere.
Pentru **conținutul** eseului vei primi **16 puncte** (câte 4 puncte pentru fiecare cerință/reper).
Pentru **redactarea** eseului vei primi **14 puncte** (*organizarea ideilor în scris* – 3 puncte; *abilități de analiză și de argumentare* – 3 puncte; *utilizarea limbii literare* – 2 puncte; *ortografia* – 2 puncte; *punctuația* – 2 puncte; *așezarea în pagină, lizibilitatea* – 1 punct; *încadrarea în limitele de spațiu indicate* – 1 punct).
În vederea acordării punctajului pentru redactare, eseul trebuie să aibă minimum 600 de cuvinte (două pagini) și să dezvolte subiectul propus.

Scanned with OKEN Scanner

Modelul nr. 57

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă 10 puncte din oficiu.
- Timpul de lucru efectiv este de 3 ore.

SUBIECTUL I (30 de puncte)

Citeşte următorul text:

Iertare! Sunt ca orice om.
M-am îndoit de-a ta putere,
Am râs de sfintele mistere
Ce sunt în fiecare-atom...
Iertare! Sunt ca orice om.
Sunt ticălosul peste care
Dacă se lasă o-ntristare
De toţi se crede prigonit,
Dar, Doamne, nu m-ai părăsit...

Sunt om ca orice om — iertare.

(Alexandru Macedonski, **Iertare***)*

Scrie, pe foaia de examen, răspunsul la fiecare dintre următoarele cerinţe cu privire la text:

1. Numeşte câte un sinonim neologic pentru sensul din text al cuvintelor: *am râs*, *prigonit.* **2 puncte**
2. Explică rolul perechii de virgule din al nouălea vers. **2 puncte**
3. Construieşte un enunţ în care să ilustrezi sensul conotativ al cuvântului *sfântă.* **2 puncte**
4. Precizează o temă şi un motiv literar identificate în textul dat. **4 puncte**
5. Menţionează două mărci lexico-gramaticale ale subiectivităţii prezente în textul dat. **4 puncte**
6. Defineşte, într-un enunţ, sentimentul dominant care se desprinde din poezie. **4 puncte**
7. Motivează alternanţa verbelor la prezent cu cele la perfect compus, în textul dat. **4 puncte**
8. Explică semnificaţia ultimului vers al textului. **4 puncte**
9. Comentează, în 60-100 de cuvinte (şase-zece rânduri), textul dat, prin evidenţierea relaţiei dintre ideea poetică şi mijloacele artistice. **4 puncte**

Scanned with OKEN Scanner

SUBIECTUL al II-lea (30 de puncte)

Scrie un text de tip argumentativ de 150-300 de cuvinte (15-30 de rânduri) despre *rolul lecturii în modelarea personalității.*

În elaborarea textului de tip argumentativ, trebuie:

- să respecți structura discursului de tip argumentativ: formularea ideilor în scris, utilizarea mijloacelor lingvistice adecvate exprimării unei aprecieri; **8 puncte**
- să ai conținutul adecvat argumentării pe o temă dată: formularea ipotezei/a propriei opinii față de problematica pusă în discuție, enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate ipotezei, formularea unei concluzii pertinente; **16 puncte**
- să respecți normele limbii literare (registrul stilistic adecvat, normele de exprimare, de ortografie și de punctuație) și limitele de spațiu indicate. **6 puncte**

SUBIECTUL al III-lea (30 de puncte)

Redactează un eseu de 600-900 de cuvinte (două-trei pagini) în care să prezinți *tema și viziunea despre lume*, reflectate într-o *nuvelă* studiată.

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

- evidențierea tipului de nuvelă pentru care ai optat și a trăsăturilor care fac posibilă încadrarea într-o tipologie, într-un curent cultural/literar, într-o perioadă sau într-o orientare tematică;
- prezentarea temei nuvelei, reflectată în textul narativ ales, prin referire la două episoade/secvențe narative;
- ilustrarea a patru elemente de structură și de compoziție ale textului narativ, semnificative pentru ilustrarea viziunii despre lume a autorului/a naratorului (de exemplu: acțiune, conflict, relații temporale și spațiale, construcția subiectului, incipit, final, tehnici narative, perspectivă narativă, construcția personajelor, registre stilistice, limbajul personajelor etc.);
- susținerea unei opinii despre modul în care tema și viziunea despre lume sunt reflectate în nuvela aleasă.

Notă! Ordinea integrării reperelor în cuprinsul eseului este la alegere.
Pentru **conținutul** eseului vei primi **16 puncte** (câte 4 puncte pentru fiecare cerință/reper).
Pentru **redactarea** eseului vei primi **14 puncte** (*organizarea ideilor în scris* – 3 puncte; *abilități de analiză și de argumentare* – 3 puncte; *utilizarea limbii literare* – 2 puncte; *ortografia* – 2 puncte; *punctuația* – 2 puncte; *așezarea în pagină, lizibilitatea* – 1 punct; *încadrarea în limitele de spațiu indicate* – 1 punct).
În vederea acordării punctajului pentru redactare, eseul trebuie să aibă minimum 600 de cuvinte (două pagini) și să dezvolte subiectul propus.

Scanned with OKEN Scanner

Modelul nr. 58

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă 10 puncte din oficiu.
- Timpul efectiv de lucru este de 3 ore.

SUBIECTUL I (30 de puncte)

Citeşte următorul text:

Ochii alunecă de sus în jos
Peste faţa albă, peste pieptul frumos
Peste mijlocul frânt, peste glezne
Şi se împlântă-n pământ.

Cetatea albă cu dinţii suri
Străjuie-n zarea întinsei păduri...
Nu eşti. De ce îţi aud şi acum
Glasul în vuietul pădurii de scrum?
Ploaie de toamnă; straniu îmi pare
Râsul tău în picăturile rare.

Buciumul. Zbucium pe frunze se-ntunecă
Ochii alunecă. Gândul alunecă
Ca o ghiară frântă pe sticlă.
Dansul trăsnetelor mute, rotunde,
În jurul tău, oriunde...

(Nicolae Labiş, ***Pastel obosit***)

Scrie, pe foaia de examen, răspunsul la fiecare dintre următoarele cerinţe cu privire la textul dat:

1. Numeşte câte un sinonim pentru sensul din text al cuvintelor: *se împlântă* şi *străjuie*. **2 puncte**
2. Explică rolul semnului întrebării în textul dat. **2 puncte**
3. Construieşte două enunţuri în care să ilustrezi sensul denotativ şi sensul conotativ al cuvântului *scrum*. **2 puncte**
4. Precizează o temă şi un motiv literar identificate în textul dat. **4 puncte**
5. Menţionează două mărci lexico-gramaticale ale subiectivităţii prezente în textul dat. **4 puncte**
6. Explică semnificaţia a două figuri de stil diferite din strofa a doua a poeziei. **4 puncte**

Scanned with OKEN Scanner

7. Prezintă valoare expresivă a adjectivelor în realizarea descrierii din textul dat. **4 puncte**
8. Ilustrează, cu exemple din text, două trăsături ale genului liric. **4 puncte**
9. Comentează, în 60-100 de cuvinte (şase-zece rânduri), ultima strofă a textului dat, prin evidenţierea relaţiei dintre ideea poetică şi mijloacele artistice. **4 puncte**

SUBIECTUL al II-lea (30 de puncte)

Scrie un text de tip argumentativ de 150-300 de cuvinte (15-30 de rânduri) despre *relaţia dintre biografie şi operă, în creaţiile literare.*

În elaborarea textului de tip argumentativ, trebuie:

- să respecţi structura discursului de tip argumentativ: formularea ideilor în scris, utilizarea mijloacelor lingvistice adecvate exprimării unei aprecieri; **8 puncte**
- să ai conţinutul adecvat argumentării pe o temă dată: formularea ipotezei/a propriei opinii faţă de problematica pusă în discuţie, enunţarea şi dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate ipotezei, formularea unei concluzii pertinente; **16 puncte**
- să respecţi normele limbii literare (registrul stilistic adecvat, normele de exprimare, de ortografie şi de punctuaţie) şi limitele de spaţiu indicate. **6 puncte**

SUBIECTUL al III-lea (30 de puncte)

Redactează un eseu de două-trei pagini (600-900 de cuvinte), în care să prezinţi *particularităţile de construcţie a unui personaj* dintr-un *text narativ* studiat, aparţinând *lui Mihail Sadoveanu.*

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

- ilustrarea a patru elemente de structură ale textului narativ, semnificative pentru realizarea personajului ales (de exemplu: acţiune, conflict, relaţii temporale şi spaţiale, construcţia subiectului, particularităţi ale compoziţiei, perspectivă narativă, tehnici narative, construcţia personajului, modalităţi de caracterizare etc.);
- prezentarea statutului social, psihologic, moral etc. al personajului ales, prin raportare la conflictul/conflictele textului narativ pentru care ai optat;
- evidenţierea a două episoade/secvenţe narative/situaţii semnificative pentru ilustrarea unei trăsături a personajului ales;

Scanned with OKEN Scanner

– susținerea unei opinii despre modul în care se reflectă o idee sau tema textului narativ pentru care ai optat, în construcția personajului ales.

Notă! Ordinea integrării reperelor în cuprinsul eseului este la alegere.
Pentru **conținutul** eseului vei primi **16 puncte** (câte 4 puncte pentru fiecare cerință/reper).
Pentru **redactarea** eseului vei primi **14 puncte** (*organizarea ideilor în scris* – 3 puncte; *abilități de analiză și de argumentare* – 3 puncte; *utilizarea limbii literare* – 2 puncte; *ortografia* – 2 puncte; *punctuația* – 2 puncte; *așezarea în pagină, lizibilitatea* – 1 punct; *încadrarea în limitele de spațiu indicate* – 1 punct).
În vederea acordării punctajului pentru redactare, eseul trebuie să aibă minimum 600 de cuvinte (două pagini) și să dezvolte subiectul propus.

Modelul nr. 59

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă 10 puncte din oficiu.
- Timpul de lucru efectiv este de 3 ore.

SUBIECTUL I **(30 de puncte)**

Citește următorul text:

ANDRONIC: *În sfârșit... recunosc că mi-e penibil... da, penibil... ca articolul meu, care aduce o contribuție, îndrăznesc să spun, absolut nouă... poate epocală... la istoria lui Alexandru cel Mare... cel puțin într-un capitol al acestei istorii... să apară așa cum a apărut. E penibil și poate chiar, în anumit fel, primejdios.*

ȘTEFĂNESCU: *Primejdios?*

ANDRONIC: *Vedeți... eu sunt... poate știți... sau în sfârșit n-aveți cum știu... eu sunt conferențiar la Facultatea de litere... Catedra de istorie – istoria antică – este de câtva timp în vacanță... S-ar putea crede, s-ar putea insinua că, publicând acest articol într-un cotidian, am încercat să provoc anumită rumoare în jurul numelui meu, în afară de cercurile strict universitare. E un procedeu neacademic, un procedeu neștiințific. Înțelegeți?*

ȘTEFĂNESCU: *Drept să spun, nu. Dar chiar dacă aș înțelege, de vreme ce articolul a apărut, nu văd ce mai putem face.*

ANDRONIC: *Mă rog, acest articol a fost publicat din eroare?*

ȘTEFĂNESCU: *Da.*

ANDRONIC: *Ei bine, nu s-ar putea da o dezmințire?*

ȘTEFĂNESCU: *Greu... O gazetă nu-și dă singură dezmințiri.*

Scanned with OKEN Scanner

ANDRONIC: *Vreți să spuneți că ar trebui să mă adresez altui ziar?*

ȘTEFĂNESCU: *Doamne ferește! În niciun caz. La urma urmelor, ce ați putea spune în acea dezmințire? „Domnul Alexandru Andronic, conferențiar universitar, aduce la cunoștința publicului că nu este una și aceeași persoană cu domnul Alexandru Andronic, autorul articolului din Deșteptarea?"*

(Mihail Sebastian, ***Ultima oră***)

Scrie, pe foaia de examen, răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la text:

1. Numește câte un sinonim potrivit pentru sensul din text al cuvintelor: *insinua* și *gazetă*. **2 puncte**
2. Explică rolul punctelor de suspensie din prima replică a personajului Andronic. **2 puncte**
3. Construiește două enunțuri în care să folosești două locuțiuni/expresii care să conțină cuvântul *greu*. **2 puncte**
4. Precizează tema discuției dintre personajele Andronic și Stefănescu. **4 puncte**
5. Menționează, cu exemple din text, două trăsături ale personajului Andronic. **4 puncte**
6. Selectează, din text, două cuvinte/grupuri de cuvinte care reprezintă mărci ale adresării directe. **4 puncte**
7. Prezintă una dintre sursele comicului prezentă în textul dat. **4 puncte**
8. Ilustrează, cu exemple din text, două trăsături ale genului dramatic. **4 puncte**
9. Comentează, în 60-100 de cuvinte (șase-zece rânduri), următoarea secvență din textul dat: *Vedeți... eu sunt... poate știți... sau în sfârșit n-aveți cum știu... eu sunt conferențiar la Facultatea de litere... Catedra de istorie – istoria antică – este de câtva timp în vacanță... S-ar putea crede, s-ar putea insinua că, publicând acest articol într-un cotidian, am încercat să provoc anumită rumoare în jurul numelui meu, în afară de cercurile strict universitare. E un procedeu neacademic, un procedeu neștiințific. Înțelegeți?* **4 puncte**

Scanned with OKEN Scanner

SUBIECTUL al II-lea (30 de puncte)

Scrie un text de tip argumentativ de 150-300 de cuvinte (15-30 de rânduri) despre *necesitatea promovării literaturii române în alte țări europene.*

În elaborarea textului de tip argumentativ, trebuie:

- să respecți structura discursului de tip argumentativ: formularea ideilor în scris, utilizarea mijloacelor lingvistice adecvate exprimării unei aprecieri; **8 puncte**
- să ai conținutul adecvat argumentării pe o temă dată: formularea ipotezei/a propriei opinii față de problematica pusă în discuție, enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate ipotezei, formularea unei concluzii pertinente; **16 puncte**
- să respecți normele limbii literare (registrul stilistic adecvat, normele de exprimare, de ortografie și de punctuație) și limitele de spațiu indicate. **6 puncte**

SUBIECTUL al III-lea (30 de puncte)

Redactează un eseu de 600-900 de cuvinte (două-trei pagini) în care să prezinți *particularitățile unui roman al experienței,* prin referire la o operă literară studiată.

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

- precizarea a două caracteristici ale romanului experienței, existente în opera literară studiată;
- prezentarea, prin referire la romanul experienței studiat, a patru elemente de construcție a subiectului și/sau ale compoziției (de exemplu: acțiune, secvență narativă, conflict, relații temporale și spațiale, construcția personajelor, incipit, final, perspectivă narativă, tehnici narative etc.);
- evidențierea relațiilor dintre două personaje reprezentative pentru romanul experienței ales;
- susținerea unei opinii despre modul în care se reflectă o idee sau tema în romanul experienței pentru care ai optat.

Notă! Ordinea integrării reperelor în cuprinsul eseului este la alegere.
Pentru **conținutul** eseului vei primi **16 puncte** (câte 4 puncte pentru fiecare cerință/reper).
Pentru **redactarea** eseului vei primi **14 puncte** (*organizarea ideilor în scris* – 3 puncte; *abilități de analiză și de argumentare* – 3 puncte; *utilizarea limbii literare* – 2 puncte; *ortografia* – 2 puncte; *punctuația* – 2 puncte; *așezarea în pagină, lizibilitatea* – 1 punct; *încadrarea în limitele de spațiu indicate* – 1 punct).
În vederea acordării punctajului pentru redactare, eseul trebuie să aibă minimum 600 de cuvinte (două pagini) și să dezvolte subiectul propus.

Scanned with OKEN Scanner

Modelul nr. 60

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă 10 puncte din oficiu.
- Timpul efectiv de lucru este de 3 ore.

SUBIECTUL I (30 de puncte)

Citeşte următorul text:

Ajunse lângă uşa dormitorului, potrivindu-şi manşetele şi mânecile boţite, dar uitându-se mereu uluit la sofaua pe care ea zăcea neclintită, cu capul spre dânsul, încât îi vedea numai creştetul puţin plecat în dreapta, pieptul decoltat şi rochia mototolită. Milioane de gânduri îi plouau în minte şi se ciocneau în zgomote surde. Când, după un răstimp i se mai potoli inima, observă că singurul zgomot în lume îl făcea respiraţia lui ostenită; încolo o tăcere blândă, moleşitoare; chiar focul în cămin ardea acum atât de lin, parc-ar fi fost un foc imaterial. Numai căldura era sugrumătoare. Sudorile îi curgeau pe obraji ca lacrimile. Şi totuşi mai rău îl supăra tăcerea, încât ca s-o alunge, rosti:

– Madelaine!

Căutase să fie dulce şi se spăimântă de glasul care parcă era al unui străin duşmănos.

Îşi aminti că tot astfel îl mirase acelaşi glas adineaori când... Şi deodată se simţi copleşit de o ruşine mare, parcă s-ar fi pomenit gol în mijlocul unei mulţimi batjocoritoare. Îşi dădea seama că, deşi avea ochii aţintiţi asupra sofalei, sufletul lui nu voia să vadă nimica, de frică să nu trebuiască a înţelege prea curând.

– Madelaine! Murmură apoi din nou cu umilinţă, ca şi când ar fi încercat să ispăşească o faptă printr-un cuvânt.

Câteva clipe avu simultan toate certitudinile: că trăieşte şi că e moartă, că a ucis-o şi că n-a ucis-o, că nu s-a întâmplat nimic şi că s-a sfârşit totul.

(Liviu Rebreanu, ***Ciuleandra***)

Scanned with OKEN Scanner

Scrie, pe foaia de examen, răspunsul la fiecare dintre următoarele cerinţe cu privire la textul dat:

1. Scrie câte un sinonim pentru sensul din text al următoarelor cuvinte: *îi plouau* şi *ostenită*. **2 puncte**
2. Prezintă rolul virgulei în secvenţa: *încolo o tăcere blândă, moleşitoare.* **2 puncte**
3. Construieşte un enunţ în care să foloseşti sensul conotativ al cuvântului *căldura.* **2 puncte**
4. Transcrie, din textul dat, două cuvinte/secvenţe care fac referire la spaţiul acţiunii. **4 puncte**
5. Identifică două arhaisme din textul citat. **4 puncte**
6. Explică semnificaţia a două figuri de stil diferite din textul dat. **4 puncte**
7. Menţionează tipul de perspectivă narativă din textul citat. **4 puncte**
8. Motivează, prin evidenţierea a două trăsături existente în text, apartenenţa fragmentului la proza psihologică. **4 puncte**
9. Comentează, în 60-100 de cuvinte (şase-zece rânduri), următoarea secvenţă din textul dat: *Îşi aminti că tot astfel îl mirase acelaşi glas adineaori când... Şi deodată se simţi copleşit de o ruşine mare, parcă s-ar fi pomenit gol în mijlocul unei mulţimi batjocoritoare. Îşi dădea seama că, deşi avea ochii aţintiţi asupra sofalei, sufletul lui nu voia să vadă nimica, de frică să nu trebuiască a înţelege prea curând.* **4 puncte**

SUBIECTUL al II-lea **(30 de puncte)**

Scrie un text de tip argumentativ de 150-300 de cuvinte (15-30 de rânduri) despre *rolul spectacolelor dramatice în formarea personalităţii unui tânăr.*

În elaborarea textului de tip argumentativ, trebuie:

- să respecţi structura discursului de tip argumentativ: formularea ideilor în scris, utilizarea mijloacelor lingvistice adecvate exprimării unei aprecieri; **8 puncte**
- să ai conţinutul adecvat argumentării pe o temă dată: formularea ipotezei/a propriei opinii faţă de problematica pusă în discuţie, enunţarea şi dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate ipotezei, formularea unei concluzii pertinente; **16 puncte**
- să respecţi normele limbii literare (registrul stilistic adecvat, normele de exprimare, de ortografie şi de punctuaţie) şi limitele de spaţiu indicate. **6 puncte**

Scanned with OKEN Scanner

SUBIECTUL al III-lea **(30 de puncte)**

Redactează un eseu de 600-900 de cuvinte (două-trei pagini) în care să prezinți *particularitățile de construcție a unei comedii* studiate.

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

- evidențierea a două trăsături ale speciei literare *comedie*, existente în opera studiată ;
- ilustrarea a patru elemente de structură și de compoziție ale comediei studiate (de exemplu: acțiune, conflict, relații temporale și spațiale, construcția subiectului, particularități ale compoziției, construcția personajului, modalități de caracterizare, limbaj etc.);
- prezentarea relației dintre două personaje, semnificative pentru comedia aleasă;
- susținerea unei opinii despre modul în care tema și viziunea despre lume se reflectă în comedia studiată.

Notă! Ordinea integrării reperelor în cuprinsul eseului este la alegere.
Pentru **conținutul** eseului vei primi **16 puncte** (câte 4 puncte pentru fiecare cerință/reper).
Pentru **redactarea** eseului vei primi **14 puncte** (*organizarea ideilor în scris* – 3 puncte; *abilități de analiză și de argumentare* – 3 puncte; *utilizarea limbii literare* – 2 puncte; *ortografia* – 2 puncte; *punctuația* – 2 puncte; *așezarea în pagină, lizibilitatea* – 1 punct; *încadrarea în limitele de spațiu indicate* – 1 punct).
În vederea acordării punctajului pentru redactare, eseul trebuie să aibă minimum 600 de cuvinte (două pagini) și să dezvolte subiectul propus.

Scanned with OKEN Scanner

Sugestii de rezolvare pentru proba scrisă

Modelul nr. 1

Subiectul I

1. Sinonime neologice: *zilnică* – cotidiană;
   arde – se mistuie.
2. (,) - „virgula", ca semn de punctuaţie, s-a pus înaintea unei conjuncţii coordonatoare adversative.
3. Polisemantismul substantivului „cuvânt": Şi-a dat cuvântul că se va pune pe învăţat. Mi s-a părut întotdeauna un om de cuvânt.
4. Teme: creaţia, condiţia artistului;
   Motive literare: spinii, lumina, îngerul.
5. Registrul limbajului oral se defineşte prin expresii şi cuvinte specifice vorbirii, conversaţiei, în care sintagmele, proverbele, maximele ori pildele sunt frecvente. În textul dat, identificăm formule ale adresării directe: „Părinte...", „Mai bine ar face să...", folosirea interjecţiei în redarea vorbirii directe, precum şi a apostrofului „Ei, las'".
6. „Zilnică, îndârjită, mută, neîncetată luptă cu sine" – epitet multiplu, în inversiune. Acesta se constituie într-o amplă definiţie metaforică a patimei pentru creaţie, care este una dintre temele acestui fragment. Este surprinsă, astfel, veşnicia tensiunii luptei sinelui cu sinele. Blaga este unul dintre cei mai mari creatori de imagini artistice – după cum afirma şi E. Lovinescu. El însuşi mărturisea că „rolul artistului este acela de a scoate cuvintele din starea lor naturală" şi de a „le aduce în starea de graţie". În completarea acestei imagini artistice care revelează frământarea, căutarea celui care e menit să creeze, vine şi metafora revelatorie a „tufei de spini" – cunună christică ce pecetluieşte veşnica ardere întru creaţie şi dăruire.
7. Prezentul etern/gnomic exprimă acţiuni care se desfăşoară concomitent cu momentul vorbirii, sugerând permanentizarea acţiunii/stării/ sentimentului. În fragmentul dat, aceste verbe : „e", „sunt", „arde", „nu se prefac", „vrea", „aud", „stau" redau tot atâtea ipostaze ale frământării artistului.
8. Textul dramatic este o operă literară destinată mai ales reprezentării scenice. Identificăm, astfel, organizarea acestuia în tablouri care cuprind

Scanned with OKEN Scanner

replici aparţinând personajelor Dinu şi Tatăl, prezenţa indicaţiilor scenice: „ia o altă pânză", dialogul şi monologul ca moduri de expunere predominante care au o dublă funcţie: pe de o parte, caracterizează personajele, pe de alta, contribuie la construcţia acţiunii.

9. Pictorul Luca este caracterizat direct, încă de la începutul fragmentului, de către Dinu, care vorbeşte despre sufletul său „chinuit". Din schimbul de replici dintre Dinu şi Tatăl pictorului, aflăm despre preocupările lui Luca de a picta îngeri, precum şi despre lipsa de comunicare, de înţelegere între tată şi fiu. Fragmentul „stau pe picior de război cu mine, cu mine însumi. Sufleteşte îmi merge prost, prost de tot" este o auto-caracterizare, o confesiune, o „spovedanie" pe care îndrăzneşte pictorul să o facă în miez de noapte prietenului său. Această replică defineşte o luptă, o sfâşiere, o recunoaştere a neputinţei, dar, în acelaşi timp, şi o revoltă. Lupta cu sine este, dintre toate „războaiele", cel mai lung asediu al spiritului. Că nu găseşte încă o rezolvare, o punere de acord între aspiraţii şi realitate reiese din repetiţia stării abisale: „îmi merge prost, prost de tot".

Subiectul II

Ipoteza:

- Raţionamente, informaţii generale despre carieră, despre avantajele şi obligaţiile integrării într-o comunitate, despre rolul succesului în stabilirea identităţii unei persoane;
- Enunţarea tezei: fiecare om are obligaţia de a contribui la echilibrul şi armonia dezvoltării personale, de a-şi descoperi şi susţine propriul talent prin muncă.

Argumente:

- **Argument 1:** valorificarea talentului prin muncă susţinută care ajută la integrarea într-o comunitate, la comuniunea cu ceilalţi, la reuşită şi succes; Ex.: Felix Sima din romanul ***Enigma Otiliei*** al lui G. Călinescu;
- **Argument 2:** beneficiile/avantajele succesului în carieră atrag după sine o serie de obligaţii; este nevoie de consecvenţă, de încredere în forţele proprii, de cunoaşterea calităţilor, dar şi a defectelor, a propriilor limite pentru a le putea depăşi; Ex.: nu este suficientă o singură reuşită pentru a te declara „câştigător" în viaţă.

Concluzia:

- Un enunţ sintetic despre cunoaşterea de sine în abordarea unei cariere de succes.

Scanned with OKEN Scanner

Subiectul III

Introducerea

De ex.:

- Informații contextualizatoare despre literatura română din deceniul șapte al secolului trecut, despre liberalizarea din anii '60, când o întreagă generație de scriitori (în special, poeți) refac legăturile cu marea creație modernistă interbelică, impunând așa-numitul „neomodernism";
- Rolul important jucat de lirica lui Nichita Stănescu pentru aceste transformări importante; particularități ale poeziei neomoderniste cultivate în lirica lui Nichita Stănescu: revenirea la marile teme/ problematici literare, reîntoarcerea la o poezie puternic subiectivizată, lupta sinelui cu sinele, poetica existenței și a cunoașterii, redefinirea poeticului (necuvintele), poezia înțeleasă ca gest de participare la creație, universul imaginar propriu, inedit, în care transferul dintre abstract și concret funcționează bivalent;
- Anunțarea poeziei care va fi analizată: reprezentativă în acest sens se dovedește poezia ***În dulcele stil clasic***, care dă și numele volumului din 1970 din a doua etapă a creației – cea a lirismului interiorizat, reflexiv al lui Nichita Stănescu;

Cuprinsul

✓ Evidențierea a două trăsături care fac posibilă încadrarea textului poetic studiat într-un curent cultural/literar, într-o perioadă sau într-o orientare tematică

De ex.:

- **Caracterul de artă poetică neomodernistă:** tema creației combinată cu tema iubirii, cunoașterea realizată prin afectivitate, prin hiperbolizarea sensibilității și a dimensiunii sentimentale a omului, reprezentarea universului abstract în formă concretă, prezența metaforelor insolite;
- **Reconectarea la lirica modernistă interbelică prin** folosirea unor clișee verbale din poezia înaintașilor în contexte inedite (trimiterile intertextuale), conferind noi semnificații unora dintre temele și viziunile despre lume atât de comune în creația literară ce îl precedă;

Scanned with OKEN Scanner

✓ Prezentarea a două imagini/idei poetice, relevante pentru tema şi viziunea despre lume din textul studiat

De ex.:

- **Laitmotivul şi metafora „pasului de domnişoară" sugerând ipostaza dublă a eului liric: îndrăgostit şi creator** – propune discutarea raportului dintre concret şi abstract, dintre conştiinţă şi existenţă, astfel încât textul îşi demonstrează dubla orientare: **poezie erotică şi artă poetică** – iubirea devine o cale de cunoaştere/atingere a clipei unice de revelaţie a absolutului;
- **Versul final/izolat** – „Pasul trece eu rămân" – deziluzia tipică omului modern, criza acestuia, conştientizarea faptului că iubirea, la fel ca inspiraţia/creaţia, nu durează veşnic; iluzia se spulberă, universul compensatoriu este refuzat, rămânând bucuria experimentării, fie şi parţiale/punctuale, a întâlnirii cu absolutul.

✓ Ilustrarea a patru elemente de compoziţie şi de limbaj ale textului poetic studiat, semnificative pentru tema şi viziunea despre lume (de exemplu: imaginar poetic, titlu, relaţii de opoziţie şi de simetrie, motiv poetic, laitmotiv, figuri semantice/tropi, elemente de prozodie etc.)

De ex.:

- Viziunea despre lume este prefigurată încă din **titlu**; se sugerează, prin sintagma „stil clasic", intenţia de a reveni la tipare cunoscute, abordate uşor ironic (atitudine postmodernistă); antepunerea epitetului „dulce" este o trimitere la poezia paşoptistă şi cea eminesciană; lumea trebuie reprezentată prin tipare re-inventate;
- **Compoziţia pare clasică** – cinci catrene monorimice, ritmul este trohaic – specific literaturii populare, dar este contrabalansat de versul final cu caracter gnomic „Pasul trece eu rămân";
- **Discursul liric este organizat în patru secvenţe:** prima redă apariţia „domnişoarei"/inspiraţiei (strofa întâi şi a doua); a doua surprinde clipa de graţie, trăirea acestei revelaţii (strofa a treia); a treia secvenţă este o invocare a idealului erotic/poetic pierdut (strofa a patra), iar ultima secvenţă devine o revenire la starea contemplativă şi la o acceptare a limitării omului modern;
- **Laitmotivul** „pasul tău de domnişoară" organizează reprezentările poetice dinspre concret spre abstract: „bolovan", „frunză verde, pală", „înserare-n seară", „pasăre amară" (metafore care surprind o întreagă istorie a poeziei, de la cea clasică/paşoptistă fundamentată pe trans-figurarea artistică a lumii materiale, la perspectiva romantică, unde natura oferă protecţie şi-l izolează pe individ de imediatul existenţial, facilitându-i accesul la universuri spirituale, ale sensibilităţii pure, la viziunea modernistă, blagiană, a cunoaşterii luciferice şi a potenţării

Scanned with OKEN Scanner

misterelor – „înserare-n seară" – şi până la poezia decadentistă, simbolistă, ba chiar la estetica urâtului, sugerată de „pasărea amară");
- **Metafora fundei** – gratuitatea actului estetic şi antiteza dintre lumea creaţiei şi cea a dispariţiei inspiraţiei, a dezamăgirii creatorului incapabil să se mai iluzioneze: „Stau întins şi lung şi zic / Domnişoară mai nimic / pe sub soarele pitic / aurit şi mosaic".

✓ Susţinerea unei opinii despre modul în care tema şi viziunea despre lume se reflectă în textul poetic studiat

De ex.:
- Poezia surprinde concomitent cele două planuri: poetică, a cunoaşterii şi a existenţei; depăşeşte cadrul unei arte poetice, deoarece arta/creaţia şi iubirea aparţin, în aceeaşi măsură, celor două planuri; conştientizarea faptului că marile tematici au fost intens abordate în trecut, că scriitorul neomodernist nu se mai poate iluziona la fel ca predecesorii, că multe dintre ideile poetice nu mai pot fi noi, ci doar reluări ale trecutului.

Încheierea:

- Reluarea sintetică a tuturor ideilor importante – artă poetică neomodernistă, metaforele care amintesc de diverse etape din evoluţia poeziei, criza şi deziluzia omului modern etc. – pentru a evidenţia tonalitate elegiacă, uneori gravă, alteori ironică, a meditaţiei pe tema creaţiei şi a iubirii.

Modelul nr. 2

Subiectul I

1. Antonime: *să plec* – să revin;
   umplea – golea, deşerta.
2. În secvenţa: *„în carne şi oase"*, ghilimelele au rolul de a marca expresia în uz, care este folosită de către personajul feminin, Maria, pentru a sublinia momentul primei întâlniri cu scriitorul Alexandru.
3. Exemplu de expresie/locuţiune cu *vis*: Petrecerea a fost de vis!
4. Teme: timpul, viaţa;
   Motive literare: visul, noaptea, strada, lumina.
5. Registrul limbajului oral/stilul direct se defineşte prin expresii şi cuvinte specifice vorbirii, conversaţiei, în care sintagmele, proverbele, maximele ori pildele sunt frecvente. În textul dat, sunt utilizate formule ale

Scanned with OKEN Scanner

adresării directe: „pe onoarea mea...", „Păi, ce?...", substantive în cazul vocativ, interjecții etc.

6. Textul dramatic este scris pentru a fi reprezentat pe scenă. Indicațiile scenice/didascaliile cuprind caracterizarea directă a personajelor, cea făcută de către autor. Acestea se adresează, pe de o parte cititorului – care primește astfel informații suplimentare cu privire la caracterul personajelor, la reacțiile acestora, la mișcarea scenică, iar, pe de altă parte, actorilor/regizorului pentru a pune în scenă piesa. În textul dat, indicațiile scenice: „rămâne pe gânduri", „alt timp", „ca pentru ea", „o pauză", „sincer" construiesc o caracterizare directă a Mariei – care retrăiește prin povestire timpul copilăriei. Bărbatul căruia i se destăinuie „surâde". Maria apare inocentă, copilăroasă chiar.
7. Dialogul dintre cele două personaje are loc în noaptea Anului Nou. Aflăm astfel că Maria și-a petrecut mare parte a acestor nopți singură. Identificăm în replica ei epitetul „fereastră luminată", prin care se construiește o imagine artistică vizuală, dar și senzorială, cu o profundă încărcătură emoțională. „Ferestrele luminate" devin simbol al fericirii oamenilor, de care ea nu a avut parte, după care tânjește și acum. O altă figură de stil care se poate identifica este repetiția: „În casa dumneavoastră... cu dumneata... Stăm de vorbă... (*Surâde.*) Eu cu dumneata." Aceasta marchează unicitatea momentului, surpriza și încântarea Mariei nu numai de a nu fi singură într-o astfel de noapte, ci, mai ales, de a se afla în preajma unui bărbat pe care îl admiră de multă vreme.
8. Textul dramatic este o operă literară destinată mai ales reprezentării scenice. Identificăm, astfel, organizarea acestuia în acte și tablouri care cuprind replici aparținând personajelor Maria și Alexandru, prezența indicațiilor scenice: „alt timp", dialogul ca mod de expunere predominant care îndeplinește dublă funcție: pe de o parte, caracterizează personajele, pe de alta, contribuie la construirea acțiunii.
9. Fragmentul debutează sub semnul nopții de Anul Nou – care reprezintă, în viziunea personajului masculin, o schimbare în bine. Maria recunoaște că această noapte petrecută în singurătate nu-i trezea decât stări de nesiguranță. Își amintește cum, copleșită de sentimentul micimii, colinda pe străzi, cufundată în amintirea altui timp. Fragmentul dat: „Mi-era dor de mine când eram mică... de traista pe care mi-o făcea mama, din față de saltea ruptă... de ghetuțele cu nasturi din colțul sobei, pe care Moș Crăciun mi le umplea cu de toate...cu bomboane, cu rochițe, cu păpuși. În vis, bineînțeles!" este o descriere și o evocare prin care se trasează momentele aparent banale, dar pline de semnificații ale copilăriei față de care simte nostalgie. Dorul de sine însăși – pentru perioada în care credea în Moș Crăciun- de darurile enumerate, însă niciodată primite, sunt, de fapt, recunoașterea farmecului acelui timp în care adultul nu mai poate crede.

Scanned with OKEN Scanner

Subiectul II

Ipoteza

- Raţionamente, informaţii generale despre evoluţia spirituală, evoluţia cunoaşterii umane, în general;
- Enunţarea tezei: Zilnic omul acumulează informaţii din varii domenii; această „aventură a spiritului" trebuie dublată de dorinţa de a descoperi noutatea în tot ceea ce ne înconjoară.

Argumente

- **Argument 1:** descoperirea lumii este un proces niciodată încheiat, început încă din copilărie; deschiderea către nou ar trebui să se producă la nivelul mentalităţii: vorbim de interculturalitate, de transdisciplinaritate; Ex.: evoluţia studierii diferitelor discipline în cadrul şcolii –deschideri spre formarea personalităţii;
- **Argument 2:** deschiderea spre nou înseamnă implicare, invenţii, beneficii tehnologice pentru întreaga omenire precum şi luarea în stăpânire a realului, stăpânirea acestei tehnologii; conştientizarea necesităţii cunoaşterii acestor tehnologii pentru o viitoare angajare; Ex. tehnologia de ultimă oră în domeniul comunicaţiei (calculatoarele, programele diverse, performanţa telefoanelor mobile etc.), dar şi în domeniul industrial. (Un tânăr care nu are acces la informaţie sau refuză să înveţe să lucreze folosind un calculator devine un „analfabet" pentru acest secol).

Concluzia

- Un enunţ sintetic despre capacitatea de învăţare, adaptare la societatea modernă aflată într-o permanentă schimbare/evoluţie.

Subiectul III

Introducerea

De ex.:

- Informaţii contextualizatoare despre modernismul interbelic, despre viziunile diferite despre lume, reflectate în lirica modernă (modernismul eclectic, clasicizant al lui T. Arghezi, expresionismul din opera lui Lucian Blaga sau modernismul ermetic, cultivat de Ion Barbu);
- Impunerea de către Ion Barbu a unui nou model estetic în poezie, scriitorul recurgând la ermetizarea discursului, din dorinţa de a sugera, astfel, vidul existenţial pe care îl resimte omul modern;

Scanned with OKEN Scanner

- Anunţarea poeziei care va fi analizată: reprezentativă, în acest sens, se dovedeşte poezia ***Din ceas, dedus...***, care deschide volumul ***Joc secund*** (1930) al lui Ion Barbu.

Cuprinsul

✓ Evidenţierea a două trăsături care fac posibilă încadrarea textului poetic studiat într-un curent cultural/literar, într-o perioadă sau într-o orientare tematică

De ex.:
- **Poezia** este **o artă poetică modernă,** care aduce în prim-plan noua viziune a scriitorului asupra poeziei: poezia barbiană devine o lirică intelectualizată, o poezie capabilă a reflecta doar frumuseţea spiritului uman: „act clar de narcisism";
- **Limbajul ermetizat** – sensurile poetice sunt încifrate de metaforă, dezvăluirea mesajului poetic devine identificabilă cu o iniţiere în tainele ascunse ale Poeziei.

✓ Prezentarea a două imagini/idei poetice, relevante pentru tema şi viziunea despre lume din textul studiat

De ex.:
- **Prima strofă** – dezvăluie o definiţie a poeziei, conţinând, totodată, şi elemente de poiesis; poezia este „adâncul acestei calme creste", metaforă care reliefează starea latentă în care se află poezia; aceasta trebuie să intre „prin oglindă în mântuit azur"; poiesisul presupune filtrarea materialului, a lumii reale, exterioare, printr-un joc al minţii, un „joc secund";
- **Catrenul al doilea** se centrează pe rolul poetului/artsitului, în ipostaza iniţială de „nadir latent"; nadirul, metaforă pentru poet, poate să devină zenit: planul subconştientului poate să producă valori; poetul apare în postura unui centrum mundi, a unui Demiurg, care trebuie să cunoască adevăratul zbor pentru a se înălţa, pentru a obţine Poezia; arta însăşi, poezia, presupune, la Ion Barbu, un „zbor invers", dinspre planul exteriorului, spre lumea interioară a fiinţei.

✓ Ilustrarea a patru elemente de compoziţie şi de limbaj ale textului poetic studiat, semnificative pentru tema şi viziunea despre lume (de exemplu: imaginar poetic, titlu, relaţii de opoziţie şi de simetrie, motiv poetic, laitmotiv, figuri semantice/tropi, elemente de prozodie etc.)

Scanned with OKEN Scanner

De ex.:

- Viziunea despre lume este prefigurată încă din **titlu**; metafora „ceas" sugerează problematica timpului: creatorul/poetul caută în planul realului, al timpului obiectiv, frumosul ca obiect al creației pe care îl va oglindi în propria-i sensibilitate;
- **Simbolul central** – apa, ca metaforă ce trimite cu gândul la cosmogonie: este vorba de naşterea unui univers nou, cel al Poeziei, ce se plăsmuieşte sub puterea creatorului – Demiurg;
- Interpretarea mijloacelor artistice din cele două strofe (**simboluri, metafore**): *ceasul* – metaforă pentru timpul obiectiv, al realului, *adâncul acestei calme creste* – ca metaforă pentru poezie, *meduzele* – ca metaforă pentru aparențele realității, poetul având menirea de a trece, dincolo de aparență, spre esența lucrurilor etc.;
- **Elementele de prozodie** – trădează preferința poetului pentru formele clasice: discursul, structurat în două catrene, este realizat sub forma unui monolog liric, cu valențe descriptive; rima este încrucişată, ritmul, iambic, iar metrica versurilor este de 13-14 silabe.

✓ Susținerea unei opinii despre modul în care tema şi viziunea despre lume se reflectă în textul poetic studiat

De ex.:

- Evidențierea faptului că poezia ***Din ceas, dedus...*** este o artă poetică modernă, care propune o nouă viziune a scriitorului asupra artei şi a rolului artistului; surprinderea opoziției dintre două perspective lirice interbelice: una care propune o poezie realistă, prin cultivarea esteticii urâtului (T. Arghezi) şi cea de-a doua, care optează pentru redarea, în poezie, a unei singure realități, cea interioară (I. Barbu).

Încheierea

- Reluarea sintetică a tuturor ideilor importante – poezia barbiană este o lirică intelectualizată, o poezie a esențelor, golul şi criza existențială, pe care le traversează omul modern, fiind puse în evidență de utilizarea unui limbaj încifrat, ermetic.

Scanned with OKEN Scanner

Modelul nr. 3

Subiectul I

1. Sinonime: *chipul* – fața;
   desluşesc – descopăr, identific.
2. Virgula din secvența citată marchează prezența interjecției „o", evidențiind o adresare directă către ființa iubită, invocată să participe la metamorfozarea întregului univers.
3. Exemplu de locuțiune cu „ochi": Îşi dă ochii peste cap de câte ori i se cere să îndeplinească o sarcină dificilă.
4. Două structuri care conțin imagini vizuale: „ți-am întors spre mine chipul"; „desluşesc, prin crenge".
5. Tema este iubirea, iar motivul central este reprezentat de ochi/privire.
6. Implicarea subiectivă este redată prin verbele de persoana I („am întors", „aş putea", „să rup"), de persoana a II-a („tinde", „să striveşti"), dar şi prin pronumele de persoana I („mine", „-mi", „ne").
7. Personificarea din ultimul vers al primei strofe („văzduhul serii mi-ar părea căprui") reliefează aşa-numitul fenomen de erotomorfizare a naturii. Dragostea se dovedeşte atât de intensă, încât implică o transformare totală a realității imediate: pentru eul poetic, în ipostaza îndrăgostitului, persoana iubită se identifică pe deplin cu universul, conferindu-i propriile însuşiri (la fel ca ochii acesteia, văzduhul devine căprui).
8. Titlul poeziei lui Nichita Stănescu conține o dublă referință intertextuală ce poate părea înşelătoare: pe de o parte, acesta anunță o temă a textului, natura, şi un motiv al acestuia, luna, care ar putea sugera integrarea poeziei în specia pastel; pe de altă parte, titlul indică o falsă integrare în curentul literar romantic, datorită cadrului natural tipic acestei orientări artistice (câmpul tutelat de astrul nocturn). În fapt, neomodernistul Nichita Stănescu accentuează faptul că o relație de iubire petrecută în planul material, real (nu în universul compensatoriu al visului, ca la Eminescu) conduce la o metamorofozare a lumii, realizându-se fuziunea dintre ceresc şi pământesc (luna este *în* câmp). Nu întâmplător, închiderea ochilor iubitei ar „strivi" până şi luna.
9. Ultima strofă a poeziei dezvoltă ideile poetice din versurile anterioare (fiind într-o relație de simetrie cu primul catren) şi accentuează faptul că iubirea creează, chiar în mijlocul lumii, în realitatea imediată, un univers paralel, ideal, un fel de regenerare a Grădinii Edenului şi, implicit, a cuplului primordial, androginic (după cum sugerează hiperbola „şi-n jur se şterg copacii"). Ochii ființei iubite (veritabil laitmotiv al poeziei) înglobează o atare purificare şi autentificare a existenței, de vreme ce în

Scanned with OKEN Scanner

ei se „răsfrâng" atât luna, cât şi îndrăgostitul. Totuşi, spre deosebire de viziunea romantică, fundamentată pe ideea că idealitatea poate fi dobândită doar printr-o ruptură totală de universul material, în poezia neomodernistului Nichita Stănescu, revenirea în planul realităţii (aşa-numita „concretizare a abstracţiunilor") se dovedeşte o condiţie fundamentală a dăinuirii relaţiei erotice: metafora „strivirii în gene" este contrabalansată de imaginea vizuală a întoarcerii chipului „pe braţul stâng", sugerând rolul bărbatului, şi anume echilibrarea raţională a sentimentelor ce pot deveni distructive (vezi verbul „striveşti"). Iubirea se armonizează prin intermediul raţiunii.

Subiectul II

Ipoteza

- Informaţii, raţionamente despre tipologiile iubirii, despre modul în care abordarea ei evoluează de-a lungul timpului: de la cea romantică, prin care omul încearcă să recupereze scânteia divină, să refacă faimosul cuplu primordial, androginic, până la aceea modernă, care solicită şi intervenţia factorului raţional, şi până la perspectiva postmodernă, fundamentată, din păcate, tot mai mult pe dimensiunea corporală, materială, excluzând aproape în totalitate latura spirituală;
- Enunţarea tezei: iubirea se transformă în timp, producând noi viziuni asupra existenţei, asupra lumii.

Argumente

- **Argument 1:** iubirea este abordată adeseori în manieră romantică, presupunând accentuarea complexităţii şi perfecţiunii sufleteşti/ spirituale a omului; chiar şi astăzi, se spune despre unii îndrăgostiţi/soţi că seamănă, că se completează, că devin, cu timpul, o singură persoană. De ex: iubirea ideală proiectată în spaţiul visului de poeziile eminesciene, aceasta năruindu-se odată coborâtă în material; un alt exemplu, iubirea absolută imaginată de Ştefan Gheorghidiu, protagonistul romanului lui Camil Petrescu, care îşi organizează percepţia realităţii în funcţie de schimbările sale de perspectivă cu privire la Ela;
- **Argument 2:** iubirea din imediata contemporaneitate, de tip postmodern, în care doar suprafeţele tind să conteze, corpul fiind mai valorizat decât sufletul; de aici, seria nesfârşită de operaţii estetice, de tratamente corporale, de strategii de educare a stilului vestimentar ori a tehnicilor de machiaj.

Scanned with OKEN Scanner

Concluzia

- Un enunț sintetic despre cum tipologiile iubirii se schimbă în strânsă legătură cu lumea în care se integrează; totodată, evidențierea faptului că, de multe ori, chiar iubirea produce metamorofozări esențiale, în ceea ce privește viziunea asupra existenței umane.

Subiectul III

Introducerea

De ex.:

- Protagoniștii nuvelei lui Ioan Slavici, „Moara cu noroc", rămân personaje realiste/verosimile, tipice pentru societatea autohtonă de la finalul secolului al XIX-lea, măcinată de un conflict accentuat între tradiție și modernitate. În timp ce Ghiță este format într-un univers tradițional, cu norme morale și de conduită clare, Lică Sămădăul pare produsul perfect al lumii moderne, pragmatice, cinice, egoiste, capitaliste. Nu întâmplător, cel dintâi urmează un proces al dezumanizării, în timp ce al doilea este perfect adaptat (până în capitolele finale) la noile tipologii ale relațiilor interumane.

Cuprinsul

✓ Ilustrarea a patru elemente de structură și de compoziție ale nuvelei studiate, semnificative pentru analiza relației dintre cele două personaje (de exemplu: acțiune, conflict, relații temporale și spațiale, construcția subiectului, perspectivă narativă, modalități de caracterizare, limbajul)

De ex.:

- Prezentarea dezumanizării lui Ghiță, urmărind **momentele subiectului/ acțiunea** nuvelei, **conflictul exterior** (pentru bani), dar și cel **interior** (tumultul interior al protagonistului, redat prin **monolog interior** și **stil indirect liber**), spre deosebire de trăsăturile psihologice fixe, neschimbate ale lui Lică (comentariul portretului fizic și moral din momentul sosirii lui Lică la moară);
- Pe tot parcursul evidențierii însușirilor personajului se vor specifica în mod clar **mijloacele directe și indirecte de caracterizare** a lui Ghiță și a lui Lică: accentul va cădea pe caracterizarea indirectă, prin acțiunile și comportamentul lui Ghiță: de la hărnicia și spiritul de inițiativă, de care dă dovadă inițial, „moara cu noroc" devenind „cârciuma lui Ghiță", la egoismul manifestat în relație cu familia după întâlnirea cu Lică, până la zbuciumul interior resimțit atunci când devine părtaș la fărădelegile Sămădăului; se va specifica și

Scanned with OKEN Scanner

autocaracterizarea, atunci când Ghiță se compară cu un cocoșat, când, după proces, își conștientizează decăderea; totodată, se va specifica și modul arogant, superior, în care Lică se raportează la oameni, dedus – prin caracterizare indirectă – din comportamentul și vorbele Sămădăului, când dialoghează cu bătrâna, cu Ghiță, cu slugile sale;

- Accentuarea rolului jucat de **naratorul omniscient și omniprezent** în caracterizarea personajelor, prin dimensiunea moralizatoare conferită nuvelei: **relațiile temporale** devin importante, narațiunea evoluând între două mari sărbători creștine (Sfântul Gheorghe – care simbolizează lupta cu răul și Săptămâna Patimilor – când Ghiță și Lică plătesc pentru toate păcatele lor); astfel, până și Sămădăul evidențiază, în final, anumite mustrări de conștiință (scena intrării călare în biserică și secvența morții lui Lică).

✓ Prezentarea statutului social, psihologic, moral etc al personajelor, prin raportare la conflictul/conflictele nuvelei studiate

De ex.:

- Evidențierea faptului că Ghiță e un „personaj rotund", care se transformă pe parcursul acțiunii, el involuând, dezumanizându-se, pe când Lică rămâne un actant „plat", care își schimbă parțial modul de a fi;
- Astfel, inițial, **statutul psihologic și moral** al lui Ghiță este necompromis, protagonistul fiind un om corect, demn, respectat social, echilibrat interior, iubitor și protectiv în relație cu membrii familiei; ulterior, el se dovedește egoist, obsedat de îmbogățire, răzbunător și lipsit de scrupule, ajungând să-și pună în pericol copiii și să-și ucidă soția, pe Ana; în schimb, Lică reprezintă tipul infractorului, lipsit de scrupule, care își urmărește mereu interesul, fiind capabil să și ucidă pentru atingerea lui: memorabilă, în acest sens, se dovedește replica lui Lică, atunci când îi explică lui Ghiță că prima crimă este traumatizantă, apoi, restul intră în firesc;
- Tot astfel, **statutul social** al cârciumarului se metamorfozează complet: dintr-un simplu și sărac cizmar, el devine un cârciumar bogat/prosper, dar își periclitează întreaga avere; în final, moare nepăsător, în raport cu tot ceea ce a dobândit; pe de altă parte, Lică, șeful porcarilor, individ înstărit și cu mare influență printre oficialitățile locului, este obsedat să câștige fraudulos o condiție socială și mai importantă, așa încât nu se dă în lături de la nicio infracțiune.

Scanned with OKEN Scanner

Scanned with OKEN Scanner

✓ Evidenţierea, prin două episoade/citate/secvenţe comentate, a modului în care evoluează relaţia dintre cele două personaje

De ex.:

- **Două scene reprezentative** – prima: primul dialog al lui Ghiţă cu Lică, atunci când Sămădăul încearcă să-l determine pe cârciumar să-i devină complice: tensiunea neobişnuită resimţită de Ghiţă, replicile ironice şi ofensive pe care şi le adresează, ameninţările exprimate de Lică, începutul dezumanizării lui Ghiţă; a doua secvenţă – petrecerea din ajunul Sărbătorilor Pascale, când Ghiţă o oferă drept momeală pe soţia lui doar pentru a-l prinde pe Lică cu banii furaţi asupra sa.

✓ Susţinerea unei opinii despre modul în care se reflectă o idee sau tema nuvelei studiate în evoluţia relaţiei dintre cele două personaje

De ex.:

- Faptul că Ghiţă şi Lică, protagonişti ai unei nuvele realist-psihologice, sunt reprezentativi pentru oamenii mortificaţi interior din cauza obsesiei pentru bani, iar astfel de indivizi pot fi întâlniţi oricând şi oriunde, de aici rezultând caracterul tipologic al personajelor; amândoi sunt creaţi de Slavici pentru a reflecta schimbările sociale generate de confruntarea parcă veşnică (uşor de identificat şi în contemporaneitate) dintre tradiţie şi modernitate.

Încheierea

- Reluarea sintetică a tuturor caracteristicilor importante – involuţia, dezumanizarea, tipologiile realiste ale personajelor etc. – pentru a marca exemplaritatea protagoniştilor lui Slavici care, inclusiv în zilele noastre, sunt oferiţi drept exemple pentru efectele nocive ale dorinţei rapide şi ilegale de înavuţire.

Modelul nr. 4

Subiectul I

1. Sinonime: *laborioasă* – sârguincioasă, ostenitoare;
   abisuri – prăpăstii, hăuri, neanturi.
2. Cratima din secvența „de-amănuntul" are rolul de a susține pronunțarea împreună a două silabe diferite, evitându-se astfel un hiat. În acest mod, ritmul narativ devine mai alert.
3. Locuțiune cu „a ști": El nu știe de glumă, de aceea se supără mereu pe noi.
4. Două motive literare: boala și interioritatea.
5. În câmpul semantic al medicinei se integrează următoarele două cuvinte: „chirurgul", „doctorul".
6. Verbele la timpul imperfect („era", „vedea", „urmărea", „știa" etc.) au rolul de a reliefa continuitatea temporală, mai precis, faptul că boala lui Maxențiu, începută în trecut, se manifestă, cu aceeași intensitate, până în prezentul narațiunii.
7. Perspectiva narativă este obiectivă, datorită prezenței naratorului obiectiv, omniscient, de persoana a III-a. Totuși, pentru a marca trăirile tensionate ale personajului, vocea narativă prezintă efectele bolii și din perspectiva lui Maxențiu, manifestându-se așa-numita tehnică a stilului indirect liber (o formă incipientă de subiectivizare a discursului epic).
8. Personajul fragmentului citat este caracterizat indirect, în special prin comportamentul său neobișnuit/atipic. El manifestă o veritabilă plăcere în a-și conștientiza efectele devastatoare ale bolii de plămâni, după cum se poate deduce din observațiile naratoriale redate prin stil indirect liber: „Pentru el interiorul era accesibil"; „Doctorul, credea Maxențiu, știa puțin lucru, nu cunoștea decât procesele mari, evidente, ale boalei". Totodată, naratorul îl caracterizează și direct pe actantul degradat fizic și psihic, asociindu-l cu „un turist tragic" pentru care singurele călătorii de plăcere (bolnavă) sunt cele în propria fiziologie, printre „caverne și abisuri și precipitări de ape roșii și scocuri și vaduri".
9. Secvența citată evidențiază strategiile inedite prin care personajul încearcă o neașteptată împăcare cu condiția de om bolnav. Conștient că ruinarea sa fizică și psihologică este imposibil de tratat, Maxențiu păstrează aparențele sociale (ritualul igienei corporale zilnice), însă „cealaltă igienă", a „interiorului", (cum o numește naratorul) nu este întreprinsă pentru dobândirea/protecția sănătății, ci cu scopul identificării complete cu starea de disoluție. Astfel, bărbatul câștigă un fel de superioritate în raport cu medicii, capabili să examineze numai efectele de suprafață ale maladiilor, ajungând la o intensificare nebănuită a

Scanned with OKEN Scanner

simţurilor, care îi permite să experimenteze raţional cele mai fine/inedite stări şi sentimente (după cum sugerează epitetul „facultate tactilă" şi hiperbola „mii de ochi întorşi înăuntru"). Bolnavul ajunge la o cunoaştere de sine, prin intermediul propriului corp, imposibil de cunoscut pentru un om sănătos.

Subiectul II

Ipoteza

- Se poate porni de la o analogie între probele atletice şi existenţa umană: „regina" oricărei olimpiade rămâne maratonul, deoarece simbolizează faptul că fiecare concurent al unei întreceri olimpice parcurge un traseu lung şi sinuos până să atingă performanţa;
- Enunţarea tezei: nimic nu se obţine în viaţă fără efort susţinut, fără perseverenţă în muncă, fără stăruinţă pentru atingerea obiectivelor.

Argumente

- **Argument 1:** reuşitele întâmplătoare ori cele cu ajutor din exterior sunt, adeseori, înşelătoare; doar succesul obţinut prin muncă, în timp, prin perseverenţă în căutarea celor mai bune soluţii, constituie adevăratele realizări personale, adică acelea care formează identitatea şi spiritualitatea umană. De ex.: Harap-Alb din basmul lui Ion Creangă parcurge drumul iniţierii şi datorită intervenţiei divine, dar şi graţie tenacităţii sale dovedite în timpul probelor la care este supus; un alt exemplu: Felix din ***Enigma Otiliei*** nu se lasă descurajat de condiţiile improprii în care lucrează, nici de dezinteresul pentru activităţile sale exprimat de colegi ori de clanul Tulea, aşa încât, în finalul prozei, ajunge un respectat medic şi profesor universitar;
- **Argument 2:** pe de altă parte, a persevera în greşeală denotă încăpăţânare şi limitare intelectuală, de aceea sfaturile utile ale celor experimentaţi trebuie luate în seamă; formarea individuală implică şi a învăţa din erori, iar nu în a le repeta insistent; convingerile ferme sunt necesare, dar ele au nevoie de aderenţă la realitate şi pot fi corectate/nuanţate în folosul atingerii succesului individual. De ex.: personajul Ghiţă din ***Moara cu noroc***, incapabil să-şi stopeze involuţia/dezumanizarea din cauza unui egoism accentuat.

Concluzia

- Un enunţ sintetic despre rolul pozitiv al perseverenţei, despre necesitatea efortului şi disciplinei muncii, dar şi despre pericolele la care se supune omul încăpăţânat, care îşi valorifică greşit tenacitatea.

Scanned with OKEN Scanner

Scanned with OKEN Scanner

Subiectul III

Introducerea

De ex.:

- Informații contextualizatoare despre complexitatea liricii interbelice autohtone, despre direcțiile foarte disparate în care aceasta evoluează, inclunzând elemente romantice, parnasiene, simboliste, expresioniste, avangardiste, moderniste, tradiționaliste;
- Accentuarea importanței lui Tudor Arghezi care impune în poezia autohtonă unele dintre cele mai influente direcții formale, tematice și de imaginar poetic (viziuni despre lume) europene: estetica urâtului, transcendența goală, criza omului modern și a cunoașterii/ creației etc.;
- Anunțarea poeziei care va fi analizată: reprezentativă în acest sens se dovedește poezia „Flori de mucigai", care deschide și dă numele volumului din 1931 al lui Tudor Arghezi.

Cuprinsul

✓ Evidențierea a două trăsături care fac posibilă încadrarea textului poetic studiat într-un curent cultural/literar, într-o perioadă sau într-o orientare tematică

De ex.:

- **Caracterul de artă poetică** al „Florilor de mucigai": tema creației/ cunoașterii în criză, motivul scrisului ca meșteșug, imposibilitatea accesului la inspirația divină, decăderea funcției transfiguratoare a poeziei;
- **Impunerea esteticii urâtului** și a viziunii despre lume complementare: transcendența goală, dezintegrarea universului, poetica golului, materializarea spiritualului (în opoziție cu concepția tipic simbolistă – spiritualizarea materialului, antisimbolismul arghezian).

✓ Prezentarea a două imagini/idei poetice, relevante pentru tema și viziunea despre lume din textul studiat

De ex.:

- **Titlul poeziei** – referință intertextuală la „Florile răului", creația lui Ch. Baudelaire, nu doar că existența/vitalitatea/puritatea este afectată (în acest caz florile erau *cu* mucigai, la fel ca la Bacovia cu ale sale flori *de* plumb), dar chiar mucigaiul (răul, trivialul, oribilul) înflorește sugerând răsturnarea completă/definitivă a lumii și a creației;

- **Versurile inițiale** – sugerează poetica absenței, „unghia" cu care se scrie, „peretele din firidă goală" rămân metafore ale decăderii umanului, dar și ale forței poeziei/poetului de a accede la complexitatea/ profunzimea existenței.

✓ Ilustrarea a patru elemente de compoziție și de limbaj ale textului poetic studiat, semnificative pentru tema și viziunea despre lume (de exemplu: imaginar poetic, titlu, relații de opoziție și de simetrie, motiv poetic, laitmotiv, figuri semantice/tropi, elemente de prozodie etc.)

De ex.:
- **Simetria incipit-final** – absența soluției salvării, mâna stângă (exprimând, în credința populară, răul, contraponderea divinității) sugerează transcendența goală și lumea în năruire;
- **Simbolurile religioase** – taurul lui Luca, leul lui Marcu, vulturul lui Ioan, lipsa îngerului care-l reprezintă pe Matei – dispariția sprijinului metafizic, decăderea creației;
- Seria de **metafore** – „Sunt stihuri fără an / Stihuri de groapă / De sete de apă / Și de foame de scrum, / Stihurile de-acum" amintesc de estetica urâtului, anticipată și în ***Testament*** (cealaltă artă poetică majoră a lui Arghezi, din deschiderea volumului din 1927, ***Cuvinte potrivite***): „Făcui din zdrențe muguri și coroane; Din bube, mucegaiuri și noroi / Iscat-am frumuseți și prețuri noi"; perpetuarea/eternizarea chinului, conștientizarea proximității morții, creația devine un fel de recviem al dezintegrării lumii;
- **Asintaxismul** („Sau nu o mai am cunoscut") **și tehnica ingambamentului** – reprezintă formal dispariția „unghiei îngerești" – metaforă a creației inspirate, a armoniei universului, a firescului existenței.

✓ Susținerea unei opinii despre modul în care tema și viziunea despre lume se reflectă în textul poetic studiat

De ex.:
- Accentuarea faptului ca imaginarul poetic arghezian este unic în literatura română, axat în special pe valorile pozitive ale creației și ale existenței; sincronizarea cu viziunea despre lume occidentală; Arghezi este primul creator autohton care exprimă subtil și expresiv criza omului modern care nu își mai găsește echilibrul nici în universul transcendent (ezitarea între credință și tăgadă), nici în imediatul vieții (atins de morbul distrucției).

Scanned with OKEN Scanner

Încheierea

- Reluarea sintetică a tuturor ideilor importante – decăderea creației, estetica urâtului, transcendența goală, proximitatea morții, criza omului – pentru a accentua valoarea poeziei lui Arghezi și rolul ei substanțial în evoluția liricii autohtone.

Modelul nr. 5

Subiectul I

1. Sinonime: *fantasmă* – iluzie, himeră;
   mâhnire – tristețe, amărăciune.
2. Linia de pauză marchează o pauză în discursul liric și evidențiază adverbul de timp *acum*, pentru a puncta iminența și dorința arzătoare a poetului de metamorfozare a păsării în însăși ideea de zbor.
3. Polisemia substantivului *culoare*: În prag de iarnă, parcul din oraș capătă o *culoare* ternă.
   Din cauza emoției, i-a pierit *culoarea* din obraji.
4. Tema *zborului*; motivul *păsării*.
5. Mărcile subiectivității sunt:
   - adjectivul pronominal posesiv, persoana I, singular – *al meu*;
   - formele verbale la persoana a II-a: *fii*, *nu te speria*.
6. Câmpul semantic al *rațiunii*: *creier*, *gândire*.
7. În primele două strofe, timpul verbal dominant este prezentul modului indicativ: *se balansează*, *se zbate*, care marchează coincidența cu realul a păsării, identificată cu aerul, liant între terestru și cosmic. Însă, asemenea gândului poetic, dornic de înălțare, pasărea își caută identitatea ființei, ideea de zbor.
   Strofa a treia proiectează ipotetic, prin viitorul indicativului: *nu va mai trece*, *va rămâne*, teama că totul este o iluzie, o reflectare a unui gând care nu poate prinde consistența unei imagini palpabile, la Nichita Stănescu, sentimentele având ființă în sine, asemenea Absolutului, a Demiurgului,
   Reconcilierea cu sine, identitatea gând – idee abstractă/zbor se reflectă, în final, prin formele imperativului.
8. Neomodernismul reface legăturile cu modernitatea interbelică pe linia recuperării lirismului, așezat în umbră de anii realismului socialist. La nivel formal, o trăsătură a neomodernismului este sintaxa poetică lipsită de constrângerile clasice la nivel prozodic, astfel că ideile care susțin *viziunea* stănesciană a sentimentelor sunt organizate în versuri prin

Scanned with OKEN Scanner

tehnica ingambamentului. În privința imaginarului poetic, Nichita Stănescu ilustrează lirismul abstractizat, metafora păsării sugerând ideea de zbor, pasărea își pierde concretețea, ea devine chiar esența sinelui, înălțarea, plutirea.

9. Primele două strofe construiesc un imaginar stănescian în care poetul, în ipostaza sa demiurgică, redefinește lumea și o transfigurează pentru a-i atinge esențele. Pasărea, care *se balansează* și *se zbate*, își caută identitatea, ea însăși, la un nivel de gradul al doilea, fiind chiar gândul poetului. Verbul la timpul prezent, *este*, îi atribuie inițial identificarea cu aerul, cu plutirea, dar ținta devine totala detașare de corporalitate, *greutatea*, și de legile contingentului, *viteza*. Prin paralelismul sintactic: *în altă stare, în altă culoare, / în altă mișcare*, asociat cu repetiția adverbului de timp *acum*, poetul accentuează arderea interioară a păsării care caută aripa, deci *firea*, esența lui *a fi*. Pasărea măiastră invocată în final stabilește un dialog intertextual cu sculptura lui Brâncuși, care căuta aceeași esență a păsării, zborul însuși.

Subiectul II

Ipoteza

- Raționamente, informații generale despre sincretism, coexistența de veacuri a literaturii cu dansul, muzica, reprezentarea scenică; despre dorința omului de translare a unui univers artistic în altul, în funcție de formele mai apropiate de percepere a imaginarului.
- Enunțarea tezei: rolul literaturii în construirea altor scenarii: cinematografice, plastice, teatrale; literatura este punct de plecare în conceperea unor reprezentări prin alte limbaje artistice a universului ficțional, pentru că luarea în stăpânire a lumii se face prin cuvânt, numind; astfel a creat Dumnezeu lumea, așa au cunoscut și primii oameni Edenul.

Argumente

- **Argument 1:** o primă relație pe care o stabilește literatura este cu spectacolul teatral. Există chiar texte concepute special pentru a fi reprezentate pe scenă, operele dramatice. Opțiunea pentru acest tip de interrelaționare își găsește originile în primele reprezentări ale unor piese în limba română, perioada pașoptistă, când spectacolul dramatic este o formă imediată de persuasiune a publicului în vederea luptei pentru identitate și libertate națională. Dar aceste conotații nu își pierd consistența în timp, teatrul este și astăzi o formă de artă cu efecte cathartice și educative. Totuși, literatura își păstrează un rol semnificativ în aprofundarea semnificațiilor unei opere, pentru că textul curge în

Scanned with OKEN Scanner

ritmul de lectură al fiecăruia şi lasă libertatea interpretării, fără ca cititorul să fie influenţat de perspectiva regizorală;

- **Argument 2:** o mai mare amploare au cărţile ecranizate care, dincolo de aparenta facilitate a accesului la text, invocată mai ales în contemporaneitatea mult prea tehnicizată, oferă o perspectivă imagistică a regizorului deloc privată de valenţe artistice. Ecranizările romanelor ***Ion*** sau ***Morometii*** optează pentru un discurs vizual care punctează scenele esenţiale ale fiecăruia dintre romane, pentru a reconstrui şi prin mijloace imagistice viziunea asupra satului românesc dintr-o anumită epocă, propusă de fiecare dintre scriitori.

Concluzia

- Un enunţ sintetic despre valoarea fiecărei forme de artă, unde, totuşi, cuvântul este cel care instituie lumi, transpuse ulterior în limbaje artistice distincte.

Subiectul III

Introducerea

De ex.:

- Informaţii contextualizatoare privind intruziunea unui roman, care evidenţiază neajunsurile regimului comunist, într-o epocă dominată de realismul socialist şi a unei opere literare într-o literatură înregimentată, lipsită de valoare estetică;
- Tema rurală, alături de tema istorică, de exemplu, facilitează includerea romanului ***Morometii***, vol. I (1955); vol. al II-lea (1967) în breşa creată în jurul anilor '60, de publicare a unor creaţii literare, de certă realizare artistică;
- Marin Preda este unul dintre puţinii scriitori din perioada imediat postbelică, ce are tăria să demonteze o societate capitalistă care, pe ruinele unei tradiţii rurale, aduce doar banul, insuficient să devină o valoare în sine şi să susţină coerenţa lumii.

Cuprinsul

✓ Evidenţierea a două trăsături care fac posibilă încadrarea romanului studiat într-o tipologie, într-un curent cultural/literar, într-o orientare tematică

De ex.:

- **Roman tradiţional**, prin **tematica rurală**, construit ca replică la romanul obiectiv al lui Liviu Rebreanu, de la începutul secolului al XX-lea, unui ţăran ardelean, dominat de instincte, Marin Preda

Scanned with OKEN Scanner

opunându-i un țăran filosof, care nu se lasă copleșit de problemele cotidiene, ci are bucuria de a contempla lumea de pe stănoagă și plăcerea de a reface, prin poveste și ironie, esențe ale contingentului, pe care ceilalți nu le pot percepe; de asemenea, **viziunea tradițională** se reflectă prin **simetria dintre incipit și final**, evidentă mai ales în primul volum, prin tema timpului răbdător cu oamenii, inițial, grăbit să anunțe schimbarea lumii printr-o conflagrație atroce, în final;

- **Roman realist, prin intenția mimetică** de a zugrăvi mediul rural din Câmpia Dunării, cu câțiva ani înaintea celui de-al Doilea Război Mondial, ancorând existența țărănească, pe cale de disoluție, în satul natal al scriitorului, Siliștea-Gumești; de asemenea, Bucureștiul se încadrează în toponimia reală, ca spațiu la care se raportează, prin identificare, partenerii de discuție ai lui Iliei Moromete, prin detașare ironică, Moromete sau locurile de la munte, unde Moromete merge să vândă cereale; perspectiva extradiegetică, obiectivă, a unui narator omniscient, demiurgic suportă modificări din **direcții moderniste**, prin stilul indirect liber, care ambiguizează vocea auctorială, încă din incipit iluziile părând să îi aparțină lui Moromete.

✓ Prezentarea temei romanului, reflectată în textul narativ ales, prin referire la două episoade/secvențe narative

- **Drama țăranului**, amenințat să fie cel din urmă apărător al tradiției, pe plan social, și tatăl privat de autoritate de către fiii atrași de valoarea banului sau de drumul cărții, aflat în luptă cu istoria devine element de unitate a celor două volume distincte ca stil și viziune; **conflictul între tradiție și „noua religie", comunismul** este inițiat în **episodul cinei în familie**, când fiii mai mari își dezvăluie planul de a pleca la București, iar Niculaie, mezinul, susținut de Catrina, mama protectoare, încearcă să îl convingă pe capul familiei că își dorește să învețe; confruntarea dintre exponenții celor două lumi: cea arhaică și cea nouă trece în prim-plan în volumul al II-lea, când Niculaie revine în satul natal ca activist de partid și propovăduiește deziderate doctrinare, în timp ce tatăl rămâne tributar unei tradiții de generații, conform căreia țăranul trăiește din munca la câmp și nu în colectivități agricole care cedează produsul muncii statului;
- **Alte secvențe narative** prin care se relevă tema romanului sunt cele care urmăresc progresiv treptele prăbușirii lui Moromete ca exponent al unei clase sociale pe cale de dispariție, asemenea **salcâmului** care, *vânos* cum era, **la începutul scenei** se împotrivește, apoi se clatină și se lasă doborât, creând în jur imaginea unei lumi sălbăticite, unde corbii croncănesc a moarte; tot astfel, Moromete

Scanned with OKEN Scanner

vinde salcâmul să își plătească datoriile, își lasă băieții din prima căsătorie să accepte principiile vieții capitaliste, ceea ce se vor dovedi a fi tot atâtea destine ratate, își dă acordul ca Niculaie să își vadă de învățătură, până când rămâne singur, părăsit de familie, bolnav de o lume care nu îi învață nimic pe descendenți, dar independent până la finalul vieții.

✓ Ilustrarea a patru elemente de structură și de compoziție ale romanului, semnificative pentru ilustrarea viziunii despre lume a autorului/a naratorului (de exemplu: acțiune, conflict, relații temporale și spațiale, incipit, final, tehnici narative, perspectivă narativă, registre stilistice, limbajul personajelor etc.)

De ex.:

- **Titlul** devine un simbol în urmărirea dramei țăranului confruntat cu o lume nouă, ruptă de tradiție, *Morometii* fiind o familie a cărei destrămare anunță dispariția unei întregi clase sociale; prin poziția socială de mijloc, familia Moromete îi apropie atât pe chiaburi, de tipul vecinul Tudor Bălosu, căruia Moromete îi vinde salcâmul și pământul din spatele casei, cât și pe țăranul fără pământ, precum Țugurlan, a cărui atitudine tăcută și resemnată o va împrumuta Ilie Moromete;
- **Relația dintre incipit și final din volumul I** este una de simetrie, dată de iluzia pe care o trăiește Moromete, că nimic nu se poate schimba și nimic nu îl poate tulbura în contemplarea lumii; în final, când Moromete nu mai este văzut la întâlnirile din poiana lui Iocan, ci primește îngândurat, cu privirea în jos vestea că băieții au fugit de acasă, răsturnarea lumii tradiționale pare iminentă, mai ales sub amenințarea războiului care nu mai ține cont de individ, ci îl strivește în masa largă a unor interese meschine și atroce; aceste relații își găsesc ecou în construcția romanului prin scene care să redea contrastul dintre tradiție și noua societate comunistă, de exemplu, secerișul, ilustrat ca un ritual în primul volum, de la pregătirea căruței în zori și până la soarele arzător sub care convoiul se oprește să adune roadele muncii dintr-un an întreg, mecanizat în volumul al doilea, căci doctrina socialistă anulează individul, îl face copărtaș la un scop colectiv impus de stat;
- **Limbajul personajelor** devine nu doar mod de caracterizare a actanților, ci mijloc de a construi viziunea despre lume în romanul lui Marin Preda; **ironia** este calea principală prin care Moromete își maschează neliniștile, pe de o parte, și își afirmă revolta față de o lume care îi sălbăticește copiii; de exemplu, *altă treabă n-avem, ne-apucăm să studiem* ascunde drama familiei de tip patriarhal, unde doar tatăl este împovărat de asigurarea traiului și nu își permite

Scanned with OKEN Scanner

sacrificarea unei mâini de lucru în favoarea *studiului*; în volumul al doilea, ironia *îmi caut eul* pusă pe seama lui Niculaie îşi pierde sonorităţile persiflării în stil moromeţian şi reflectă absurdul unei lumi unde tocmai ceea ce este individual, *eul*, se vrea anulat;
- **Finalul întregului roman** realizează concilierea celor două lumi prin visul lui Niculaie; tatăl pare să accepte, prin moarte, că lumea se schimbă, iar fiul înţelege, chiar dacă numai în plan oniric, al supra-realităţii, concepţia de viaţă pentru care s-a luptat Moromete.

✓ Susţinerea unei opinii despre modul în care tema şi viziunea despre lume se reflectă în romanul studiat

De ex.:
- Evidenţierea faptului că romanul lui Marin Preda reconstruieşte realist şi în spiritul tradiţionalismului existenţa rurală aflată în momentul schimbărilor instituite de regimul comunist; este de reţinut înverşunarea cu care Moromete se luptă să ţină existenţa arhaică pe loc, prin libertatea de a avea, chiar şi în contextul constrângerilor politice, propriile concepţii despre viaţă; viziunea despre lume a scriitorului este, de fapt, felul lui Moromete de a privi existenţa.

Încheierea
- Reluarea sintetică a tuturor ideilor importante: o viziune despre satul tradiţional opusă lui Rebreanu, prin tipul unui ţăran filosof, devenit simbol al unei categorii sociale, şi prin surprinderea realităţii istorice româneşti interbelice şi postbelice, alta decât începutul secolului al XX-lea, zugrăvit de prozatorul ardelean. Emblematică pentru personajele lui Marin Preda rămâne plăcerea de a vorbi, de a spune o lume şi de a se spune.

Modelul nr. 6

Subiectul I

1. Antonime: *indiferenţă* – interes;
   ezită – acţionează.
2. În secvenţa: *O carte pe care n-o termini...* punctele de suspensie marchează o întrerupere a şirului vorbirii şi au rolul de a indica o ezitare a personajului Ş tefan.
3. Enunţ cu sensul conotativ pentru „floare": Iubito, eşti floarea vieţii mele!

Scanned with OKEN Scanner

4. Teme: fericirea;
   Motive literare: cartea, amintirea, floarea.
5. Textul dramatic este scris pentru a fi reprezentat pe scenă. Indicațiile scenice/didascaliile surprind caracterizarea directă a personajelor, cea făcută de către autor. Acestea se adresează, pe de o parte cititorului – care primește astfel informații suplimentare cu privire la caracterul personajelor, la reacțiile acestora, la mișcarea scenică, iar pe de altă parte actorilor /regizorului pentru a pune în scenă piesa. În textul dat, indicațiile scenice: *„moment de tăcere. Îl privește cu un început de emoție, și pe urmă, brusc, izbucnește în râs”*; *„Se duce în hol, ia florile pe care Ștefan le-a pus într-un vas, se întoarce, se apropie de el și i le întinde”*; *„Surprins de gest, ezită, nu știe ce să facă”* oferă cititorului detalii despre acțiunea prezentată, despre relațiile de afecțiune dintre cele două personaje.
6. Imagine vizuală: *te-ai întors de pe munte cu florile în mână;*
   Imagine auditivă: *izbucnește în râs.*
7. În fragmentul dat putem identifica o definiție alegorică a fericirii: *Un șezlong. Un pantalon alb. O cămașă ca asta. O carte pe care n-o termini... Nicio amintire, nicio nostalgie, și o mare, mare indiferență.* În viziunea personajului masculin, fericirea este o „relaxare” trupească – punctată, în plan stilistic, de enumerații: prezența șezlongului, purtarea comodă a obiectelor de îmbrăcăminte, dar și o „relaxare” spirituală – cartea niciodată terminată. De fapt, starea de fericire înseamnă pentru Ștefan absența implicării în viața reală, sugerată de repetiții: „nicio amintire, nicio nostalgie” și „o mare, mare indiferență”.
8. Textul dramatic este o operă literară destinată mai ales reprezentării scenice. Identificăm, astfel, organizarea acestuia în acte și scene care cuprind replici aparținând personajelor Corina și Ștefan, prezența indicațiilor scenice: *se depărtează de el, cum s-ar depărta de un tablou ce trebuie privit de la distanță. A surâs tot timpul, amuzată de ce va urma, dar acuma izbucnește de-a binelea în râs*, dialogul ca mod de expunere predominant care îndeplinește o dublă funcție: pe de o parte, caracterizează personajele, pe de altă parte, contribuie la construirea acțiunii.
9. Fragmentul de text prezentat pune în discuție problematica fericirii. Modalitatea de raportare la această stare pe care o propune Ștefan – și anume non-implicarea- îi provoacă femeii o stare de exuberanță. Ea este cea care observă opoziția /antiteza evidentă între ceea ce spune și ceea ce face Ștefan. În viziunea ei, fericirea e și buchetul de flori pe care el l-a cules de dimineață și pe care i l-a dăruit. Așadar, gestul femeii de a aduce buchetul de flori și de a-l așeza în mâna bărbatului însoțit de replica: *„Ah! de ce nu te poți vedea? Ce frumos ești! Nu știi cât ești de frumos”* pe care ea o rostește cu vădită și sinceră admirație este o afirmare a stării de fericire la care cei doi se raportează aparent diferit.

Scanned with OKEN Scanner

Subiectul II

Ipoteza

- Raționamente, informații generale despre om, în calitate de persoană care relaționează, ia decizii, despre avantajele și obligațiile integrării într-o comunitate, despre respectarea normelor și a principiilor morale;
- Enunțarea tezei: Datoria civică este o condiție esențială în recunoașterea ființei umane ca parte integrantă dintr-o societate.

Argumente

- **Argument 1:** puterea de a accepta sau de a refuza o idee/situație ține de demnitatea unei persoane; normele morale devin convingeri morale și conduite morale numai prin interiorizare; această interiorizare a principiilor presupune acceptarea și respectarea acestora după ce s-a făcut probarea funcționalității lor prin exemple/modele preluate din familie/societate; aceste principii conturează profilul moral al persoanei ca individ ce relaționează cu ceilalți;
- **Argument 2:** A abdica de la principiile morale înseamnă a introduce un dezechilibru în propriul comportament: pierderea credibilității, a încrederii din partea celorlalți și a încrederii în sine; Ex. Ghiță din *Moara cu noroc* de I. Slavici.

Concluzia

- Un enunț sintetic despre raportul dintre sine și ceilalți, dintre omul ca ființă individuală și obligația acestuia de a-și indeplini datoriile de ființă socială.

Subiectul III

Introducerea

De ex.:

- Informații contextualizatoare despre cele două modernități – cea socială, fundamentată pe evoluția științifică și tehnologică, pe descoperirea și explicarea tuturor enigmelor universului, și cea artistică, estetică, literară, care accentuează importanța protejării farmecului existenței, a complexității realului/umanului; eventual, implicarea unui citat din Matei Călinescu, „Cinci fețe ale modernității": „În cursul primei jumătăți a secolului al XIX-lea a apărut o sciziune ireversibilă între o modernitate, în sens de etapă în istoria civilizației occidentale – rod al progresului științific și tehnologic,

Scanned with OKEN Scanner

al revoluției industriale, al valului de schimbări economice şi sociale produse de capitalism — şi modernitate, în sens de concept estetic." A doua modernitate, numită şi „modernism" constituie „respingerea deschisă a modernității burgheze";

- Reprezentativ, pentru această opoziție tensionată, rămâne, în literatura română, Lucian Blaga, prin arta sa poetică – „Eu nu strivesc corola de minuni a lumii" – din deschiderea volumului de debut, „Poemele luminii" (1919).

Cuprinsul

✓ Evidențierea a două trăsături care fac posibilă încadrarea textului poetic studiat într-un curent cultural/literar, într-o perioadă sau într-o orientare tematică

De ex.:

- **Caracterul de artă poetică modernistă,** prin temele cunoaşterii şi creației, prin motivele specifice (lumina, misterul, luna, întunericul), dar şi prin apelul la **eul extatic**, **dionisiac**, **expresionist**, care se vrea într-o permanentă contopire cu Marele Tot;
- **Utilizarea metaforei revelatorii** în defavoarea celei plasticizante; adevărate străfulgerări ale misterului, metaforele de acest tip îşi depăşesc rolul ornamental în discurs, favorizând potențarea tainelor universale.

✓ Prezentarea a două imagini/idei poetice, relevante pentru tema şi viziunea despre lume din textul studiat

De ex.:

- **Versurile inițiale** dezvăluie, sub forma unui enunț declarativ, atitudinea negatoare a unui eu expresionist față de distrugerea misterelor existenței (metafora „corola de minuni a lumii", sugestie a perfecțiunii universului); plasarea eului expresionist în centrul discursului, dar şi al universului, dând seama de complexitatea şi farmecul existenței imediate (enumerația „în flori, în ochi, pe buze, ori morminte", adevărate metafore revelatorii pentru desemnarea celor patru etape ale existenței umane: copilăria, prin fragilitatea florilor, adolescența, prin nevoia de cunoaştere reliefată de ochi, maturitatea erosului, datorită buzelor, respectiv vârsta senectuții, premergătoare „Marii Treceri");
- **Partea a doua a textului** marcată de conjuncția coordonatoare de tip adversativ, „dar", mută accentul de pe negarea cunoaşterii paradisiace pe afirmarea celei luciferice, prin comparația amplă dintre „eu" şi lumina lunii.

Scanned with OKEN Scanner

Scanned with OKEN Scanner

✓ Ilustrarea a patru elemente de compoziție și de limbaj ale textului poetic studiat, semnificative pentru tema și viziunea despre lume (de exemplu: imaginar poetic, titlu, relații de opoziție și de simetrie, motiv poetic, laitmotiv, figuri semantice/tropi, elemente de prozodie etc.)

De ex.:

- Viziunea despre lume este prefigurată încă din **titlu**, constituit sub forma unui enunț de tip declarativ, care avertizează asupra caracterului marcat subiectiv al discursului, trăsătură expresionistă;
- **Simbolul central** reprezentat de **lumină**, textul dezvoltând opoziția dintre „lumina mea", ca metaforă pentru cunoașterea dionisiacă, și „lumina altora", metaforă pentru cunoașterea apolinică – interpretarea a măcar două metafore fundamentale („vraja nepătrunsului ascuns"; „adâncimi de întuneric"; „taina nopții");
- **Opoziția** dezvoltată la nivel discursiv se subsumează **simetriei incipit-final**, prin care se evidențiază superioritatea eului expresionist, ce adoptă o cunoaștere dionisiacă, declarând superioritatea erosului, ca formă supremă de cunoaștere a tainelor universale (vezi utilizarea conjuncției coordonatoare „și" în ultimul vers, accentuând armonizarea de substanță între eu și univers);
- **Viziunea expresionistă asupra lumii** se trădează și prin **elementele de prozodie**; la fel ca în pictura de factură expresionistă, unde linia fină a desenului permite exprimarea aproape violentă a culorii, în poezia blagiană, versul neregulat (liber) și tehnica ingambamentului favorizează exprimarea plenară a sentimentelor subiectului liric, dincolo de orice constrângeri formale clasice.

✓ Susținerea unei opinii despre modul în care tema și viziunea despre lume se reflectă în textul poetic studiat

De ex.:

- Imaginarul poetic blagian aduce în prim-plan iubirea ca formă de cunoaștere, generând o diferențiere capitală față de categoriile negative manifestate în lirica europeană (transcendența goală, dezumanizarea, alienarea, criza etc.);
- Spre deosebire de psalmistul arghezian, care se zbate dilematic între credință și tăgadă, eul expresionist blagian percepe universul ca o armonie a contrariilor, existența fiind pentru el lumină și umbră, fuziune a opozițiilor dezechilibrante pentru mulți alți creatori.

Încheierea

- Reluarea sintetică a tuturor ideilor importante – cultivarea artei poetice, fructificarea temei cunoaşterii, prin adoptarea trăirii dionisiace, ipostaza eului stihial, utilizarea metaforei revelatorii şi inovaţiile la nivel prozodic – pentru a promova spiritualitatea afectată de o modernitate tot mai pragmatică, indiferentă faţă de misterele existenţei.

Modelul nr. 7

Subiectul I

1. Antonime: *disponibile* – ocupate, indisponibile;
   departe – aproape.
2. Virgula din a patra strofă corelează două părţi de propoziţie de acelaşi fel, marcând, totodată, prezenţa unui epitet personificator dublu.
3. „Suflet" – sens conotativ: Energicul Andrei este sufletul tuturor petrecerilor.
4. Tema creaţiei şi motivul lecturii.
5. Două mărci lexico-gramaticale ale subiectivităţii prezente în textul dat: verbele de persoana I („strâng", „citesc", „povestesc"), pronumele de persoana I („mă", „ne").
6. În a doua strofă, verbele de persoana a II-a „ştii" şi „să aşezi" evidenţiază o adresare directă către cititori/alţi scriitori, menită să reliefeze faptul că metamorfoza scaunelor în auditori de poezie nu este deloc o activitate irepetabilă, specifică unui creator revelat, ci o acţiune banală, care depinde strict de îndemânarea/meşteşugul aşezării lor în poziţia potrivită. În acest mod, Sorescu sugerează – autoironic – însingurarea poetului, cât şi – parodic – secătuirea spirituală a cititorilor de poezie, care pot fi înlocuiţi fără probleme cu obiecte banale.
7. Două secvenţe care conturează dimensiunea temporală a imaginarului poetic: „în fiecare seară"; „timp de câteva ore".
8. Poezia citată se încadrează în neomodernism datorită raportului inedit realizat între dimensiunea concretă şi cea abstractă a existenţei (concretizarea abstracţiunilor şi abstractizarea concretului) pentru a configura criza omului/creatorului modern. Acesta se simte atât de izolat, de incapabil să (se) mai comunice firesc, încât îşi poate înlocui semenii cu nişte scaune (prima strofă). Totodată, apartenenţa la neomodernism a poeziei soresciene se justifică şi prin dimensiunea parabolică (evidenţiată în rândurile anterioare), parodică (la adresa poeziei inspirate, puriste, înalt moderniste, sugerată de metafora „morţii sufletului") şi absurd-comică (lectura poeziei şi ascultarea ei sunt definite drept „datorii" în ultima strofă).

Scanned with OKEN Scanner

9. Caracterul de artă poetică al textului citat este dovedit, în primul rând, de tema creației și de motivele specifice care o completează, conferindu-i o coloratură parodico-umoristică: versurile citite seara scaunelor strânse din vecini, receptivitatea la poezie a acestora, povestea morții sufletului, spusă „frumos", creativitatea artistică și lectura identificate cu simple „datorii" sau „capricii". În al doilea rând, parabola sorescianã implică și precizări autoironice despre rolul/funcția poetului/poeziei pentru existența cotidiană: creația lirică nu mai poate garanta revelații ori împliniri spirituale, nici transfigurări artistice ale banalului existențial, ci exprimă doar secătuirea/aplatizarea/vidarea interioară a ființei: rutina vieții conduce la „moartea" sufletului.

Subiectul II

Ipoteza

- Informații, raționamente despre funcțiile sociale asumate de umor: gândirea pozitivă, comuniunea cu ceilalți, împăcarea cu sine, cu propriile limite și defecte; faptul că umorul nu înseamnă a râde *de* cineva, ci implică a râde *cu* cineva;
- Enunțarea tezei: umorul implică descoperirea laturii bune/pozitive a celorlalți oameni, delimitându-i de neajunsurile caracterologice/ psihologice, așa încât constituie calea cea mai scurtă și mai plăcută a îndeplinirii dezideratului creștin „Iubește-ți aproapele ca pe tine însuți".

Argumente

- **Argument 1:** umorul înseamnă integrarea într-o comunitate, fiind semnul unei identități naționale, căci, nu întâmplător se spune că un om nu poate aparține unui popor, dacă nu își asumă tipul de umor specific, adică dacă nu ajunge să râdă/să umanizeze/să contra-balanseze defectul principal al unei națiuni: scoțienii râd de zgârcenia ce-i caracterizează, englezii se distrează pe seama pedanteriei lor, evreii își ironizează pragmatismul, francezii – orgoliul nemăsurat, românii – dimpotrivă, pasivitatea și complexul de inferioritate etc.;
- **Argument 2:** adeseori, umorul încearcă să descopere umanitatea ascunsă în spatele măștilor sociale; adică dezvăluirea esenței camuflate de aparență – De ex.: comediile lui Caragiale sau teoria despre umor a lui Henri Bergson care, în eseul său, „Râsul", definea comicul drept evidențierea „mecanicității" (artificialității) placate asupra viului.

Concluzia

- Un enunț sintetic despre umor – cale spre dezvăluirea și valorificarea umanității; accentuarea dimensiunii pozitive/optimiste a existenței, împăcarea cu sine și cu alteritatea.

Scanned with OKEN Scanner

Scanned with OKEN Scanner

Subiectul III

Introducerea

De ex.:

- Informaţii generale despre rolul personajelor în textul epic: ele sunt purtătoarele de semnificaţie ale mesajului transmis prin discurs; despre rolul personajelor în basm: sunt purtătoarele unor valori simbolice – Binele şi Răul, în diversele lor ipostaze;
- Anunţarea personajului basmului care va fi analizat: reprezentativ, în acest sens, se dovedeşte protagonistul basmului cult, „Povestea lui Harap-Alb", de Ion Creangă, ca purtător de semnificaţie a mesajului discursiv.

Cuprinsul

✓ Prezentarea a patru elemente ale textului narativ, semnificative pentru realizarea personajului ales

De ex.:

- Construcţia personajului este realizată în conformitate cu **tema abordată**: aceasta este, înainte de toate, cea specifică basmului popular: confruntarea dintre Bine (Harap-Alb) şi Rău (Spân), deznodământul aducând triumful forţelor Binelui; dimensiunea simbolică a naraţiunii, ca trăsătură a basmului cult, deschide un alt palier de interpretare a temei: maturizarea/iniţierea eroului;
- **Perspectiva narativă** este una obiectivă, cu o viziune „dindărăt" şi îi aparţine unui narator omniscient, omniprezent şi, în mare parte, obiectiv; naratorul obiectiv adoptă o poziţie de extrateritorialitate faţă de universul ficţional creat – el nu se implică în destinul personajului, lăsându-l să evolueze spre deznodământ, după năzuinţe şi slăbiciuni;
- **Conflictul** – exterior – dacă ne raportăm la tema luptei dintre Bine şi Rău, interior, dacă receptăm textul ca drum al iniţierii: un conflict interior al protagonistului care încearcă să-şi depăşească statutul de neiniţiat şi să dobândească maturitatea;
- Personajul basmului este realizat atât prin **mijloace** directe **de caracterizare**, cât şi prin modalităţi indirecte. De exemplu, naratorul îi surprinde naivitatea, în mod direct, atunci când afirmă că e „boboc în felul său la trebi de-aistea". Gesturile, atitudinile, relaţia cu celelalte personaje se transformă în adevărate mijloace indirecte de caracterizare.

Scanned with OKEN Scanner

✓ Prezentarea statutului social, psihologic, moral etc. al personajului ales, prin raportare la conflictul/conflictele basmului cult studiat

- **Statutul social** al protagonistului se modifică pe tot parcursul firului narativ: la început apare în ipostaza de mezin al craiului, pe parcurs îl descoperim în postura de slugă a spânului, ca, în final, să dobândească statutul de Împărat Verde, echivalent, în plan simbolic, cu ipostaza de inițiat;
- Din punct de vedere **psihologic,** drumul parcurs de protagonist dezvăluie un personaj înscris pe un traseu al propriei deveniri; la început este ruşinat de nereuşita fraților săi mai mari, este slab, fiindu-i teamă de moarte, acceptând întovărăşirea cu Spânul; pe parcurs, îşi desăvârşeşte personalitatea, dovedind calități umane necesare pentru statutul de împărat: curajul, loialitatea, milostenia, capacitatea de a mânui armele (sabia primită de la Sfânta Duminică, pentru a tăia capul cerbului), inițiativa, ca, în final, să arate că este capabil de gestul suprem, iubirea, atunci când se îndrăgosteşte de fata împăratului Roş;
- **Moralitatea** personajului ar putea fi pusă la îndoială, atunci când îşi dovedeşte milostenia față de Sfânta Duminică, dându-i un bănuț, doar după ce aceasta îi dezvăluie viitoarea traiectorie inițiatică: „Fecior de crai, vede-te-aş împărat!" sau atunci când încalcă sfatul părintesc, acceptând tovărăşia Spânului; cu toate acestea, personajul poate fi absolvit de vină, dacă avem în vedere că este încă imatur.

✓ Relevarea principalei trăsături a personajului ales, ilustrată prin două episoade/secvențe narative/situații semnificative

- **Slăbiciunea, caracterul slab, profund uman** – este principala trăsătură a protagonistului; pentru ilustrarea acestei trăsături, poți avea în vedere secvența narativă a grădinii, de la începutul textului, când crăişorul, ruşinat de eşecul fraților mai mari, se retrage în grădină şi începe să plângă, dar şi episodul narativ al rătăcirii în pădurea-labirint, când, de teama morții, îl acceptă pe Spân ca tovarăş de drum.

✓ Susținerea unei opinii despre modul în care se reflectă o idee sau tema basmului cult studiat în construcția personajului pentru care ai optat

De ex.:

- Accentuarea faptului că drumul parcurs de protagonist de la curtea tatălui la curtea Împăratului Verde nu este un drum fizic, ci unul spre interior, spre desăvârşirea propriei personalități.

Încheierea

- Reluarea sintetică a tuturor ideilor importante – protagonistul dovedeşte o serie de calităţi umane, universul ficţional marcat de predominarea realului implică realizarea unui personaj cu un caracter profund uman, deosebindu-se, astfel, de eroii basmelor populare, care sunt idealuri de frumuseţe, curaj etc.; ambiguizarea personajului (nu este o întruchipare a Binelui absolut, având şi slăbiciuni) – toate sunt trăsături specifice basmului cult, ***Povestea lui Harap-Alb*** de Ion Creangă.

Modelul nr. 8

Subiectul I

1. Sinonime neologice: *greşeli* – erori;
   dovedi – demonstra.
2. În secvenţa: *Un bărbat nu crede în femeile care îl adoră...,* punctele de suspensie indică o întrerupere a şirului vorbirii şi au rolul de a induce o stare de meditaţie pe tema relaţiei într-un cuplu. De asemenea, este o afirmaţie şăgalnică venită din partea bărbatului care, de fapt, o admiră pe femeia din faţa sa. În sprijinul acestei afirmaţii, vine şi indicaţia scenică: „glumind".
3. Enunţ pentru sensul conotativ al substantivului *realitate*: Poezia reflectă realitatea interioară a fiinţei poetice.
4. Tema: călătoria, istoria, aventura;
   Motive literare: campania, drumul.
5. Fragmentul dat cuprinde un dialog în care personajele se află implicate într-o discuţie pe tema marilor expediţii militare ale lui Alexandru cel Mare. Astfel, indicii spaţiali:„Asia", „Teba", „India" sunt o trimitere clară la locul marilor bătălii purtate de eroul evocat. De asemenea, dorinţa de a reface acest traseu este redată de alţi indici spaţiali: „pas cu pas", „metru cu metru".
6. Textul dramatic este scris pentru a fi reprezentat pe scenă. Indicaţiile scenice/didascaliile cuprind caracterizarea directă a personajelor, cea făcută de către autor. Acestea se adresează, pe de-o parte cititorului – care primeşte astfel informaţii suplimentare cu privire la caracterul personajelor, la reacţiile acestora, la mişcarea scenică, iar, pe de altă parte, actorilor/regizorului pentru a pune în scenă piesa. În textul dat, indicaţiile scenice: „*cu un surâs*", „*glumind*", „*serios*", „*cucerită*", „*scurt, practic*" oferă cititorului detalii despre acţiunea prezentată, şi anume proiectarea unei expediţii care să refacă traseul expediţiilor

Scanned with OKEN Scanner

militare ale lui Alexandru cel Mare, dar şi despre relaţiile de afecţiune dintre cele două personaje.

7. Andronic este fascinat de personalitatea lui Alexandru cel Mare până la identificare cu acesta. Prin comparaţia „sunt mai bătrân decât el" recunoaşte, pe de-o parte faptul că realizările sale personale nu se ridică la nivelul celor ale eroului său, iar, pe de altă parte, la experienţa dată de viziunea holistică asupra istoriei. Enumeraţia: „pas cu pas, metru cu metru" surprinde, într-o imagine dinamică, dorinţa reală de a călca pe urmele înaintaşului său, retrăind astfel istoria.
8. Textul dramatic este o operă literară destinată mai ales reprezentării scenice. Identificăm, astfel, organizarea acestuia în acte şi scene care cuprind replici aparţinând personajelor Magda şi Andronic, prezenţa indicaţiilor scenice: „*cu un surâs*", „*glumind*", „*serios*", „*cucerită*", „*scurt*" „*practic*"; dialogul ca mod de expunere predominant care îndeplineşte o dublă funcţie: pe de o parte, caracterizează personajele, pe de altă parte, contribuie la construirea acţiunii.
9. Andronic şi Magda sunt surprinşi într-o discuţie despre campania lui Alexandru cel Mare în Asia. Părerea avizată a lui Andronic: *Vezi, toată campania lui Alexandru în Asia este plină de greşeli. Aş putea dovedi* este tratată cu interes şi seriozitate de Magda care afirmă: *Eu l-m făcut* – acest traseu, însă, „în vis". Între cele două personaje există o relaţie de afecţiune, care nu se bazează doar pe afinităţile legate de preocupările istorice. În acest sens, vine şi replica rostită de Andronic, cu privire la încrederea unui bărbat în femei – ce se doreşte o glumă: (glumind) *Da, dar dumneata îl adori. N-are să te creadă. Un bărbat nu crede în femeile care îl adoră.* O expediţie reală apare ca un ideal pentru cei doi: *Magda: ...Mă iei şi pe mine. Andronic* (râzând): *Te iau. Mai ales că nu voi pleca niciodată.*

Subiectul II

Ipoteza

- Raţionamente, informaţii generale despre educaţie, despre dezvoltarea personalităţii umane din punct de vedere cognitiv, afectiv, volitiv;
- Enunţarea tezei: Fără educaţie, dezvoltarea şi formarea individului nu se pot realiza, deoarece educaţia nu înseamnă doar informare, ci şi formare.

Argumente

- **Argument 1:** şcoala oferă un cadru specializat în care se fac deschideri intelectuale; individul are acces la cunoştinţe, îşi formează priceperi şi deprinderi, îşi dezvoltă aptitudinile şi atitudinea faţă de

Scanned with OKEN Scanner

sine şi ceilalţi, dobândeşte o viziune asupra locului său în univers pentru a se putea integra în societate; putem vorbi şi de educaţia informală – din familie, mass-media şi influenţa ei asupra individului; Ex. Felix din romanul ***Enigma Otiliei***;
- **Argument 2:** formarea individului înseamnă o pregătire pentru viaţa socială; prin educaţie se dezvoltă relaţiile sociale de colaborare, se învaţă ce înseamnă altruismul, respectul, toleranţa, înţelegerea, comunicarea; o societate din care ar lipsi educaţia ar genera egoism, indiferenţă, lipsă de respect şi de comunicare.

Concluzia
- Un enunţ sintetic despre rolul esenţial al educaţiei în formarea şi dezvoltarea personalităţii umane prin însuşirea valorilor societăţii.

Subiectul III

Introducerea

De ex.:
- Informaţii contextualizatoare despre romantismul românesc, în raport cu manifestarea curentului în plan european (decalajul cultural, începuturile romantismului românesc în programul generaţiei paşoptiste);
- Locul pe care îl ocupă întreaga creaţie eminesciană în epocă (fructificarea temelor şi motivelor literare romantice de circulaţie europeană);
- Anunţarea poeziei care va fi analizată: reprezentativă în acest sens se dovedeşte poezia ***Luceafărul***, o adevărată sinteză pentru întreaga operă eminesciană.

Cuprinsul

✓ Evidenţierea a două trăsături care fac posibilă încadrarea textului poetic studiat într-un curent cultural/literar, într-o perioadă sau într-o orientare tematică

De ex.:
- **Personajul excepţional** – Luceafărul este un personaj de tip romantic, excepţional, tocmai datorită naturii sale duale: angelic/demonic;
- **Antiteza, ca procedeu artistic preferat de romantici** – textul dezvoltă o serie de antiteze: celest/teluric, om comun/geniu, cunoaştere raţională/ cunoaştere pe baza afectelor, iubita ideală/iubita decăzută etc.

Scanned with OKEN Scanner

✓ Prezentarea a două imagini/idei poetice, relevante pentru tema şi viziunea despre lume din textul studiat

De ex.:

- Textul dezvoltă trei teme, tratate în manieră romantică: iubirea neîmplinită, natura (prin alternanţa terestru/cosmic), tema filosofică a cunoaşterii, prin raportul om comun/geniu;
- **Tabloul I** – proiectează, într-un decor romantic, povestea de iubire dintre fata de împărat şi luceafăr; înfiriparea sentimentului de iubire dintre cei doi deschide palierul interpretării poemei din perspectiva cunoaşterii: fata de împărat încearcă să-şi depăşească propria condiţie, în vreme ce luceafărul experimentează o cunoaştere pe baza afectelor; cele două metamorfoze ale astrului celest evidenţiază viziunea precosmogonică: naşterea Universului din apă, respectiv din Noaptea Cosmică; antropomorfizările luceafărului îi evidenţiază natura dual㠹 de înger şi demon; fata de împărat remarcă incompatibilitatea dintre lumea ei şi lumea superioară a astrului;
- **Tabloul IV** – proiectează, într-un cadru al înserării, povestea de iubire dintre cei „doi tineri singuri", Cătălin şi Cătălina.; idila dintre cei doi este privită de luceafăr, care, în urma lecţiei de cunoaştere date de Demiurg, îşi reocupă poziţia privilegiată pe bolta celestă; deşteptat de Creator din grava uitare, luceafărul adoptă starea de ataraxie; catrenul final dobândeşte valoare conclusivă pentru întregul text, punctând antiteza dintre lumea limitată a muritorilor (metafora „cercul strâmt") şi eternitatea geniului(epitetul dublu "nemuritor şi rece").

✓ Ilustrarea a patru elemente de compoziţie şi de limbaj ale textului poetic studiat, semnificative pentru tema şi viziunea despre lume (de exemplu: imaginar poetic, titlu, relaţii de opoziţie şi de simetrie, motiv poetic, laitmotiv, figuri semantice/tropi, elemente de prozodie etc.)

De ex.:

- Viziunea despre lume este prefigurată încă din **titlu**;
- **Incipitul** este realizat pe baza unei formule specifice basmului, care avertizează asupra caracterului epic al poemei, dar şi asupra sursei de inspiraţie: basmul popular, ***Fata din grădina de aur***;
- Textul dezvoltă o **serie de opoziţii:** lumea comună/omul de geniu, teluric/celest, condiţia superioară a luceafărului şi condiţia precară a lui Cătălin etc.;
- Interpretarea mijloacelor artistice din cele două tablouri (simboluri, metafore, epitete etc.): simbolul central al *ochiului* care desemnează cunoaşterea.

Scanned with OKEN Scanner

✓ Susținerea unei opinii despre modul în care tema și viziunea despre lume se reflectă în textul poetic studiat

De ex.:

- Evidențierea faptului că viziunea despre lume a autorului poartă amprenta romantismului cu evidente influențe schopenhaueriene, de unde și ipostaza omului de geniu; se remarcă, însă, modul original în care Eminescu particularizează natura geniului: acesta experimentează o formă de cunoaștere, pe baza afectelor, spre deosebire de geniul lui Schopenhauer, a cărui existență este, în totalitate, ataractică.

Încheierea:

- Reluarea sintetică a tuturor ideilor importante – temele romantice, personajul excepțional, amestecul de genuri literare, antiteza, ca procedeu artistic preferat de romantici.

Modelul nr. 9

Subiectul I

1. Sinonime neologice: *miros* – parfum;
   stins – plat etc.
2. (,) - „virgula", ca semn de punctuație, izolează o structură/construcție incidentă de restul discursului.
3. Exemplu cu sensul conotativ al substantivului *noapte*: Trăia într-o eternă noapte a conștiinței.
4. Tema timpului, din perspectiva categoriei fantasticului.
   Motive literare: grădina, pădurea, steaua etc.
5. Fragmentul construit cu ajutorul monologului este: *„Tot mai am timp(...). Nu e încă miezul nopții..."*
6. Punctele de suspensie marchează o pauză în discurs, menită să redea tensiunea interioară a personajului; pe de altă parte, prin punctele de suspensie se conturează dimensiunea fantastică a textului etc.
7. Perspectiva narativă a textului este una obiectivă, cu o viziune „dindărăt", care îi aparține unui narator omniscient, omniprezent și extradiegetic, ce realizează o narațiune la persoana a III-a, singular.
8. Fragmentul citat, ***Noaptea de Sânziene*** de Mircea Eliade, aparține unei opere epice/genului epic, în primul rând, prin faptul că sentimentele, gândurile autorului sunt transmise în mod indirect, prin intermediul personajelor și al acțiunii. Astfel, acțiunea surprinde momentul în care

Scanned with OKEN Scanner

personajul masculin, Ştefan, vorbeşte despre un obicei specific nopţii de Sânziene. De asemenea, prezenţa numărului mare de verbe marchează prezenţa naraţiunii, ca mod de expunere principal în textul epic: *râdeau, l-au îndopat, jurând, să sară* etc.

9. Secvenţa dialogată citată surprinde dialectica sacru-profan, specifică prozei fantastice a lui Mircea Eliade. Personajul este un neofit/neiniţiat – *Nu prea înţeleg cum s-ar putea deschide* – care va ajunge să trăiască experienţa ieşirii din timp, fapt sugerat de motivul nopţii mistice în care „se deschid cerurile". Irecognoscibilitatea sacrului devine, astfel, o constantă a fantasticului eliadesc.

Subiectul II

Ipoteza

- Raţionamente, informaţii generale despre statutul femeilor care s-au manifestat în domeniul artistic;
- Enunţarea tezei: Femeile s-au bucurat de un loc privilegiat în sfera manifestărilor artistice, cu toate că debutul femeilor care au scris literatură s-a produs târziu, în epoca modernă, influenţat poate şi de mentalitatea vremii.

Argumente

- **Argument 1:** Femeile nu au avut întotdeauna un statut privilegiat în societate, nefiind apreciate la adevărata lor valoare. De aceea, unele care au fost înzestrate cu har artistic, au fost nevoite să-şi adopte un pseudonim masculin, pentru a fi luate în serios. Acesta a fost şi cazul romancierei engleze Marry Ann Evans, cunoscută şi astăzi sub numele de George Eliot, ceea ce este foarte grăitor pentru societatea britanică a vremii;
- **Argument 2:** În literatura română din perioada interbelică, s-au impus personalităţi feminine, precum Hortensia Papadat Bengescu, Lucia Demetrius care au reuşit să creeze pagini strălucitoare de proză, fiind, în acelaşi timp, apreciate de societatea vremii.

Concluzia

- Un enunţ sintetic despre poziţia şi importanţa femeilor-artist în sfera culturii, dar şi a evoluţiei omenirii.

Scanned with OKEN Scanner

Subiectul III

Introducerea

De ex.:

- Informații contextualizatoare despre cele două modernități – cea socială, fundamentată pe evoluția științifică și tehnologică, pe descoperirea și explicarea tuturor enigmelor universului, și cea artistică, estetică, literară, care accentuează importanța protejării farmecului existenței, a complexității realului/umanului; eventual, implicarea unui citat din Matei Călinescu, „Cinci fețe ale modernității": „În cursul primei jumătăți a secolului al XIX-lea a apărut o sciziune ireversibilă între o modernitate, în sens de etapă în istoria civilizației occidentale – rod al progresului științific și tehnologic, al revoluției industriale, al valului de schimbări economice și sociale produse de capitalism – și modernitate, în sens de concept estetic." A doua modernitate, numită și „modernism" constituie „respingerea deschisă a modernității burgheze";
- Reprezentativ, pentru această opoziție tensionată, rămâne, în literatura română, Lucian Blaga, prin arta sa poetică – ***Eu nu strivesc corola de minuni a lumii*** – din deschiderea volumului de debut, ***Poemele luminii*** (1919).

Cuprinsul

✓ Evidențierea a două trăsături care fac posibilă încadrarea textului poetic studiat într-un curent cultural/literar, într-o perioadă sau într-o orientare tematică

De ex.:

- **Caracterul de artă poetică modernistă,** prin temele cunoașterii și creației, prin motivele specifice (lumina, misterul, luna, întunericul), dar și prin apelul la **eul extatic, dionisiac, expresionist**, care se vrea într-o permanentă contopire cu Marele Tot;
- **Utilizarea metaforei revelatorii** în defavoarea celei plasticizante; adevărate străfulgerări ale misterului, metaforele de acest tip își depășesc rolul ornamental în discurs, favorizând potențarea tainelor universale.

✓ Prezentarea a două imagini/idei poetice, relevante pentru tema și viziunea despre lume din textul studiat

De ex.:

- **Versurile inițiale** dezvăluie, sub forma unui enunț declarativ, atitudinea negatoare a unui eu expresionist față de distrugerea

Scanned with OKEN Scanner

misterelor existenței (metafora „corola de minuni a lumii", sugestie a perfecțiunii universului); plasarea eului expresionist în centrul discursului, dar și al universului, dând seama de complexitatea și farmecul existenței imediate (enumerația „în flori, în ochi, pe buze, ori morminte", adevărate metafore revelatorii pentru desemnarea celor patru etape ale existenței umane: copilăria, prin fragilitatea florilor, adolescența, prin nevoia de cunoaștere reliefată de ochi, maturitatea erosului, datorită buzelor, respectiv vârsta senectuții, premergătoare „Marii Treceri");

- **Partea a doua a textului** marcată de conjuncția coordonatoare de tip adversativ, „dar", mută accentul de pe negarea cunoașterii paradisiace pe afirmarea celei luciferice, prin comparația amplă dintre „eu" și lumina lunii.

✓ Ilustrarea a patru elemente de compoziție și de limbaj ale textului poetic studiat, semnificative pentru tema și viziunea despre lume (de exemplu: imaginar poetic, titlu, relații de opoziție și de simetrie, motiv poetic, laitmotiv, figuri semantice/tropi, elemente de prozodie etc.)

De ex.:

- Viziunea despre lume este prefigurată încă din **titlu,** constituit sub forma unui enunț de tip declarativ, care avertizează asupra caracterului marcat subiectiv al discursului, trăsătură expresionistă;
- **Simbolul central** reprezentat de **lumină**, textul dezvoltând opoziția dintre „lumina mea", ca metaforă pentru cunoașterea dionisiacă, și „lumina altora", metaforă pentru cunoașterea apolinică – interpretarea a măcar două metafore fundamentale („vraja nepătrunsului ascuns"; „adâncimi de întuneric"; „taina nopții");
- **Opoziția** dezvoltată la nivel discursiv se subsumează **simetriei incipit-final**, prin care se evidențiază superioritatea eului expresionist, ce adoptă o cunoaștere dionisiacă, declarând superioritatea erosului, ca formă supremă de cunoaștere a tainelor universale (vezi utilizarea conjuncției coordonatoare „și" în ultimul vers, accentuând armonizarea de substanță între eu și univers);
- **Viziunea expresionistă asupra lumii** se trădează și prin **elementele de prozodie**; la fel ca în pictura de factură expresionistă, unde linia fină a desenului permite exprimarea aproape violentă a culorii, în poezia blagiană, versul neregulat (liber) și tehnica ingambamentului favorizează exprimarea plenară a sentimentelor subiectului liric, dincolo de orice constrângeri formale clasice.

✓ Susținerea unei opinii despre modul în care tema și viziunea despre lume se reflectă în textul poetic studiat

Scanned with OKEN Scanner

De ex.:

- Imaginarul poetic blagian aduce în prim-plan iubirea ca formă de cunoaştere, generând o diferenţiere capitală faţă de categoriile negative manifestate în lirica europeană (transcendenţa goală, dezumanizarea, alienarea, criza etc.);
- Spre deosebire de psalmistul arghezian, care se zbate dilematic între credinţă şi tăgadă, eul expresionist blagian percepe universul ca o armonie a contrariilor, existenţa fiind pentru el lumină şi umbră, fuziune a opoziţiilor dezechilibrante pentru mulţi alţi creatori.

Încheierea

- Reluarea sintetică a tuturor ideilor importante – cultivarea artei poetice, fructificarea temei cunoaşterii, prin adoptarea trăirii dionisiace, ipostaza eului stihial, utilizarea metaforei revelatorii şi inovaţiile la nivel prozodic – pentru a promova spiritualitatea afectată de o modernitate tot mai pragmatică, indiferentă faţă de misterele existenţei.

Modelul nr. 10

Subiectul I

1. Sinonime neologice: *se gândeşte* – reflectează, meditează etc.;
   limpede – vizibilă, evidentă etc.
2. În fragmentul: *Intru în întunericul pământului cu surâsul tău în faţă... cu ochii tăi... ca o lumină*, punctele de suspensie au rolul de a marca o întrerupere în şirul vorbirii şi de a induce o stare de meditaţie pe tema frumuseţii femeii, ai cărei ochi devin un punct de sprijin pentru Danton care se află înaintea morţii.
3. Enunţ pentru sensul conotativ al substantivului *lacrimă*: Din cer cădeau lacrimile norilor.
4. Teme: viaţa, moartea, iubirea;
   Motive literare: ochii, lumina, iedera.
5. Registrul limbajului oral/stilul direct se defineşte prin expresii şi cuvinte specifice vorbirii, conversaţiei, în care sintagmele, proverbele, maximele ori pildele sunt frecvente. În textul dat, identificăm interogaţiile ca formule ale adresării directe: „Să mă înţelegi?", „Să mă cunoşti?", precum şi interjecţia „Ah".
6. Textul dramatic este scris pentru a fi reprezentat pe scenă. Indicaţiile scenice/didascaliile cuprind caracterizarea directă a personajelor, cea făcută de către autor. Acestea se adresează, pe de o parte cititorului –

Scanned with OKEN Scanner

care primeşte, astfel, informaţii suplimentare cu privire la caracterul personajelor, la reacţiile acestora, la mişcarea scenică- iar, pe de altă parte, actorilor/regizorului pentru a pune în scenă piesa. În textul dat, indicaţiile scenice: „*a rămas cu faţa nemişcată , o priveşte simplu*"; „*lasă capul greu în jos, se gândeşte*"; „*îşi revine şi firesc, cu o emoţie limpede*"; „*o priveşte surâzând, clătinând din cap, adânc răscolit, cu ochii umezi*" marchează frământările interioare ale personajului masculin. Louise „*îl priveşte cu emoţie, cu ochii mari înlăcrimaţi, îl strânge cu mâinile ei mici şi albe*"; „*plânge moale în braţele lui*" – îi împărtăşeşte durerea la care asistă neputincioasă.

7. Identificăm, în textul dat, metafora-simbol al morţii „întunericul pământului". Imaginea cromatică sugerează neantul, golul, prăbuşirea. Păşirea conştientă în acest spaţiu, asumarea destinului creează tensiuni interioare care sunt domolite de imaginea ochilor femeii iubite, comparaţi cu lumina: „....*cu ochii tăi... ca o lumină*". Astfel, iubirea devine lumină, ancoră dincolo de viaţă şi de moarte.
8. Textul dramatic este o operă literară destinată, mai ales, reprezentării scenice. Identificăm, astfel, organizarea acestuia în acte, tablouri şi scene care cuprind replici aparţinând personajelor Danton şi Louise; prezenţa indicaţiilor scenice: „*în lacrimi*"; „*surâzând pe gândite*"; dialogul ca mod de expunere predominant care îndeplineşte dublă funcţie: pe de o parte, caracterizează personajele, pe de alta, contribuie la construirea acţiunii.
9. Personajul Danton gândeşte şi se frământă. În fragment este surprins omul în faţa morţii. Asumarea destinului apare fireasca urmare a unor principii, a unui crez. Din didascalii observăm că Danton face o analiză atentă a propriilor acţiuni: *surâzând pe gândite* şi conchide: *Neînţeles? ... Asta nu-i nimic, Louise! Să fii greşit înţeles... să fii pe jumătate înţeles, e nesfârşit mai rău...* Punctele de suspensie induc starea de meditaţie pe această temă – a fracturii între acţiunile omului, intenţiile sale şi modul în care este perceput. A fi *pe jumătate înţeles* este, în viziunea personajului, mai grav, deoarece nu există control şi siguranţă în ceea ce priveşte ce anume şi cât anume din faptele sale a fost înţeles de către ceilalţi. E o distorsiune a adevărului. De aici – durerea: *e nesfârşit mai rău.*

Scanned with OKEN Scanner

Subiectul II

Ipoteza

- Raționamente, informații generale despre necesitatea creației/ artei pentru societatea umană, în diversitatea acesteia: literatură, arhitectură, sculptură, muzică, pictură etc.;
- Enunțarea tezei: Creatorul/artistul transfigurează lumea reală şi o interpretează, dându-i un sens ideal.

Argumente

- **Argument 1:** artistul/creatorul exprimă un întreg univers interior într-o modalitate/limbaj pe care să îl poată percepe o categorie cât mai largă de consumatori de artă; indiferent de arta căreia îi aparține, creația va fi o reprezentare unică, particulară, inedită, subiectivă a modului în care artistul interpretează ipostazele lumii; Ex. operele literare;
- **Argument 2:** mesajul artei/creației are rol de a educa publicul în sensul receptării acesteia; omul se regăseşte în diverse reprezentări artistice ca parte integrantă a acestui univers.

Concluzia

- Un enunț sintetic despre menirea artistului de a descoperi oamenilor frumusețea lumii în care trăiesc.

Subiectul III

Introducerea

De ex.:

- Informații contextualizatoare despre dezvoltarea psihologiei, a psihanalizei lui Freud şi a filosofiei lui Husserl la începutul sec. al XX-lea, cu ecou în domeniul literaturii, prin promovarea unor noi teme literare şi a altui tip de personaj;
- Personajul literar este problematic, interogativ, sensibil, iar stările lui interioare sunt supuse unei riguroase autoanalize; sondarea conştiinței este cea care organizează şi momentele subiectului;
- Temele caracteristice sunt cele care produc oscilații în plan psihologic: iubirea, gelozia, obsesia, alienarea, frica, inadaptarea;
- Apar tehnici noi de caracterizare a personajului: fluxul conştiinței, monologul interior, introspecția;
- Anunțarea romanului care va fi analizat: reprezentativă, în acest sens, se dovedeşte opera literară ***Ultima noapte de dragoste, întâia***

Scanned with OKEN Scanner

noapte de război, publicată în 1930, a lui Camil Petrescu, un roman psihologic de factură realistă.

Cuprinsul

✓ Evidențierea tipului de roman pentru care ai optat și a trăsăturilor care fac posibilă încadrarea într-o tipologie, într-un curent cultural/ literar, într-o perioadă sau într-o orientare tematică

De ex.:

- **Romanul modern de tip subiectiv** – În conferința intitulată *Noua structură și opera lui Marcel Proust*, Camil Petrescu respinge romanul de tip tradițional; scriitorul fixează o estetică modernă romanului românesc:
- **sincronizarea** literaturii cu filosofia și psihologia epocii (conform teoriei lovinesciene); concepe literatura ca mijloc de cunoaștere: *„nu putem cunoaște nimic absolut decât răsfrângându-ne în noi înșine"*;
- **Autenticitatea** – realitatea trecută prin propria conștiință: *„Singura realitate pe care o pot povesti...este realitatea conștiinței mele, conținutul meu psihologic"*; la nivel textual aceasta este susținută de documente sufletești: pagini din jurnalul său de campanie, extrase din presa vremii;
- **Substanțialitatea dată de subiectivitate** – esențele concrete ale vieții sunt prezentate prin narațiunea la persoana I: *„eu nu pot descrie decât propriile mele senzații, propriile mele imagini. Eu nu pot vorbi onest decât la persoana I"*;
- **Relativismul**: înmulțirea perspectivelor în jurul aceluiași obiect;
- **Anticalofilismul**: „a povesti „net", „ca într-un proces-verbal";
- **Romancier prin excelență citadin,** Camil Petrescu aduce masiv în literatura română **intelectualul lucid,** care gândește și se frământă, deoarece: *câtă luciditate atâta conștiință, câtă conștiință atâta pasiune și deci atâta dramă.*

✓ Prezentarea temei romanului, reflectată în textul narativ ales, prin referire la două episoade/secvențe narative

De ex.

- Structurat în **două părți** ce poartă **titluri semnificative**, scrise, ambele, la persoana I, romanul alcătuiește un univers de viață complex care surprinde **două ipostaze existențiale fundamentale**: **iubirea și războiul**;
- Romanul este „unul de experiență și cunoaștere" (G. Călinescu), „un neîntrerupt marș tot mai adânc în conștiință" (Perpessicius);

Scanned with OKEN Scanner

- Romanul devine un lung monolog liric în care eroul Ştefan Gheorghidiu se destăinuie, se analizează cu luciditate, zbuciumându-se între certitudine şi incertitudine în plan erotic, dar şi în viaţa ameninţată de moarte. La începutul primei părţi, protagonistul, sublocotenent, înrolat voluntar într-un regiment de infanterie, participă la fortificarea Văii Prahovei, între Buşteni şi Predeal, apoi în munţi, în regiunea Dâmbovicioara. Într-o **primă secvenţă narativă,** scriitorul demască discuţiile demagogice din parlamentul ţării, cu privire la pregătirea pentru război, care se dovedesc o realitate crudă pe front. Fortificaţiile de pe Valea Prahovei erau *nişte gropi, cât cele pe care le fac, jucându-se, copiii, în nisip*. Spiritul polemic al scriitorului evidenţiază cinismul celor răspunzători de soarta patriei: *ştiu bine că în acest timp se dădeau asigurări în parlamentul ţării că suntem bine pregătiţi, că suntem gata, până la ultimul nasture, până la ultimul cartuş; „Nici instrucţia militară a ostaşilor nu era departe de jocurile copiilor din mahalaua Oborului, când ne împărţeam în români şi turci şi năvăleam unii într-alţii.* Eroul face eforturi disperate de a obţine o permisie de două zile pentru a merge la Câmpulung, chemat de urgenţă de soţia sa, Ela, cu care se împăcase de curând. Cea de – a doua **secvenţă narativă** semnificativă care declanşează resorturile interioare o reprezintă discuţia de la popota ofiţerilor pe tema fidelităţii femeii, a răspunderilor conjugale care îl irită pe tânărul sublocotenent; reacţia sa este violentă: *cei ce se iubesc au drept de viaţă şi de moarte unul asupra celuilalt*;
- Romanul începe propriu-zis prin capitolul al doilea, intitulat *Diagonalele unui testament*, cu o frază abruptă: *„Eram însurat de doi ani şi jumătate cu o colegă de la universitate şi bănuiam că mă înşală”*. Aşadar, eroul trăieşte două realităţi: **realitatea timpului cronologic** (frontul) şi **realitatea timpului psihologic** (trăirile interioare trecute şi reverberate - scriitorul folosind tehnica memoriei involuntare).

✓ Sublinierea a patru elemente ale textului narativ, semnificative pentru ilustrarea viziunii despre lume a autorului/a naratorului (de exemplu: *acţiune, conflict, relaţii temporale şi spaţiale, construcţia subiectului, particularităţi ale compoziţiei, perspectivă narativă, tehnici narative, construcţia personajului, modalităţi de caracterizare, limbaj* etc.)

De ex.:

- **Perspectiva narativă subiectivă** oferă **un sondaj al conştiinţei, al iubirii, trăită sub semnul incertitudinii**. Moştenirea neaşteptată a unei averi schimbă existenţa conjugală a celor doi studenţi săraci – el la filosofie, ea, Ela, la litere – însă în defavoarea cuplului; Ela are preocupări pragmatice, devine interesată de petreceri mondene

Scanned with OKEN Scanner

– ceea ce intră în **contradicție cu idealul lui de feminitate.** Trăirile sufletești complexe, reacțiile interioare sunt declanșate de către un element exterior: un fapt, un gest, o întâmplare – ca de ex. excursia la Odobești. Eroul se **confesează, se analizează**, suferă din neputință și deziluzie, mai ales pentru că se dedublează, își ascunde frământările, afișând indiferența: *mă chinuiam lăuntric să par vesel; și eu mă simțeam imbecil și ridicol...si naiv*;

- Scriitorul aduce în paginile sale, în partea a doua a romanului, **imaginea demitizată a războiului:** haos, mizerie, marșuri neîntrerupte, fără nicio finalitate, ordine care se bat cap în cap, o învălmășeală gigantică – acesta e frontul, *durabilă halucinație de foc și de trăznete*;
- Notațiile sunt lucide, de o mare autenticitate, susținute de jurnalul de campanie al scriitorului, precum și de citate extrase din presa vremii, regăsite în notele de sublol ale cărții;
- Drama personală din planul iubirii se va topi în **drama colectivă** a camarazilor de război: panica, frica, lașitatea, groaza sunt sentimente umane descrise cu un zguduitor realism; pentru **omul redus la instinctul de supraviețuire**, cele două realități – cea interioară și cea exterioară- vor coincide.

✓ Exprimarea unei opinii argumentate despre modul în care tema și viziunea despre lume sunt reflectate în romanul ales

De ex.:

- Originalitatea romanului constă în finețea și subtilitatea analitică de factură subiectivă, realizată prin tehnica memoriei involuntare și durata subiectivă.

Încheierea

- Reluarea sintetică a tuturor ideilor importante – romanul ***Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război*** - se înscrie în estetica modernă, realistă, prin tipologia personajului, perspectiva narativă subiectivă, claritatea și sobrietatea stilului analitic, intelectualizat al scriitorului.

Scanned with OKEN Scanner

Modelul nr. 11

Subiectul I

1. Sinonime neologice: *sihastră* – solitară;
   vasta – imensa.
2. (...) – „punctele de suspensie", ca semn de punctuație, reprezintă mărci ale subiectivității, având rolul de a accentua tensiunea lirică a discursului poetic. De asemenea, punctele de suspensie reliefează caracterul elegiac al textului.
3. „Gene" – sens conotativ: Printre genele norului răzbat razele de soare.
4. Tema naturii/timpului şi motivul toamnei/trecerii timpului/reveriei.
5. Două mărci lexico-gramaticale ale subiectivității: verbele şi pronumele de persoana I şi a II-a („îmi", „mi-", „tu", „rămân", „ascult", „simt", „aud").
6. Două secvențe care conturează dimensiunea temporală a imaginarului poetic: „Tu, toamnă, tu"; „dus încet de luntrea amintirii".
7. Verbele la timpul prezent („treci", „flutură", „ascult", „simt" etc.) evidențiază implicarea afectivă a subiectului poetic, mai precis, intensitatea sentimentelor de melancolie generate de venirea toamnei. Totodată, în poezia citată, prezentul dezvăluie atât un sens iterativ (de repetiție), cât şi atemporal, marcând faptul că experiența personală câştigă o valoare universală, de vreme ce toamna aminteşte tuturor de trecerea timpului, de apropierea morții.
8. Textul este structurat în două catrene şi în două terțete, respectând constrângerile formale ale sonetului italian. Regulile prozodice ale acestui tip de poezie cu formă fixă sunt urmate şi în ceea ce priveşte rima îmbrățişată a catrenelor (abba – prima strofă, baab – a doua strofă). Mai mult, Goga menține şi regula schimbării de ton/idee poetică odată cu primul vers al terțetelor (al nouălea al poeziei), când se face trecerea de la planul exterior la cel al sentimentelor. Măsura este de 11 silabe, iar ritmul – iambic.
9. Prima şi ultima strofă ale poeziei încadrează ideea poetică din „Sonet", conturând corespondența dintre universul exterior, al naturii devitalizate, răvăşite de apropierea anotimpului rece (după cum sugerează epitetul personificator şi metaforic „frumoasă cerşitoare" şi imaginea auditivă construită pe baza unui epitet „cântări tânguitoare") şi cel interior, al sentimentelor subiectului poetic, afectat sentimentul sfârşitului, tot mai acut cu fiecare (re)venire a toamnei. Astfel, o îmbătrânire subită pare a apăsa asupra ființei lirice (imaginea artistică tactilă „simt

Scanned with OKEN Scanner

cum genele mi-s grele"), disoluția fiind inconturnabilă (cum evidențiază metafora și epitetul hiperbolic în inversiune din penultimul vers – „vasta îngropare-a firii"). Nu întâmplător, versul final deține o valoare gnomică, implicând – prin imaginea artistică auditivă „Aud și plânsu-ngropăciunii mele" – identificarea toamnei cu prevestirea morții.

Subiectul II

Ipoteza

- Raționamente, informații generale despre rolul esențial jucat de revistele culturale pentru evoluția literaturii: faptul că, adeseori, se uită că marii autori canonici au fost, odinioară, niște scriitori anonimi, simpli aspiranți la statutul de „creator literar", după cum curentele/orientările/mișcările artistice nu au fost acceptate unanim, ci s-au impus cu dificultate, într-un interval destul de extins;
- Enunțarea tezei: revistele literare contribuie decisiv la afirmarea și impunerea scriitorilor ori a curentelor/mutațiilor literare.

Argumente

- **Argument 1:** multe dintre direcțiile/orientările cultural-artistice, ba chiar autori fundamentali își leagă numele și evoluția de câte o revistă importantă: „Dacia literară" – începuturile literaturii, pașoptismul și romantismul; „Convorbiri literare" – Titu Maiorescu, Mihai Eminescu, Ion Creangă etc.; „Sburătorul" – Eugen Lovinescu și întreaga poezie și proză modernistă, interbelică; „unu", „Urmuz", „Contimporanul", „Integral" – avangardismul; „Gândirea" – tradiționalismul; „Gazeta literară" și „România literară" – resurecția modernismului (neomodernismul) în timpul comunismului; „Amfiteatru", „Orizont", „Echinox" – impunerea optzecismului/postmodernismului românesc etc.;
- **Argument 2:** chiar și în imediata actualitate, cu destui ani înaintea debutului editorial, tinerii scriitori și critici publică în revistele literare contemporane („Observator cultural", „România literară", „Cultura", „Vatra" etc.), generând noi formule/direcții poetice/epice, ba chiar conducând la conturarea unor generații și promoții – „douămiismul", de pildă. Potențialitățile creatoare își găsesc în revistele culturale (existente și în majoritatea orașelor de provincie) un mediu prielnic de manifestare. Viitorii mari scriitori români se pot alege chiar din tinerii care publică astăzi în revistele literare autohtone.

Concluzia

- Un enunț sintetic despre rolul capital deținut de revistele literare pentru selecția, ierarhizarea și impunerea valorilor estetice.

Scanned with OKEN Scanner

Subiectul III

Introducerea

De ex.:

- Informații contextualizatoare despre faptul că Liviu Rebreanu impune pe deplin principiile realismului și formula romanului obiectiv în proza românească; personajele sale devin, astfel, reprezentative pentru lumea pe care o reflectă, pentru legile și principiile sale, pentru viziunea despre existență, pentru relațiile interumane din universul rural de la începutul secolului trecut;
- Doi dintre actanții săi memorabili, Ion și Ana din romanul „Ion" (1920), dezvăluie percepția asupra iubirii/căsniciei tradiționale, a statutului bărbatului, a condiției femeii, a interiorității umane, a raportării la alteritate etc.

Cuprinsul

✓ Prezentarea a patru elemente ale textului narativ, semnificative pentru analiza relației dintre cele două personaje (de exemplu: acțiune, conflict, relații temporale și spațiale, construcția subiectului, perspectivă narativă, modalități de caracterizare, limbajul)

De ex.:

- Condiția tragică a celor două personaje, incapabile – prin metodele lor rudimentare – să se opună unui destin implacabil; **conflictul exterior** și cel, parțial, **interior** care le individualizează: Ion este condus de instinctul posesiunii și dorește să-și metamorfozeze condiția de țăran sărac, umilit de cei din jur, printr-o căsătorie cu o fată bogată; Ana se iluzionează că poate fi fericită prin intermediul iubirii, schimbându-și statutul de femeie supusă dorințelor tatălui;
- Eșecul lor, involuția, îndreptarea spre un sfârșit dramatic vor fi urmărite pe tot parcursul **acțiunii** prin evidențierea însușirilor lor caracteriologice (specificându-se mereu **mijloacele directe și indirecte de caracterizare**): existența lor evoluează în strânsă legătură, semnificative în acest sens fiind mai multe **secvențe epice**, în care se remarcă mai ales caracterizarea indirectă prin comportament, gânduri, limbaj: dialogul de sub nuc din incipitul romanului (perfidia bărbatului, naivitatea femeii), bătăile aplicate fetei de tatăl său, Vasile Baciu, din cauza lui Ion, sarcina, episodul sărutării pământului, nunta, nașterea lui Petrișor, sinuciderea Anei etc.
- Accentuarea rolului jucat de **naratorul omniscient și omniprezent** în caracterizarea personajelor, prin **potretele** dedicate actanților (realizate prin **tehnica amănuntului semnificativ**), prin

Scanned with OKEN Scanner

valorile simbolice (în special, sugestiile morții, ale destinului implacabil) conferite reperelor de timp și spațiu (drumul care intră și iese din sat – simetria incipit –final).

✓ Prezentarea statutului social, psihologic, moral etc. al fiecăruia dintre cele două personaje

De ex.:

- Evidențierea faptului că ambele personaje sunt **tipologice și plate**, în ciuda aparenței că ambii actanți se transformă pe parcursul acțiunii (în fapt, ei se lasă conduși de instincte, dar **trăsăturile lor psihologice** se mențin aceleași): Ion - țăranul sărac, dar harnic, dornic să se îmbogățească; Ana – fata bogată, dar „urâtă" (cel puțin în percepția lui Ion), iluzionată că se poate împlini sentimental/ identitar prin iubire, însă rămânând – în termenii criticului G. Călinescu – „două brațe de lucru, o zestre și o producătoare de copii"; se schimbă numai **statutul lor social** – Ion se îmbogățește, iar Ana devine un fel de slugă în casa Glanetașului;
- Cât despre **statutul moral** – merită pomeniți mai mulți critici (printre care Nicolae Manolescu), convinși că universul lui Rebreanu materializează o realitate de dinainte de nașterea moralei, când oamenii se lasă conduși de nevoi imediate, pragmatice, de pulsiuni cvasi-inconștiente: Ion – complet amoral, interesat doar de satisfacerea propriilor nevoi materialist-erotice (părțile romanului se intitulează „Glasul pământului", respectiv „Glasul iubirii"); Ana – renunță la orice categorii etice când renunță să-și îngrijească fiul și alege să se sinucidă.

✓ Evidențierea, prin două episoade/citate/secvențe comentate, a modului în care evoluează relația dintre cele două personaje

De ex.:

- **Manipularea, neglijarea, cruzimea, egoismul, tristețea, neîmplinirea** care caracterizează relația interumană din roman, evidențiate prin scene de tipul: **comportamentul lui Ion la nuntă**, când își neglijează soția pentru a o strânge în brațe pe Florica, Ana conștientizând pentru prima oară că rămâne un simplu mijloc de împlinire a ambițiilor soțului (vezi repetiția „norocul meu"); **episodul nașterii lui Petrișor**, pe câmp, sub privirile nepăsătoare ale lui Ion; în mijlocul chinurilor facerii, Zenobia, soacra sa, îi reamintește care este condiția femeii: nefericirea și durerea.

Scanned with OKEN Scanner

✓ Susținerea unei opinii despre modul în care se reflectă o idee sau tema textului narativ ales în evoluția relației dintre cele două personaje

De ex.:

- **Condiția umană nefericită, supusă destinului nefast,** reflectată de cele două personaje, configurează viziunea despre lume tradițională, în care omul nu poate „sări peste umbra sa"; evidențierea condițiilor neprielnice, dar și a mijloacelor rudimentare de care dispun actanții lui Rebreanu în tentativa lor de a-și schimba existența/identitatea.

Încheierea

- Reluarea sintetică a tuturor caracteristicilor importante – ratarea, deziluzia, instinctualitatea, incapacitatea/imposibilitatea schimbării destinului – cu scopul de a confirma exemplaritatea protagoniștilor lui Rebreanu pentru condiția țăranului (dezumanizat de o viață dură, marcată de lipsuri, de limitarea educației etc.) de la începutul secolului al XX-lea.

Modelul nr. 12

Subiectul I

1. Sinonim neologic: *să nu vă panicați* – să nu vă impacientați;
   Antonim neologic: *atentă* – distrasă.
2. Virgula, în această secvență, marchează un raport de coordonare între două propoziții de același fel (juxtapunere). Semnul întrebării anunță finalul unei propoziții interogative.
3. Un enunț pentru sensul denotativ: „În trecutul îndepărtat, oamenii trăiau în peșteri".
   Un enunț pentru sensul conotativ: „Ochii săi erau asemeni unor peșteri întunecate".
4. Două motive identificate în textul dat sunt: „peștera" și „curățenia".
5. Instanțele comunicării în textul dat sunt: autorul Dan Lungu, narato-rul-personaj și personajul masculin Țucu.
6. Două secvențe care conturează dimensiunea temporală a cadrului întâm-plărilor sunt: „Ne-a anunțat că în vară vine cu el să ni-l prezinte", „înainte de revoluție".
7. Termenii din registrul colocvial precum: „bărbată-miu", „păsăreasca lui", „l-a luat la mișto pe Țucu" sau „nu ne facem de râs?" au valoare expresivă, sugerând spontaneitatea și naturalețea comunicării, gradul de

Scanned with OKEN Scanner

intimitate a personajelor, având o mare încărcătură afectivă. Acestea devin şi o marcă a oralităţii stilului.

8. Două trăsături ale genului epic sunt naraţiunea la persoana I şi dialogul, ca moduri principale de expunere, în secvenţe ca „Am cumpărat perdele noi. Am pus oalele la fiert" sau „– Să vedem dacă nu-i lipseşte vreo ureche", dar şi prezenţa naratorului- personaj, ce povesteşte la persoana I şi a personajelor, ca instanţe ale comunicării.
9. Raportându-ne la informaţiile din debutul textului de mai sus: „Ne-a anunţat că în vară vine cu el să ni-l prezinte", dar şi la cele din final: „oare alea din Canada cum arată?" putem deduce că întâmplările sunt pretextul interacţiunii cu reprezentantul altei culturi. Prin descrierea pregătirilor care se fac în vederea sosirii acestuia, cititorul îşi poate forma o imagine despre realitatea sumbră a României de dinaintea revoluţiei şi de după, a oamenilor care trăiau la limita subzistenţei: „nimeni nu vroia să pună bani pentru o curăţenie generală. Abia îşi plăteau întreţinerea." Contrastele dintre România şi Occident reies şi din grija continuă a gazdelor de a nu dezamăgi vizitatorul străin, provenit dintr-o cultură presupus-superioară: „să nu creadă canadianul c-a nimerit într-o peşteră".

Subiectul II

Ipoteza

- Raţionamente, informaţii generale despre constrângerile sociale şi trăsăturile de caracter individuale în dobândirea libertăţii;
- Enunţarea tezei: Libertatea se referă la şansa individului de a alege asupra propriei vieţi, însă respectând anumite limite.

Argumente

- **Argument 1:** Noţiunea de liberate absolută rămâne doar la nivel conceptual, deoarece, dacă oamenii ar putea să facă orice îşi doresc, atunci un posibil efect ar fi acela de a anula dreptul la libertate altei persoane. (de ex. în cazul regimurilor politice totalitariste);
- **Argument 2:** Libertatea nu înseamnă neapărat dreptul de a face tot ceea ce vrem, ci ceea ce se cuvine. Este un principiu vechi, enunţat de Abraham Lincoln, care vede libertatea în limitele moralei. Nesupunerea atrage după sine pedeapsa, idee regăsită în literaturile lumii, de la tragediile antichităţii, la dramele moderniste de idei.

Concluzia

- Un enunţ sintetic despre caracterul individual, propriile dorinţe şi vise raportate la constrângeri-limite impuse de societatea în care trăim.

Scanned with OKEN Scanner

Subiectul III

Introducerea

De ex.:

- Informaţii generale despre **trăsăturile comediei**: conflictul între aparenţă şi esenţă, personajele sunt fiinţe mediocre, stârneşte râsul, pentru că înfăţişează defecte fizice sau morale, intriga este derizorie, conflictul rezolvându-se prin împăcarea tuturor personajelor;
- Anunţarea operei dramatice care urmează a fi analizată: reprezentativă, în acest sens, se dovedeşte a fi comedia *O scrisoare pierdută* de I.L. Caragiale.

Cuprinsul

✓ Prezentarea a două trăsături ale speciei literare *comedie* , semnificative pentru opera aleasă

De ex.:

- **Personajele literare** dintr-o comedie sunt fiinţe mediocre, întruchipând defectele morale ce stârnesc râsul. Acestea sunt tipice, fiind o expresie a contrastului dintre aparenţă şi esenţă. Câteva exemple: Zaharia Trahanache – tipul încornoratului, Zoe – tipul cochetei adulterine etc.;
- **Finalul** – este unul specific comediei, întrucât cele două grupări adverse se împacă, Nae Caţavencu fiind dispus să conducă marşul de numire în funcţie a lui Agamemnon Dandanache.

✓ Prezentarea a patru elemente de structură şi compoziţie

De ex.:

- **Titlul** comediei numeşte obiectul care va antrena personajele în conflicte aparent puternice. Scrisoarea devine un document de interes public, dar şi un instrument al şantajului. Prin pierderile şi regăsirile repetate, ajunge un pretext dramatic al comediei.
- **Acţiunea** piesei se petrece „în capitala unui judeţ de munte", la sfârşitul secolului al XIX-lea, în preajma alegerilor. Toate elementele specifice expoziţiunii sunt surprinse în didascaliile plasate la început. Textul dramatic debutează cu intriga care e reprezentată de pierderea unei scrisori de amor de către Zoe Trahanache, aceasta fiindu-i trimisă de prefectul judeţului, Ştefan Tipătescu. E găsită de Cetăţeanul turmentat, căruia îi este furată de conducătorul grupului advers, Nae Caţavencu, care o foloseşte drept instrument de şantaj,

Scanned with OKEN Scanner

pentru a fi susţinut în alegeri de prefect şi Trahanache. Desfăşurarea acţiunii începe din actul întâi, când Trahanache află de scrisoare, dar nu crede nimic, ci încearcă doar să-l prindă pe Caţavencu pentru a contracara şantajul. Tipătescu îi porunceşte lui Ghiţă Pristanda, poliţistul oraşului, arestarea lui Caţavencu, iar pe Zoe o înspăimântă ideea unui scandal, în centrul căruia se va afla. Situaţia se complică la sfârşitul actului doi, când de la Bucureşti este numit un alt candidat, şi anume Agamemnon Dandanache, anunţarea lui echivalând cu punctul culminant. Actul patru corespunde deznodământului, când, Cetăţeanul turmentat găseşte scrisoarea pe care o înapoiază destinatarei. Aceasta e atât de bucuroasă, încât acceptă scuzele lui Caţavencu, dar condiţia este aceea de a conduce marşul în onoarea alesului, Agamemnon Dandanache. Finalul comediei surprinde festivitatea condusă de Caţavencu, unde adversarii se împacă;

- **Conflictul dramatic principal** este unul exterior şi constă în confruntarea pentru puterea politică a două forţe opuse: una condusă de Caţavencu şi intelectualii din redacţia ziarului „Răcnetul Carpaţilor" şi cealaltă susţinută de Zaharia Trahanache şi prefectul Tipătescu. Conflictul are la bază contrastul dintre esenţă şi aparenţă, adică dintre ceea ce vor să pară personajele şi ce sunt ele, de fapt, în realitate. Conflictele secundare sunt reprezentate atât de grupul Farfuridi-Brânzovenescu, care se teme de trădarea prefectului, cât şi de apariţia neaşteptată a depeşei cu numele lui Dandanache;
- **Modalităţi de caracterizare a personajelor.** Sunt cele specifice genului dramatic. La Caragiale găsim, în principiu, patru procedee fundamentale, toate indirecte: prin fapte, gesturi, atitudini eroii îşi definesc dimensiunea interioară prin ceea ce fac şi din felul în care fac; prin intermediul celorlalte personaje, fiecare dezvăluind şi dezvăluindu-şi, în acelaşi timp, trăsături definitorii; prin limbaj ş i prin nume.

✓ Ilustrarea relaţiilor dintre două personaje semnificative pentru comedia aleasă

De ex.:

- Zoe Trahanache – Ştefan Tipătescu, ca elemente componente ale unui triunghi conjugal. Spectatorul descoperă, de fapt, un tip aparte de familie, o familie foarte ciudată, care îşi are imoralitatea şi frumuseţea ei. Cei doi, Zoe şi Tipătescu, par să fie, mai degrabă, copiii lui Trahanache. Tipătescu joacă rolul iubitului şi al bărbatului, în vreme ce Trahanache joacă rol de părinte, de stăpân al „cuibului", de prieten pentru Tipătescu şi de iubit paternal pentru

Scanned with OKEN Scanner

Zoe. În această familie, Zoe are marele merit de a fi Principiul feminin, cărămida de temelie, liantul care leagă şi întreţine familia; Cuplul Zoe–Tipătescu e un cuplu sudat, rodat, familiarizat unul cu celălalt. Relaţia dintre cei doi este specifică mai degrabă pentru doi soţi decât pentru doi amanţi. Zoe nu e o femeie frivolă sau o stricată. Dimpotrivă, e o femeie normală şi aproape serioasă. Ţine la cinstea ei, prin urmare, ţine la pacea, unitatea şi stabilitatea familiei speciale. Vrea să-şi conserve „imaginea" în ochii urbei, a oamenilor politici şi chiar a familiei. De aceea, luptă cu străşnicie pentru a-şi salva onoarea ce e pe cale a fi pătată de Caţavencu. Trahanache însuşi e conştient că cei doi se iubesc, luptându-se pentru onoarea soţiei sale, pentru păstrarea femeii şi a respectului ei. Zoe nu e pur şi simplu amanta lui Tipătescu, ea e, în familie, un alt tip de soţie, e o „soţie specială";

- Cuplul de personaje Zoe-Tipătescu anticipează, într-un fel sau altul, decăderea familiei tradiţionale, decăderea moravurilor, labilitatea valorilor morale şi spirituale. Acest fapt se datorează, în primul rând, imoralităţii noii clase sociale apărute la mijlocul secolului al XIX-lea, societatea burgheză.

✓ Susţinerea unei opinii despre modul în care se reflectă o idee sau tema în comedia studiată

De ex.:

- Dramaturgul român înfăţişează, în comediile sale, imaginea unui univers paradoxal, în care comicul şi tragicul se interferează. Într-adevăr, măştile cu care se confundă personajele trimit la un univers al golului, al vidului, al nimicului, dar, oricât ar fi de gol şi de inuman, universul poate fi îmblânzit prin râs.

Încheierea

- Reluarea sintetică a tuturor ideilor importante despre caracteristicile comediei, elementele de structură şi de compoziţie, dar şi a relaţiilor dintre personaje.

Scanned with OKEN Scanner

Modelul nr. 13

Subiectul I

1. Sinonime neologice: *fals* – ipocrit
   discuție – convorbire.
2. Parantezele, în această secvență, marchează trăirile naratorului personaj, surprinzând fluxul conștiinței acestuia.
3. Un enunț care să ilustreze sensul conotativ al substantivului *scenă*: Scena vieții i se înfățișa lui Balzac drept o comedie umană.
4. Tema existențială;
   Motive literare identificate în text sunt cel al „scenei" și cel al „clovnului".
5. Textul este scris la persoana I, prezentând mărci ale subiectivității: „trezindu-mă", „așteptam", „noi, adică eu". Prin urmare, naratorul este personaj, iar perspectiva narativă este una subiectivă, cu o viziune „împreună cu", focalizarea internă.
6. Fragment de text care surprinde monologul personajului: *Îl așteptam, îl așteptasem, fiindcă fusesem obsedat de multă vreme de o discuție mereu amânată.*
7. În textul dat, verbele la prezent „vrea", „se străduiește", „se chinuie", „regreți" alternează cu cele la trecut: „s-au constituit", „și-au făcut apariția", „ai pierdut" pentru a evidenția cele două planuri temporale.
8. Două trăsături ale personajului Mihai Bogdan, evidențiate în text, sunt: firea preocupată de cercetare, personajul fiind un intelectual, un medic: „Domnul doctor Mihai Bogdan s-a trezit" și „postul de cercetător" (reies din caracterizarea directă). De asemenea, personajul este interiorizat, interesat de analiză și autoanaliză, prin descrierea amănunțită pe care o face propriilor sale vise: „fusesem obsedat de multă vreme de o discuție... despre impasul nostru psihic."
9. Secvența aceasta de text surprinde interpretarea pe care personajul o face unui fragment de vis al său, aspect pe care îl putem deduce din verbele și pronumele la persoana I („recunoscui", „m-aș fi gândit", „colegul meu"), fragmentul însumând caracteristicile unei mărturisiri, ale unei autoanalize. Subiectul acesteia îl constituie revederea personajului cu un coleg al său, eveniment care se petrece doar în planul oniricului, al visării, ceea ce nu îl împiedică pe prietenul mult-așteptat să-i facă niște reproșuri, observații acide, chiar jignitoare, într-un limbaj colocvial: "Nu face pe cretinu'...fii bun și termină cu isteriile!" "Ești laș, teribil de laș..."

Scanned with OKEN Scanner

Subiectul II

Ipoteza

- Raționamente, informații generale despre misiunea morală a artei;
- Enunțarea tezei: Arta are o misiune morală, dar uneori artei îi este îngăduit să încalce normele etice, pentru a putea atinge principalul ei deziderat: frumosul, însă acest principiu a evoluat în timp.

Argumente

- **Argument 1:** Realizarea unei creații artistice desăvârșite presupune de cele mai multe ori respectarea exigențelor moralei, dar și a criteriilor esteticului. Se poate face referire, de ex., la piesele de teatru ale lui Caragiale și la studiul dedicat acestora de către Titu Maiorescu (*Comediile d-lui Caragiale*);
- **Argument 2:** Principiile de frumos și morală, asociate creației de artă au evoluat de-a lungul timpului (de ex. estetica urâtului, Baudelaire, Arghezi), până în secolul al XXI-lea, când receptorul știe că arta nu trebuie, în mod necesar, să fie și morală.

Concluzia

- Un enunț sintetic despre rolul moralizator al artei și despre felul în care acesta s-a modificat de-a lungul timpului.

Subiectul III:

Introducerea

De ex.:

- Informații contextualizatoare despre trecerea de la romantism la simbolism (datorită activității teoretice a lui Alexandru Macedonski și a creației poetice a lui Ion Minulescu, Ștefan Petică, Dimitrie Anghel etc.), impunându-se, astfel, o nouă viziune asupra existenței, precum și o transformare radicală a marilor teme literare;
- Impunerea unor noi problematici poetice: obsesia morții, universul apocaliptic, angoasa existenței, vidul metafizic, absurdul vieții, stingerea sentimentului iubirii etc.;
- Anunțarea poeziei care va fi analizată: reprezentativă în acest sens se dovedește poezia ***Plumb***, care deschide și dă numele volumului de debut (1916) al lui George Bacovia.

Scanned with OKEN Scanner

Cuprinsul

✓ Evidențierea a două trăsături care fac posibilă încadrarea textului poetic studiat într-un curent cultural/literar, într-o perioadă sau într-o orientare tematică

De ex.:
- **Simbolul** și **laitmotivul „plumb"** – metal greu, de culoare gri-cenușie, rău conducător de căldură, sugerând apăsarea existențială, platitudinea/monotonia vieții, răceala interioară;
- **Muzicalitatea** stridentă, sumbră, dizarmonică – imaginile auditive, rima îmbrățișată reliefând captivitatea, asonanțele și aliterațiile, chiar structura fonetică a cuvântului „plumb" (patru consoane care închid o vocală).

✓ Prezentarea a două imagini/idei poetice, relevante pentru tema și viziunea despre lume din textul studiat

De ex.:
- **Versurile inițiale** – „Dormeau adânc sicriele de plumb / Și flori de plumb și funerar veștmânt" – personificarea, epitetele metaforice, inversiunea exprimă un univers în disoluție, în care până și simbolurile vitalității/purității („florile") sunt afectate de morbul distrucției;
- **Câmpul semantic** predominant este cel **al morții**: sicriele, cavoul, coroanele, mortul etc.

✓ Ilustrarea a patru elemente de compoziție și de limbaj ale textului poetic studiat, semnificative pentru tema și viziunea despre lume (de exemplu: imaginar poetic, titlu, relații de opoziție și de simetrie, motiv poetic, laitmotiv, figuri semantice/tropi, elemente de prozodie etc.)

De ex.:
- Viziunea despre lume este prefigurată încă din **titlu;**
- **Imaginarul poetic** tipic simbolist prin cultivarea **corespondenței** dintre planul exterior, al apocalipsei (prima strofă – cavoul ca simbol al întregului univers) și planul interior, al sentimetelor degradate, aplatizate (a doua strofă – metafora „amorul meu de plumb" – disoluția iubirii, a spiritualității și a interiorității umane);
- **Simetria** dintre cele două catrene prin plasarea în poziții fixe a simbolului „plumb";
- Interpretarea mijloacelor artistice din cele două strofe (**simboluri, metafore, epitete** etc.): nu doar că „sicriele" ori „coroanele" sunt „de plumb", dar moartea se extinde și asupra „florilor", „amorului",

Scanned with OKEN Scanner

„aripilor" – salvarea este anulată, evadarea – imposibilă, nici transcendența, nici interioritatea nu garantează eliberarea de un univers tutelat de năruire.

✓ Susținerea unei opinii despre modul în care tema și viziunea despre lume se reflectă în textul poetic studiat

De ex.:

- Accentuarea faptului că imaginarul poetic nu este complet nou, însă Bacovia conferă amploare ideatică și valoare estetică marilor problematici simboliste: muzicalitate dizarmonică; materializarea, nu doar sugerarea, dezintegrării lumii și a individului, deschiderea spre modernism prin „strigătul mut" din a doua strofă (ca trăsătură expresionistă).

Încheierea

- Reluarea sintetică a tuturor ideilor importante – simbolul și laitmotivul „plumb", muzicalitatea monotonă, corespondențele exterior/interior – pentru a accentua tema.

Modelul nr. 14

Subiectul I

1. Sinonime: *impresia* – senzația;
   iluzie – închipuire, amăgire.
2. Punctele de suspensie marchează ezitările personajului Cioran, evidențiind starea sa de confuzie, dezorientarea și tulburarea sa emoțională.
3. Polisemia cuvântului „timp": Timpul trece prea repede; Se apropie bacalaureatul și nu mai am timp pentru distracție; Timp de trei ani am tot ținut legătura cu ei; Timpul vostru a trecut, de acum ei vor conduce echipa noastră.
4. Tema dialogului dintre Cioran și Orbul cu luneta este identitatea. Cel dintâi îl caută pe un fotograf (care să-i imortalizeze prezența/existența), dar nu este sigur nici măcar de locul în care se află.
5. Mărci ale adresării directe: substantivul în vocativ „domnule", interjecția „poftim", dar și verbul și pronumele de persoana a II-a („sunteți", „vă").
6. Două secvențe care reprezintă indici de spațiu: „La intrarea în sala de spectacol"; „În piața Fürstenberg".
7. Rolul indicațiilor scenice din fragmentul citat este de a preciza cadrul acțiunii dramatice (atmosfera sugerată de „muzica tipic pariziană cântată la flașnetă" și locul desfășurării dialogului dramatic: „piața Fürstenberg

Scanned with OKEN Scanner

de la Paris"). Totodată, didascaliile anunță și personajele textului: Cioran și Orbul cu luneta.

8. Apartenența fragmentului citat la genul dramatic este justificată prin prezența indicațiilor scenice (care conturează atmosfera și cadrul acțiunii – o piață publică din Paris, unde se cântă la flașnetă), prin menționarea structurării textului în scene („Scena 1"), dar și prin implicarea dialogului (dintre Cioran și Orbul cu luneta) ca mod principal de expunere.
9. Fragmentul citat se construiește pe baza unei duble antiteze: pe de o parte, se stabilește o relație de opoziție între timpul interior, psihologic, al libertății spirituale, și cel fizic, material, constrângător, care întinde o serie de „capcane"; pe de altă parte, secvențele menționate sugerează tensiunea lăuntrică a lui Cioran, care se vede obligat să împace latura sa filosofică, speculativă (comentariile despre timpul ca iluzie), cu obligațiile sociale, anume cu respectarea punctualității (a credinței în valoarea timpului măsurabil), percepută ca o formă de respect, de civilitate.

Subiectul II

Ipoteza

- Informații, raționamente despre complexitatea și valoarea folclorului, creația anonimă, orală, colectivă, care contopește fundamentele identității naționale, viziunea tradițională despre lume, principiile mentalității populare, precum și o gamă variată de forme literare, create adeseori inconștient, în lipsa fundamentelor teoretice, dar care reprezintă surse fundamentale de inspirație pentru literatura cultă;
- Enunțarea tezei: având în vedere tinerețea literaturii române (pașoptiștii sunt numiți de Paul Cornea „oamenii începutului de drum", iar Eugen Simion identifică o „dimineață a poeților" în prima jumătate a secolului al XIX-lea), Dumitru Micu este perfect îndreptățit să stabilească o echivalență între rolul scrierilor clasice (pentru culturile occidentale) și funcția folclorului (în cazul culturii autohtone).

Argumente

- **Argument 1:** influența accentuată a folclorului încă de la începuturile literaturii române culte: unul dintre principiile enunțate de Kogălniceanu și promovate de „Dacia literară" este inspirația din folclor; mari scriitori ca Vasile Alecsandri, Mihai Eminescu și Ion Creangă dezvoltă mituri și specii literare populare (de la Zburătorul, până la balade și basme); multe dintre poeziile pașoptiste preiau din folclor nu doar teme și motive literare, ci chiar structuri prozodice;

Scanned with OKEN Scanner

- **Argument 2:** inclusiv mulți scriitori din secolul al XX-lea (Lucian Blaga, Ion Pillat, Nichifor Crainic, Vasile Voiculescu, Mihail Sadoveanu), ba chiar autori din imediata contemporaneitate (Mircea Cărătrescu) se raportează la literatura populară ca la un model de creativitate și de inepuizabilă inventivitate formală, confirmând încă o dată judecata lui Dumitru Micu.

Concluzia

- Un enunț sintetic despre rolul folclorului pentru evoluția literaturii române de-a lungul timpului (preluarea de teme și motive, de specii, de structuri prozodice, raportarea ca la un model de inventivitate/ creativitate, dar și de afirmare a identității/mentalității naționale).

Subiectul III

Introducerea

De ex.:

- Informații cu rol contextualizator pentru principiile realismului asumate de Mihail Sadoveanu: spre deosebire de prozele realist-obiective canonice (ale lui Slavici sau Rebreanu), autorul *Baltagului* accentuează dimensiunea simbolică a narațiunii;
- Motivația acestei abordări particulare se datorează temelor și viziunii despre lume promovate de Sadoveanu: el consideră că lumea, gândirea, conduita și morala tradiționale sunt afectate (chiar corupte) de modernitate, așa încât transformările existențiale rezultate nu mai pot fi redate doar obiectiv, ci complexitatea/implicațiile lor ample asupra mentalității oamenilor solicită impunerea unui nou mod de reprezentare literară: mult mai metaforică, parabolică, alegorică, simbolică;
- Faptul este evident în romanul său din 1930, „Baltagul".

Cuprinsul

✓ Evidențierea a două trăsături care fac posibilă încadrarea textului narativ studiat într-o tipologie, într-un curent cultural/literar, într-o orientare tematică

De ex.:

- Așa se justifică dubla orientare a romanului: pe de o parte, **caracterul** lui **realist**: crearea iluziei realității prin descrieri amănunțite, prin caracterul monografic al narațiunii (prezentarea tradițiilor de

Scanned with OKEN Scanner

la botez, nuntă, înmormântare; relația mamă-fiică, tată-fiu etc.), prin folosirea toponimelor reale, utilizarea personajelor tipologice, apelul la un narator obiectiv, omniscient și omniprezent; pe de altă parte, Sadoveanu implică un **substrat mitologic** (critica literară inițiind adeseori analogii cu balada ***Miorița***; mai mult, pe tot parcursul căutării lui Nechifor, Vitoria Lipan pare ghidată de vise și de vânt, adică de elemente care par a fi în relație directă cu spațiile transcendentului; totodată, simbolistica amplă a baltagului – simbol al răzbunării, al restabilirii ordinii și dreptății, al maturizării lui Gheorghiță prin experimentarea directă a morții – pot fi pomenite aici); G. Călinescu numește această narațiune „romanul nemișcării milenare cu intrigă mitologică".

✓ Ilustrarea temei textului narativ studiat prin două episoade/citate/ secvențe comentate

De ex.:

- **Tema romanului – condiția umană tragică, confruntată cu schimbările sociale și de mentalitate**; în urma călătoriei inițiatice (spre necunoscut pornesc atât matura/experimentata Vitoria, cât și neinițiatul Gheorhiță, obligat brusc să facă trecerea de la adolescență la maturitate), marea „revelație" oferită de proza sadoveniană este că lumile (tradițională și modernă) nu sunt atât de incomunicabile pe cât pare, că ele se completează, iar dezechilibrele nu se datorează neapărat unor legi de organizare socială, ci tot oamenilor imorali/corupți sufletește, aceștia putând fi identificați în oricare dintre cele două universuri;
- Scene reprezentative: **pregătirea spirituală pentru călătorie** (postul, rugăciunile, discuțiile cu vrăjitoarea, interpretarea viselor, poveștele morale date copiilor) – pentru a sugera gândirea patriarhală a „lumii de sus" versus capacitatea Vitoriei de a „citi" semnele foarte pământene ale „lumii de jos": **în timpul pomenii**, femeia, asemenea unui detectiv, reconstituie uciderea lui Nechifor și îi deconspiră pe criminalii Calistrat Bogza și Ilie Cuțui.

✓ Prezentarea a patru elemente de structură și de compoziție ale textului narativ, semnificative pentru tema și viziunea despre lume din romanul studiat (de exemplu: acțiune, conflict, relații temporale și spațiale, incipit, final, tehnici narative, perspectivă narativă, registre stilistice, limbajul personajelor etc.)

Scanned with OKEN Scanner

De ex.:

- Prezentarea **acțiunii**, urmărind momentele subiectului, pentru a evidenția **conflictele sociale și psihologice** care o au ca **protagonistă** pe Vitoria Lipan în căutarea lui Nechifor;
- Prezentarea pe scurt a traseului urmat de femeie și de Gheorghiță, evidențiind tipurile de roman implicate de *Baltagul*: narațiune a maturizării/inițierii în misterele existenței, monografia lumii românești, proză detectivistă, dar și realistă, despre cât de organizată, omogenă se dovedește realitatea imediată;
- **Naratorul obiectiv, omniscient** – care apelează la **tehnica elementului semnificativ** pentru a releva subtila comunicare dintre cele două lumi, generând așa-numitul proces de „esențializare a realității" (Nicolae Manolescu observă că „Sadoveanu spune în ceva mai mult de o pagină ceea ce lui Rebreanu îi ia un întreg capitol").

✓ Susținerea unei opinii despre modul în care se reflectă o idee sau tema în textul narativ

De ex.:

- Pornind de la un eveniment tragic – moartea lui Nechifor – Sadoveanu oferă o perspectivă aproape luminoasă/pozitivă/idilică asupra existenței: confruntarea dintre tradiție și modernitate poate fi împăcată și valorificată în favoarea echilibrării ființei, atunci când corelarea celor două orânduiri se face cu un scop nobil – aflarea adevărului, restabilirea dreptății etc.

Încheierea

- Reluarea sintetică a tuturor caracteristicilor importante – caracterul realist al prozei, dimensiunea simbolică – pentru a marca faptul că Mihail Sadoveanu impune prin ***Baltagul*** o nouă concepție asupra romanului realist, dar și o viziune inedită asupra existenței.

Scanned with OKEN Scanner

Modelul nr. 15

Subiectul I

1. Antonime neologice: *permanentă* = temporară, efemeră etc.
   liniştea = anxietatea etc.
2. Virgulele, în această secvenţă, marchează schimbarea de topică prin intercalarea unei construcţii incidente.
3. Un enunţ care să ilustreze sensul conotativ al substantivului „lume": Trăia într-o lume doar a lui.
4. O temă identificată în textul dat: existenţa (tema existenţială)/ solitudinea fiinţei umane, în raport cu evenimentele cruciale din viaţă, iar un motiv literar este cel al sufletului.
5. De ex.: caracterizarea directă, realizată de către narator şi stilul indirect liber.
6. O pereche de antonime din text : „tragediile şi bucuriile".
7. Verbele la timpul imperfect precum: „avea", „era" profilează acţiuni şi stări nefinalizate, fiind un timp al continuităţii. De asemenea, imperfectul conferă caracter evocator, prin dorinţa naratorului de a readuce în prezent întâmplări ale trecutului. Aceste verbe surprind timpul interior al personajului, un prezent continuu.
8. Trăsăturile prozei de analiză psihologică, identificate în acest text, sunt pe de-o parte, surprinderea, prin stil indirect liber, a gândurilor personajului principal, iar, pe de altă parte, se conturează un conflict interior, cauzat de raportarea consecutivă a personajului la tragedii/bucurii sau fericiri/nenorociri.
9. Această secvenţă de text este construită în jurul a patru cuvinte cheie, mai precis: „sufletul", „tragediile", „bucuriile" şi „singurătatea". Altfel spus, folosind epitete ca „deplină singurătate" sau antiteza ce se stabileşte între „tragedii" şi „bucurii", scriitorul defineşte statutul dramatic al fiinţei umane, care, amăgindu-se cu prieteniile şi bucuriile sale, rămâne absolut singur şi neajutorat în faţa marilor confruntări ale vieţii. Resimţirea şi mai acută a conştiinţei singurătăţii se produce în momentele de mare sfâşiere sufletească.

Scanned with OKEN Scanner

Subiectul II

Ipoteza

- Raţionamente, informaţii generale despre relaţia operă – cititor şi actul receptării;
- Enunţarea tezei: Scrierea literară este un act prin care autorul comunică şi se comunică, deci îşi împărtăşeşte credinţele, ideile, dar mai ales propria experienţă de viaţă cititorilor.

Argumente

- **Argument 1:** E de la sine înţeles că acesta îşi găseşte un ecou mai puternic în sufletele celor care au trăit deja experienţa de viaţă prezentată . De aceea, în clasele liceale, se propun spre studiere şi opere memorialistice, în care scriitorii îşi prezintă propria adolescenţă (de ex. *Romanul adolescentului miop* de M. Eliade);
- **Argument 2:** Operele filozofice, al căror mesaj şi conţinut sunt abstracte, dificil de înţeles sunt asimilate mai greu de tinerii care preferă scrierile antrenante, dinamice, care capătă concreteţe şi corespondenţe cu realitatea trăită de ei. Aşa se poate explica preferinţa elevilor de astăzi pentru proză, epic, în defavoarea liricului.

Concluzia

- Un enunţ sintetic despre experienţa de viaţă a receptorului, care poate facilita înţelegerea textului literar.

Subiectul III

- vezi Modelul nr. 1

Modelul nr. 16

Subiectul I

1. Sinonime: *veşnicie* – eternitate;
   părăsit – abandonat.
2. Virgula, semn de punctuaţie, separă interjecţia „*Oh*" de restul enunţului. Punctele de suspensie, ca semn de punctuaţie, sunt mărci ale subiectivităţii lirice şi au rolul de accentua starea de tensiune lirică, pe care o transmite discursul.

Scanned with OKEN Scanner

3. Exemple de enunț cu sensul conotativ: Conduita omului trebuie să fie exemplară, pentru ca atunci când va veni amurgul vieții să nu aibă niciun regret.
4. Tema: natura; motive literare: amurgul, parcul, toamna etc.
5. Două mărci lexico-gramaticale prin care se evidențiază prezența eului liric în text:
   - interjecția exclamativă: *Oh* (*Oh, amurguri violete...*)
   - substantivul în cazul vocativ : *amurguri* (*Oh, amurguri violete...*)
6. Două secvențe prin care se conturează dimensiunea temporală a imaginarului poetic:
   Vine, / Iarna cu plânsori de piculine
   Toamna sună,agonie...
7. *Oh, amurguri violete... – oh* – interjecție exclamativă care subliniază interioritatea ființei poetice, ale cărei stări sugerate sunt de tristețe gravă, greutate sufletească; epitetul cromatic violete, care stă la baza unei imagini vizuale, are rolul de a evidenția lipsa de vitalitate a naturii, ca plan corespondent cu trăirile eului poetic; semnele de punctuație, mărci ale subiectivității lirice, accentuează starea de tensiune care se transmite prin discursul liric.
8. Poezia *Oh, amurguri* de George Bacovia aparține esteticii simboliste, în primul rând prin realizarea corespondenței dintre planul exterior, reprezentat de natura moartă (*crengile schelete*) și planul interior, al instanței lirice, dominat de solitudine și tristețe. În aceeași ordine de idei, muzicalitatea, altă trăsătură simbolistă, este redată de repetiția versului cu valoare de refren, *Oh, amurguri violete*, care pune în evidență o paletă tristă a sentimentelor.
9. Poezia este ilustrativă pentru ceea ce reprezintă universul liric bacovian, prin cultivarea stărilor interioare de tristețe profundă, melancolie gravă, apăsare sufletească, agonie, nevroză. Astfel, prin interjecția exclamativă *oh*, asociată sintagmei *amurguri violete*, se realizează corespondența între planul exterior și interioritatea ființei poetice. Decorului, ilustrat prin imaginea parcului părăsit, gol, pustiu, rece, unde nu se aude decât cântecul fanfarelor, i se asociază un eu ce resimte acut solitudinea. Sugestive sunt imaginile auditive *negru croncănit*, *fanfare funerare*, *toamna sună*, *vânt de gheață*, *hohot de smintit,* ilustrând sunete sinistre, dizarmonice, prevestitoare de moarte. Imaginile vizuale *parcul părăsit*, *crengile schelete*, *amurguri violete* creionează un spațiu sumbru, monoton, pustiu, gol. De la planul exterior, al realității solitare, accentul se mută pe planul interior, al sentimentelor. Tensiunea lirică, tragismul ontologic pe care îl resimte ființa bacoviană sunt puse în relief prin mărcile subiectivității, reprezentate, în plan discursiv, atât de interjecția *oh*, cât și de punctele de suspensie. Poezia reliefează idealul năruit al ființei, sugerat de interogația retorică – *Vine, nu vine?*, o speranță aproape spulberată.

Scanned with OKEN Scanner

Subiectul II

Ipoteza

- Raţionamente, informaţii generale despre condiţia intelectualului, despre rolul intelectualului în societate, despre ipostazele intelectualului în creaţiile literare etc.;
- Enunţarea tezei: proza modernă interbelică aduce în prim-plan un nou tip de personaj, complex ca psihologie, reprezentat de intelectualul problematic.

Argumente

- **Argument 1**: Tema intelectualului a fost abordată, aşadar, în literatura română de Camil Petrescu, autor ce marchează modernitatea în literatura noastră. Manifestul său literar poate fi considerat „Noua structură şi opera lui Marcel Proust", în care îşi expune ideile despre noua estetică a romanului, intrând în polemică cu proza anterioară şi marcând un moment de ruptură cu proza tradiţională: Slavici, Sadoveanu, Rebreanu. Ex.: prin personaje precum Fred Vasilescu, G.D. Ladima sau chiar doamna T., romancierul conturează tipul unor intelectuali analitici, reflexivi, cu puternice trăiri interioare. Ştefan Gheorghidiu, spre exemplu, este **intelectualul** bântuit de luciditate, aflat în conflict cu lumea şi cu el însuşi, în luptă pentru atingerea absolutului. Acesta trăieşte o dramă, un conflict interior şi de obicei eşuează. Prin urmare, personajul trăieşte intense trăiri interioare, între dorinţa de a atinge idealul, absolutul şi confruntarea cu realitatea imperfectă. Totodată, personajul se află într-un conflict exterior, cu lumea balzaciană a afacerilor, lumea politică, lumea mondenă. **Portretul** moral cuprinde trăsăturile unui intelectual superior, din care esenţiale cred că sunt: luciditatea, reflexivitatea, orgoliul, inadaptarea;
- **Argument 2:** Condiţia intelectualului a fost abordată şi de Marin Preda în romanul său *Cel mai iubit dintre pământeni.* Protagonistul acestui roman, Victor Petrini, profesor universitar, este un spirit lucid şi sincer până la durere, analizându-şi viaţa şi încercând să-i descopere greşelile, încercând să dea un sens existenţei sale. Se înscrie in tipologia intelectualului neînţeles, alături de alte personaje de-ale lui Camil Petrescu.

Concluzia

- Un enunţ sintetic despre condiţia intelectualului în literatura română, având în vedere argumentele deja enunţate.

Scanned with OKEN Scanner

Subiectul III

Introducerea

De ex.:

- Protagonistul nuvelei lui Ioan Slavici, „Moara cu noroc", rămâne un personaj realist, tipic pentru societatea autohtonă de la finalul secolului al XIX-lea. Format într-un univers tradițional, cu norme morale și de conduită clare, el va fi dezumanizat de contactul cu principiile pragmatice, cinice, egoiste ale lumii moderne, capitaliste (reprezentate de Lică Sămădăul).

Cuprinsul

✓ Prezentarea a patru elemente ale textului narativ, semnificative pentru realizarea personajului ales (de exemplu: acțiune, conflict, relații temporale și spațiale, construcția subiectului, perspectivă narativă, modalități de caracterizare, limbajul)

De ex.:

- Prezentarea dezumanizării lui Ghiță, urmărind **momentele subiectului/ acțiunea** nuvelei, **conflictul exterior** (pentru bani), dar și cel **interior** (tumultul interior al protagonistului, redat prin **monolog interior** și **stil indirect liber**);
- Pe tot parcursul evidențierii însușirilor personajului se vor specifica în mod clar **mijloacele directe și indirecte de caracterizare** a acestuia: accentul va cădea pe caracterizarea indirectă, prin acțiunile și comportamentul lui Ghiță: de la hărnicia și spiritul de inițiativă de care dă dovadă inițial, „moara cu noroc" devenind „cârciuma lui Ghiță", la egoismul evidențiat în relație cu familia după întâlnirea cu Lică, până la zbuciumul interior resimțit atunci când devine părtaș la fărădelegile Sămădăului; se va specifica și autocaracterizarea, atunci când Ghiță se compară cu un cocoșat, când, după proces, își conștientizează decăderea;
- Accentuarea rolului jucat de **naratorul omniscient și omniprezent** în caracterizarea personajului, prin dimensiunea moralizatoare conferită nuvelei: **relațiile temporale** devin importante, narațiunea evoluând între două mari sărbători creștine (Sfântul Gheorghe – care simbolizează lupta cu răul și Săptămâna Patimilor – când Ghiță plătește pentru toate păcatele sale).

✓ Prezentarea statutului social, psihologic, moral etc. al personajului ales, prin raportare la conflictul/conflictele nuvelei studiate

Scanned with OKEN Scanner

De ex.:

- Evidențierea faptului că Ghiță e un „personaj rotund", care se transformă pe parcursul acțiunii, el involuând, dezumanizându-se;
- Astfel, inițial, **statutul său psihologic și moral** este necompromis, protagonistul fiind un om corect, demn, respectat social, echilibrat interior, iubitor și protectiv în relație cu membrii familiei; ulterior, el se dovedește egoist, obsedat de îmbogățire, răzbunător și lipsit de scrupule, ajungând să-și pună în pericol copiii și să-și ucidă soția, pe Ana;
- Tot astfel, **statutul său social** se metamorfozează complet: dintr-un simplu și sărac cizmar, el devine un cârciumar bogat/prosper, dar își periclitează întreaga avere; în final, moare nepăsător în raport cu tot ceea ce a dobândit.

✓ Relevarea principalei trăsături a personajului ales, ilustrată prin două episoade/secvențe narative

De ex.:

- **Dezumanizarea personajului constituie principala sa trăsătură de caracter**; mai precis, obsesia pentru înavuțire, atenuată la început, marcată după întâlnirea cu Lică, îi ghidează toate acțiunile;
- **Două scene reprezentative** – prima: dialogul din incipitul nuvelei dintre bătrână (reprezentantă a înțelepciunii populare, tradiționale) și Ghiță (care ar susține evoluția spre o lume modernă); a doua poate fi aleasă dintre: unul dintre dialogurile cu Lică, numărarea în singurătate a banilor (în pofida tradiției familiale de a calcula profitul împreună), trăirile lui Ghiță din timpul și de după proces, urmărirea lui Lică, uciderea Anei etc.

✓ Susținerea unei opinii despre modul în care se reflectă o idee sau tema nuvelei în construcția personajului pentru care ai optat

De ex.:

- Faptul că Ghiță, protagonistul unei nuvele realist-psihologice, este reprezentativ pentru omul mortificat interior de obsesia averii, iar un astfel de individ poate fi întâlnit oricând și oriunde, de aici rezultând caracterul tipologic al personajului; de asemenea, într-o proză care își propune să surprindă veridic transformările sociale, este necesară implicarea unui personaj complex din punct de vedere psihologic.

Încheierea

- Reluarea sintetică a tuturor caracteristicilor importante – involuția, dezumanizarea, tipologia realistă a personajului etc. – pentru a marca exemplaritatea protagonistului lui Slavici, care va deveni un model de construcție artistică pentru actanții din proza realistă românească a secolului al XX-lea.

Scanned with OKEN Scanner

Modelul nr. 17

Subiectul I

1. Antonime: *necunoscut* – familiar, ştiut;
   sudate – disparate, dezlipite.
2. Ghilimele din secvenţa citată marchează vorbirea/adresarea directă, mai precis invocarea divinităţii, apelul la intervenţia în lume a unei transcendenţe ce pare tot mai goală.
3. Locuţiune cu verbul „a pune": Deşi ne ştie agitaţi, el tot pune paie pe foc, spunându-ne cât de dificil va fi bacalaureatul.
4. Tema este creaţia/credinţa, iar motivul central – ruina/degradarea/misterul.
5. În textul dat, stilul direct se realizează prin redarea monologului dialogat al protagonistului sorescian, prin utilizarea adresării directe (substantivul în vocativ „Doamne"), dar şi prin apelul la interogaţii retorice .
6. Indicaţiile scenice din fragmentul citat au rolul de a evidenţia comportamentul (gesturile, atitudinile) protagonistului, reprezentând un mijloc de caracterizare specific genului dramatic. Astfel, este sugerată starea psihologică/spirituală tensionată a Paracliserului, el ezitând între râs, spaimă şi meditaţie.
7. Două figuri de stil diferite: comparaţia „s-ar întinde pe ea, ca şopârlele" reliefează degradarea spirituală a oamenilor care au nevoie de stimulări artificiale (proclamarea unei pietre drept „ochiul lui Dumnezeu") pentru a-şi afişa credinţa. La fel ca şopârlele, fiinţe târâtoare, caracterizate de răceală şi conduse de instincte, oamenii vidaţi interior se apropie de lăcaşul sfânt doar dacă li se promit minuni imediate; epitetul personificator şi metaforic „crăpăturile sunt vii" sugerează ruinarea credinţei, a creaţiei divine. Se remarcă motivul de factură romantică – biserica în ruină – care conturează îndepărtarea transcendentului de existenţa imediată, simbolurile credinţei părând definitiv corupte/compromise.
8. Textul citat aparţine genului dramatic datorită utilizării monologului dialogat ca mod principal de expunere (solitarul Paracliser vorbeşte cu sine, meditând la degradarea credinţei/creaţiei), dar şi datorită prezenţei indicaţiilor scenice („Râde", „Tresărind"; „Căutând ca pe un ac" etc.).
9. Fragmentul citat evidenţiază speranţele Paracliserului că degradarea spiritualităţii şi a credinţei nu este definitivă, că misterul divin poate încă interveni în acest univers în disoluţie, regenerând creaţia/fiinţa. Nu întâmplător, simpla proiecţie a intervenţiei divine produce tensiune şi frică, după cum sugerează cele două întrebări retorice („Pe unde-o fi venind? Pe unde se scurge?"), precum şi comparaţia, construită printr-o

Scanned with OKEN Scanner

metaforă hiperbolică, din structura „ca apăsarea unui deget necunoscut pe nodul din gâtlej, umflat de spaimă". Ca orice materializare a necunoscutului, posibila întâlnire cu revelația unei alte lumi înspăimântă, răstoarnă valorile și legile artificiale, comode, previzibile.

Subiectul II

Ipoteza

- Informații, raționamente despre așa-zisele înclinații și abilități înnăscute, despre fragilitatea lor atunci când nu sunt descoperite la timp și sunt tratate cu superficialitate; menționarea dictonului că reușita profesională implică 1% talent și 99% muncă; de aceea, valorificarea unui talent presupune un caracter puternic, dorința de reușită, mult efort și o orientare pozitivă a dezvoltării lui;
- Enunțarea tezei: confirmarea faptului că B.P. Hașdeu este îndreptățit să constate că, în lipsa caracterului, valoarea talentului este inexistentă.

Argumente

- **Argument 1:** talentul poate fi folosit într-o direcție greșită, cu scopuri cinice, perfide, imorale, așa încât, în loc să genereze evoluția individului și a societății, conduce chiar la degradarea existenței; De ex.: marile descoperiri științifice realizate de oameni talentați sunt fructificate eronat și incorect față de umanitate;
- **Argument 2:** talentul se pierde și se transformă în contrariul lui, atunci când caracterul omului este corupt; cel mai bun exemplu în acest sens rămâne personajul Ion, talentat la învățătură (impresionându-l pe învățătorul Herdelea) și la muncile agricole, care își folosește inteligența nativă, instinctuală, pentru fărădelegi numeroase, printre care și „contribuția morală" la moartea fiului Petrișor și a soției Ana.

Concluzia

- Un enunț sintetic despre cum un om își poate compromite talentul cu care a fost binecuvântat din cauza lipsei caracterului.

Scanned with OKEN Scanner

Subiectul III

Introducerea

De ex.:

- Informații contextualizatoare despre roman în perioada interbelică, cea mai prolifică perioadă a acestei specii literare;
- Diversitatea tematică abordată în această perioadă;
- Trecerea de la romanul tradițional la cel modern (de la perspectiva obiectivă la cea subiectivă, de la mimesis la autenticitate);
- Anunțarea romanului ce va fi analizat: apărut în 1933, romanul ***Maitreyi*** al lui Mircea Eliade inaugurează atât romanul experienței, al trăirii în literatura română, cât și pe cel exotic.

Cuprinsul

✓ Evidențierea a două trăsături care fac posibilă încadrarea romanului studiat într-un curent cultural/literar, într-o perioadă sau într-o orientare tematică

De ex.:

- **Roman subiectiv, metafizic, existențial:** condiția umană înlocuiește psihologismul, ficțiunea este complet purificată artistic, autenticitatea este redată de confesiunea personajului-narator, de discursul analitic și monologul interior; narațiunea surprinde „lupta unui om viu cu propriile gânduri";
- **Roman al experienței, al trăirii**: sursele sunt autobiografice, personajul Allan fiind un alter-ego al lui Mircea Eliade, care scrie romanul pe baza experienței indiene; protagonistul cunoaște India și se cunoaște prin farmecul iubirii mistice dintre el și Maitreyi; tehnica jurnalului oferă o dublă perspectivă asupra evenimentelor: „trei niveluri ale scriiturii": jurnalul intim, revenirea asupra jurnalului, confesiunea după încheierea experienței.

✓ Prezentarea temei romanului ales, prin referire la două episoade/ secvențe narative

De ex.:

- **Tema** este iubirea, ca experiență definitorie pentru evoluția lucidului european, o iubire imposibilă datorită incompatibilității unor mentalități și civilizații diferite: cea europeană și cea indiană;
- Romanul surprinde pasiunea egocentricului Allan pentru senzuala Maitreyi, pasiune ce-i orbește rațiunea; el devine un inițiat în jocurile Maitreyiei, în iubire;

Scanned with OKEN Scanner

- **Scena** din bibliotecă, unde are loc jocul privirilor şi al mâinilor, sărutul, este decisivă pentru Allan, care este prins în farmecele fetei, deşi la început i se părea neatrăgătoare, privind-o cu superioritate şi dispreţ; neexperimentata Maitreyi îşi descoperă feminitatea, iar Allan îşi schimbă viziunea asupra lumii;
- Logodna celor doi îndrăgostiţi se realizează prin jurământul rostit de Maitreyi; **scena** este reprezentativă, deoarece superficialul european descoperă iubirea mistică, fiind vrăjit de misterul cosmic.

✓ Ilustrarea a patru elemente de structură şi de compoziţie ale textului narativ, semnificative pentru ilustrarea viziunii despre lume a autorului/ a naratorului (de exemplu: acţiune, conflict, relaţii temporale şi spaţiale, construcţia subiectului, incipit, final, tehnici narative, perspectivă narativă, construcţia personajelor, registre stilistice, limbajul personajelor etc.)

De ex.:
- **Perspectiva narativă** subiectivă, narator-personaj;
- **Simetria incipit-final** în incipit: şovăiala în faţa jurnalului, care nu surprinde fidel trăirea; în final: incertitudinea surprinsă de interogaţiile retorice ale lui Allan, care încearcă să recupereze trecutul (final deschis);
- **Construcţia subiectului**: dubla perspectivă narativă: contemporană evenimentelor şi ulterioară, după încheierea poveştii de iubire; perspectiva contemporană surprinde trăirea, iar cea ulterioară analizează trăirea;
- **Conflictul:** interior (prin autoanaliza protagonistului lucid care cade pradă iubirii) şi exterior (prin opoziţia între lumea libertină a europenilor şi cea tradiţională, conservatoare a Indiei, ce stă în calea împlinirii unei iubiri absolute).

✓ Susţinerea unei opinii despre modul în care tema şi viziunea despre lume se reflectă în romanul studiat

De ex.:
- Evidenţierea faptului că romanul ***Maitreyi*** surprinde o iubire mistică care poate converti o întreagă viziune despre lume nu doar prin povestea experienţei dintre cei doi îndrăgostiţi sau a experienţei culturale, ci şi prin tehnicile narative folosite pentru a reda metafizicul: biografismul, jurnalul, dubla perspectivă narativă etc.

Scanned with OKEN Scanner

Încheierea

- roman al experienței, al autenticității, cu elemente novatoare: românii au descoperit India prin intermediul lui Eliade, care propune prin „Maitreyi" și un roman al seducției, un roman exotic, înlocuind psihologismul cu „condiția umană".

Modelul nr. 18

Subiectul I

1. Sinonime neologice: *amestec* – amalgam etc.
   iubiri – amoruri.
2. Virgula s-a folosit înaintea conjuncției coordonatoare adversative.
   Punctul și virgula marchează o pauză mai mare decât cea exprimată, în mod obișnuit, prin virgulă și mai mică decât cea realizată prin punct.
3. Sens denotativ: Pe cer au apărut nori negri.
   Sens conotativ: I-a promis un cer de bucurii.
4. Tema: satul ca inspirație creatoare
   Motive literare: copaci, cer etc.
5. Mărci lexico-gramaticale ale subiectivității:
   - verb la persoana I: *nu sunt*
   - pronume personal, persoana I: *mine*
   - interjecția exclamativă: *O*
6. Ampla enumerație din a doua strofă are o dublă semnificație. Pe de-o parte, surprinde toate elementele unui univers rural, autohton, iar pe de altă parte, evidențiază multitudinea temelor și motivelor literare pe care lumea satului le poate oferi.
7. Timpul prezent, marcat în text de toate verbele din prima strofă, are valență eternă și surprinde certitudinea eului creator că experiența universală se contopește cu cea individuală.
8. Poezia „Poetul" aparține tradiționalismului prin cadrul rural descris, surprins prin notații concrete: „copaci și case", „cer și glie". De asemenea, satul este văzut ca o sursă inepuizabilă de teme și motive literare: „Tot universul strâns într-o moșie..." Nu în ultimul rând, apare intensa vibrație a ființei poetice la experiența colectivității rurale, satul fiind însușit organic de către eul creator: „satul e în mine", „trăiește-n sufletu-mi".
9. Textul dat este o artă poetică, idee reliefată încă din titlu. Substantivul articulat, „Poetul", sugerează o asumare a condiției creatoare. Discursul liric este structurat sub forma unui monolog confesiv ce surprinde

Scanned with OKEN Scanner

raportarea propriei experienţe a poetului la existenţa lumii exterioare: „satul e în mine". Mai mult decât atât, tema poeziei este satul ca inspiraţie creatoare, universul rural reprezentând un izvor pentru creaţia artistică, temele şi motivele literare posibile fiind surprinse în a doua strofă a poeziei printr-o amplă enumeraţie: „iubire, dureri şi chiot şi blestem". În plus, ultimul vers prezintă aspiraţia poetului către absolut: „O, Doamne, fă să-l deapăn ca pe-un ghem".

Subiectul II

Ipoteza

- Informaţii, raţionamente despre cultivarea unei literaturi ce înfăţişează universul rural în mod realist; complexitatea condiţiei ţăranului a reprezentat o sursă de inspiraţie prolifică în literatura română, în special în romanele tradiţionale, fiind abordată şi mai târziu, în romanele moderne interbelice, dar şi în cele postbelice; evoluţia ţăranului român poate fi urmărită în scrierile lui Mihail Sadoveanu, Liviu Rebreanu, Marin Preda etc.;
- Enunţarea tezei: condiţia ţăranului român a stat întotdeauna sub semnul neputinţei sociale şi a nedreptăţii, chiar dacă factorii istorici şi politici s-au schimbat de-a lungul timpului; două romane realiste, obiective, care surprind două viziuni diferite ale ţăranului român în raport cu lumea: ***Ion*** de Liviu Rebreanu şi ***Morometii*** de Marin Preda.

Argumente

- **Argument 1:** geneza romanului „Ion" – „roman ţărănesc" (G. Călinescu), o monografie a satului ardelean în perioada stăpânirii Austro-Ungare ; condiţia ţăranului ardelean din Imperiul Austro-Ungar; personajul Ion prezintă drama ţăranului sărac în lupta pentru dobândirea pământului care-i putea asigura un statut social superior; scena sărutării pământului - patima pentru pământ;
- **Argument 2:** geneza romanului „Morometii" – „un roman al deruralizării satului" (Nicolae Manolescu), o monografie a satului românesc dinaintea şi de după cel de-al Doilea Război Mondial („timpul era foarte răbdător cu oamenii" vs. „timpul nu mai avea răbdare"); Ilie Moromete prezintă drama ţăranului în lupta pentru păstrarea pământului şi valorificarea acestuia în bani, care-i oferea libertatea de a se uita la lume zâmbind, dar şi drama ţăranului în lupta pentru destinul satului; Ilie Moromente este „cel din urmă ţăran", „cu Ilie Moromete moare o lume" (N. Manolescu), lumea satului.

Scanned with OKEN Scanner

Concluzia

- Un enunț sintetic despre modul în care literatura surprinde condiția țăranului de-a lungul timpului: în „Ion", pământul reprezenta o forță posesivă; în ***Morometii***, pământul este un mijloc de câștigare a existenței. Spre deosebire de romanul ***Ion***, în ***Morometii*** țăranii citesc ziarul și fac politică etc.;

Subiectul III

Introducerea

De ex.:

- Informații contextualizatoare despre dinamismul creator ce caracterizează perioada interbelică, despre metamorfozele romanului atât la nivel tematic, cât și sub aspect structural și compozițional;
- Precizarea trăsăturilor specifice speciei literare *roman psihologic*; de ex. tip de roman, cultivat de scriitorii din perioada interbelică, care își propune redarea, în scriitură, a **trăirilor autentice** ale naratorului-personaj; renunțarea la perspectiva narativă obiectivă și adoptarea unei **perspective subiective**, cu narațiune la persoana I, singular; surprinderea **conflictului interior** al personajului, realitatea exterioară fiind pusă în paranteză, centrul de greutate al romanului mutându-se pe singura **realitate** cu adevărat importantă, cea **a conștiinței**;
- Precizarea textului analizat: Romanul lui Camil Petrescu, ***Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război*** (1930) aparține, prin trăsăturile sale definitorii, speciei literare roman psihologic.

Cuprinsul

✓ Precizarea a două caracteristici ale romanului psihologic existente în opera studiată

De ex.:

- **autenticitatea** – realitatea trecută prin propria conștiință: „*Singura realitate pe care o pot povesti...este realitatea conștiinței mele, conținutul meu psihologic*"; la nivel textual, aceasta este susținută de documente sufletești: pagini din jurnalul său de campanie, extrase din presa vremii;
- pentru o redare cât mai autentică a trăirilor naratorului-personaj, Ștefan Gheorghidiu, se renunță la perspectiva narativă obiectivă, cu o viziune „dindărăt", adoptându-se o **perspectivă subiectivă**, cu o viziune naratorială „împreună cu".

Scanned with OKEN Scanner

✓ Prezentarea, prin referire la romanul psihologic studiat, a patru elemente de construcție a subiectului și/sau ale compoziției (de ex. acțiune, secvență narativă, conflict, relații spațiale și temporale, construcția personajelor, incipit, final, perspectivă narativă, tehnici narative etc.)

De ex.:

- Camil Petrescu aduce, în literatura română, ipostaza **intelectualului lucid, analitic și introspectiv,** care gândește și se frământă, deoarece: *„câtă luciditate atâta conștiință, câtă conștiință atâta pasiune și deci atâta dramă*". Cele două părți ale romanului surprind două experiențe cruciale în existența lui Ștefan Gheorghidiu: cea a erosului și cea a războiului; autoanaliza lucidă a propriilor trăiri, a raportului dintre eu și lume, dezvăluie **conflictul interior** al acestui personaj, trăsătură a romanului psihologic;
- **Incipitul** discursului narativ surprinde un cronotop real: „În primăvara anului 1916, ca sublocotenent proaspăt (...) luasem parte (...) la fortificarea văii Prahovei, între Bușteni și Predeal". Acest plan al narațiunii, reprezentat de prezentul frontului, este dublat, începând cu capitolul al II-lea, de planul narat, personajul-narator rememorându-și cei doi ani și jumătate de căsătorie cu Ela. Așadar, realitatea exterioară (timpul exterior, obiectiv) este, la Camil Petrescu, doar un pretext pentru singura realitate cu adevărat importantă: cea interioară, realitatea conștiinței (timpul interior, subiectiv, psihologic). De fapt, atât istoria geloziei lui Ștefan Gheorghidiu, cât și experiența frontului sunt redate din perspectiva subiectivă a naratorului-personaj;
- Tocmai pentru că discursul epic se bazează pe surprinderea unor trăiri interioare complexe, personajul este realizat prin **modalități de caracterizare** moderne, specifice prozei de analiză psihologică: monologul interior, introspecția, analiza psihologică.

✓ Evidențierea relațiilor dintre două personaje reprezentative pentru romanul psihologic ales

De ex.:

- Relația dintre naratorul-personaj, Ștefan Gheorghidiu, și Ela pare semnificativă pentru ideatica romanului camilpetrescian, deoarece iubirea dintre cei doi, trăită sub semnul incertitudinii, devine pretextul unui roman care surprinde fluxul conștiinței protagonistului; moștenirea neașteptată a unei averi schimbă existența conjugală a celor doi studenți săraci – el la filosofie, ea, Ela, la litere – însă, în defavoarea cuplului; Ela are preocupări pragmatice, devine interesată de petreceri mondene – ceea ce intră în contradicție cu idealul lui

Scanned with OKEN Scanner

de feminitate. Trăirile sufleteşti complexe, reacţiile interioare sunt declanşate de către un element exterior: un fapt, un gest, o întâmplare – ca de ex. excursia la Odobeşti. Eroul se confesează, se analizează, suferă din neputinţă şi deziluzie, mai ales pentru că se dedublează, îşi ascunde frământările, afişând indiferenţa: *„mă chinuiam lăuntric să par vesel; şi eu mă simţeam imbecil şi ridicol... şi naiv"*.

✓ Exprimarea unui punct de vedere argumentat despre modul în care se reflectă o idee sau tema în romanul psihologic pentru care ai optat

De ex.:

- Preluând modelul scriitorului francez, Marcel Proust, Camil Petrescu exemplifică, prin romanul său, ***Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război***, noua structură a romanului modern, caracterizat prin autenticitate, sincronizare, subiectivitate, luciditate, ca trăsătură principală a personajului, şi prin adoptarea unui stil anticalofil.

Încheierea

- Reluarea sintetică a tuturor ideilor importante – romanul ***Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război*** se înscrie în categoria romanelor de analiză psihologică, prin redarea trăirilor autentice ale naratorului-personaj, prin utilizarea naraţiunii la persoana I, singular, realizată de un narator subiectiv, prin surprinderea conflictului interior.

Modelul nr. 19

Subiectul I

1. Sinonim şi antonim: „nepăsare" = indiferenţă, respectiv interes.
2. (,) – „virgula", ca semn de punctuaţie, marchează un raport de tip apozitiv.
3. Polisemantismul cuvântului „suflet": Are un suflet mare. Şi-a vândut sufletul diavolului.
4. Tema este condiţia umană/războiul, iar motivul – ura/complotul/frica.
5. În textul dat, stilul direct se realizează prin redarea dialogului dintre Despot şi Moţoc, dar şi prin utilizarea adresărilor directe (substantivul în vocativ „Moţoace", forme pronominale reverenţioase „Măria ta" etc.).
6. Forma populară a verbelor din textul citat are rolul de a conferi oralitate discursului dramatic, creând, totodată, iluzia realităţii prin redarea veridică a limbajului din vremea lui Despot-Vodă.

Scanned with OKEN Scanner

7. Două figuri de stil diferite: metafora din structura „undit-ai cu a ta mine în cugetu-i ascuns" reliefează sarcina pe care Despot i-a dat-o lui Moțoc: aceea de a complota împotriva domnitorului Tomșa pentru a-i afla secretele, planurile, strategiile de a reveni la tron; epitetul în inversiune „sărmanul Tomșa" sugerează decăderea domnitorului, cauzată de acțiunile perfide ale lui Despot. Din perspectiva lui Moțoc, acesta rămâne un biet tată înspăimântat de soarta fiului captiv, nemaiconstituind o amenințare veritabilă pentru cel care i-a luat tronul.
8. Fragmentul citat se integrează în genul dramatic datorită împărțirii textului în acte și scene („Actul IV, Scena V"), precum și grație utilizării dialogului ca mod principal de expunere. Mai mult, se remarcă și indicațiile regizorale (didascaliile), menite aici să precizeze numele personajului care enunță o replică (Despot, Moțoc).
9. Secvența citată evidențiază teama tiranului de a nu fi detronat. Deși complicele Moțoc îl anunță că Tomșa nu mai este capabil să ofere o contraofensivă armată, Despot îi replică printr-o întrebare retorică („Se teme?") menită să-i configureze spaima, denotând faptul că toți marii dictatori sunt caracterizați de o accentuată vulnerabilitate interioară, fiind obsedați să-și protejeze cu orice preț statutul. Mai mult, în acest fragment, Despot își dovedește și inteligența/viclenia, de vreme ce este conștient că românii nu îl doresc în postura de conducător („pe toți oștenii români am dezarmat"), așa încât, în eventualitatea unui conflict, nu ar avea cum să conteze pe sprijinul lor.

Subiectul II

Ipoteza

- Informații, raționamente despre cât de complexe se dovedesc majoritatea sentimentelor pe care, aparent, le înțelege, le poate defini orice om; semnificativă în acest sens este mila, care s-ar identifica, în percepția comună, cu compasiunea față de/compătimirea celor aflați în necaz, a celor de o condiție socială inferioară, a celor ce suferă de un handicap fizic/psihic;
- Enunțarea tezei: numai că, uneori, mila denotă nu grija pentru cel năpăstuit, nu afecțiunea față de aproapele îndurerat, ci o formă de afirmare a superiorității așa-zisului milostiv, jignindu-l astfel pe omul suferind; aceasta este exact ideea enunțată de Garabet Ibrăileanu când consideră că mila, „neînsoțită de iubire", poate fi „mai ofensatoare decât disprețul".

Scanned with OKEN Scanner

Argumente

- **Argument 1:** atunci când mila constituie o mască socială, iar nu un sentiment creştinesc, nu o comuniune spirituală cu cel aflat în nevoie; De ex.: popularizarea excesivă a gesturilor de caritate, transformându-l pe subiectul căruia i s-a arătat mila într-un veritabil personaj mediatic; acestuia i se dezvăluie cele mai intime suferinţe şi traume, cu scopul de a hiperboliza generozitatea „milostivului", aşa încât el începe să fie stingherit, ba chiar ofensat de binele care i se face; mila nu este un spectacol, cea veritabilă se desfăşoară în linişte, ba chiar în anonimat;
- **Argument 2:** mila înseamnă sprijin şi protecţie, deci o formă superioară a iubirii, iar nu indiscreţie şi expunere a celui aflat în nevoie; De ex.: a oferi sprijin financiar unui copil sărac în faţa colegilor săi îi poate afecta/compromite stima de sine, iar ofensa înlocuieşte mila (confirmând din nou validitatea sentinţei lui G. Ibrăileanu); Un exemplu contrar, de milă fundamentată pe iubire: Otilia îi oferă propriii bani lui Felix, spunându-i că reprezintă renta trimisă de Costache Giurgiuveanu.

Concluzia

- Un enunţ sintetic despre complexitatea ideii de milă, despre puntea fragilă dintre acest sentiment şi ofensă, despre importanţa respectării dictonului biblic „iubeşte-ţi aproapele ca pe tine însuţi".

Subiectul III

Introducerea

De ex.:

- Informaţii contextualizatoare despre rolul lui G. Călinescu în impunerea romanului realist de tip modern; deşi dorea să umple un gol în evoluţia formei româneşti autohtone prin scrierea unei proze balzaciene, scriitorul este puternic influenţat de schimbările de mentalitate şi de viziune despre lume din imediata contemporaneitate, aşa încât romanul său din 1938 instituie – în termenii lui Nicolae Manolescu – un „balzacianism fără Balzac";
- Reprezentativi în acest sens se dovedesc protagoniştii Felix şi Otilia, care depăşesc orice tipologizare realistă, configurând o viziune modernistă asupra masculinităţii (Felix se caracterizează, iniţial, prin vulnerabilitate interioară, idealism şi sensibilitate aproape

Scanned with OKEN Scanner

romantică, pentru ca, în final, să devină un bărbat pragmatic) şi feminităţii (Otilia – de o complexitate şi o imprevizibilitate enigmatice se dovedeşte, uneori, superficială şi materialistă).

Cuprinsul

✓ Prezentarea a patru elemente ale textului narativ, semnificative pentru analiza relaţiei dintre cele două personaje (de exemplu: acţiune, conflict, relaţii temporale şi spaţiale, construcţia subiectului, perspectivă narativă, modalităţi de caracterizare, limbajul personajelor etc.)

De ex.:

- Pe tot parcursul **acţiunii**, cele două personaje se metamorfozează, depăşind orice încadrare tipologică: Felix reprezintă, aparent, tipul ambiţiosului, însă dragostea pentru Otilia şi impactul asupra personalităţii sale a unui mediu corupt determină o maturizare forţată a sa, renunţarea la iluzii/vise, transformarea într-un bărbat pragmatic, medic de succes şi profesor universitar; Otilia pare a contura tipologia cochetei, dar comportamentul său este ambiguu, enigmatic, făcând-o imposibil de încadrat într-o clasă tipologică; evoluţia actanţilor poate fi relevată prin evidenţierea **mijloacelor de caracterizare directă/indirectă** (de la **tehnica** modernă a **comportamentismului**, până la aceea a **reflectării poliedrice**), prin raportare la **cele două conflicte principale** ale romanului: **exterior** (pentru bani/avere, în care sunt implicaţi fără voia lor) şi **interior** (pentru iubire, alături de Leonida Pascalopol);
- Felix şi Otilia contribuie şi la conturarea caracterului monografic al romanului, a frescei sociale călinesciene, reflectând – prin opoziţie – degradarea lumii, decăderea moralei, disoluţia interiorităţii şi a firescului relaţiilor interumane, prezentate de **naratorul** doar parţial obiectiv, adeseori critic, caricatural, ironic;
- Importantă în acest roman este şi **autocaracterizarea**, ca reper al personalităţii complexe a personajelor; în lungile discuţii cu Felix despre iubire, relaţia feminin-masculin, carieră, familie etc., Otilia se identifică sincer cu o serie de ipostaze: „capricioasă", „mediocră", „inferioară intelectual" etc.; astfel, ea păstrează faţă de tânăr o distanţă, de vreme ce consideră că îi va afecta evoluţia profesională, dar şi că ea riscă să îşi piardă farmecul feminin dacă este constrânsă de o relaţie casnică.

✓ Prezentarea statutului social, psihologic, moral etc. al fiecăruia dintre cele două personaje

Scanned with OKEN Scanner

De ex.:

- **Statutul lor social, psihologic şi moral** este într-o relaţie strânsă cu faptul că ambii sunt orfani, adică fiinţe lipsite de protecţie, expuşi efectelor distructive ale unei lumi degradate;
- Traumatizaţi de o copilărie/adolescenţă lipsită de dragostea maternă, actanţii călinescieni sunt surprinşi în căutarea echilibrului interior, necesar raportării cât mai autentice la lume;
- Ei se transformă complet până în final, păstrându-şi firea sensibilă şi complexitatea psihologică, însă fiind şi corupţi de mediul nociv în care trăiesc: ambii ajung să-şi asume măşti sociale, să trăiască printre aparenţe comunitare, în spatele cărora esenţa fiinţei lor se manifestă cu tot mai mare greutate: Felix se căsătoreşte „bine", probabil din interes, Otilia îl părăseşte pe Pascalopol pentru a forţa trăiri exotice care să-i activeze firea sa aventurieră, deschisă spre nou şi spre experienţe cât mai inedite.

✓ Evidenţierea, prin două episoade/citate/secvenţe comentate, a modului în care evoluează relaţia dintre cele două personaje

De ex.:

- **Complexitatea psihologică a lui Felix, teperamentul enigmatic al Otiliei (simbolizând eternul feminin), ambiguitatea personalităţii protagoniştilor** – pot fi exemplificate prin prezentarea mai multor secvenţe din roman: reacţiile lui Felix din prima seară petrecută în casa lui Costache Giurgiuveanu (în special, descrierea camerei Otiliei); călătoria la moşia lui Pascalopol din Câmpia Bărăganului; noaptea de iubire platonică; episodul din finalul romanului când bătrânul Leonida îi arată lui Felix Sima fotografia Otiliei etc.

✓ Susţinerea unei opinii despre modul în care se reflectă în care o idee sau tema textului narativ ales în evoluţia relaţiei dintre cele două personaje

De ex.:

- **Iubirea neîmplinită** dintre Felix şi Otilia constituie **o compromitere a tipologiei romantice a dragostei**, evidenţiind legătura strânsă dintre interioritatea umană şi condiţionările sociale; viziunea despre lume pe care Călinescu o reflectă prin cele două personaje: într-o lume în criză, a valorilor răsturnate, nici măcar cele mai naive şi mai pure naturi umane nu pot rezista necompromise.

Scanned with OKEN Scanner

Încheierea

- Reluarea sintetică a tuturor caracteristicilor importante – ambiguitatea şi complexitatea psihologică, deziluzia existenţială, coruperea morală, raportul direct proporţional dintre metamorfozele sociale şi cele ale interiorităţii – cu scopul de a confirma exemplaritatea protagoniştilor lui G. Călinescu pentru condiţia omului modern.

Modelul nr. 20

Subiectul I

1. Sinonime neologice: *(la) zări* – (la) orizont;
   visarea – reveria.
2. Rolul primei virgule este de a despărţi o structură temporală, aşezată în poziţie iniţială, de restul discursului.
3. Un enunţ pentru sensul denotativ: Înţelegerile tainice din grupul lor de prieteni au fost trădate.
4. Tema citadină, tema timpului.
   Motive literare din text sunt: „seara", „fericirea".
5. Textul este scris la persoana I, prezentând mărci ale subiectivităţii: „nu ieşii", „mă", „aşteptam". Prin urmare, naratorul este personaj, iar perspectiva narativă este una subiectivă, cu o viziune „împreună cu", focalizarea internă.
6. Două secvenţe din text prin care se conturează dimensiunea temporală a cadrului descris: „într-un ajun de sărbătoare", „acea seară dulceagă".
7. Verbele la timpul imperfect precum: „era", „părea", „purta" profilează acţiuni şi stări nefinalizate, acesta fiind un timp al continuităţii. De asemenea, imperfectul conferă caracter evocator, prin dorinţa naratorului de a readuce în prezent întâmplări ale trecutului, perioada acelui ajun de sărbătoare fiind proiectată într-un prezent continuu, în timpul interior, subiectiv al naratorului personaj.
8. Două trăsături ale descrierii subiective sunt: folosirea unui limbaj conotativ, cuvintele fiind îmbogăţite cu sensuri multiple: „Era aşa de albastră acea seară dulceagă şi lină, de un albastru închis, fluid, că oraşul părea scufundat în adâncimile tainice ale unei mări". Aici se poate observa caracterul figurat, artistic al exprimării, prin folosirea comparaţiei, a epitetelor, a metaforei. Descrierea are caracter subiectiv, întrucât transmite o impresie personală asupra realităţii, autorul participând afectiv la cele înfăţişate: „fericirea de a trăi se oglindea pe toate chipurile...Închipuirea mă purta în trecut... aveam vedenia a cum trebuie să fi fost în asemenea seri marile cetăţi ale vechimei..."

Scanned with OKEN Scanner

9. Secvența citată surprinde mărci ale subiectivității, precum verbe și pronume la persoana I: „Închipuirea mă purta…” , „evocam…”. Acestea, alături de imaginile vizuale, devin, în plan discursiv, transpuneri, în materie sensibilă, ale contemplării unui moment încărcat de mister și frumusețe. Amurgul este doar un pretext al evocării. Astfel, îmbinând simțul estetic cu imaginația creatoare, personajul se lasă purtat pe aripile timpului, în mijlocul marilor cetăți ale antichității: „Babilonul, Palmira, Alexandria, Bizanțul…” surprinse în același moment, încărcat de semnificații, al înserării.

Subiectul II

Ipoteza

- Raționamente, informații generale despre statutul oamenilor excepționali în societate;
- Enunțarea tezei: În ciuda marilor descoperiri, invenții pe care oamenii geniali le-au făcut, aceştia nu au avut mereu un statut privilegiat în societatea în care au trăit.

Argumente

- **Argument 1:** Oamenii de geniu reușesc să sfideze trecerea timpului și moartea, căpătându-și statutul de ființe nemuritoare, prin arta lor. Cu toate acestea, trăiesc blestemul nefericirii și al nenorocului, negăsindu-și locul în lumea meschină. Ideea este regăsită în operele romantice, precum *Luceafărul* eminescian;
- **Argument 2:** Invidia, caracterul superficial, mediocritatea sunt piedici în aprecierea adevăratelor valori. Este prețul pe care individul excepțional îl plătește, rămânând singur și desconsiderat chiar și în fața confruntării finale – moartea. Este cazul marelui compozitor austriac Mozart, ale cărui rămășițe omenești au fost aruncate la groapa comună, alături de refuzații societății vieneze, necunoscându-se nici astăzi locul în care a fost înmormântat.

Concluzia

- Un enunț sintetic despre condiția individului excepțional în lume.

Scanned with OKEN Scanner

Subiectul III

Introducerea

De ex.:

- Informații generale despre neomodernism, despre faptul că, alături de Nichita Stănescu, Marin Sorescu regenerează – în poeziile și în textele sale dramatice – marile tematici ale modernității, conferindu-le chiar o redimensionare substanțială, în funcție de contextul neprielnic (dictatura comunistă) în care sunt obligați să creeze: singurătatea, captivitatea într-un univers al degradării, cenzurarea memoriei/ trecutului, criza omului modern, transcendența goală, vidarea sentimentală, imposibilitatea salvării etc.;
- Enunțarea tezei: reprezentativ în acest sens rămâne Iona, protagonistul dramei soresciene din 1968.

Cuprinsul

✓ Prezentarea a patru elemente ale textului dramatic, semnificative pentru realizarea personajului ales (de exemplu: acțiune, conflict, relații temporale și spațiale, construcția subiectului, modalități de caracterizare, limbajul, indicațiile regizorale ale autorului etc.)

De ex.:

- **Caracterul modern** al personajului, complexitatea sa, dimensiunea sa experimentală (fiind singurul actant al piesei), fapt sugerat, parțial ironic, tocmai din **indicațiile regizorale (didascaliile)**: „Dacă rolul va părea prea greu, ultimele două tablouri pot fi interpretate de alt actor";
- Toate cele **patru tablouri** implică o **acțiune** lentă, evidențiind anti-revelațiile lui Iona obsedat să cunoască/descopere universul realității imediate, însă ajunge veșnic la concluzia că lumea exterioară nu este decât o proiecție a propriului sine, o fantasmă, o iluzie;
- Subiectul celor patru tablouri va fi prezentat pe scurt, reliefându-se însușirile personajului prin intermediul **mijloacelor directe și indirecte de caracterizare**: **tabloul I** – din comportamentul și replicile (monologul) lui Iona, se poate deduce captivitatea sa, încercarea sa de a se desprinde de o existență aplatizantă/artificială, visând la atingerea absolutului („nada cea mare"); **tabloul II** – deși închis în burta chitului, actantul sorescian încă se iluzionează că poate identifica, pe cale rațională (simbolizată de cuțit), o salvare din fața unui destin prestabilit, o împlinire prin accesul la un nivel superior de cunoaștere; **tabloul III** – incapabil să evolueze, trecând

Scanned with OKEN Scanner

dintr-o burtă în alta (sugerând zbaterea în gol, lipsa evoluției, a dezvoltării afective, a identității, a dezvoltării spirituale a omului modern), Iona enunță nenumărate reflecții filosofice despre căutarea echilibrului interior, despre existență, despre recuperarea trecutului, despre comuniunea cu alteritatea; Iona poate fi caracterizat și prin mediul ce include o moară de vânt (referință vădită la faimosul iluzionat/idealist creat de Cervantes, Don Quijote); **tabloul IV** – pierderea memoriei care nu îi aduce salvarea, ci și o mai mare stare de nesiguranță, o supunere și mai accentuată față de un destin ce anulează libertatea și identitatea ființei; soluția finală – sinuciderea, interpretată de Nicolae Manolescu drept „trimful lui Iona": „Gestul final al eroului nu e o sinucidere (fiindcă el nu se dă bătut: întoarcerea cuțitului împotriva-și trebuie interpretată simbolic!), ci o salvare. Singura salvare – care înseamnă că lupta continuă și după ce condiția tragică a fost asumată. Sinucidere ar fi fost asumarea eșecului. [...] Adevărata măreție a lui Iona este de a fi luat cunoștință de sine, de forța sa: de aici înainte, el va putea fi ucis, dar nu înfrânt."

✓ Prezentarea statutului social, psihologic, moral etc. al personajului ales, prin raportare la conflictul/conflictele textului dramatic studiat

De ex.:

- Aparent, **statutul social, psihologic, moral** al lui Iona este cel de simplu pescar, în fapt, protagonistul lui Sorescu se dovedește reprezentativ pentru umanitate în general, pentru omul incapabil să se opună unui destin potrivnic, pentru ființa iluzionată, afectată de tot felul de simulacre prin intermediul cărora percepe fericirea, libertatea, chiar propria interioritate;
- un personaj complex, scindat interior, fapt dedus din **conflictul interior, psihologic**, pe care îl experimentează; de aici rezultă monologul său interior, ba chiar încercările de a dialoga cu sine.

✓ Relevarea principalei trăsături a personajului ales, ilustrată prin două episoade/secvențe dramatice

De ex.:

- **Principala sa trăsătură de caracter: condiția de om tragic**, obsedat de căutarea absolutului într-un univers apăsător, aplatizant, convins că se poate împlini spiritual, însă conștientizând că zbaterea sa este mai mereu inutilă; condiția sa limitată nu poate fi depășită – ex.: **secvențele** în care Iona străpunge rândurile nesfârșite de burți ale chitului;

Scanned with OKEN Scanner

- Singura salvare posibilă – împăcarea cu sine, confruntarea cu propria identitate – episodul final;

✓ Susținerea unei opinii despre modul în care se reflectă o idee sau tema textului în construcția personajului pentru care ai optat

De ex.:

- Faptul că Iona poate fi interpretat (așa cum sugerează majoritatea exegeților străini ai piesei soresciene) drept omul care trăiește într-un regim dictatorial, cel comunist; libertatea interioară obținută printr-o sinucidere simbolică, adică prin delimitarea completă, prin izolarea totală față de propaganda/ideile constrângătoare ale dictaturii.

Încheierea:

- Reluarea sintetică a tuturor caracteristicilor importante – singurătatea omului modern, criza identității, condiția tragică, iluzionarea, salvarea prin împăcarea cu propria identitate/interioritate – pentru a marca exemplaritatea protagonistului lui Sorescu, reprezentativ și pentru contemporaneitatea imediată.

Modelul nr. 22

Subiectul I

1. Sinonime: *subțire* – domol, vag etc.;
   nedumerit – contrariat, confuz etc.
2. Virgula, ca semn de punctuație, a fost pusă după o interjecție apelativă.
3. Exemple pentru sensul conotativ al verbului *a se cerne*: *Ploaia de toamnă se cernea ușor peste oraș.*
4. Dialogul îndeplinește două funcții: mijloc de caracterizare a personajelor si conferă aspect scenic întâmplărilor.
5. Un mijloc/procedeu de caracterizare surprins în fragmentul dat: caracterizarea directă, realizată de către narator.
6. Punctele de suspensie din ultima replică a lui Vasile Catrina marchează o întrerupere a discursului, evidențiind supărarea cauzată de faptul că s-a accidentat. Cu toate acestea, aici, punctele de suspensie denotă o atitudine jignitoare față de bătrânul pe care îl învinovățește pentru accidentul suferit.

Scanned with OKEN Scanner

7. Perspectiva narativă a textului este una obiectivă, cu o viziune „dindărăt", care îi aparține unui narator omniscient, omniprezent și extradiegetic, ce realizează o narațiune la persoana a III-a, singular.
8. Epitetele *moșneag gros, părul lung și alb* au rolul de a configura portretul bătrânului. Hiperbola *începu să clocotească de mînie* dezvăluie stările interioare ale personajului și revolta împotriva bătrânului.
9. Secvența dată surprinde nedumerirea tânărului datorată siguranței și stăpânirii de sine a bătrânului. Ulterior se observă raportul antitetic dintre intenția de a-l învinovăți pentru accident, de a se răzbuna și autocontrolul generat de conștientizarea vârstei, dar și de perceperea unei forțe miraculoase exercitate de omul în vârstă asupra lui etc.

Subiectul II

Ipoteza

- Raționamente, informații generale despre **receptarea textelor literare cu tematică rurală,** în formarea conștiinței moral-civice.
- Enunțarea tezei: Textele literare cu tematică rurală, în general, conțin un mesaj cu caracter moralizator, transmit principii de viață, care contribuie la formarea conștiinței moral-civice a tinerilor cititori.

Argumente

- **Argument 1:** În nuvelistica lui Slavici, de exemplu, se regăsesc principiile de viață ale scriitorului, precum cele despre Adevăr, Bine, Frumos. Astfel, potrivit concepției lui, progresul moral și social nu se poate realiza dacă binele și adevărul nu însoțesc frumosul artistic.
- **Argument 2:** În epoca interbelică a literaturii române, romancierii tradiționaliști ca L. Rebreanu, M. Sadoveanu oferă cititorilor modele de personaje care au îmbrățișat o conduită morală și care s-au sacrificat în numele adevărului, al dreptății (Vitoria Lipan), dar și anti-modele pedepsite de societate și viață pentru încălcarea legilor nescrise (Ion).

Concluzia

- Un enunț sintetic despre valoarea moralizatoare a literaturii în general, dar mai ales a celei de factură rurală, în formarea conștiinței etice a adolescenților.

Scanned with OKEN Scanner

Modelul nr. 24

Subiectul I

1. Sinonime: furaţi = hipnotizaţi, acaparaţi
   zvâcnea = palpita, tresărea.
2. Liniile de pauză izolează o construcţie incidentă de restul enunţului.
3. Exemplu pentru sensul conotativ al verbului *a smulge:* I-am smuls o promisiune în legătură cu secretul.
4. Teme literare: *natura, iubirea*; motive literare: *marea, malul, fericirea* etc.
5. Enunţul care ilustrează motivul fericirii Dorei este: *Sunt logodită, în sfârşit iubesc pe cineva şi sunt bolnavă de fericire* etc.
6. Caracterul descripiv al textului este vizibil, mai întâi, prin surprinderea cadrului marin. Se remarcă elementele de detaliu, de exemplu: *stâncile interioare ale mării, mormane mari de scoici sclipitoare, limbile subţiri ale valului* etc.De asemenea, în plan gramatical, se observă structurile specifice acestui mod de expunere (grupul nominal substantiv însoţit de adjectiv): *scoici strălucitoare, limbile subţiri* etc.
7. Perspectiva narativă a textului este una obiectivă, cu o viziune „dindărăt", care îi aparţine unui narator omniscient, omniprezent şi extradiegetic, ce realizează o naraţiune la persoana a III-a, singular.
8. Metafora *arenă de sidefuri* şi epitetul metaforic (scoici sclipitoare cu) *reflexe din aur* sugerează, prin cromatica luminoasă, perfecţiunea decorului acvatic etc.
9. Secvenţa citată se deschide cu o imagine vizuală a unui spaţiu acvatic, redat prin motivele literare *scoici, valuri, ţărm*, decor ideal pentru profilarea emoţiei personajelor. Pasajul descriptiv are menirea de a încetini ritmul narativ. Metafora *limbile subţiri ale valului* anticipează, totuşi, neliniştea personajului masculin. Spre finalul fragmentului, atenţia se deplasează de la focalizarea cadrului spre dimensiunea interioară a personajelor etc.

Subiectul II

Ipoteza

- Raţionamente, informaţii generale despre modul în care tema dezumanizării, prezentată în literatură, poate fi considerată o problematică actuală.
- Enunţarea tezei: De-a lungul timpului, scriitorii au tratat problematici etern-umane, precum iubirea, lupta dintre bine şi rău, dezuma-

Scanned with OKEN Scanner

nizarea, ca o consecință a setei de înavuțire, acestea fiind perfect valabile şi astăzi.

Argumente

- **Argument 1:** Dorința de a acumula cât mai mulți bani, bunuri materiale, pământuri a frământat mereu sufletul omenesc. Ceea ce s-a schimbat nu a fost neapărat amploarea sentimentului, cât obiectul dorinței, care a diferit în funcție de tendințele şi mentalitatea epocii: de la pământuri (Ion, al lui Liviu Rebreanu), la bani (Ghiță, în *Moara cu noroc*), moştenirea (Stănică Rațiu, Aglae în *Enigma Otiliei*).
- **Argument 2:** Problematica înavuțirii, a eforturilor pe care o persoană le depune în vederea atingerii acestui țel, dar şi efectele dezumanizante pe care le are în plan sufletesc, psihologic se văd la tot pasul în societatea contemporană. Astfel, valori ca Binele, Adevărul, Libertatea care ar trebui să încununeze ființa umană sunt înlocuite astăzi de parvenitism, individualism, pragmatism, caracterizând toate păturile sociale, de la cele mai joase, la cele privilegiate, aşa - zis „superioare".

Concluzia

- Un enunț sintetic despre temele tratate de scriitori şi artişti în general, care nu sunt specifice unei singure perioade în evoluția omenirii, fiind coordonatele dominante ale firii omeneşti din toate timpurile.

Modelul nr. 36

Subiectul I

1. Sinonime neologice: *hazul* – amuzamentul etc.;
   semnul – simbolul etc.
2. Virgulele din secvența citată izolează o apoziție dezvoltată de restul enunțului, apoziția conferind concretețe mesajului.
3. Două enunțuri pentru a ilustra polisemantismul verbului *a bate*:
   E o zi de toamnă rece si vântul bate cu putere. (suflă)
   Inima îmi bate cu putere din cauza emoției. (palpită)
4. Teme literare: copilăria, jocul etc.; motive literare: vacanța, frăția etc.
5. Un fragment care surprinde preocupările fetelor: *Diana avea casetofon şi toate vroiau să asculte britney spears, aventura, iglesias, Ba nu! anastasia!*
6. Valoarea expresivă a exclamațiilor retorice: Exclamațiile retorice prezente în textul citat redau entuziasmul copiilor cu privire la libertatea pe care o au în absența părinților. De asemenea, surprind preocupările,

Scanned with OKEN Scanner

pasiunile specifice vârstei: muzica, conştiinţa apartenenţei la un grup/ organizarea în frăţii etc.

7. Perspectiva narativă a textului este una obiectivă, cu o viziune „dindărăt", care îi aparţine unui narator omniscient, omniprezent şi extradiegetic, ce realizează o naraţiune la persoana a III-a, singular.
8. Fragmentul citat, *Cruciada copiilor* de Florina Ilis, aparţine unei opere epice/genului epic, în primul rând prin faptul că sentimentele, gândurile autorului sunt transmise în mod indirect, prin intermediul personajelor şi al acţiunii. Astfel, acţiunea surprinde momentul în care personajele, fetele şi băieţii, aflaţi în trenul de Mangalia, în drum spre mare, se bucură de libertatea pe care le-o oferă despărţirea temporară de prinţi, putând astfel să-şi etaleze pasiunile şi să stabilească planuri de vacanţă. De asemenea, prezenţa numărului mare de verbe marchează existenţa naraţiunii, ca mod de expunere principal în textul epic: *râdeau, l-au îndopat, jurând, să sară* etc.
9. Secvenţa citată se deschide cu o imagine auditivă care pune în evidenţă atmosfera desfăşurării acţiunii. Mişcarea agitată a trenului coincide cu frenezia copiilor dezlănţuiţi sub impulsul pasiunilor şi al libertăţii oferite de faptul că, în sfârşit, au scăpat de sub stricta observaţie a părinţilor. De asemenea, secvenţa surprinde inocenţa jocului fetelor: *Mihnea era o jucărie vie în mâinile lor, îi împleteau părul, îl îndopau cu ciocolată şi-l puneau să danseze,* care se opune „seriozităţii" băieţilor ce îşi stabilesc strategii de supravieţuire: *se prinseseră de încheieturi într-o piramidă a puterii frăţiei clasei a şasea A* etc.

Subiectul II

Ipoteza

- Raţionamente, informaţii generale despre adolescenţă, despre faptul că adolescenţii sunt cei mai receptivi la schimbările timpului.
- Enunţarea tezei: adolescenţii reflectă, prin comportamentul pe care îl adoptă, prin pasiuni, aspiraţii, spiritul unei epoci.

Argumente

- **Argument 1:** „Timpul se schimbă. Trebuie să ne schimbăm şi noi cu dânsul" – afirma, la un moment dat, Eugen Lovinescu; una dintre trăsăturile fiinţei umane o reprezintă adaptabilitatea, deschiderea spre nou. În acest sens, adolescenţii par să fie cei mai adaptabili, în comparaţie cu vârstnicii, care sunt mult mai reticenţi la schimbare, adoptând o atitudine conservatoare; modul de a se comporta al tinerilor reflectă spiritul unei perioade/epoci; Ex: Laura şi Ghighi din romanul „Ion" de Liviu Rebreanu surprind imaginea adolescentelor

Scanned with OKEN Scanner

din mediul rural transilvănean, de la începutul secolului al XX-lea, prin comportamentul lor, prin participarea la „seratele dansante".

- **Argument 2:** de multe ori, însă, deschiderea tinerilor spre nou şi conservatorismul celor vârstnici generează un adevărat conflict între generaţii; Ex.: memorabilă rămâne, în acest sens, replica pe care Vitoria Lipan, eroina romanului „Baltagul" al lui Mihail Sadoveanu, i-o adresează fiicei sale, Minodora: "Îţi arăt eu coc, valţ şi bluză, ardă-te para focului să te ardă! Nici eu, nici bunică-ta, nici bunică-mea n-am ştiut de acestea şi-n legea noastră trebuie să trăieşti şi tu. Altfel, îţi leg o piatră de gât şi te dau în Tarcău".

Concluzia

- Un enunţ sintetic despre adolescenţă, despre capacitatea tinerilor de a reflecta spiritul unei epoci, intrând, de multe ori, în conflict cu conservatorismul vârstnicilor.

Modelul nr. 47

Subiectul I

1. Antonime neologice: *pribage* – statornice etc.
   măreaţă – infimă, insignifiantă etc.
2. Virgula desparte o subordonată condiţională, antepusă, de regenta ei.
3. Enunţ pentru sensul conotativ al cuvântului *soare:* Pentru mine, perioada copilăriei se desfăşura în plin soare.
4. Fragmentul de maximum 15 cuvinte în care este evidenţiată concepţia personajului despre moarte este: *Spun că de câte ori moare un om, sufletul lui merge de-şi ia loc între stele.*
5. Cuvinte a căror formă nu mai corespunde normelor actuale ale limbii literare: *ceriul*, *pribage* etc.
6. Adjectivul „turburat" are, în acest text, valoare stilistică de epitet. Asocierea lui, pe de-o parte cu un element al cadrului natural, pe de altă parte cu dimensiunea interioară a personajului, surprinde relaţia/comuniunea om-natură, faptul că natura vibrează la stările fiinţei etc.
7. Două mărci ale subiectivităţii prezente în fragmentul dat pot fi identificate prin utilizarea persoanei I la pronumele personal – *(sub) mine* şi la verb – *mă uitam.*
8. Autocaracterizarea personajului este surprinsă încă de la început, autoportretul fiind realizat din trăsături morale: *Mă simţeam foarte trist* etc.

Scanned with OKEN Scanner

9. Secvența dată surprinde, încă de la început, un personaj meditativ, interiorizat, care trăiește un puternic sentiment de neliniște. Zbuciumul interior este completat de elementele unui cadru natural ostil, redat expresiv prin epitetele și personificările *ceriul era tulburat*; *nori groși*. Antiteza dintre liniștea mormântală a orașului și îngrijorarea/tulburarea personajului prefigurează predominarea sentimentului morții, al trecerii ireversibile a timpului, ceea ce permite încadrarea textului în proza romantică etc.

Subiectul II

Ipoteza

- Raționamente, informații generale despre importanț a studierii textelor care tratează tema inițierii, în formarea caracterului ființei umane.
- Enunțarea tezei: Din varietatea temelor abordate de scriitori, ca familia, școala, setea de înavuțire etc., problematica inițierii este de o reală importanță în conturarea personalității tinerilor cititori, aceasta oferind atât modele comportamentale, cât și adevărate lecții de viață.

Argumente

- **Argument 1:** În literatura română, scriitori ca Ion Creangă, George Călinescu etc. au înfățișat drumul inițiatic al unor tineri neformați (Harap-Alb, Felix Sima), creând adevărate bildungsromane, din care tinerii de azi au multe lucruri de învățat: cum să își aleagă prietenii, cum să se ferească de probleme sau cum să le înfrunte etc.
- **Argument 2:** Citind texte care dezvoltă problematica inițierii, elevii descoperă situații noi, probleme cu care ei înșiși se pot confrunta în propria călătorie inițiatică, astfel ficțiunea putând fi transpusă în realitate.

Concluzia

- Un enunț sintetic despre importanța lecturării cărților ce tratează tema inițierii, în formarea personalității adolescenților.

Scanned with OKEN Scanner

Modelul nr. 50

Subiectul I

1. Sinonime: *dezmierdare* – alintare, atingere etc.;
   vă înşelaţi – vă amăgiţi etc.
2. Virgulele au rolul de a izola un adverb de mod cu valoare de construcţie incidentă.
3. Două enunţuri care ilustrează polisemantismul verbului *a birui* sunt:
   A avut o săptămâna încărcată şi oboseala l-a biruit în cele din urmă. (l-a doborât)
   În luptele lor, strămoşii noştri i-au biruit mereu pe duşmani.(i-au învins)
4. Două motive literare: *inimii*, *luminii*, *mării* etc.
5. Cuvinte care aparţin câmpului semantic al naturii: *ape*, *mare*, *vânt*, *câmpuri* etc.
6. Dialogul îndeplineşte două funcţii: mijloc de caracterizare a personajelor şi conferă aspect scenic întâmplărilor.
7. Perspectiva narativă a textului este una obiectivă, cu o viziune „dindărăt", care îi aparţine unui narator omniscient, omniprezent şi extradiegetic, ce realizează o naraţiune la persoana a III-a, singular.
8. Metafora *pânză tremurătoare de zale metalice* surprinde imagina vizual-dinamică a unui decor acvatic supus luminii selenare. Reflexia luminii derivată din asocierea lexicală sugerează, pe de o parte, îngemănarea cerului cu pământul, pe de altă parte, efemeritatea omului, accentuată şi de epitetele şi personificările: *câmpuri halucinate şi pline de înfricoşare, peste şanţuri răscolite, peste morţi cu dinţii rânjiţi în lucirea lunară.*
9. Secvenţa dată surprinde, încă de la început, un personaj meditativ, interiorizat, care trăieşte un puternic sentiment de iubire faţă de Luminiţa. Armonia apropierii lor plasează iubirea în atemporalitate etc.

Subiectul II

Ipoteza

- Raţionamente, informaţii generale despre modul în care iubirea poate fi considerată un sentiment înălţător al fiinţei.
- Enunţarea tezei: Fiinţa umană experimentează, de-a lungul existentei sale, diverse feluri de sentimente: de la invidie, gelozie, ură, la admiraţie, extaz, iubire. Dintre toate acestea, iubirea poate deveni un sentiment înălţător al fiinţei.

Scanned with OKEN Scanner

Argumente

- **Argument 1:** Dacă invidia şi ura pot dezumaniza, transformând omul într-o bestie, într-o fiinţă primitivă, aşa cum putem observa în cazul personajelor din romanele naturaliste (Emile Zola), iubirea poate înălţa spiritul omenesc, după cum o dezvăluie literatura romantică (Puskin, Shakespeare, Eminescu).
- **Argument 2:** Iubirea este de mai multe categorii: maternă, amicală, pasională, iubirea agape etc. In ciuda acestei diferenţieri, un aspect care uneşte aceste tipologii este caracterul ei înălţător, ce poate transfigura fiinţa, aspect regăsit în scrierile celor mai vechi timpuri („...Căci dacă dragoste nu e, nimic nu e..." – *Vechiul Testament*).

Concluzia

- Un enunţ sintetic despre sentimente umane, dintre care cel mai înălţător este iubirea.

Scanned with OKEN Scanner

Proba orală

Scanned with OKEN Scanner

Precizări privind conduita în timpul susținerii probelor orale

- ✓ Înainte de a porni de acasă, încearcă să înlături emoțiile, prin autosugestie, gândindu-te la un eveniment frumos din viața ta.
- ✓ Bea-ți cafeaua în liniște, relaxează-te și repetă-ți mereu că ești un învingător!
- ✓ Alege cu atenție ținuta pe care o vei purta. Nu uita că prima impresie contează! Decența este o valoare incontestabilă și va deveni un atu în reușita ta.
- ✓ Nu uita să iei cu tine actele de care ai nevoie, pentru a putea fi legitimat!
- ✓ Odată intrat în sala de examen, nu lăsa ca emoțiile să pună în umbră buna ta creștere. Așadar, nu uita să saluți politicos și, mai ales, nu uita să zâmbești!
- ✓ Extrage biletul, mizează pe steaua ta norocoasă, așază-te în bancă, inspiră adânc, citește cu atenție textul de pe bilet și notează pe foaie rezolvările!

Scanned with OKEN Scanner

Precizări privind rezolvarea subiectelor de la proba orală

Competențe vizate

În cadrul probei A, se evaluează următoarele competențe:
- înțelegerea textului;
- exprimarea şi argumentarea unui punct de vedere;
- organizarea discursului;
- adaptarea la situația de comunicare;
- utilizarea limbii literare.

Nivelurile de competență sunt descrise în grilă, prin descriptori calitativi, organizați în mod progresiv, care permit evaluarea globală, adecvată scopului evaluării competențelor lingvistice.

Aspecte teoretice

Subiectul I

a) Înțelegerea unui text la prima vedere vizează abordarea textului din punctul de vedere al **conținutului** şi al **formei**.

CONȚINUT:
- ✓ tema textului;
- ✓ idei principale care pot fi **fapte, opinii, argumente** etc.;
- ✓ instanțele comunicării: autor/narator/personaj/cititor/lector;
- ✓ registrul stilistic dominant: cult/colocvial/popular/regional/arhaic.

FORMĂ
- ✓ în funcție de raportul realitate – ficțiune, textul poate fi:
  - literar;
  - nonliterar;
  - de frontieră (memorialistic).

Scanned with OKEN Scanner

- ✓ în funcție de structură: – narativ (prezența verbelor)
  - descriptiv (prezența grupului nominal substantiv + adjectiv)
  - argumentativ (prezența conectorilor și a structurii specifice)
  - epistolar (prezența formulelor de adresare, încheiere specifice).
- ✓ în funcție de scopul comunicării: – informativ
  - educativ
  - confesiv (jurnal, memorii etc.)
  - persuasiv (de convingere, eseu argumentativ)
  - comercial (texte publicitare: reclame, anunțuri etc.).
- ✓ în funcție de stilul funcțional:
  - beletristic
  - științific
  - publicistic
  - oficial – administrativ
  - colocvial.

Atenție! Un text se poate încadra având în vedere, în același timp, mai multe dintre criteriile menționate mai sus. Așadar, un text poate fi, spre exemplu, în același timp **informativ, descriptiv, științific** sau **narativ, confesiv** și **de frontieră** etc.

b) Stilurile funcționale ale limbii române

A. Textul nonliterar

1. STILUL ȘTIINȚIFIC

Se utilizează în lucrările care conțin informații asupra unor obiecte, fenomene, fapte, investigații, cercetări, caractere tehnice etc., cu alte cuvinte, în lucrările științifice; comunicarea este lipsită de încărcătură afectivă; accentul cade pe comunicare de noțiuni, cunoștințe, idei etc., astfel încât funcția limbajului este cognitivă;

Cuprinde: articole științifice, lucrări de specialitate scrise de cercetători, savanți, persoane creditabile în domeniul științific. Textele științifice urmăresc să exploreze, să explice, să argumenteze cunoștințe factuale, să informeze, să convingă și să educe.

Calități particulare:
- ✓ transmite informații științifice, tehnice, utilizate pe baza unor raționamente logice, deductive, argumentate;
- ✓ respectă proprietatea termenilor;

Scanned with OKEN Scanner

- ✓ utilizează cuvinte strict cu sensul denotativ;
- ✓ se folosesc multe neologisme, cuvinte derivate, cuvinte compuse cu prefixoide şi sufixoide (de ex. *geologie, contraofertă, biologie, microintreprindere etc.*);
- ✓ folosirea cuvintelor monosemantice;
- ✓ utilizarea unor termeni tehnici, ştiinţifici, de specialitate, conform domeniului vizat;
- ✓ absenţa figurilor de stil.

Textele ştiinţifice se caracterizează:

- ✓ *conform tipului de discurs*: nonficţional, argumentativ, descriptiv, explicativ;
- ✓ *conform relaţiei E-R* (emiţător-receptor). Emiţătorul poate fi specializat (chimist, sociolog, psiholog, medic etc.). Receptorul este specializat sau nespecializat;
- ✓ *conform funcţiei mesajului* (scop): informare, educare, publicitar (funcţie colaterală întâlnită la textele de tip prefeţe, cuvânt înainte);
- ✓ *conform încărcăturii emoţionale a mesajului*: critic, polemic, neutru.

Calităţi generale:

- ✓ claritatea exprimării;
- ✓ precizie;
- ✓ corectitudine;
- ✓ proprietate.

Atenţie! Informaţiile din stilul ştiinţific se transmit prin diverse tipuri de texte (argumentativ, descriptiv, informativ, explicativ, injonctiv).

2. STILUL OFICIAL-ADMINISTRATIV (JURIDIC-ADMINISTRATIV)

Cuprinde: domeniul legislativ (articole de lege, Constituţia, Codul penal, Codul muncii etc.), texte elaborate de organul judiciar.

Calităţi particulare:

- ✓ enunţuri cu formă impersonală;
- ✓ conţinut normativ;
- ✓ enunţuri clare, lipsite de ambiguitate;
- ✓ folosirea cuvintelor cu sens denotativ;
- ✓ folosirea clişeelor formale (alineat, articol, conform etc.);
- ✓ utilizarea unor clişee care indică atitudinea necesară (se completează cu majuscule, se scrie numai în chenarul albastru, se va completa, se scrie cu litere de tipar etc.);

Scanned with OKEN Scanner

- ✓ foloseşte terminologia de specialitate;
- ✓ foloseşte neologisme;
- ✓ absenţa figurilor de stil şi a digresiunilor.

Textele oficial-administrative se caracterizează:

- ✓ *conform relaţiei E-R* (emiţător-receptor) beneficiar. **Emiţător** – specializat, adică organul legislativ; în acest tip de text, emiţătorul dă receptorului instrucţiuni în legătură cu modul în care trebuie înţeles textul. Instrucţiunile sunt realizate prin mijloace lexicale specifice (*trebuie, e obligatoriu, e interzis*) sau prin mijloace formale (art. 1, 2). **Receptorul** este, de obicei, specializat – cel care trebuie să aplice legea, dar şi nespecializat – cel care vrea să cunoască legea.
- ✓ *conform funcţiei mesajului*: informare, educare.
- ✓ *conform încărcăturii emoţionale a mesajului*: neutru, prohibitiv.

Calităţi generale:

- ✓ claritatea exprimării;
- ✓ precizie;
- ✓ corectitudine;
- ✓ proprietate.

3. STILUL PUBLICISTIC (JURNALISTIC)

Cuprinde: ziare şi reviste destinate marelui public; este stilul prin care publicul este informat, influenţat şi mobilizat într-o anumită direcţie în legătura cu evenimentele sociale şi politice, economice, artistice etc. Se regăseşte în: ARTICOLE, CRONICI, REPORTAJE, FOILETOANE, INTERVIURI, MESE ROTUNDE, ŞTIRI, ANUNŢURI PUBLICITARE.

Calităţi particulare:

- ✓ are funcţie de mediatizare a evenimentelor;
- ✓ datorită diferitelor domenii la care se face referire în mass-media, se întâlnesc termeni ştiinţifici, de specialitate, juridici etc.;
- ✓ conţine informaţii economice, politice, sociale;
- ✓ influenţează opinia publică (discurs persuasiv);
- ✓ strategia persuasivă se bazează pe argumente care vizează, fie raţiunea, fie afectivitatea;
- ✓ exprimă atitudini;
- ✓ limbaj simplu, accesibil şi actual;
- ✓ utilizarea limbii literare, dar şi a unor formulări tipice limbajului cotidian;

Scanned with OKEN Scanner

- ✓ receptivitate la termenii ce denumesc noțiuni noi (neologisme), preocuparea pentru inovația lingvistică (creații lexicale proprii), utilizarea unor procedee menite a stârni curiozitatea cititorilor; titluri eliptice, adeseori formate dintr-un singur cuvânt, construcții retorice (repetiții, interogații, enumerații, exclamații etc.), utilizarea largă a sinonimelor;
- ✓ utilizarea unor mijloace menite să atragă publicul (exclamații, grafice, interogații, imagini etc.);
- ✓ pot fi întâlnite și figuri de stil.

Textele publicistice se caracterizează:
- ✓ *conform relației E-R* (emițător-receptor) beneficiar. **Emițător** – specializat, de exemplu, reporter, ziarist, moderator etc.; **Receptorul** este nespecializat, în persoana publicului larg;
- ✓ *conform funcției mesajului*: informare, educare, persuasiune, manipulare;
- ✓ *conform încărcăturii emoționale a mesajului*: subiectiv, neutru.

Calități generale:
- ✓ claritatea exprimării;
- ✓ corectitudine;
- ✓ proprietate.

Atenție!
- ✓ Unele forme se apropie de stilul colocvial, artistic sau științific, prin faptul că îmbină informația cu o prezentare/comentare a acesteia, ceea ce, uneori, presupune și o anumită implicare subiectivă a autorului.
- ✓ Conținutul reflectă realitatea imediată și este completat cu mijloace extralingvistice de tipul: fotografie, caricatură, hartă, schemă, statistică, tabel.

4. STILUL COLOCVIAL

Cuprinde: (sfera de utilizare) – relații interpersonale în planul vieții cotidiene. Stilul **colocvial** (familiar) se utilizează în sfera relațiilor de familie, în viața de zi cu zi.

Calități particulare:
- ✓ recurge la elemente nonverbale, paraverbale (ton, gestică, mimică);
- ✓ are o mare încărcătură afectivă;
- ✓ regulile gramaticale pot fi încălcate;
- ✓ pot fi folosite elemente de argou sau jargon;
- ✓ pot fi întâlnite regionalisme, termeni specifici socio-profesionali;

Scanned with OKEN Scanner

- ✓ folosirea unor formule de adresare, pentru implicarea ascultătorului;
- ✓ se întrebuințează clișee lingvistice, abrevieri;
- ✓ apare elipsa, ca urmare a vorbirii dialogate, precum și mijloace extralingvistice (mimica, gestica);
- ✓ abundența în exprimare este materializată prin repetiție, prin utilizarea zicalelor, a proverbelor, a locuțiunilor și a expresiilor;
- ✓ folosirea diminutivelor, augmentativelor, substantivelor în vocativ sau a verbelor la imperativ;
- ✓ simplitate, degajare și naturalețe.

Textele colocviale se caracterizează:

- ✓ *conform specificului discursului*: discurs ficțional/stil artistic, discurs nonficțional/stil științific;
- ✓ *conform relației E-R* (beneficiar): Emițătorul poate fi specializat sau nespecializat. Receptorul poate fi și el specializat sau nespecializat. În cadrul acestui stil, relația emițător-receptor poate fi și de rudenie.
- ✓ *conform efectului mesajului*: acord, identificare, internalizare;
- ✓ *conform funcției mesajului* (scop): informare, educare, divertisment, publicitar;
- ✓ *conform încărcăturii emoționale a mesajului*: emoțional, persuasiv, manipulant, prohibitiv, critic, polemic.

Calități generale:

- ✓ claritatea exprimării;
- ✓ precizie;
- ✓ corectitudine;
- ✓ proprietate.

Atenție! Stilul colocvial apare atât în texte literare/artistice (beletristice), cât și nonliterare (științifice, publicistice).

B. Textul literar

STILUL ARTISTIC (BELETRISTIC)

Stilul beletristic are drept caracteristică fundamentală funcția poetică a limbajului (expresivă, sugestivă).

Cuprinde: operele literare în proză, versuri și operele dramatice.

Calități particulare:

- ✓ libertatea pe care autorul și-o poate lua, în raport cu normele limbii literare;

Scanned with OKEN Scanner

- ✓ contrastul dintre sensul denotativ şi sensul conotativ al cuvintelor (în special în poezie, prin modul neobişnuit în care se folosesc cuvintele);
- ✓ caracterul individualizat al stilului;
- ✓ unicitatea şi inovarea expresiei;
- ✓ bogăţie lexicală – din punct de vedere stilistic;
- ✓ sensuri multiple ale aceluiaşi cuvânt;
- ✓ înglobează elemente din toate stilurile funcţionale, dar şi din afara limbii literare (arhaisme, regionalisme, elemente de argou, elemente de jargon);
- ✓ mesajul are funcţie poetică, centrată asupra lui însuşi, asigurându-i acestuia o structură care îl face perceptibil la nivelul formei şi adesea uşor de fixat în memorie. Prin funcţia poetică, un mesaj nu mai e un simplu instrument, un vehicul pentru informaţie, ci un text interesant în sine: plăcut, frumos, obsedant, amuzant etc. Pregnanţa mesajului e produsă de simetrii, repetiţii, rime, ritm, sensuri figurate etc.
- ✓ o mare complexitate, dată fiind diversitatea operelor literare, dar şi faptul că fiecare autor îşi are propriul stil;
- ✓ cuvintele sunt utilizate cu funcţia lor conotativă.

Textele beletristice se caracterizează:

- ✓ *conform specificului discursului*: discurs ficţional/stil artistic;
- ✓ *conform relaţiei E-R* (beneficiar): Emiţătorul este, pe de o parte, autorul (cel care imaginează şi scrie opera literară), iar, pe de altă parte, naratorul, eul liric (în textele poetice), instanţe regăsite la nivelul textului. Receptorul poate fi specializat sau nespecializat, publicul larg, cititorii iubitori de beletristică.
- ✓ *conform funcţiei mesajului* (scop): informare, educare, divertisment;
- ✓ *conform încărcăturii emoţionale a mesajului*: emoţional, persuasiv, manipulant, critic, polemic.

Calităţi generale:

- ✓ claritate: exprimarea clară a gândurilor şi a sentimentelor.
- ✓ proprietăţi: utilizarea mijloacelor lingvistice adecvate pentru exprimarea gândurilor şi a sentimentelor.
- ✓ corectitudine: respectarea normelor limbii în organizarea comunicării.
- ✓ precizia: utilizarea riguroasă a termenilor în organizarea enunţurilor.

Scanned with OKEN Scanner

C. Textul de frontieră (memorialistic)

Textul memorialistic se încadrează în genurile literare marginale, ce se plasează la limita dintre ficțional și nonficțional, și se caracterizează, pe de o parte, prin interiorizarea mesajului (subiectivitate, raportare la evenimente personale), pe de altă parte, prin exteriorizarea acestuia (raportarea la evenimente obiective, istorice, reale).

Cuprinde: memorii, jurnale, amintiri, autobiografii, corespondență literară.

Calități particulare: Dat fiind specificul acestui tip de text, întâlnim elemente specifice stilului artistic, dar și colocvial sau chiar științific.

- ✓ libertatea pe care autorul și-o poate lua în raport cu normele limbii literare;
- ✓ caracterul individualizat al stilului;
- ✓ o mare complexitate, dată fiind diversitatea operelor literare, dar și faptul că fiecare autor își are propriul stil;
- ✓ cuvintele sunt utilizate cu funcția lor conotativă/denotativă;
- ✓ prezența figurilor de stil;
- ✓ pot fi folosite elemente de argou sau jargon;
- ✓ pot fi întâlnite regionalisme, termeni specifici socio-profesionali;
- ✓ folosirea diminutivelor, augmentativelor, substantivelor în vocativ sau a verbelor la imperativ;
- ✓ simplitate, degajare și naturalețe.

Textele memorialistice se caracterizează:

- ✓ *conform specificului discursului*: discurs ficțional/stil artistic, discurs nonficțional/stil științific;
- ✓ *conform relației E-R* (beneficiar): Emițătorul poate fi specializat sau nespecializat. Receptorul poate fi și el specializat sau nespecializat. În cadrul acestui stil, relația emițător-receptor poate fi și de rudenie;
- ✓ *conform funcției mesajului* (scop): confesiune, informare, educare;
- ✓ *conform încărcăturii emoționale a mesajului*: emoțional, persuasiv, critic, polemic.

Calități generale:

- ✓ claritatea exprimării;
- ✓ precizie;
- ✓ corectitudine;
- ✓ proprietate.

Scanned with OKEN Scanner

Situația de comunicare

Atenție! Având în vedere faptul că textul se constituie într-un mesaj, cerințele vizează identificarea și definirea elementelor componente ale situației de comunicare, în funcție de textul dat și de caracteristicile acestuia enunțate anterior.

Elementele situației de comunicare

Orice proces de comunicare presupune existența a șase elemente de bază care reprezintă factorii constitutivi ai limbajului: emițător, receptor, mesaj, cod, context și canal.

1. Emițătorul – este sursa actului de comunicare reprezentată de o persoană, un grup sau o instituție. În cazul comunicării verbale, transmițătorul selectează semnele din codul lingvistic și le combină conform regulilor gramaticale. Astfel, limbajul folosit devine codul comunicării și reflectă sistemul cognitiv al locutorului, nivelul lui de cultură. Un bun emițător trebuie să fie bine informat pentru ca, la rândul lui, să-ș i împărtășească cunoștințele și altor persoane; apoi, trebuie să fie credibil, inteligibil, original. Fiecare individ care transmite un mesaj oral sau scris trebuie să aplice regulile de exprimare corectă, indiferent de contextul în care are loc comunicarea.

În funcție de tipul textului, distingem între emițător:

- ✓ **specializat** (textul științific, publicistic, oficial-administrativ);
- ✓ **nespecializat** (textul colocvial, epistolar etc.).

Emițătorul îl desemnează pe cel care produce un mesaj, folosind un cod pe care îl transmite prin intermediul unui canal. Adesea, emițătorul este asociat autorului **(Cine comunică? Cui? Pentru cine comunică?)**. Într-un text științific, emițătorul este cercetătorul, savantul, care transmite informații despre fenomene, obiecte, investigații, cercetări sau caracteristici tehnice. Într-un text aparținând stilului juridico-administrativ, emițătorul este o persoană juridică (instituție, organizație). În textele literare, autorul îndeplinește funcția de emițător al mesajului artistic. El realizează, prin procesul de creație, atât o comunicare, cât și o modalitate de cunoaștere a lumii, de îmbogățire a ei și de recreare a unui întreg univers, de această dată ficțional, dar care pornește de la un sâmbure de adevăr. De asemenea, în textul artistic, **emițătorul-autor** este dublat de instanța regăsită la nivelul textului, **narator/ eu liric**.

2. Receptorul – este beneficiarul mesajului într-o situație de comunicare. El primește informația de la emițător și o decodează. Pentru a înțelege într-un mod optim mesajul, acesta trebuie să fie receptiv la ceea ce i se comunică. În funcție de tipul de ascultare pe care îl adoptă, se pot delimita mai multe tipuri de receptori[1]:

[1] Ion-Ovidiu Pânișoară, Comunicarea eficientă, Editura Polirom, Iași, 2008, p. 52

Scanned with OKEN Scanner

- ✓ Ascultarea pentru aflarea de informații;
- ✓ Ascultarea critică;
- ✓ Ascultarea reflexivă;
- ✓ Ascultarea pentru divertisment.

În funcție de tipul textului, distingem între receptor:
- ✓ **specializat** (textul științific, oficial-administrativ)
- ✓ **nespecializat** (textul colocvial, epistolar, beletristic etc.)
- ✓ **în curs de specializare** (elevi, studenți etc.)

3. Mesajul – este elementul-cheie al comunicării. Mesajul definește **conținutul** de idei, informații, sentimente, gânduri transmise oral sau în scris de către emițător unui receptor. Pentru a ajunge la destinatar, mesajul este codificat, adică transformat în semnale verbale și nonverbale, organizate într-un cod. Receptorul trebuie să facă operația inversă, decodarea, spre a înțelege informația primită. Nu în ultimul rând, emițătorul trebuie să îmbrace ideile în **forma** cea mai potrivită, pentru că un mesaj poate să fie transmis fără să fie receptat sau să fie primit eronat.

De altfel, mesajul trebuie gândit și formulat în directă proporție cu cel căruia îi este adresat, respectând așteptările, credințele și experiența de viață a receptorului. Unele mesaje sunt clare și permit o unică interpretare (de exemplu, textele aparținând stilului tehnico-științific sau juridic-administrativ). Alte mesaje sunt ambigue și cunosc mai multe interpretări/variante (de pildă, textele literare). Este considerat mesaj și ceea ce intenționează să transmită creatorul unei opere artistice. Pentru constituirea unui mesaj clar și coerent, cei doi parteneri ai actului comunicării sunt constrânși să folosească un repertoriu comun, un cod unic.

4. Codul – este un sistem convențional de semne prin care se produce comunicarea între emițător și receptor. În comunicarea interumană, codul este reprezentat, în principal, de toate limbile naturale care se vorbesc în univers. În planul secundar, sunt și alte modalități de difuzare a mesajului: semne grafice, de circulație, semnale luminoase sau acustice, impulsuri morse.

5. Contextul – reprezintă ansamblul de informații cunoscut atât de emițător, cât și de receptor și care ajută la înțelegerea informației de către cel din urmă. Dacă contextul (referentul) lipsește, mesajul poate deveni ambiguu ori obscur. Referentul se raportează la tema mesajului și la împrejurarea (situația) în care se desfășoară comunicarea.

Referentul este lucrul despre care se vorbește sau despre care se scrie, denumit și obiectul din realitatea extralingvistică. În procesul comunicării, contextul reprezintă cadrul fizic și psihopedagogic. Contextul fizic poate să permită, să faciliteze comunicarea sau să o îngreuneze. Celălalt context,

Scanned with OKEN Scanner

psihopedagogic, depinde de actorii comunicaționali sau de condițiile sociale în care se produce comunicarea.

6. Canalul – element al situației de comunicare, canalul este suportul sau mediul prin care se difuzează informația. În cazul comunicării verbale orale, canalul se constituie din aerul prin care se propagă undele sonore. În comunicarea scrisă, mijlocul prin care se informează oamenii este reprezentat de scrisori, telegrame, invitații, cereri etc. Pentru comunicarea la distanță se folosește poșta electronică, telefonia fixă și mobilă. Un mesaj își poate schimba forma în funcție de canalul prin care este transmis. De pildă, mesajul sonor (transmis pe cale orală) poate fi transformat în mesaj grafic (transmis prin intermediul scrisului).

După modelul formulat de lingvistul american de origine rusă, Roman Jacobson (1896-1982), factorii comunicării pot fi reprezentați schematic astfel:

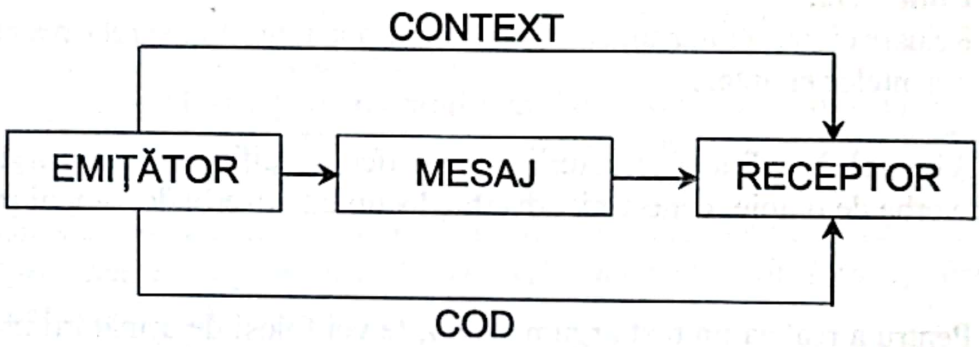

Subiectul II

Realizarea unui discurs argumentativ pe o temă dată

A argumenta – a susține, a întări, a dovedi, a demonstra ceva cu argumente (DEX, Univers Enciclopedic Gold, 2009).

Textul argumentativ – are scopul de a susține un punct de vedere, opunându-se celor care au o opinie contrară. Acest tip de text are două funcții dominante:

- ✓ funcția persuasivă și
- ✓ funcția polemică.

Textul argumentativ se poate construi prin două raționamente:

- ✓ inductiv – se pleacă de la o situație particulară spre generalizarea acesteia;
- ✓ deductiv – se pleacă de la o situație cu caracter general spre particularizarea acesteia.

Scanned with OKEN Scanner

Structura textului argumentativ:

Ipoteza:

- ✓ raţionamente, informaţii generale despre tema dată;
- ✓ enunţarea tezei – stabilirea poziţiei personale, a opiniei în raport cu tema.

Argumentarea:

Enunţarea a minim două argumente distincte, întărite cu exemple elocvente, pertinente.

Observaţie! Te poţi folosi de cunoştinţele dobândite la istorie, limba şi literatura română, filosofie, geografie etc., pentru a găsi exemple convingătoare.

Concluzia:

Reluarea ipotezei într-un enunţ sintetic, nuanţat, precum şi reluarea parţială a argumentelor enunţate.

Atenţie! Vei folosi structurile lingvistice specifice textului argumentativ: verbe de opinie, conectori, adverbe, locuţiuni adverbiale, timpul prezent etc.

Pentru a realiza un text argumentativ, te vei folosi de următorii indici ai argumentării:

- ✓ termeni adecvaţi tezei;
- ✓ verbe de opinie: *a crede*, *a considera*, *a presupune*;
- ✓ adverbe sau locuţiuni adverbiale de mod folosite ca indici ai subiectivităţii evaluative: *probabil*, *posibil*, *desigur*, *fără îndoială*, *cu siguranţă* etc.
- ✓ conjuncţii, locuţiuni conjuncţionale cu rol argumentativ, folosite mai ales pentru exprimarea raporturilor de tip cauzal, consecutiv, final, concluziv: *deoarece*, *din cauză că*, *încât*, *ca să*, *aşadar* etc.
- ✓ formule ca: *în primul rând*, *mai întâi*, *în al doilea rând*, *de exemplu*, *apoi*, *în concluzie*, *deoarece*, *prin urmare*, *pe de o parte... pe de altă parte*, *astfel* etc.
- ✓ termeni sau expresii care exprimă direct o judecată de valoare (spre exemplu: *cum cred unii*), folosirea termenilor sau expresiilor care exprimă indirect o judecată de valoare (spre exemplu: *putem spune că...*)
- ✓ pronume şi adjective pronominale demonstrative care fac legătura între idei: *aceasta*, *acesteia* etc. Legătura între idei se realizează şi prin conectorii: *şi*, *de asemenea* sau printr-un proces de opoziţie: *şi nu*.
- ✓ alţi conectori (spre exemplu: *rezultă*, *de menţionat faptul că*, *numai că*, *de altfel*, *de asemenea*, *deşi*, *dar*, *de altfel*, *cu alte cuvinte*, *deci*,

Scanned with OKEN Scanner

și anume) se referă la realizarea de conexiuni secundare interne unui argument.

- ✓ dispunerea textului în paragrafe distincte.
- ✓ timpul verbelor este prezent, neutru, al înscrierii particularului în general.

III. SUGESTII PENTRU UN RĂSPUNS „EXPERIMENTAT"

Subiectul I

1. Citeşte cu atenţie textul şi informaţiile adiacente (autor, titlu, vocabular).
2. Reciteşte cu atenţie textul pe paragrafe şi stabileşte ideile principale, tema şi relaţia dintre titlu şi text. De foarte multe ori, titlul comunică informaţii importante despre text!
3. Asigură-te că ai înţeles mesajul textului şi verifică-te prin întrebări de tipul: *Cine comunică? Ce comunică? Despre ce comunică? Cu cine comunică? În ce fel comunică?*
4. Citeşte cu atenţie cerinţele, fiind atent la verbele de comandă (*precizează*, *argumentează*, *rezumă*, *numeşte*, *ilustrează*, *explică*, *motivează* etc.)
5. Identifică tipul de text (literar, nonliterar sau de frontieră).
6. Motivează încadrarea într-un tip de text, prin exemple.
7. Identifică stilul în care se încadrează textul, precizează câteva calităţi particulare/generale ale stilului respectiv şi motivează-le cu exemple din text.
8. Identifică şi caracterizează elementele situaţiei de comunicare (emiţător, receptor, mesaj, cod, canal, context).
9. Construieşte un răspuns clar, coerent, logic, nuanţat. Dacă nu eşti foarte sigur pe abilităţile tale oratorice, foloseşte propoziţii scurte şi asigură-te că ştii sensul tuturor cuvintelor pe care le foloseşti în exprimarea ta.
10. Evită cacofoniile, pleonasmele, tautologiile! Încearcă să nu te repeţi şi înlocuieşte cuvintele cu sinonime.

Subiectul II

1. Citeşte cu atenţie cerinţa.
2. Stabileşte conexiuni între tema dată şi cunoştinţele pe care le deţii (lecturi, experienţe etc.)
3. Respectă structura eseului argumentativ.

Scanned with OKEN Scanner

4. Asigură-te că nu te repeți în argumente și că ai exemple elocvente pentru fiecare dintre ele.
5. Verifică dacă ai utilizat conectorii, verbele de opinie etc.
6. Construiește un răspuns clar, coerent, logic, nuanțat. Dacă nu ești foarte sigur pe abilitățile tale oratorice, folosește propoziții scurte și asigură-te că știi sensul tuturor cuvintelor pe care le folosești în exprimarea ta.

Atenție! Examenul pentru susținerea competențelor lingvistice se desfășoară oral, presupunând un dialog între examinat și examinator, așadar, fii atent la elementele de conduită, ținută, gestică, mimică și tonul vocii (elemente para-verbale și nonverbale).

Scanned with OKEN Scanner

Modele de teste pentru proba orală

Modelul nr. 1

Examenul de istorie cu profesorul Mayer a fost însă foarte obositor. Mă săturasem să-i tot răspund. Mai pe urmă am aflat că el nu dădea niciodată nota zece şi că mie a trebuit să mi-o dea fiindcă deşi întrebările lui mă vârau adânc în istorie, scuturam capul şi ieşeam uşor la suprafaţă. Am ieşit din clasă împleticindu-mă şi seara în dormitor am simţit iar că de fapt nu adorm, ci îmi pierd cunoştinţa, aşa cum mi se întâmplase la Câmpu-Lung. M-am trezit târziu cu o senzaţie apăsătoare de chin. Nu ştiam unde sunt şi am luat-o spre fereastră, pe care am deschis-o şi am sărit jos în stradă. Am căzut pe brânci şi mi-a clănţănit bărbia de pavaj. Asta parcă m-a mai răcorit. Am intrat îndărăt pe poartă şi m-am întors în pat. Dimineaţa m-am uitat să văd de la ce distanţă sărisem. Mi s-a părut că am visat, deşi aveam bărbia vânătă şi mă dureau coatele şi genunchii. Nu înţeleg cum de n-am murit, sau nu mi-am rupt picioarele.

A doua zi spre prânz s-a afişat în hol lista celor reuşiţi la examenul de bursă. Eram în capul ei, pe toată şcoala, cu media generală zece. M-am întrebat nedumerit: atunci de ce ieşise aşa de prost la Miroşi? Fuseseră acolo examenele mai grele? Şi dacă şi la Câmpu-Lung aş fi ieşit ca aici? Mai poate cineva să spună că n-ar fi fost tot aşa!?

(Marin Preda, ***Viaţa ca o pradă***)

[Citeşte cu voce tare textul.]

1. Formulează răspunsuri la întrebările de mai jos, referitoare la situaţia de comunicare din textul dat:
   a. Cine ar putea fi receptorul textului dat, având în vedere scopul comunicării?
   b. Ce elemente de conţinut importante (idei, argumente, fapte, opinii) identifici în textul dat?
   c. Ce tip de text este acesta (narativ, descriptiv, informativ, argumentativ)? Argumentează-ţi răspunsul.
2. Care este opinia ta despre *rolul examenelor în viaţa unui adolescent*? Susţine, cu argumente, opinia prezentată.

Scanned with OKEN Scanner

Modelul nr. 2

ARTICOLUL 7
Nicio pedeapsă fără lege

1. Nimeni nu poate fi condamnat pentru o acțiune sau o omisiune care, în momentul săvârșirii, nu constituia o infracțiune potrivit dreptului național sau internațional. De asemenea, nu se poate aplica o pedeapsă mai severă decât aceea aplicabilă în momentul săvârșirii infracțiunii.

2. Prezentul articol nu va aduce atingere judecării și pedepsirii unei persoane vinovate de o acțiune sau de o omisiune care, în momentul săvârșirii, era considerată infracțiune potrivit principiilor generale de drept recunoscute de națiunile civilizate.

ARTICOLUL 8
Dreptul la respectarea vieții private și de familie

1. Orice persoană are dreptul la respectarea vieții sale private și de familie, a domiciliului său și a corespondenței sale.

2. Nu este admis amestecul unei autorități publice în exercitarea acestui drept decât în măsura în care acesta este prevăzut de lege și constituie, într-o societate democratică, o măsură necesară pentru securitatea națională, siguranța publică, bunăstarea economică a țării, apărarea ordinii și prevenirea faptelor penale, protecția sănătății, a moralei, a drepturilor și a libertăților altora.

ARTICOLUL 9
Libertatea de gândire, de conștiință și de religie

1. Orice persoană are dreptul la libertate de gândire, de conștiință și de religie; acest drept include libertatea de a-și schimba religia sau convingerile, precum și libertatea de a-și manifesta religia sau convingerea în mod individual sau colectiv, în public sau în particular, prin cult, învățământ, practici și îndeplinirea ritualurilor.

2. Libertatea de a-și manifesta religia sau convingerile nu poate face obiectul altor restrângeri decât cele prevăzute de lege care, într-o societate democratică, constituie măsuri necesare pentru siguranța publică, protecția ordinii, a sănătății, a moralei publice, a drepturilor și a libertăților.

(Convenția pentru apărarea Drepturilor Omului
și a Libertăților fundamentale)

Scanned with OKEN Scanner

[Citeşte cu voce tare textul.]

1. Formulează răspunsuri la întrebările de mai jos, referitoare la situaţia de comunicare din textul dat:
   a. Ce poţi spune despre receptorul textului?
   b. Precizează tema şi două idei pe care le consideri semnificative în textul dat.
   c. Cărui stil funcţional îi aparţine textul de mai sus? Menţionează două caracteristici formale/de conţinut.

2. Realizează un discurs de 5-7 minute, în care să-ţi exprimi opinia despre *unul dintre drepturile omului* enunţate în textul dat.

Modelul nr. 3

Dacă opera de literatură este deseori ambiguă, critica trebuie să fie întotdeauna clară. Echivocurile, jocurile de cuvinte, „apele" pe care le face ironia nu ţin de esenţa morală a criticii; decât, poate, de arta ei; o colorează, îi conferă personalitate, dar n-o ajută prea mult să-şi atingă scopul. În orice caz, duşmanul cel mai mare, sub acest raport, al criticii este confuzia. Criticul n-are voie să nu ştie ce vrea să spună. Proverbul franţuzesc i se potriveşte perfect în raţionalitatea lui: ceea ce e bine gândit, se exprimă în mod clar.

De aici decurge obligaţia unei anumite precizii. I-am auzit pe unii matematicieni sau, în general, oameni ai ştiinţelor pozitive observând că un critic literar poate pretinde doar să fie cît mai puţin vag; exactitatea n-ar fi în firea lucrurilor lui. Nimic mai neadevărat: precizia nu e pur şi simplu o datorie a criticii, este politeţea ei deopotrivă faţă de scriitor şi faţă de cititor. Menirea criticii este de a judeca, aşadar, de a discerne, lămuri, aprecia. Dar ce fel de apreciere este aceea care lasă loc dubiilor? Aproximaţia este întotdeauna dubioasă, prin urmare, contrară spiritului critic.

În al treilea rând, e vorba de simplitate. Pe criticul prost îl recunoşti numaidecât după felul complicat în care se exprimă despre cele mai simple lucruri. Critic bun este acela care, dimpotrivă, ştie să spună simplu cele mai complicate lucruri. Simplitatea nu e în toate cazurile înnăscută. Aş aşeza-o mai degrabă printre însuşirile critice care se dobândesc prin experienţă. Dacă nu posezi de la început claritate şi spirit de precizie, e mai bine să nu te apuci de critică. Simplitatea nu este însă, ea, un atribut al tinereţii în critică. Mai degrabă, tinerii se simt ispitiţi să fie sofisticaţi în idei şi în limbaj. Îi dezvaţă exerciţiul critic repetat şi îndelung.

(Nicolae Manolescu, ***Posibil decalog pentru critica literară***
în „România literară" nr. 18/2003)

Scanned with OKEN Scanner

[Citeşte cu voce tare textul.]

1. Formulează răspunsuri la întrebările de mai jos, referitoare la situaţia de comunicare din textul dat:
   a. În ce tip de text (narativ, descriptiv, argumentativ etc.) poţi încadra fragmentul dat? Motivează-ţi alegerea prin două argumente.
   b. Precizează tema şi două idei pe care le consideri semnificative în textul dat.
   c. Cărui stil funcţional îi aparţine textul de mai sus? Menţionează două caracteristici formale/de conţinut.

2. Realizează un discurs de 5-7 minute, în care să-ţi exprimi opinia despre *rolul criticii în receptarea operei literare.*

Modelul nr. 4

Avem timp pentru toate.
Să dormim, să alergam în dreapta şi-n stânga,
să regretăm c-am greşit şi să greşim din nou,
să-i judecăm pe alţii şi să ne absolvim pe noi înşine,
avem timp să citim şi să scriem,
să corectăm ce-am scris, să regretam ce-am scris,
avem timp să facem proiecte şi să nu le respectăm,
avem timp să ne facem iluzii şi să răscolim prin cenuşa lor mai târziu.
Avem timp pentru ambiţii şi boli,
să învinovăţim destinul şi amănuntele,
avem timp să privim norii, reclamele sau un accident oarecare,
avem timp să ne-alungăm întrebările, să amânăm răspunsurile,
avem timp să sfărâmam un vis şi să-l reinventăm,
avem timp să ne facem prieteni, să-i pierdem,
avem timp să primim lecţii şi să le uităm după-aceea,
avem timp să primim daruri şi să nu le-nţelegem.
Avem timp pentru toate.
Nu e timp doar pentru puţină tandreţe.
Când să facem şi asta – murim.

(Octavian Paler, ***Avem timp***)

Scanned with OKEN Scanner

[Citeşte cu voce tare textul.]

1. Formulează răspunsuri la întrebările de mai jos, referitoare la situaţia de comunicare din textul dat:
   a. Cine ar putea fi receptorul textului dat, având în vedere scopul comunicării?.
   b. Precizează tema şi două idei pe care le consideri semnificative în textul dat.
   c. Cărui stil funcţional îi aparţine textul de mai sus? Menţionează două caracteristici formale/de conţinut.

2. Realizează un discurs, de 5-7 minute, în care să-ţi exprimi opinia despre *timp*, având în vedere afirmaţia regăsită în text: *Avem timp pentru toate.*

Modelul nr. 5

De curând, începusem să-mi ţin „Jurnalul". De data aceasta, nu mai rămâneam, ca în liceu, ceasuri întregi în faţa caietului, scriind tot ce-mi trecea prin minte, analizându-mă, lamentându-mă. Erau însemnări scurte, amănunte care mi se păreau semnificative pentru mai târziu, idei şi observaţii în legătură cu ideile pe care le plănuiam. Dar, înainte de toate, era un jurnal personal, scris exclusiv pentru mine. Nu şovăiam în faţa nici unei indiscreţii, deşi îmi propuneam să rup din când în când anumite pagini, mai ales dacă aş fi bănuit că ar putea cădea sub ochii altcuiva. Cu câteva întreruperi, am continuat acel „Jurnal" până în ziua de azi. Prima pagină am rupt-o în acel sfârşit de vară, la Bran. Probabil, după ce bunul meu prieten Radu Bossie apucase s-o citească în octombrie, m-am hotărât să pun punct la teză. Altminteri, lucrarea ameninţa să nu se mai încheie niciodată.

(Mircea Eliade, ***Memorii***)

[Citeşte cu voce tare textul.]

1. Formulează răspunsuri la întrebările de mai jos, referitoare la situaţia de comunicare din textul dat:
   a. Cine ar putea fi receptorul textului dat, având în vedere scopul comunicării?
   b. Ce elemente de conţinut importante (idei, argumente, fapte, opinii) identifici în textul dat?
   c. Ce tip de text este acesta (narativ, descriptiv, informativ, argumentativ)? Argumentează-ţi răspunsul.
2. Care este opinia ta despre *rolul unui jurnal în viaţa unui adolescent*? Susţine, cu argumente, opinia prezentă

Scanned with OKEN Scanner

Modelul nr. 6

Un prieten de când lumea, aşa-mi păruse deşi înainte de anul acela – 1910 – nici nu-i bănuisem măcar fiinţa pe lume. Se ivise în Bucureşti cam o dată cu întâile frunze. De atunci îl întâlnisem mereu şi pretutindeni. De la început îmi făcuse plăcere să-l văd, cu timpul căutasem chiar prilejul. Sunt fiinţe cari prin câte ceva, uneori fără a şti ce anume, deşteaptă în noi o vie curiozitate, aţâţându-ne închipuirea să făurească asupra-le mici romane M-am mustrat pentru slăbiciunea ce-am avut de asemenea fiinţe; nu destul de scump era s-o plătesc în pătania cu sir Aubrey de Vere? De data asta, peste curiozitate se altoia covârşitor un simţământ nou: o apropiere sufletească mergând până la înduioşare. Să fi fost pentru că omul era aşa de fermecător de trist? Cu putinţă, la dânsul numai ochii spunând atâtea. Cam afundaţi sub bolta sprâncenelor şi de un albastru rar, privirea lor, nespus de dulce, părea a urmări, înzăbrănită de nostalgie, amintirea unui vis. Ei întinereau straniu această făptură care nici altmintreli nu-şi trăda vârsta, luminau fruntea senină, desăvârşeau înfăţişarea nobilă ce-i întipărea mata paloare a feţei smede şi trase, prelungită de o ţăcălie moale ca mătasea porumbului, a cărei coloare o avea chiar. Cam aceeaşi era şi coloarea îmbrăcămintei ce purta de obicei, la dânsul moi, molatece, mlădioase fiind toate, şi port, şi mişcări, şi grai. Era un obosit, un sfios sau un mare mândru. Totdeauna singur el se strecura în viaţă aproape furişându-se, căutând a se pierde în gloată; era însă între aceasta şi dânsul aşa nepotrivire, că simplicitatea sa dinafară, vădit voită pentru a trece nebăgat în seamă, atingea tocmai scopul dimpotrivă, ajungea să fie bătătoare la ochi şi-i da un aer şi mai străin.

(Mateiu Caragiale, ***Craii de Curtea-Veche***)

[Citeşte cu voce tare textul.]

1. Formulează răspunsuri la întrebările de mai jos, referitoare la situaţia de comunicare din textul dat:
   a. În ce tip de text (narativ, descriptiv, argumentativ etc.) poţi încadra fragmentul dat? Motivează-ţi alegerea prin două argumente.
   b. Precizează tema şi două idei pe care le consideri semnificative în textul dat.
   c. Cărui stil funcţional îi aparţine textul de mai sus? Menţionează două caracteristici formale/de conţinut.
2. Realizează un discurs de 5-7 minute, în care să-ţi exprimi opinia despre *rolul prieteniei în viaţa unui tânăr*.

Scanned with OKEN Scanner

Modelul nr. 7

Art. 4. – Educația și formarea profesională a copiilor, a tinerilor și a adulților au ca finalitate principală formarea competențelor, înțelese ca ansamblu multifuncțional și transferabil de cunoștințe, deprinderi / abilități și aptitudini, necesare pentru:

a) împlinirea și dezvoltarea personală, prin realizarea propriilor obiective în viață, conform intereselor și aspirațiilor fiecăruia și dorinței de a învăța pe tot parcursul vieții;

b) integrarea socială și participarea cetățenească activă în societate;

c) ocuparea unui loc de muncă și participarea la funcționarea și dezvoltarea unei economii durabile;

d) formarea unei concepții de viață, bazate pe valorile umaniste și științifice, pe cultura națională și universală și pe stimularea dialogului intercultural;

e) educarea în spiritul demnității, toleranței și respectării drepturilor și libertăților fundamentale ale omului;

f) cultivarea sensibilității față de problematica umană, față de valorile moral-civice și a respectului pentru natură și mediul înconjurător natural, social și cultural.

Art. 5. – (1) În domeniul educației și al formării profesionale prin sistemul național de învățământ, dispozițiile prezentei legi prevalează asupra oricăror prevederi din alte acte normative. În caz de conflict între acestea se aplică dispozițiile prezentei legi.

(2) Orice modificare sau completare a prezentei legi intră în vigoare începând cu prima zi a anului școlar, respectiv universitar, următor celui în care a fost adoptată prin lege.

(3) Prin excepție de la prevederile alin. (2), dispozițiile prezentei legi care vizează evaluările naționale de la finalul învățământului gimnazial sau liceal se aplică începând cu promoția aflată în primul an al învățământului gimnazial, respectiv liceal, la data intrării în vigoare a modificării sau a completării.

(Legea Educației Naționale)

[Citește cu voce tare textul.]

1. Formulează răspunsuri la întrebările de mai jos, referitoare la situația de comunicare din textul dat:
   a. În ce tip de text (narativ, descriptiv, argumentativ, informative etc.) poți încadra fragmentul dat? Motivează-ți alegerea prin două argumente.

Scanned with OKEN Scanner

b. Precizează tema şi două idei pe care le consideri semnificative în textul dat.
c. Cărui stil funcţional îi aparţine textul de mai sus? Menţionează două caracteristici formale/de conţinut.

2. Realizează un discurs, de 5-7 minute, în care să-ţi exprimi opinia despre *rolul educaţiei şcolare în formarea unui tânăr.*

Modelul nr. 8

Băiet fiind nu cutreieram păduri şi nici nu-mi puneam fruntea la vreun izvor. În schimb, mergeam de zor la Palatul Pionierilor. Acolo era un cenaclu. Cum intrai pe marea poartă din stânga, mai urcai un etaj şi te aruncai cu ochii închişi în braţele poeziei. Acolo am auzit prima dată noţiunea „versuri albe", lucru care m-a mirat peste măsură: ce fel de poezie o mai fi şi aia? Am râs pe înfundate când o junǎ poetă în pragul adolescenţei recita cu patos: „Pe mâinile ei curgeau boabe de lună". Era foarte complicat, nu se pupa deloc cu Beniuc, George Lesnea sau Ştefan Iureş. Dar aşa încep toate. Te împotriveşti viciului din răsputeri şi, când deschizi ochii, eşti în mijlocul lui, venerând noi zei, precum Prévert, Sorescu şi Blaga. Ei bine, cenaclul pionierilor literaţi primea lunar oaspeţi. Habar n-aveam că era sarcină de sus, credeam că geniul tânăr cheamă, cu buciumul, recunoaşterea valorii. Aşa l-am cunoscut pe Beniuc, care nu m-a impresionat cu nimic (era o mogâldeaţă de om). Îşi cam pierduse puterea şi se mângâia cu recunoştinţa întârziată a novicilor. Fie vorba-ntre noi, orice admirator e bun. Aşa trebuie să-i fi părut şi eu, pe când îi înmânam florile. Apoi a venit Nina Cassian. Ne-a ascultat plictisită, apoi ne-a luat la refec. Am citit Eminescu? Da' Topîrceanu? Ei, acum să vă văd: care-i mai mare dintre ei? S-a lăsat liniştea. Cântăream în gând cum să nu îi înşelăm aşteptările tovarăşei poete cu capul lung. Şovăitor, mi-am zis că parcă-parcă Eminescu e mai bun (deşi ştiam Topîrceanu pe dinafară). Nina a explodat de entuziasm. „Aşa, copii! O fi ăla bun versificator, da' Eminescu e un geniu!" Am răsuflat uşurat.

(Florin Iaru, ***Întâlnirea cu valoarea***
pe www.catavencii.ro)

[Citeşte cu voce tare textul.]

1. Formulează răspunsuri la întrebările de mai jos, referitoare la situaţia de comunicare din textul dat:
a. În ce tip de text (narativ, descriptiv, argumentativ etc.) poţi încadra fragmentul dat? Motivează-ţi alegerea prin două argumente.

Scanned with OKEN Scanner

b. Precizează tema şi două idei pe care le consideri semnificative în textul dat.
c. Cărui stil funcţional îi aparţine textul de mai sus? Menţionează două caracteristici formale/de conţinut.

2. Realizează un discurs, de 5-7 minute, în care să-ţi exprimi opinia despre *rolul modelelor în viaţa unui tânăr*.

Modelul nr. 9

Maşinile de cusut se înşirau bine aliniate pe trei rânduri, lăsând între ele două alei largi până în fund. Eugen avea grijă să stropească podeaua fiecare dimineaţă cu o cutie veche de conserve găurită în fund. Şuviţa de apă care se scurgea era foarte subţire şi Eugen o mânuia cu dexteritate desenând pe podea spirale şi opt-uri savante. Câteodată se iscălea şi scria data zilei. Zugrăveala de pe pereţi reclama în mod evident asemenea delicateţi. În fundul magazinului un paravan de scânduri despărţea un fel de cabină de restul încăperii; o perdea verde acoperea intrarea. Acolo stăteau tot timpul Eugen şi Clara, acolo mâncau la prânz, pentru ca să nu părăsească prăvălia în timpul zilei. Ei o numeau „cabina artiştilor" şi îl auzii pe Eugen într-o zi spunând: – E o adevărată „cabină de artist". Când ies în prăvălie şi vorbesc jumătate de ceas pentru ca să vând o maşină de cusut, nu joc o comedie? Şi adăugă pe un ton mai doct: – Viaţa, în general, e teatru curat. În dosul cortinei Eugen cânta din vioară. Ţinea notele pe masă, stătea îngheboşat asupra lor descifrând cu răbdare portativele încâlcite ca şi cum ar fi descurcat un ghem de aţe cu multe noduri pentru a scoate din ele un fir unic şi subţire, firul bucăţii muzicale. Toată după-amiaza ardea pe un cufăr o lampă mică de petrol umplând încăperea cu o lumină moartă şi dezorganizând pe perete umbra enormă a violonistului.

Veneam atât de des acolo ,încât devenii un oaspete mobilă, o prelungire a canapelei vechi de muşama pe care stăteam imobil, un lucru de care nu se ocupa nimeni şi nu se stânjenea nimeni.

(Max Blecher, ***Întâmplări din irealitatea imediată***)

[Citeşte cu voce tare textul.]

1. Formulează răspunsuri la întrebările de mai jos, referitoare la situaţia de comunicare din textul dat:
   a. Cine ar putea fi receptorul textului dat, având în vedere scopul comunicării?

Scanned with OKEN Scanner

b. Precizează tema şi două idei pe care le consideri semnificative în textul dat.
c. Cărui stil funcţional îi aparţine textul de mai sus? Menţionează două caracteristici formale/de conţinut.

2. Realizează un discurs, de 5-7 minute, în care să-ţi exprimi opinia în legătură cu afirmaţia personajului Eugen: *Viaţa, în general, e teatru curat.*

Modelul nr. 10

În iarna aceea hotărârea tatălui meu de a nu mă mai lăsa să mă duc la şcoală a devenit, practic, un fapt, deşi din gură nu mă oprise; nu aveam cu ce mă încălţa. M-am dus doar când am putut merge desculţ; şi atunci am trăit acele ore de spaimă despre care am pomenit, al cărei motiv dacă s-ar fi dezvăluit s-ar fi petrecut o catastrofă. Conştiinţa măsura proporţiile dezastrului care ar fi urmat, iar instinctele tremurau: nu se ştie ce-aş fi ajuns în viaţă dacă jocul întâmplării, al cărei erou eram, s-ar fi destrămat şi eu aş fi apărut în ochii învăţătorului aşa cum eram şi nu cum, prin nu ştiu ce mister, credea el că sunt. Adică dintre cei mai buni... Se apropia sfârşitul anului şi dascălul examina toată clasa, să vadă pe care trece, pe cine premiază şi pe cine lasă repetent. Scotea câte cinci sau şase la tablă şi îi asculta. Jumătate din ei parcă învăţaseră ceva, cealaltă jumătate însă parcă nici nu trecuse pe la şcoală şi atunci învăţătorul începea să-i bată la palmă cu o nuia de corn foarte ageră, de care tot unul dintre noi făcuse rost. Era atât de furios încât uneori îi bătea la palmă pe toţi cei care erau scoşi odată, deşi unii dintre ei protestau indignaţi că ar fi răspuns bine la întrebările puse. Aşteptam tremurând să-mi vie rândul. Nu ştiam nimic şi ascultam înfiorat plânsetele care umpleau clasa. Băieţii suportau bine loviturile în clipele când le primeau, dar în bănci nu mai puteau, fluturau mâinile înroşite în aer, sau şi le vârau deznădăjduiţi între genunchi. Plângeau cu înverşunare şi obidă nedefinită fiindcă nici unul nu ştia să urască, durerea lor era pură şi în ea puteai ghici cel mult protestul împotriva ei, a durerii în sine, fiindcă durea, şi nu a învăţătorului sau a şcolii, cu cărţile şi istoriile ei care trebuiau învăţate cu sila. Prima zi a trecut fără să fiu scos şi eu la examen. A doua zi, văzând cum stau lucrurile, în loc să fug şi îndărăt să nu mă mai uit, am venit totuşi la şcoală, deşi ştiam ce ar putea să mi se întâmple. Nu m-a scos nici în acea zi şi nici în cele următoare. Şi pentru ca această întâmplare să fie dusă până la capăt, în nefirescul ei, la sfârşitul anului m-am pomenit printre premianţi.

(Marin Preda, ***Viaţa ca o pradă***)

Scanned with OKEN Scanner

[Citeşte cu voce tare textul.]

1. Formulează răspunsuri la întrebările de mai jos, referitoare la situaţia de comunicare din textul dat:
   a. În ce tip de text (narativ, descriptiv, argumentativ etc.) poţi încadra fragmentul dat? Motivează-ţi alegerea prin două argumente.
   b. Precizează tema şi două idei pe care le consideri semnificative în textul dat.
   c. Cărui stil funcţional îi aparţine textul de mai sus? Menţionează două caracteristici formale/de conţinut.

2. Realizează un discurs, de 5-7 minute, în care să-ţi exprimi opinia despre *rolul şcolii în viaţa unui tânăr.*

Modelul nr. 11

Privite, cărţile par nespus de sfioase. Ele nu vin niciodată spre tine. Ca într-o medievală iubire, tu trebuie, întotdeauna, să le cauţi şi să te duci către ele. Fiinţa lor este aşteptare pură. Le va deschide cineva pentru a le face, astfel, să înceapă să fie?

Tăcerea cărţilor si rugămintea lor nerostită. Ele nu-si pot cere „dreptul de a fi deschise". Cărţile nu fac grevă, pentru a fi citite. Tot ce pot face este să ceară îndurare din partea cititorului care nu este încă.

Când privesc peretele unei biblioteci, îmi vine în minte scena balului din Război si pace. Doamnele aliniate, aşteptând, de-a lungul peretelui. Spaima Nataşei că nimeni nu o va invita la dans. Expresia încremenită a chipului ei, „gata deopotrivă si de deznădejde si de extaz". Iar apoi, prinţul Andrei care se apropie si îi propune un „rond de vals". „De când te aşteptam", pare că spune Nataşa, iar zâmbetul i se iveşte pe faţă „în locul lacrimilor ce stătuseră să o podidească". Şi, „speriată si fericită", îşi sprijină mâna pe umărul prinţului Andrei.

Splendid în scena aceasta este că prinţul Andrei o descoperă pe Nataşa din întâmplare, pentru că discuţia la care participă îl plictiseşte şi pentru că, în fond, Bezuhov e cel care-l roagă să o invite pe Nataşa. Ochii prinţului trecuseră înainte peste ea, fără ca el să o vadă. Ar fi putut tot atât de bine, hotărându-se să danseze, să o invite pe verişoara Nataşei, pe Sonia, sau pe cea mai frumoasă femeie a Petersburgului, pe contesa Bezuhova, care, de altminteri deschide balul. Prinţul o alege deci din întâmplare pe Nataşa care aşteaptă tremurând.

Scanned with OKEN Scanner

Dar alegând-o şi dansând cu ea, Bolkonski descoperă că, din toate femeile care luau parte la cel mai strălucitor bal al anului, Nataşa, o fetişcană încă, cu „braţele ei slabe si urâte", era cea mai frumoasă. Ascunsă până atunci în mulţimea indistinctă a doamnelor din sala de bal, frumuseţea ei devine dintr-o dată, prin alegerea lui Bolkonski, vizibilă. Prinţul, care era, spune Tolstoi, „unul din cei mai buni dansatori ai timpului său", o ridică, prin alegerea lui, pe soclul propriei ei splendori. Abia aleasă si abia dansând, Nataşa devine aparentă în frumuseţea ei.

Cărţile aliniate, aşteptând, de-a lungul peretelui. Privirea distrată care trece peste ele, fără să se hotărască asupra uneia anume. Apoi mâna care se întinde, care scoate o carte din raft, care o deschide. Dansul poate începe. Dans cu o carte.

(Gabriel Liiceanu, Dans cu o carte,
în „România literară" nr. 17, 3 mai, 2000,
publicat ulterior în volumul „Declaraţie de iubire")

[Citeşte cu voce tare textul.]

1. Formulează răspunsuri la întrebările de mai jos, referitoare la situaţia de comunicare din textul dat:
   a. Precizează tema şi două idei pe care le consideri semnificative în textul dat.
   b. Prezintă elementele situaţiei de comunicare în textul dat (emiţător, receptor, mesaj, canal, cod).
   c. Cărui stil funcţional îi aparţine textul de mai sus? Menţionează două caracteristici formale/de conţinut.

2. Realizează un discurs, de 5-7 minute, în care să-ţi exprimi opinia despre *rolul lecturii în viaţa unui tânăr.*

Modelul nr. 12

Mircea Eliade defineşte arta în termeni ce pot, azi, să surprindă, să pară excesiv „metafizici". Nu trebuie să pierdem din vedere, totuşi, coerenţa întregului sistem de gândire, perspectiva dominantă a fenomenului cultural-artistic, premisele esenţiale. Toate au ca rezultantă definirea artei ca act şi fenomen spiritual. Premisă inevitabilă, obiectivă, într-un plan de gândire care recunoaşte sacralităţii elaborarea primelor sinteze şi epifanii spirituale ale umanităţii. Din perspectiva istoriei spiritului, ca evoluţie si degradare neîntreruptă de la sacru la profan, nici o altă concluzie nu este posibilă. Vom

Scanned with OKEN Scanner

întâlni deci şi la Mircea Eliade, încă din primele consideraţii de ordin estetic, definiţia artei ca act magic: „Procesul de creaţie este un produs magic. A creaţiei demiurgice"; de asemenea: „Bucuria că un om a creat, a imitat opera lui Dumnezeu".

„Arta nu e altceva decât o magică transcendere a obiectului, proiectarea lui în altă dimensiune, liberarea lui prin magică realizare, prin creare".

(Adrian Marino, ***Hermeneutica lui Mircea Eliade***)

epifanie (gr > epiphania – apariţie) – revelaţie a unei realităţi sacre, mitice; revelaţie a unei lumi nevăzute. (cf. DEX)

hermeneutică – ştiinţa sau metoda interpretării fenomenelor culturii spirituale. (cf. DEX)

[Citeşte cu voce tare textul.]

1. Formulează răspunsuri la întrebările de mai jos, referitoare la situaţia de comunicare din textul dat:
   a. Cine ar putea fi receptorul textului dat, având în vedere scopul comunicării?
   b. Precizează tema şi două idei pe care le consideri semnificative în textul dat.
   c. Cărui stil funcţional îi aparţine textul de mai sus? Menţionează două caracteristici formale/de conţinut.

2. Realizează un discurs, de 5-7 minute, în care, având în vedere textul dat, dar şi propriile lecturi, să-ţi exprimi opinia despre *rolul creaţiei literare în viaţa unui tânăr*.

Modelul nr. 13

VLAD: *Eu n-am geniu.*

MANOLE: *Dar e simplu ca bună ziua, omul lui Dumnezeu. Vreau să realizez proiectul „Zburătorul". De zece ani mă gândesc la el.*

(Se duce la birou şi, agitat, scoate o serie de schiţe.)

(Uite, am toate schiţele gata.)

(I le arată, febril.)

MANOLE: *Înţelegi, o statuie care să sugereze saltul omului într-un ev, să se înalţe până la mit. Şi, băiatule, totul e studiat până în amănunt. Dar n-am puterea să lucrez. Nu pot ţine dalta. Aş cădea pe drum. E gigantică, blestemata. Pe când tu eşti tânăr. Aş sta tot timpul lângă tine, te-aş învăţa, te-aş conduce, ţi-ai face şi tu o ucenicie solidă, onestă, trainică. După asta ai*

Scanned with OKEN Scanner

putea să-ți ții meseria în degetul mic. Te-ai juca în bile cu tot ce știu colegii tăi. Ți-o făgăduiesc. Ce spui, nu-i grozav? E? (A ajuns la maximum de euforie. Și de-abia atunci realizează surâsul înghețat al lui Vlad) *De ce râzi?*

VLAD (îl privește mai departe, surâzând. Apoi surâsul se transformă într-un râs puternic și rău): *Ha-ha-ha! Colaborare! Dumneata, capul și eu, unealta. Ești șiret, tată, dar eu țin la mica mea personalitate.*

MANOLE: *Nu-ți place proiectul?*

VLAD: *Nu-i contest un soi de genialitate iresponsabilă. Ca a unei forțe naturale. Dar nu-mi place. Cred că mi-am câștigat și eu dreptul să-ți spun câteva adevăruri. Arta dumitale, în întregime, nu-mi place.* (În derâdere.) *Apologia puterii creatoare a omului! Noul Adam! Triumful rațiunii! Ai o filozofie învechită, de predicator umanist, tată. Nu înțelegi nimic din spiritul adevărat al timpului. Chiar dacă aș vrea să lucrez cu dumneata, n-aș putea. Am o altă concepție despre artă*

MANOLE (furios): *Pe dracu! N-ai nicio concepție! Nu ți-o fi plăcând predica mea, dar sculptura mea stă. Pe când a ta e ca o bâlbâială care încearcă să imite vorbirea.*

VLAD (pentru prima dată aprins, până acum a fost rece și ironic): *Perfect. Bâlbâială! Nici nu știi ce bine ai nimerit. Dar nu o bâlbâială ce încearcă să imite vorbirea, ci care-și bate joc de ea, îi dă cu tifla. Prefer să mă bâlbâi, decât să fac fraze frumoase. E mai onest. Îmi bâlbâi neputința. Mă simt mai cinstit și mai curat trăind în urangutan, decât simulând credința în mitul dezumflat al omului. Și, în loc să sculptez „Zburător" și „Primăveri", eu vreau să mă bâlbâi, să mă bâlbâi, să mă bâlbâi!*

(Iese).

(Horia Lovinescu, ***Moartea unui artist***)

[Citește cu voce tare textul.]

1. Formulează răspunsuri la întrebările de mai jos, referitoare la situația de comunicare din textul dat:
   a. Precizează elementele situației de comunicare în textul dat. (emițător, receptor, cod, canal, mesaj).
   b. Precizează tema și două idei pe care le consideri semnificative în textul dat.
   c. Cărui stil funcțional îi aparține textul de mai sus? Menționează două caracteristici formale/de conținut.

2. Realizează un discurs, de 5-7 minute, în care să-ți exprimi opinia despre *diferențele de opinie între generații (conflictul dintre generații).*

Scanned with OKEN Scanner

Modelul nr. 14

Pe mine viața m-a frământat, m-a umilit; mie viața mi-a mulcomit glasul. Astfel am ajuns să nu mai spun că ele nu merită să fie iubite, ci să strig pretutindeni: știu să iubesc, fiindcă am învățat a plânge, a suspina și a mă resemna! Astăzi aș vrea și eu să nu iubesc, aș vrea să fiu iar mândru, ambițios, cuceritor. Dintr-asta se vede că sunt îndrăgostit! Dacă aș cânta din syrinx te-aș duce într-o poiană scăldată de lună, într-o poiană unde încă nu s-a încuibat mândria omenească, și ți-aș șopti la ureche cântecul celor iubiți. Atunci poate ai pricepe și tu că iubirea nu cunoaște ceea ce lumea numește „a fi iubit". Te iubesc pentru că mă iubești: aceasta e un schimb, dar nu e iubire. Te iubesc pentru că te iubesc, și nimic mai mult; te iubesc numai pentru că te iubesc: aici începe iubirea. Îți mulțumesc din suflet că te iubesc: acesta este cântecul iubirii. Omul îndrăgostit nu zice: te iubesc pentru că ești oacheșă; nici: te iubesc pentru că ești bună. Omul îndrăgostit zice: te iubesc cu toate că ești oacheșă, cu toate că ești bună, și te-aș iubi chiar dacă ai fi blondă sau dacă ai fi rea. Poezia, zic unii, a falsificat iubirea.

(Liviu Rebreanu, ***Mărturisiri***)

**syrinx* – instrument de suflat în Grecia antică, format din șase tuburi; strămoșul naiului de azi (cf. DEX).

[Citește cu voce tare textul.]

1. Formulează răspunsuri la întrebările de mai jos, referitoare la situația de comunicare din textul dat:
   a. Cine ar putea fi receptorul textului dat, având în vedere scopul comunicării?
   b. Ce elemente de conținut importante (idei, argumente, fapte, opinii) identifici în textul dat?
   c. Ce tip de text este acesta (narativ, descriptiv, informativ, argumentativ)? Argumentează-ți răspunsul.

2. Exprimă-ți opinia despre *rolul iubirii în viața omului*. Susține, cu argumente, opinia prezentată.

Scanned with OKEN Scanner

Modelul nr. 15

De când se efectuează înregistrările moderne, calota glaciară din Oceanul Arctic a atins, anul acesta, un minim istoric al suprafeței sale, doborând recordul anterior cu 760.000 km².

Data de 16 septembrie, conform Institutului National Snow and Ice Data Center (NSIDC), este ziua în care calota își încheie „călătoria" de vară, care constă în topirea ghețarilor, și începe sezonul de iarnă, când apele îngheață din nou. Tot în aceeași zi, suprafața înghețată se întindea, în total, pe o suprafață de 3.410.000 km² – ceva mai mult de jumătate din suprafața minimă cuprinsă între anii 1979 și 2000. Părerea unanimă este că, în acest an, furtunile puternice care au lovit Oceanul Arctic în luna august, au accelerat, probabil, pierderea de gheață.

Aproape toată suprafața de gheață de pe țărmul Antarcticii se topește în fiecare vară, dar calota glaciară arctică deține un strat gros, acumulând gheață pe parcursul mai multor ani, care supraviețuiește topirilor de-o vară și care se îngroașă în fiecare iarnă. Cu toate acestea, pe măsură ce temperaturile au crescut, acest strat s-a subțiat, și un strat nou de gheață nu a putut să se formeze.

Datorită încălzirii tot mai accentuate din ultimii ani, sunt destule voci din domeniul științei care consideră că este iminentă dispariția completă a gheții arctice din timpul verii. „Iar colapsul final... se petrece în prezent și, probabil, va fi complet până în anul 2015-2016" susține prof. Peter Wadhams de la Cambridge University. În schimb, alți experți sunt mult mai circumspecți în previziunile lor; Cecilia Bitz, de la Universitatea din Washington, de exemplu, susține că sunt „50% șanse" ca pe timpul verii gheața să dispară în întregime.

(„Va dispărea calota glaciară arctică până în anul 2015?"
în revista „Terra Magazin")

[Citește cu voce tare textul.]

1. Formulează răspunsuri la întrebările de mai jos, referitoare la situația de comunicare din textul dat:
   a. În ce tip de text (narativ, descriptiv, argumentativ etc.) poți încadra fragmentul dat? Motivează-ți alegerea prin două argumente.
   b. Precizează tema și două idei pe care le consideri semnificative în textul dat.
   c. Cărui stil funcțional îi aparține textul de mai sus? Menționează două caracteristici formale/de conținut.
2. Realizează un discurs, de 5-7 minute, în care să-ți exprimi opinia despre *importanța protejării ecosistemului în societatea contemporană.*

Scanned with OKEN Scanner

Modelul nr. 16

Ştiinţa care studiază limbajul în esenţa sa precum şi în aspectele sale generale, fără a se referi la o limbă anumită, se numeşte „lingvistică generală", deseori identificată cu ceea ce, cu mai multă precizie s-ar numi „filosofia limbajului".

Avem de-a face totuşi cu o identificare pe care e mai bine să o evităm, întrucât aceste două discipline adoptă puncte de vedere diferite. Filosofia limbajului nu studiază limbajul în sine şi pentru sine, ci în raport cu alte activităţi umane – în primul rând în relaţie cu gândirea (motiv pentru care se ocupă în mod mai special de „semantică" sau ştiinţa despre semnificaţie) – încercând să stabilească esenţa şi locul limbajului între fenomenele care exprimă esenţa omului. Problema fundamentală a filosofiei limbajului este să răspundă la întrebarea „ce este limbajul?", pe când lingvistica cercetează nu atât ceea ce este limbajul în esenţa sa, cât mai curând modul cum se manifestă limbajul în formele sale istorice, care sunt limbile. Pentru amândouă aceste ştiinţe (lingvistica generală şi filosofia limbajului) limbile şi actele lingvistice constituie doar material de exemplificare, însă din puncte de vedere diferite. Filosofia limbajului se bazează pe o anumită concepţie filosofică şi numai în relaţie cu această concepţie se referă la fenomenele lingvistice concrete; prin urmare, nu are nici o finalitate descriptivă sau de sistematizare a faptelor lingvistice constatate empiric. Lingvistica generală, în schimb, se orientează în direcţie contrară, adică porneşte de la fenomene lingvistice concrete şi, după ce le-a sistematizat, încearcă să stabilească caracteristicile lor generale, bazându-se în special pe cercetarea deja realizată de lingvisticile particulare, adică de lingvisticile care studiază, în fiecare caz, o limbă determinată sau un anumit grup de limbi.

(Eugenio Coşeriu, ***Introducere în lingvistică***)

[Citeşte cu voce tare textul.]

1. Formulează răspunsuri la întrebările de mai jos, referitoare la situaţia de comunicare din textul dat:
   a. În ce tip de text (narativ, descriptiv, argumentativ etc.) poţi încadra fragmentul dat? Motivează-ţi alegerea prin două argumente.
   b. Precizează tema şi două idei pe care le consideri semnificative în textul dat.
   c. Cărui stil funcţional îi aparţine textul de mai sus? Menţionează două caracteristici formale/de conţinut.

2. Realizează un discurs, de 5-7 minute, în care să-ţi exprimi opinia despre *importanţa nevoii de comunicare în viaţa unui tânăr.*

Scanned with OKEN Scanner

Modelul nr. 17

Peste oraş domnea o tăcere mirifică şi arborii bătrâni dormeau încă în lumina soarelui blând al dimineţii de primăvară. Ei îşi foşneau, abia simţit, frunzişul ce, ici-colo, îşi arăta primele şuviţe galbene, încărunţite.

Maria păşea încet în umbra lor măreaţă şi tăcută, ca printr-un templu, cu sufletul plin de lumină şi speranţă. A traversat grădina mitropoliei, apoi şi-a îndreptat paşii spre casa prietenei sale. A urcat cele trei trepte şi a sunat la uşă. De data aceasta, i se deschise repede. Maria se fâstâci:

– Tali e acasă?

Tali năvăli pe uşa odăii sale, agitată ca întotdeauna, frumoasă, cu o bogăţie de păr blond, ce acuma, în vacanţă, îi cădea pe umeri într-o cascadă de bucle aurii.

– Mergem în oraş să vedem menageria, zise Tali, de parcă ea ar fi venit în vizită la Maria, şi nu invers.

Abia în stradă Maria reuşi, în sfârşit, să-i spună că are două bilete la operă şi că ar vrea să meargă cu ea. Tali se entuziasmă la culme. „Dar ea s-ar fi entuziasmat de orice", se gândi, puţin întristată, Maria.

– Dar cine ar fi putut să-i poarte pică prietenei sau să rămână prea indispus în societatea ei?

Şi, mai ales, în acele zile de început de primăvară, cu lumina lor de culoarea mierii, cu cerul acela albastru ca de peruzea, înalt, senin şi curat ca lacrima.*

Maria aştepta spectacolul acesta ca pe o mare sărbătoare, cu inima bătându-i de nerăbdare, cuprinsă de o înfrigurare vecină cu febra.

În sfârşit, cu aproape două ore înainte de începutul spectacolului, Maria, gătită în minunata sa rochie, cu pantofii lustruiţi până la disperare, sună la uşa prietenei sale. Ceasul petrecut în casa ei a trecut chinuitor. Şi, în acelaşi timp, s-a scurs ca într-un vis ce a continuat la operă. Acolo, Maria uită de mama, de tata, de prezenţa prietenei care şedea lângă ea, Maria uitase chiar şi de ea însăşi, fiind frapată de vibraţiile muzicii. În acele momente era singură, mică, ghemuită în scaun, stătea nemişcată, cu privirea aţintită lacom spre scenă şi se gândea că muzica este tovarăşul ei de zi şi noapte, la durere şi la fericire, este apă răcoritoare în pustiul vieţii. Maria ştia că muzica poate face dintr-un suflet răvăşit o catedrală.

Purtată pe aripile încântătoare ale muzicii, Maria urmărea cu încordare gesturile actorilor, expresia feţei fiecăruia, ascultându-le vocile puternice şi duioase, ce-i picurau o dulceaţă ameţitoare în suflet. O fericire uriaşă, trăită pentru prima oară, îi umplea toată fiinţa. Simţea cum muzica dă suflet universului, aripi gândirii, avânt închipuirii, farmec tinereţii şi viaţă tuturor lucrurilor. (*Vera Malev*, **Recviem pentru Maria**)

**peruzea*, *peruzele*, s.f. – piatră semipreţioasă, opacă, de culoare albastră-deschisă sau verzuie; turcoază.

Scanned with OKEN Scanner

[Citeşte cu voce tare textul.]

1. Formulează răspunsuri la întrebările de mai jos, referitoare la situaţia de comunicare din textul dat:
   a. În ce tip de text (narativ, descriptiv, argumentativ etc.) poţi încadra fragmentul dat? Motivează-ţi alegerea prin două argumente.
   b. Precizează tema şi două idei pe care le consideri semnificative în textul dat.
   c. Cărui stil funcţional îi aparţine textul de mai sus? Menţionează două caracteristici formale/de conţinut.

2. Realizează un discurs, de 5-7 minute, în care să-ţi exprimi opinia despre *rolul prieteniei în viaţa unui tânăr*.

Modelul nr. 18

Paginile ce urmează pot fi înţelese drept un model laic al tipului de căutare care se petrece pe baza unei prealabile găsiri. Însă pentru ca o asemenea căutare şi o asemenea găsire să poată avea loc este nevoie de un sistem de aşteptări. Aşteptarea de nimic determinat, aşteptarea ca simplă atitudine intenţională, alcătuită dintr-o mirare şi o dorinţă confuză, este de fapt prima formă a găsirii. Ca o atare atitudine, aşteptarea este ipostaza adolescentului în faţa lumii. Fără să fie o împlinire, adolescenţa rămâne, totuşi, preambulul afectiv al oricărei împliniri viitoare. Aceasta este vârsta când rumoarea nediferenţiată a dorinţelor şi aspiraţiilor năzuieşte către liniştea unei forme, singura care, prinzând, mai târziu, contur, poate aduce cu sine acel grad de stabilitate de la care pornind se poate vorbi despre o lege proprie, deci despre o personalitate şi un destin.

(Gabriel Liiceanu, ***Jurnalul de la Păltiniş***)

[Citeşte cu voce tare textul.]

1. Formulează răspunsuri la întrebările de mai jos, referitoare la situaţia de comunicare din textul dat:
   a. Cine ar putea fi receptorul textului dat, având în vedere scopul comunicării?
   b. Ce elemente de conţinut importante (idei, argumente, fapte, opinii) identifici în textul dat?
   c. Ce tip de text este acesta (narativ, descriptiv, informativ, argumentativ)? Argumentează-ţi răspunsul.
2. Exprimă-ţi opinia despre *vârsta adolescenţei ca perioadă a formării personalităţii individului*. Susţine, cu argumente, opinia prezentată.

Scanned with OKEN Scanner

Modelul nr. 19

În ajunul premierei româneşti a celui mai recent film al său, „După dealuri", ELLE a stat de vorba cu Cristian Mungiu despre ficţiune şi realitate, despre provocările din timpul filmărilor, despre actori, reacţii aşteptate, premii...

ELLE: *Povestea de la care pleacă filmul tău a făcut mare valva în presă. Văzând filmul, m-a izbit maniera în care ai tratat acest subiect: delicat şi nuanţat, fără a emite judecaţi, fără nici o urma de senzaţionalism (în contrast evident cu vulgaritatea cu care l-a abordat presa). Te întreb, în primul rând, de ce ai ales acest subiect? Ce te-a atras la el?*

CRISTIAN MUNGIU: *În foarte mare măsură, tocmai felul în care presa a ales să vorbească despre drama acelor oameni m-a motivat. Presa a ajuns să prezinte cu o completă răceală, cu cinism şi cu voluptate, cele mai îngrozitoare atrocităţi. Cu cât mai mult senzaţionalism, cu atât mai bine! Detaliile? – nu contează; motivaţiile, contextul, conjunctura? Nici atât. Faptul că, eventual, facem praf imaginea publică a unor oameni – indiferent ce or fi făcut ei – nu mai provoacă de mult vreo umbra de îndoială jurnaliştilor. Pe mine însă m-au interesat alte lucruri la povestea asta decât cele senzaţionale şi de suprafaţă. Cum anume se insinuează violenţa? Cum se ajunge – practic – să poţi lega cu sfoara pe cineva cu care cu câteva zile în urmă stăteai la masă? Care e acel moment de la care consideri ca ai autoritate să decizi asupra celuilalt şi că el nu mai are discernământ? Cum se împacă dorinţa de a face bine cu necesitatea de a-l impune cu forţa? Cum poţi să ştii dacă nu cumva nu celălalt, ci tu eşti smintit?*

Totodată, m-am gândit foarte mult şi m-am întrebat de ce n-a plecat fata aia de la mănăstire. Nu ştiu ce s-a întâmplat în realitate şi am convingerea că nimeni, de fapt, nu poate să ştie, ci doar să presupună. Pe mine însă ce mă interesa foarte mult era să vorbesc despre iubire; ce fac oamenii în numele iubirii pentru celălalt şi pentru Dumnezeu. În film, iubirea e motivaţia pentru tot ce se întâmplă: iubirea uneia pentru cealaltă şi iubirea celeilalte pentru Dumnezeu. Fiecare dintre ele luptă cu aceeaşi încăpăţânare şi convingere să o salveze pe cealaltă de o cale pe care o consideră greşită, aşa cum se întâmplă foarte des în viaţă.

(Revista „ELLE", interviu cu regizorul Cristian Mungiu)

Scanned with OKEN Scanner

[Citeşte cu voce tare textul.]

1. Formulează răspunsuri la întrebările de mai jos, referitoare la situaţia de comunicare din textul dat:
   a. Cine ar putea fi receptorul textului dat, având în vedere scopul comunicării?
   b. Cărui stil funcţional îi aparţine textul de mai sus? Motivează-ţi răspunsul.
   c. Ce elemente de conţinut importante (idei, argumente, fapte, opinii) identifici în textul dat?

2. Dacă ai fi pus în situaţia de a citi o carte sau de a urmări o ecranizare a cărţii respective, ce ai alege? Susţine, cu argumente, opinia prezentată.

Modelul nr. 20

– Nu înţeleg bine toate acestea! spuse Minda după câteva minute lungi de pauză, cu mâinile în buzunarele pantalonilor. Între toate aceste lucruri, foarte ieşite din comun, şi viaţa, cel puţin viaţa mea, nu există nici un drum direct, nici o legătură vitală. Eu aş putea trăi foarte bine toate aceste... fraze, nu vreau să te jignesc, dar e ceva exaltat în toate acestea, ceva, cum să spun... de prost-gust! Laurenţiu tăcu şi Minda adăugă:

– Bineînţeles, un anume prost-gust. Iubirea şi umilinţa eu mi le închipui altfel, mă rog, eu, tipul meu de sistem nervos. Eu sunt ceea ce se cheamă flegmatic, tu, un colero-sangvin. Între noi doi nu există nici un fel de comunicare importantă. Suntem două fenomenalităţi care se contemplă, care se observă, exaltarea ta mi se pare ceva de prost-gust...

– Dar bine, chiar aşa şi este! făcu Ceea, râzând crispat. Minda îl privi iute şi dădu din umeri:

– Iubirea eu o văd ca pe o funcţie vital-socială, umilinţa... nu ştiu. Mai e nevoie de umilinţă?... Şi dacă da, şi bineînţeles că mai e nevoie, atunci ea trebuie făcută fără ostentaţie, fără exaltare... fără sangvinitatea secolului XIX. Altfel apare prostul-gust şi umilinţa se transformă într-un fel de vanitate. Habar n-am, dar cred că aşa ceva, astăzi... pentru mine, cel puţin... de ce să faci din umilinţă o profesie? Omul modern cred că suferă azi mai mult de singurătate decât de aceste boli, moştenite de dracu ştie când... eu sufăr mult de singurătate, deşi bineînţeles că sunt foarte ocupat, tam-ta-ra-ta-ta... Despre singurătate, despre singurătatea mea, domnul Fiodor Mihailovici al tău nu prea vorbeşte. De aceea te caut şi te ascult, singurătatea mea are nevoie de palavrele tale, de impertinenţa ta şi de toate complexele tale, mai mult sau mai puţin minore, chiar previzibile.

(Nicolae Breban, ***Îngerul de gips***)

Scanned with OKEN Scanner

[Citeşte cu voce tare textul.]

1. Formulează răspunsuri la întrebările de mai jos, referitoare la situația de comunicare din textul dat:
   a. În ce tip de text (narativ, descriptiv, argumentativ etc.) poți încadra fragmentul dat? Motivează-ți alegerea prin două argumente.
   b. Precizează tema şi două idei pe care le consideri semnificative în textul dat.
   c. Cărui stil funcțional îi aparține textul de mai sus? Menționează două caracteristici formale/de conținut.

2. Realizează un discurs, de 5-7 minute, în care să-ți exprimi opinia în legătură cu afirmația personajului Minda: *Omul modern cred că suferă azi mai mult de singurătate.*

Modelul nr. 21

10 ianuarie 1991

Țuțea a revenit la ideea pe care am discutat-o şi altă dată: aceea a modelului şi a generației. Mi-am mărturisit teama că generația noastră nu-şi conştientizează existența ca atare; nu profită de faptul că reprezintă un segment biologic şi spiritual care poate lăsa urme benefice. [...] *Țuțea crede că acesta poate fi şi un defect al lipsei de izvoare.*

– Nu am sentimentul bătrâneții.

– Ce ați face de-acum înainte?

– Aş da sfaturi.

– Un învățător...

– ...Mişcând inteligențele tinere, întâlnite de mine, în jocul dintre just şi injust, dintre teologie şi filozofie. Înainte eram obsedat de ideea rămânerii a ceva după mine. Acum mă mai interesează ce rămâne după mine ca zăpada de anul trecut. Sunt preocupat în prezent de jocul dintre cele două lumi, joc în care aş vrea să antrenez pe toți cei care vin la mine, deoarece sediul nemuririi e teologic, nu filozofic. Numai teologia consolează. Filozofia instruieşte. În orice caz, de la mine nu moşteneşti nimic neconsolator. N-am făcut risipă de erudiție decât cu ăi de fac pe deştepții! Cu tine şi cu cei asemeni ție m-am străduit să dialoghez esențial.

(Radu Preda, ***Jurnal cu Petre Țuțea***)

Scanned with OKEN Scanner

[Citeşte cu voce tare textul.]

1. Formulează răspunsuri la întrebările de mai jos, referitoare la situaţia de comunicare din textul dat:
   a. Cine ar putea fi receptorul textului dat, având în vedere scopul comunicării?
   b. Ce elemente de conţinut importante (idei, argumente, fapte, opinii) identifici în textul dat?
   c. Ce tip de text este acesta (narativ, descriptiv, informativ, argumentativ)? Argumentează-ţi răspunsul.

2. Exprimă-ţi opinia despre *rolul generaţiilor trecute în formarea noilor generaţii*. Susţine, cu argumente, opinia prezentată.

Modelul nr. 22

Cei patru prieteni legam nădejdi fără capăt de cea dintâi vacanţă mare de vară. Cum paza gâştelor nu mai era o treabă pentru vârsta noastră, şi cum alte treburi mai serioase ne ocoleau încă, am intrat în bucuriile verii, c-un simţământ de libertate, ce da zilelor noastre intensităţi de apogeu. Cât era ziulica de lungă, stăm goi, în nămol sau pe iarbă, lângă râul care-şi avea vadul la câţiva paşi de casă. Eram când în apă, când la soare. Ne lăsam negativul formelor în nămolul cald, unde descindeau uneori şi rândunicile ca să mai ia câte-o gură de pământ pentru cuiburile lor, şi gustam moliciunea ierbii mărunte cu goliciunea tălpilor. Iar cea mai aprigă plăcere a noastră era, să răpim pentru o jumătate de ceas câte-un cal din herghelia, ce păştea prin apropiere.

O luam la goană, călări, goi, până departe sub o pădurice de sălcii, unde, dacă am fi avut părul lung ca Avesalon, am fi putut rămânea spânzuraţi de crengi, caii scăpându-ne, de sub picioare, ca din praştie. În după-amiaza de Sânt-Ilie avea loc o petrecere în aer liber. Se da şi un spectacol pe-o scenă improvizată, din stâlpi şi scânduri camuflate cu verde de stejar. Feciori şi fete din sat jucau adică, sub supravegherea unuia din dascălii localnici, o piesă de teatru, localizată probabil după Kotzebue. Noi, copiii, aflând despre aceasta, ne-am abătut călări, într-acolo, ca să luăm parte la spectacol ca privitori. Ne-am oprit în dosul mulţimii, adunate, de bătrâni şi babe, de tineri şi fete, care-şi ocupau locurile pe băncile de scânduri, cu picioarele bătute în glie. Ne-am îngăduit, noi, cei patru prieteni, să ne facem apariţia, aşa cum ieşeam din râu, goi, complet goi, cu feţele acoperite cu nămol, pe mârţoagele deşelate, ce le prinseserăm din herghelie. Reprezentarea începea. Replicile alternau cu râsetele, altercaţiile cu plânsetele. Noi stăm călări în

Scanned with OKEN Scanner

dosul norodului, şi priveam de la înălţime, ca din balcoane, spre scenă. Nu ne interesa ce se petrece, dar eram prezenţi cu feţe grave şi lungi. Adăstau şi caii liniştiţi, mişcând ritmic din cap, ca să gonească muştele, ce-i torturau. Câte-o mârţoagă da semne de „suspin", mai ales când vreunul din personajele de pe scenă vorbea „aparte". Aşa mi-a fost dat să iau întâia oară parte la reprezentarea unei piese de teatru.

(Lucian Blaga, ***Hronicul şi cântecul vârstelor***)

**hronic* – (cronica) lucrare în care se expun cronologic evenimentele din viaţa unui popor. (cf. DEX)

[Citeşte cu voce tare textul.]

1. Formulează răspunsuri la întrebările de mai jos, referitoare la situaţia de comunicare din textul dat:
   a. În ce tip de text (narativ, descriptiv, argumentativ etc.) poţi încadra fragmentul dat? Motivează-ţi alegerea prin două argumente.
   b. Precizează tema şi două idei pe care le consideri semnificative în textul dat.
   c. Cărui stil funcţional îi aparţine textul de mai sus? Menţionează două caracteristici formale/de conţinut.

2. Realizează un discurs, de 5-7 minute, în care să-ţi exprimi opinia despre *vârsta copilăriei*.

Modelul nr. 23

Cine vrea să explice „totul" prin cuvinte, ajunge curând să nu poată explica nimic! Eroarea începe din clipa când vrem să identificăm cuvântul cu spiritul. Sufletul n-are nevoie de cuvinte pentru a înţelege. Sufletul comunică direct cu lumea spirituală, cu lumea lumilor. Şi doar spiritul e esenţa, spiritul etern, infinit, cuprinzător a toate, însăşi lumea materială nu poate fi decât o faţă a esenţei divine. Veşnica materie e implicată de esenţa ei. De altfel materia şi toată lumea materială există numai în funcţie de percepţia omenească. Densitate, culoare, căldură, toate atributele materiei există numai pentru om. În fond, nu e nici o deosebire între eterul sideral şi corpurile cereşti: toate sunt, în ultima analiză, o formă de manifestare a spiritului. Modificările aparente alcătuiesc şi întreţin atributele fără număr. Precum materia se transformă neîncetat, dobândind, prin aceasta, o existenţă efectivă, şi spiritul are să-şi asigure echilibrul atributelor printr-o perpetuă regenerare. Licăririle spirituale trebuie să se îmbine permanent cu schimbările

Scanned with OKEN Scanner

din planul material. Regenerarea spiritului nu se poate săvârşi decât prin identificarea cu materia. Transformările materiei sunt astfel înfăţişări diverse ale spiritului animator, începând cu cele mecanice şi până la cele biologice. Deosebirea e numai de grade, încât gradul suprem ar fi omul în care spiritul se recunoaşte pe sine însuşi dincolo de scoarţa materială. Dacă materia e aceeaşi în atomii ei, spiritul cuprinde virtual toată dumnezeirea, întreg şi parte sunt identice. Ca şi atomii materiali, miliardele de miliarde de atomi spirituali se află într-o mişcare eternă între lumea materială şi cea spirituală. Viaţa unui atom e însăşi viaţa universului. Unul „e totul" şi „totul" e unul.

(Liviu Rebreanu, ***Adam şi Eva***)

[Citeşte cu voce tare textul.]

1. Formulează răspunsuri la întrebările de mai jos, referitoare la situaţia de comunicare din textul dat:
   a. În ce tip de text (narativ, descriptiv, argumentativ etc.) poţi încadra fragmentul dat? Motivează-ţi alegerea prin două argumente.
   b. Precizează tema şi două idei pe care le consideri semnificative în textul dat.
   c. Cărui stil funcţional îi aparţine textul de mai sus? Menţionează două caracteristici formale/de conţinut.

2. Realizează un discurs, de 5-7 minute, în care să-ţi exprimi opinia despre *valorile spirituale şi rolul lor în viaţa unui tânăr.*

Modelul nr. 24

Draga mea Veronică,

Ca eu să nu-ţi scriu e de înţeles. Bolnav, neputând dormi nopţile şi cu toate astea trebuind să scriu zilnic, nu am nici dispoziţie de a-ţi scrie ţie, căreia aş vrea să-i scriu închinăciuni, nu vorbe simple.

Dar tu care ai timp şi nu eşti bolnavă să nu-mi scrii e mai puţin explicabil. Tu trebuie să fii îngăduitoare cu mine, mai îngăduitoare decât cu oricine altul, pentru că eu sunt unul din oamenii cei mai nenorociţi din lume.

Şi tu ştii care este acea nenorocire. Sunt nepractic, sunt peste voia mea grăitor de adevăr, mulţi mă urăsc şi nimeni nu mă iubeşte afară de tine. Şi poate nici tu nu m-ai fi iubit câtuşi de puţin, dacă nu era acest lucru extraordinar în viaţa mea care e totodată o extraordinară nenorocire. Căci e bine ca omul să fie tratabil, maniabil, să se adapteze cu împrejurările şi să prindă din sbor puţinul noroc care îl dă o viaţă scurtă şi chinuită, şi eu nu am făcut nimic din toate acestea, ci te-am atras încă şi pe tine în cercul meu fatal,

Scanned with OKEN Scanner

te-am făcut părtaşă urei cu care oamenii mă onorează pe mine. Căci acesta e singurul reazim al caracterului meu – mă onorează ura lor şi nici nu mă pot închipui altfel decât urât de ei.

Dar tu pentru aceasta nu trebuie să mă bănuieşti, tu rămâi cum ai fost şi scrie-mi. Tendinţa mea constantă va fi de a-mi împlini făgăduinţele curând ori târziu, dar mai bine târziu decât niciodată.

Sunt atât de trist şi e atât de deşartă viaţa mea de bucurii, încât numai scrisorile de la tine mă mai bucură. A le suspenda sau a rări scrisorile tale m-ar durea chiar dacă n-ai mai iubi pe Emin

Scrie cu degetele pe cari le sărut.

(1880 Februar)

(Mihai Eminescu, ***Scrisori către Veronica Micle***)

[Citeşte cu voce tare textul.]

1. Formulează răspunsuri la întrebările de mai jos, referitoare la situaţia de comunicare din textul dat:
   a. În ce tip de text (narativ, descriptiv, argumentativ, epistolar etc.) poţi încadra fragmentul dat? Motivează-ţi alegerea prin două argumente.
   b. Precizează tema şi două idei pe care le consideri semnificative în textul dat.
   c. Ce poţi să spui despre emiţătorul acestui text? Dar despre receptor?

2. Realizează un discurs, de 5-7 minute, în care să-ţi exprimi opinia despre *rolul iubirii în viaţa omului*.

Modelul nr. 25

De la Aristotel încoace, imitaţia este considerată una dintre caracteristicile esenţiale ale artei: „Arta imită natura", ni se spune în „Fizica". Cu toate acestea, însă, afirmaţia lui Aristotel ar fi excesiv simplificată dacă arta ar fi redusă doar la un singur aspect, şi anume acela de copiere sau reproducere exclusivă a naturii. Deoarece, la o considerare mai atentă a problemei, se va vedea că, în fond, arta nu se limitează nicidecum la a reproduce, ci dimpotrivă, „ea îmbogăţeşte şi perfecţionează natura" (1). Acest stadiu al mimesis-ului care reuşeşte să „perfecţioneze" realitatea este de natură poetică [...].

Schimbarea aceasta de orientare în ceea ce priveşte interpretarea mimesis-ului se datorează mai cu seamă modalităţii în car referinţa sa, în lumea modernă, este, din ce în ce mai mult, percepţia; ea selectează şi atribuie obiectului doar acele trăsături ale omologului real de care are nevoie pentru a obţine efectul căutat.

(Rodica Grigore, ***Retorica măştilor în proza interbelică românească***)

**mimesis* (gr. – imitaţie) – principiu estetic de origine platoniciană şi aristoteliană, potrivit căruia arta este o rezultantă a imitării realităţii. (cf. DEX)

Scanned with OKEN Scanner

[Citeşte cu voce tare textul.]

1. Formulează răspunsuri la întrebările de mai jos, referitoare la situaţia de comunicare din textul dat:
   a. Cine ar putea fi receptorul textului dat, având în vedere scopul comunicării?
   b. Ce elemente de conţinut importante (idei, argumente, fapte, opinii) identifici în textul dat?
   c. Cărui stil funcţional îi aparţine textul de mai sus? Menţionează două caracteristici formale/de conţinut.

2. Realizează un discurs, de 5-7 minute, în care, având în vedere textul dat, dar şi propriile lecturi, să-ţi exprimi opinia în legătură cu *raportul dintre realitate şi ficţiune.*

Modelul nr. 26

ARTICOLUL 10
Libertatea de exprimare

1. Orice persoană are dreptul la libertatea de exprimare. Acest drept include libertatea de opinie şi libertatea de a primi sau a comunica informaţii ori idei fără amestecul autorităţilor publice şi fără a ţine seama de frontiere. Prezentul articol nu împiedică Statele să supună societăţile de radio-difuziune, cinematografie sau televiziune unui regim de autorizare.

2. Exercitarea acestor libertăţi ce comportă îndatoriri şi responsabilităţi poate fi supusă unor formalităţi, condiţii, restrângeri sau sancţiuni prevăzute de lege care, într-o societate democratică, constituie măsuri necesare pentru securitatea naţională, integritatea teritorială sau siguranţa publică, apărarea ordinii şi prevenirea infracţiunilor, protecţia sănătăţii, a moralei, a reputaţiei sau a drepturilor altora, pentru a împiedica divulgarea informaţiilor confidenţiale sau pentru a garanta autoritatea şi imparţialitatea puterii judecătoreşti.

(Convenţia Europeană a Drepturilor Omului)

[Citeşte cu voce tare textul.]

1. Formulează răspunsuri la întrebările de mai jos, referitoare la situaţia de comunicare din textul dat:
   a. În ce tip de text (narativ, descriptiv, argumentativ etc.) poţi încadra fragmentul dat? Motivează-ţi alegerea prin două argumente.

Scanned with OKEN Scanner

b. Precizează tema şi două idei pe care le consideri semnificative în textul dat.
c. Cărui stil funcţional îi aparţine textul de mai sus? Menţionează două caracteristici formale/de conţinut.

2. Realizează un discurs, de 5-7 minute, în care să-ţi exprimi opinia despre *rolul mass-mediei în societatea contemporană*.

Modelul nr. 27

Dar să ne întoarcem asupra Moldovei, care cunoaşte în veacul al XV-lea cea mai însemnată figură din istoria ei: Ştefan cel Mare. Alexandru cel Bun a avut mai mulţi fii şi nepoţi, iar Ştefan cel Mare este nepot de fiu al lui Alexandru cel Bun. însă, după obiceiul, deja pomenit, ca marii boieri să aleagă succesorul la tron între fiii şi nepoţii fostului voievod, a fost uns Ştefan domn, punându-se capăt unei perioade de lupte interne. Iar Ştefan cel Mare nu era nici măcar fiu legitim, ci, cum se spunea, fiu din flori, fiu nelegitim, şi prin urmare i-a fost mai greu să acceadă la tron. Totuşi avea calităţi excepţionale, nu numai de vitejie, dar şi de chibzuinţă şi de organizare, şi, spre fericirea Moldovei, în general a românimii, a avut o domnie lungă de 47 de ani. Este cea mai lungă domnie înainte de cea a regelui Carol I în veacurile noastre. Se urcă pe tron în 1457, deci un an după Vlad Ţepeş în Muntenia, şi domneşte până în 1504. Moşteneşte o ţară în plină organizare, dar care din punct de vedere economic începea să se dezvolte mai cu seamă datorită împrejurării că reprezenta o regiune de tranzit între Europa centrală, Polonia şi porturile de la Marea Neagră. Iar faptul că Moldova avea două porturi importante, Chilia şi Cetatea Albă, îi aducea o substanţială sursă de venituri, prin vămi. Chilia – după cum am spus – fusese a domnilor munteni, în înţelegere cu regii unguri. Ştefan cel Mare e cel care o cucereşte de la munteni, atrăgându-şi prin aceasta duşmănia lui Matei Corvin. Ştefan cel Mare este, pentru mica lui ţară, un voievod bogat prin vămile pe care le ia de pe urma comerţului internaţional. Vom vedea şi tragedia care va decurge din pierderea, în timpul domniei lui Ştefan cel Mare, a acestor două cetăţi, Chilia şi Cetatea Albă. Se tot spune că Ştefan cel Mare s-a bătut mereu cu turcii. Nu e chiar adevărat. S-a bătut împotriva tuturor celor care voiau să-i ştirbească relativa independenţă. Astfel s-a bătut şi cu Matei Corvin care, supărat că Ştefan luase Chilia de la munteni şi unguri, a venit să-l silească să redevină vasal al regelui Ungariei, îl bate pe Matei Corvin la Baia, şi-l sileşte să treacă îndărăt Carpaţii.

(Neagu Djuvara, ***O scurtă istorie a românilor povestită celor tineri***)

Scanned with OKEN Scanner

[Citeşte cu voce tare textul.]

1. Formulează răspunsuri la întrebările de mai jos, referitoare la situaţia de comunicare din textul dat:
   a. În ce tip de text (narativ, descriptiv, argumentativ, informativ etc.) poţi încadra fragmentul dat? Motivează-ţi alegerea prin două argumente.
   b. Precizează tema şi două idei pe care le consideri semnificative în textul dat.
   c. Cărui stil funcţional îi aparţine textul de mai sus? Menţionează două caracteristici formale/de conţinut.

2. Realizează un discurs, de 5-7 minute, în care să-ţi exprimi opinia despre *importanţa cunoaşterii trecutului istoric naţional.*

Modelul nr. 28

Despărţirea în silabe a unor cuvinte are scopul de a pune în evidenţă structura lor silabică şi, în cazul poeziei, metrica bazată pe ea. Ea se face cu ajutorul cratimei şi se foloseşte în unele opere literare pentru a reproduce rostirea sacadată, cu o anumită valoare stilistică: „Im-be-ci-lu-le!"

Ortografia este interesată însă mai ales de despărţirea la capăt de rând, care nu coincide totdeauna cu despărţirea în silabe a cuvintelor. Când la sfârşitul unui rând dintr-un text nu mai încape în întregime un cuvânt, un grup de cuvinte care formează o unitate sau o abreviere, elementele în această situaţie pot fi trecute integral pe rândul următor sau, în unele situaţii, pot fi despărţite de la un rând la altul. În cazul grupurilor de cuvinte, despărţirea se face cu ajutorul blancului, iar în cazul cuvintelor – cu ajutorul cratimei.

Scopul principal al despărţirii la capăt de rând este de a face economie de spaţiu faţă de trecerea integrală pe rândul următor (şi, totodată, de a păstra o dispunere unitară a textului pe spaţiul rândurilor), de aceea despărţirea nu are rost dacă este neeconomică. Pe de altă parte, ea nu trebuie să ducă la dificultăţi de înţelegere şi să fie neelegantă.

Sistemul de reguli pentru despărţirea la capăt de rând are un caracter mai mult sau mai puţin convenţional. Aceste reguli privesc atât modul în care se face despărţirea la capăt de rând, cât şi situaţiile în care aceasta este interzisă sau nerecomandabilă.

(Despărţirea în silabe şi la capăt de rând – DOOM 2)

Scanned with OKEN Scanner

[Citeşte cu voce tare textul.]

1. Formulează răspunsuri la întrebările de mai jos, referitoare la situaţia de comunicare din textul dat:
   a. Cine ar putea fi receptorul textului dat, având în vedere scopul comunicării?
   b. Cărui stil funcţional îi aparţine textul de mai sus? Motivează-ţi răspunsul.
   c. Ce elemente de conţinut importante (idei, argumente, fapte, opinii) identifici în textul dat?

2. Susţine un discurs, de 5-7 minute, în care să-ţi exprimi opinia despre *necesitatea cunoaşterii şi aplicării regulilor de ortografie, ortoepie şi punctuaţie.*

Modelul nr. 29

Sunt însă împrejurări în care nici verticalitatea virtuţii, nici înălţimea inteligenţei nu sunt suficiente pentru a traversa corect un impas existenţial. E nevoie de o calitate suplimentară, pe care, în lipsa unui alt termen, o vom numi talent moral. E acea calitate a cărei insuficienţă face ca ireproşabilul să nu fie întotdeauna o categorie etică pozitivă. Poţi asculta de toate normele etice, poţi îndeplini – cu inteligenţă – ritualul cuminţeniei morale curente şi să rămâi totuşi la periferia eticului sau abia în zonele lui inferioare. Cultivarea virtuţilor are nevoie de har, de inspiraţie, de o înzestrare specifică, asemănătoare înzestrării artistice. Numai absenţa acestei înzestrări face posibilă şi de altfel, necesară morala, de tip kantian, a datoriei. Morala datoriei e un schematism etic, de care au nevoie firile fără dotaţie etică pentru a funcţiona cât de cât onorabil. Cât nu iubeşti, în mod spontan binele, ţi se cere, măcar să îl respecţi. Când talentul nu te ajută să găseşti expresia optimală a conduitei într-o situaţie dată, ţi se oferă reţetarul ei. Simţul datoriei e formula de minimă rezistenţă a faptei morale : Te porţi cum trebuie nu pentru că ştii de ce, ci pentru că aşa se cade; pentru că „E de datoria ta să o faci", conform unui cod pre-judecat, pe care nu reuşeşti să-l interiorizezi decât pe calea supunerii.

(Andrei Pleşu, ***Minima moralia***)

[Citeşte cu voce tare textul]

1. Formulează răspunsuri la întrebările de mai jos, referitoare la situaţia de comunicare din textul dat:
   a. În ce tip de text (narativ, descriptiv, argumentativ etc.) poţi încadra fragmentul dat? Motivează-ţi alegerea prin două argumente.
   b. Precizează tema şi două idei pe care le consideri semnificative în textul dat.

Scanned with OKEN Scanner

c. Cărui stil funcțional îi aparține textul de mai sus? Menționează două caracteristici formale / de conținut.

2. Realizează un discurs, de 5-7 minute, în care să-ți exprimi opinia despre *necesitatea respectării unui cod moral în viața omului.*

Modelul nr. 30

Cel ce e ținut să vorbească despre originile filozofiei greceşti, în corelația lor cu străvechiul joc sacral competițional în materie de înțelepciune, se mişcă nemijlocit si fără întrerupere pe sau dincolo de limita dintre expresia filozofico-religioasă si cea poetică. De aceea, este de preferat să abordăm de pe acum problema referitoare la natura creației poetice, într-un anumit sens, această problemă constituie tema centrală a unui studiu despre legătura dintre joc şi cultură. Dar, în timp ce religia, ştiința, dreptul, războiul şi politica, în formele organizate superioare ale societății, par să piardă încetul cu încetul contactele cu jocul, pe care le aveau în mod evident, într-o măsură atât de amplă, în stadiile timpurii ale culturii, activitatea poetică, născută în sfera jocului, rămâne mereu la ea acasă în această sferă.

Poiesis este o funcție ludică. Ea se desfăşoară într-un spațiu de joc al minții, într-o lume proprie pe care şi-o creează mintea, o lume în care lucrurile au alt chip decât în „viața obişnuită" şi sunt legate între ele prin alte legături decât prin cele logice. Dacă admitem că seriozitatea este ceea ce se poate exprima corect în termenii vieții obiective, atunci poezia nu devine niciodată serioasă. Ea se află în acea parte a seriozității, în acea parte mai originară, în care îşi au locul copilul, animalul, sălbaticul şi vizionarul, adică în domeniul visului, al extazului, al beției şi al râsului. Ca să înțelegi poezia, trebuie să te învesmânți în sufletul copilului, ca într-o cămaşă fermecată, şi să admiți că înțelepciunea copilului este mai presus decât aceea a bărbatului. Această natura primordială a poeziei, înțeleasă încă de Vico în urmă cu două veacuri, se află cel mai aproape de noțiunea pură a jocului.

(Johan Huizinga, **Homo ludens***)*

[Citeşte cu voce tare textul.]

1. Formulează răspunsuri la întrebările de mai jos, referitoare la situația de comunicare din textul dat:
   a. În ce tip de text (narativ, descriptiv, argumentativ etc.) poți încadra fragmentul dat? Motivează-ți alegerea prin două argumente.
   b. Precizează tema şi două idei pe care le consideri semnificative în textul dat.
   c. Cărui stil funcțional îi aparține textul de mai sus? Menționează două caracteristici formale/de conținut.
2. Realizează un discurs, de 5-7 minute, în care să-ți exprimi opinia despre *importanța jocului în viața omului.*

Scanned with OKEN Scanner

Sugestii de rezolvare pentru modelul 1 şi modelele 5, 10, 14, 18, 21

Subiectul I

Lectura atentă a textului comunică următoarele idei:

- rememorarea unui eveniment legat de viaţa naratorului, şi anume un examen foarte important;
- prezenţa profesorului de istorie şi exigenţa acestuia îl determină pe naratorul-personaj să creadă că nu va promova examenul;
- prezenţa verbelor şi a pronumelor la persoana I singular indică o experienţă personală;
- lexemul „viaţă" din titlu induce ideea de amintire, memorie, jurnal.

Aşadar, fragmentul se încadrează în categoria textelor de frontieră, prin atitudinea subiectivă a naratorului, trimiterile la o realitate obiectivă (toponime: Câmpulung, Miroşi), precum şi prin evidenţierea stărilor interioare ale naratorului, marcate de interogaţiile retorice: *Fuseseră acolo examenele mai grele? Şi dacă şi la Câmpu-Lung aş fi ieşit ca aici? Mai poate cineva să spună că n-ar fi fost tot aşa!?* Nedumerirea tânărului, confruntat cu un examen dificil şi important, este accentuată şi de folosirea unor figuri de stil precum: epitetul *senzaţie apăsătoare de chin*, comparaţia *Viaţa ca o pradă...*, interogaţiile retorice etc.

a. În acest caz, **emiţătorul** textului este scriitorul Marin Preda, iar **receptorul** ar putea fi specializat, în persoana unui istoric literar, în curs de specializare (elev, student), sau nespecializat, publicul larg. **Scopul comunicării** este specific textului memorialistic, pe de o parte, confesiv (prin prezenţa subiectivităţii, a interiorizării), iar pe de altă parte, informativ (prin prezenţa unor date obiective, reale).

Scanned with OKEN Scanner

b. La nivelul conținutului, textul se construiește pe o serie de fapte (examenul foarte dificil, exigența profesorului care nu dădea niciodată nota zece, reușita tânărului), de asemenea întâlnim și opinii (dificultatea examenului).

c. La nivelul formei, identificăm structura narativă, prin prezența unui număr mare de verbe: *săturasem, a trebuit, ieșeam, am simțit, nu știam, am căzut, am visat* etc., precum și a structurilor (indici temporali), care permit trecerea de la o secvență narativă la cealaltă: *a doua zi, spre prânz, atunci* etc. Dat fiind tipul de text, și anume cel memorialistic, putem afirma că este, totodată, și informativ, deoarece prezintă date din viața prozatorului Marin Preda.

Subiectul II

Ipoteza:

- Raționamente, informații generale despre educație, finalitățile acesteia, carieră și pregătirea necesară formării ei.
- Enunțarea tezei: orice tânăr supus unui proces de formare trebuie să dovedească însușirea unor cunoștințe, dobândirea unor competențe, abilități care îi permit atingerea unor idealuri în cariera sa.

Argumente:

- **Argument 1:** rolul formativ al examenelor, importanța acestora în evaluare și autoevaluare. De exemplu, în textul dat, obținerea notei zece la un examen atât de dificil dovedește înclinația tânărului spre istorie și este o dovadă a justei alegeri în carieră.
- **Argument 2:** funcția de diagnosticare a examenelor, de ierarhizare care poate oferi tânărului o șansă de a se dezvolta și de a accede la un nivel superior. Spre exemplu, personajul Felix Sima din romanul ***Enigma Otiliei*** de George Călinescu își dovedește calitățile excepționale, ajungând un medic și un profesor celebru.

Concluzia:

- Un enunț sintetic despre rolul, funcțiile și importanța examenelor în viața oricărui tânăr.

Scanned with OKEN Scanner

Sugestii de rezolvare pentru modelele 2, 7, 26

Subiectul I

Lectura atentă a textului comunică următoarele idei:

- la nivelul conținutului, textul dezvoltă idei legate de drepturile omului;
- la nivelul formei, se remarcă delimitarea textului în paragrafe cu titlul „Articol";
- primul paragraf dezvoltă ideea conform căreia nimeni nu poate fi sancționat în afara legii;
- al doilea paragraf se referă la drepturile privind respectarea vieții private și de familie;
- ultimul paragraf stipulează că orice om are dreptul la libertatea de gândire, de conștiință și de religie.
- se remarcă verbele la timpul prezent, tonul obiectiv, neutru, impersonal;
- titlul anticipează mesajul textului, prin referirea la spațiul Uniunii Europene și la un text oficial, de tip convenție.

Așadar, fragmentul se încadrează în categoria textelor nonliterare, prin folosirea cuvintelor cu sens propriu, de exemplu *lege*, *pedeapsă*, *infracțiune*, *articol*, *siguranța*, *penale*, *convingerea*, *oficial*. De asemenea, apar frecvent termeni de specialitate din domeniul juridic, precum: *articol*, *dreptul*, *autorități*, *lege*, *judecării*, *pedepsirii*.

a. În acest caz, **emițătorul** textului este o instituție oficială europeană, o comisie avizată, specializată în elaborarea textelor de lege emise de Uniunea Europeană, iar **receptorul** ar putea fi specializat, în persoana unui avocat, judecător, jurist, notar, un receptor avizat, în curs de specializare (elev, student) sau nespecializat, publicul larg interesat de drepturile sale de cetățean european.
Scopul comunicării este specific textului oficial administrativ, pe de o parte informativ (prin prezența obiectivității și a informațiilor legate de drepturile omului), iar pe de altă parte, educativ (cunoașterea acestor drepturi implică și respectarea acestora).

b. La nivelul conținutului, textul are ca temă drepturile cetățeanului european. Din primul articol înțelegem că nimeni nu poate fi pedepsit în afara legii. Articolul 8 interzice amestecul autorităților publice în viața privată și de familie, stipulând dreptul de a se respecta intimitatea domiciliului, a corespondenței, a vieții private.

Scanned with OKEN Scanner

Cel de-al treilea articol atestă libertatea de gândire, conştiinţă şi religie. Astfel, orice persoană îşi poate manifesta religia, convingerile, în condiţiile prevăzute de lege, în contextul unei societăţi democratice.

c. Textul aparţine stilului oficial-administrativ (juridic-administrativ), fapt dovedit de prezenţa termenilor de specialitate (*lege*, *drept*, *juridic*), a folosirii cuvintelor cu sens denotativ (*pedeapsă*, *religie*, *libertate* etc.). Se remarcă, totodată, enunţuri cu formă impersonală (*nu se poate aplica o pedeapsă*, *nu este admis*) şi folosirea clişeelor formale (*alineat*, *articol*, *conform* etc.).

Subiectul II

Ipoteza:

- Raţionamente, informaţii generale despre drepturile omului, necesitatea acestora, obligaţia respectării şi aplicării lor.
- Enunţarea tezei: într-o societate de tip democratic, oricărei persoane i se acordă anumite drepturi pe care atât instituţiile statului, cât şi semenii lui trebuie să le respecte. În afara unei legi care să disciplineze atitudini, comportamente, instalarea anarhiei devine inevitabilă.

Argumente:

- **Argument 1:** legea are rolul de a oferi un mecanism de funcţionare optimă a unei societăţi. Legea impune atât drepturile, cât şi obligaţiile cetăţenilor pe de o parte, dar şi a instituţiilor, pe de altă parte. Legea devine o regulă generală, strictă, în afara căreia existenţa umană ar fi haotică.
- **Argument 2:** libertatea de gândire, conştiinţă şi religie este fundamentală într-o societate democratică; oamenii sunt diferiţi între ei, fiecare are propriile convingeri care trebuie respectate atâta timp cât se încadrează în limitele prevăzute de lege; nerespectarea acestor drepturi va avea un efect de halo şi va duce implicit la distrugerea societăţii. De exemplu, sunt cunoscute în istorie câteva perioade în care aceste drepturi, fie nu existau, fie nu erau respectate (evul mediu, comunism) şi, ca atare, tot în aceste perioade au avut loc cele mai multe manifestări de revoltă, frământări sociale, politice etc.

Concluzia:

- Un enunţ sintetic despre rolul, funcţiile şi importanţa legilor şi a drepturilor omului în societate.

Scanned with OKEN Scanner

Sugestii de rezolvare pentru modelul 3 şi modelele 8, 15, 19

Subiectul I

Lectura atentă a textului comunică următoarele idei:

- textul prezintă rolul, funcţiile criticii literare, modul în care ar trebui abordat un text literar din punct de vedere critic;
- critica trebuie să fie clară, criticul trebuie să ştie întotdeauna ce vrea să spună;
- critica trebuie să fie precisă;
- se remarcă verbele la prezent, impersonale, tonul neutru, prohibitiv pe alocuri, dar şi încercarea de persuasiune, prin susţinerea ideilor cu argumente;
- titlul anticipează caracterul „educativ" al textului, posibile sfaturi, în vederea unei critici constructive.

Aşadar, fragmentul se încadrează în categoria textelor nonliterare, apărând în revista *România literară* (nr. 18/2003), are un caracter ştiinţific prin prezenţa cuvintelor cu sens denotativ (*critică, precizie, ştiinţă, spirit critic etc.*). Autorul, Nicolae Manolescu, oferă câteva sugestii cu valoare de generalitate care ar putea orienta actul critic.

a. Textul este informativ şi argumentativ. Se oferă informaţii referitoare la rolul şi funcţiile criticii literare. De asemenea, opiniile autorului sunt susţinute prin argumente şi exemple, respectând structura textului argumentativ. Astfel, autorul porneşte de la ipoteza conform căreia critica literară trebuie să fie precisă, criticul nu are voie să fie vag în aprecierile sale, întrucât rolul criticii este important în receptarea operei, oferind, de multe ori, sugestii de interpretare, precum şi formarea unei viziuni asupra operei literare. Argumentele aduse în favoarea unei critici de bună calitate sunt simplitatea, precizia şi claritatea. Se remarcă, de asemenea, prezenţa conectorilor specifici textului argumentativ, precum: *aşadar, în al treilea rând, dacă, în orice caz etc.*

b. Tema textului este critica literară. În opinia autorului, actul critic trebuie să fie bine gândit, precis, simplu, clar: *Dacă nu posezi de la început claritate şi spirit de precizie, e mai bine să nu te apuci de critică.*

c. Textul se încadrează în stilul publicistic datorită publicării sale în mass-media, dar, la nivelul conţinutului, se remarcă elemente specifice stilului ştiinţific, folosirea cuvintelor cu sens denotativ, de exemplu:

Scanned with OKEN Scanner

critică, știință, precizie, simplitate etc. Așadar, textul devine un **eseu pe tema criticii literare**, a rolului acesteia, textul fiind un „îndrumător" pentru oricine vrea să se specializeze în acest domeniu.

Subiectul II

Ipoteza:

- Raționamente, informații generale despre critica literară, rolul și funcțiile acesteia, condițiile unei critici adecvate.
- Enunțarea tezei: – orice act critic are în vedere conturarea unei direcții în receptarea operei literare, ca atare, există o responsabilitate a criticului literar, strâns legată de înțelegerea și interpretarea operei.

Argumente:

- **Argument 1:** critica literară orientează actul lecturii, oferind sugestii de interpretare a operei literare și facilitând înțelegerea mesajului acesteia. Spre exemplu, ***Istoria literaturii române de la origini până în prezent*** de George Călinescu, care oferă o perspectivă istorică și critică asupra literaturii române.
- **Argument 2:** critica literară are rolul de a formula principii estetice, folosite ca instrumente de evaluare a operei literare. Spre exemplu, studiile critice ale lui Titu Maiorescu referitoare la opera lui Ion Luca Caragiale, în care ni se prezintă relația artă-moralitate și judecățile de valoare cu privire la abordarea acestui raport.

Concluzia:

- Un enunț sintetic despre rolul

Sugestii de rezolvare pentru modelul 6 și modelele 9, 13, 20, 23

Subiectul I

Lectura atentă a textului comunică următoarele idei:

- naratorul- personaj evocă o întâmplare prin care a cunoscut un tânăr care i-a devenit ulterior prieten;
- îl fascinează persoana acestuia de care se simte încă de la început foarte atașat;
- îi realizează din memorie un portret fizic, insistând pe imaginea ochilor;
- tema fragmentului este prietenia, o temă des întâlnită în literatură;

Scanned with OKEN Scanner

- se remarcă prezența verbelor de persoana I, singular, fapt care dovedește perspectiva subiectivă, prezența personajului narator. De asemenea, se remarcă prezența grupului nominal substantiv + adjectiv în portretizarea (descrierea) prietenului.

Așadar, fragmentul se încadrează în categoria textelor literare, este o operă ficțională, beletristică, prin atitudinea subiectivă a personajului narator, precum și prin evidențierea stărilor interioare ale acestuia, marcate de interogațiile retorice: *nu destul de scump era s-o plătesc în pățania cu sir Aubrey de Vere? Să fi fost pentru că omul era așa de fermecător de trist?* De asemenea, se remarcă limbajul figurat, exploatarea sensului conotativ al cuvintelor, spre exemplu: *fermecător de trist, aţâţând, închipuirea etc.*

a. Textul este descriptiv, având în centru portretul prietenului. În acest sens, se remarcă trăsăturile fizice ale personajului, accentuate de figuri de stil: epitete (*fruntea senină*, *ţăcălie moale*, *vie curiozitate* etc.), comparații (*ţăcălie moale ca mătasea porumbului*), oximoron (*fermecător de trist*) etc. De asemenea, prezența imaginilor artistice, vizuale (*paloarea feței*, *bolta sprâncenelor*, *ochii de un albastru rar*), tactile (*îmbrăcăminte moale, molatecă*) motivează descrierea. Portretul moral dezvăluie un caracter simplu, sensibil, un om inteligent, trăsături accentuate de prezența metaforelor (*privire înzăbrănită de nostalgie*, *amintirea unui vis*).
b. Tema textului este prietenia, relația apropiată dintre personajul narator și tânărul a cărui imagine apare prin portretul realizat. Prietenia acestora s-a înfiripat repede datorită caracterului deosebit al tânărului. Personajul narator păstrează o amintire vie a acestuia, fapt susținut de multitudinea detaliilor care apar în portretizarea lui.
c. Textul aparține stilului beletristic, fapt dovedit de prezența narato-rului personaj, de folosirea figurilor de stil (epitete, comparații, metafore), a imaginilor artistice. De asemenea, evocarea subiectivă a unui moment din trecut poate motiva apartenența textului la stilul beletristic.

Scanned with OKEN Scanner

Subiectul II

Ipoteza:

- Raţionamente, informaţii generale despre prietenie, rolul prieteniei, condiţiile acesteia.
- Enunţarea tezei: prietenia este legătura sufletească pe care orice om o experimentează încă din copilărie, dată fiind dimensiunea socială a individului.

Argumente:

- **Argument 1:** condiţiile pe care se întemeiază prietenia, spre exemplu, interese comune, potrivirea caracterială, încrederea, sinceritatea; cultivarea şi întreţinerea relaţiei de prietenie; gradul de implicare reciprocă; De exemplu, Felix Sima şi Weissman, personajele din romanul ***Enigma Otiliei*** de George Călinescu.
- **Argument 2:** rolul prieteniei în viaţa unui adolescent, influenţa prietenilor (pozitivă sau negativă), avantajele şi dezavantajele prieteniei; prietenia adevărată şi falsa prietenie, prietenia interesată şi dezinteresată. Ca un contra exemplu, menţionăm falsa prietenie dintre Ion şi George Bulbuc, personaje ale romanului ***Ion*** al lui Liviu Rebreanu.

Concluzia:

- Un enunţ sintetic despre rolul, funcţiile şi importanţa prieteniei în viaţa oricărui tânăr.

Sugestii de rezolvare pentru modelul 11 şi modelele 8, 15, 19

Subiectul I

Lectura atentă a textului comunică următoarele idei:

- între lector şi carte trebuie să existe o relaţie specială, în care lectorul are rol activ;
- cartea nu se oferă şi nici nu se citeşte în lipsa lectorului;
- existenţa unei cărţi este imposibilă în afara receptării mesajului ei – orice lector recreează universul ficţional participând activ la un proces de re-scriere a cărţii;

Scanned with OKEN Scanner

- autorul consideră că legătura stabilită între carte şi cititor se aseamănă dansului;
- informaţiile din paranteză (titlul şi contextul publicării, locul) sugerează apartenenţa fragmentului la categoria textelor nonliterare;
- pe de altă parte, metafora din titlu sugerează tangenţa fragmentului cu textul artistic, beletristic.

Aşadar, fragmentul, deşi se încadrează în categoria textelor nonliterare, apărând în revista *România literară* (nr. 17, 3 mai 2000), are şi elemente specifice textelor beletristice (figuri de stil, cuvinte cu sens conotativ, subiectivitatea autorului). În fapt, Gabriel Liiceanu consideră că dansul este simbolul cel mai potrivit pentru legătura care se stabileşte între cititor şi carte. În acest sens, îşi susţine ideile, prin relatarea unui episod din romanul ***Război şi pace***: scena balului. La fel cum Natașa, între doamnele *aliniate*, aşteaptă să fie aleasă la dans, cartea aşteaptă, în bibliotecă, să fie aleasă pentru a fi citită. Aşa cum Natașa devine unică, cea mai frumoasă dintre femei, pentru că prinţul a ales-o la dans, şi cartea aleasă de cititor îşi va dobândi unicitatea, valoarea, frumuseţea, doar prin actul lecturii.

a. Tema textului este cartea şi relaţia pe care lectorul o stabileşte cu universul ficţional. Autorul consideră că această relaţie ar trebui să ia forma dansului care ar presupune apropiere, sincronizare, transfigurare, procese absolut necesar unei lecturi activ-participative.
b. Elementele situaţiei de comunicare prezente în text sunt: emiţătorul, receptorul, mesajul, codul şi canalul. Emiţătorul, Gabriel Liiceanu, este specializat, eseist, poet şi prozator, autor al articolului – eseu *Dans cu o carte*. Receptorul poate fi specializat, în persoana unui alt scriitor, critic sau profesor de limba şi literatura română, în curs de specializare (elev, student) sau chiar nespecializat, publicul larg, iubitor de lectură. Mesajul este unul subiectiv şi conţine părerea autorului referitoare la rolul cititorului raportat la lumea cărţii. Canalul de transmitere este scrisul, textul fiind un articol publicat într-o revistă literară, codul fiind limba română.
c. Textul se încadrează în stilul publicistic datorită publicării sale în mass-media, dar, la nivelul conţinutului, se remarcă elemente specifice stilului beletristic, folosirea cuvintelor cu sens figurat, de exemplu: *tăcerea cărţilor*, *încremenită*, *soclul*, a figurilor de stil, precum: *personificările cărţile sfioase*, *rugămintea cărţilor nerostită*, epitetele *strălucitor bal, privirea distrată, cea mai frumoasă femeie* sau metaforele *dans cu o carte, fiinţa lor, aşteptare pură*. Aşadar, textul devine un eseu literar pe tema cărţii, a lecturii şi, mai ales, a relaţiei dintre instanţele comunicării în actul lecturii.

Scanned with OKEN Scanner

Subiectul II

Ipoteza:

- Raţionamente, informaţii generale despre cărţi, lectură, finalităţile acesteia, legătura dintre carte şi cititor.
- Enunţarea tezei: o carte este un orizont de aşteptare pentru orice lector care vrea să pătrundă în universul ficţional. Doar actul lecturii oferă sens actului scrierii, lectorul fiind cel care „activează" resorturile operei literare. Cititorul îmbogăţeşte universul ficţional şi, în acelaşi timp, se îmbogăţeşte prin sensurile, experienţele, ideile, emoţiile oferite de lumea imaginară a cărţii.

Argumente:

- **Argument 1:** rolul formativ, educativ al lecturii; îmbogăţirea cunoştinţelor; descoperirea unor noi experienţe. Spre exemplu, personajul din ***Romanul adolescentului miop*** de Mircea Eliade, pentru care lectura devine un mod de viaţă.
- **Argument 2:** dezvoltarea imaginaţiei, a abilităţilor de analiză şi sinteză, de comunicare, necesare vieţii zilnice; a alege un exemplu este o încercare dificilă, pentru că o dezvoltare personală şi profesională presupune lectură, fie ea beletristică sau de alt tip, astfel că mă voi opri asupra propriei persoane; pentru mine, lectura înseamnă cunoaştere, dezvoltare, relaxare, evadare şi mi-a oferit, nu de multe ori, răspunsurile căutate.

Concluzia:

- Un enunţ sintetic despre rolul, funcţiile şi importanţa lecturii în viaţa oricărui tânăr.

Sugestii de rezolvare pentru modelul 12 şi modelele 16, 27, 28, 29, 30

Subiectul I

Lectura atentă a textului comunică următoarele idei:

- tema textului este arta, creaţia (creaţia literară);
- autorul fragmentului are în vedere opera lui Mircea Eliade;
- titlul anticipează ideea unei abordări ştiinţifice a operei lui Mircea Eliade;
- verbele sunt la timpul prezent;
- arta este văzută, în general, ca un act magic care imită actul creator divin.

Scanned with OKEN Scanner

Aşadar, fragmentul se încadrează în categoria textelor nonliterare, prin prezenţa unei atitudini obiective a autorului, a ideilor cu valoare asertivă. Autorul prezintă aspecte teoretice legate de actul creaţiei, în general şi în mod particular, raportat la opera lui Mircea Eliade. Cuvintele sunt folosite cu sensul lor propriu, de exemplu: *termen*, *gândire*, *cultural-artistic*, *premise* etc.

a. În acest caz, **emiţătorul** textului este autorul Adrian Marino, din perspectiva unui teoretician literar sau critic literar, iar **receptorul** ar putea fi specializat, în persoana unui istoric literar, critic literar, profesor de limba şi literatura română, sau în curs de specializare (elev, student).
Scopul comunicării este specific textului ştiinţific, informativ (oferă informaţii legate de actul artistic), explicativ, dar şi educativ, prin conţinutul teoretic necesar unui elev, student. De asemenea, se remarcă atitudinea persuasivă, textul având elemente argumentative: conectori (*deci, totuşi, de asemenea*). Autorul porneşte de la ipoteza conform căreia arta este un fenomen spiritual, argumentează şi explică această afirmaţie prin raportare la concepţia lui Mircea Eliade despre artă/creaţie.

b. Tema textului este arta, creaţia artistică. Raportarea procesului de creaţie la opera lui Mircea Eliade dezvăluie ideile acestuia despre creaţia artistică, şi anume *procesul de creaţie este un produs magic* asemănat cu creaţia demiurgică.

c. Textul aparţine stilului ştiinţific, fapt dovedit, la nivelul conţinutului de temă şi de ideile enunţate, iar, la nivel lexical, de prezenţa termenilor de specialitate (*termen*, *metafizic*, *sacru*, *profan*, *estetic* etc.). De asemenea, utilizarea cuvintelor cu sensul denotativ (*termen*, *gândire*, *cultural-artistic*, *premise* etc.) şi a verbelor cu caracter impersonal, asertiv (*este posibilă*, *trebuie* etc.).

Subiectul II

Ipoteza:

- Raţionamente, informaţii generale despre artă, creaţia artistică, rolul creaţiei artistice, legătura realitate – artă.
- Enunţarea tezei: orice creaţie artistică este o sursă de cunoaştere în viaţa individului, un model, o sursă de inspiraţie.

Argumente:

- **Argument 1:** opera literară ca reflectare a viziunii autorului despre lume, modul în care realitatea este transfigurată prin actul artistic, creator, creaţia artistică fiind o sursă de modele. De exemplu,

Scanned with OKEN Scanner

personajul Felix din romanul ***Enigma Otiliei*** de George Călinescu poate fi un model de perseverență în fixarea și atingerea unor idealuri.

- **Argument 2:** creația artistică permite evadarea din cotidian, dezvoltarea imaginației, oferă răspunsuri la întrebările specifice vârstei, fiind, totodată, și un mod de sensibilizare.

Concluzia:

- Un enunț sintetic despre rolul creației literare în viața tânărului.

Sugestii de rezolvare pentru modelul 17 și modelele 9, 13, 20, 23

Subiectul I

Lectura atentă a textului comunică următoarele idei:

- personajul principal, Maria, își invită o prietenă la un spectacol de operă;
- Maria este foarte entuziasmată, pentru ea muzica este ceva deosebit;
- în timpul spectacolului, trăiește cu intensitate tot ceea ce se petrece pe scenă, evadând din realitate;
- se remarcă prezența verbelor la persoana a III-a, a naratorului obiectiv, precum și prezența altor personaje, prietena Tali;
- folosirea cuvintelor cu sens conotativ și a figurilor de stil.

Așadar, fragmentul se încadrează în categoria textelor literare, este o operă ficțională, beletristică, prin folosirea cuvintelor cu sens conotativ, a figurilor de stil (epitetul – *tăcere mirifică*, personificările – *arborii bătrâni dormeau, soarele blând*, comparațiile – *cerul înalt senin și curat ca lacrima, s-a scurs ca într-un vis*, metafora – *face dintr-un suflet răvășit o catedrală*). De asemenea, se remarcă prezența personajelor, Maria și Tali, a naratorului, a narațiunii la persoana a III-a și a indicilor de timp și spațiu (*oraș, mitropolie, primăvară, grădina, înainte etc.*)

a. Textul este narativ, fapt motivat de prezența verbelor, a naratorului, a personajelor și a acțiunii. Se remarcă și prezența descrierii prin care se fixează cadrul temporal și spațial.
b. Textul are în centru ideea actului artistic, muzica în acest caz, ca modalitate de evadare din realitatea cotidiană. De asemenea, pentru personajul principal, Maria, muzica este mai mult decât o pasiune, este un mod de a-și găsi liniștea și pacea interioară *că muzica este*

Scanned with OKEN Scanner

tovarăşul ei de zi şi noapte, la durere şi la fericire, este apă răcoritoare în pustiul vieţii. Maria ştia că muzica poate face dintr-un suflet răvăşit o catedrală.

c. Textul aparţine stilului beletristic, fapt dovedit de prezenţa naratorului, a personajelor, de folosirea figurilor de stil (epitete, comparaţii, metafore), a imaginilor artistice, a acţiunii.

Subiectul II

Ipoteza:

- Raţionamente, informaţii generale despre prietenie, rolul prieteniei, condiţiile acesteia.
- Enunţarea tezei: prietenia este legătura sufletească pe care orice om o experimentează încă din copilărie, dată fiind dimensiunea socială a individului.

Argumente:

- **Argument 1:** condiţiile pe care se întemeiază prietenia, spre exemplu, interese comune, potrivirea caracterială, încrederea, sinceritatea; cultivarea şi întreţinerea relaţiei de prietenie; gradul de implicare reciprocă. De exemplu, Felix Sima şi Weissman, personajele din romanul ***Enigma Otiliei*** de George Călinescu.
- **Argument 2:** rolul prieteniei în viaţa unui adolescent, influenţa prietenilor (pozitivă sau negativă), avantajele şi dezavantajele prieteniei; prietenia adevărată şi falsa prietenie, prietenia interesată şi dezinteresată. Ca un contra exemplu, menţionăm falsa prietenie dintre Ion şi George Bulbuc, personaje ale romanului ***Ion*** al lui Liviu Rebreanu.

Concluzia:

- Un enunţ sintetic despre rolul, funcţiile şi importanţa prieteniei în viaţa oricărui tânăr.

Scanned with OKEN Scanner

Sugestii de rezolvare pentru modelul 22 şi modelele 5, 10, 14, 18

Subiectul I

Lectura atentă a textului comunică următoarele idei:

- naratorul prezintă o întâmplare din copilărie, momentul în care a asistat la prima piesă de teatru din existenţa sa;
- verbele sunt la timpul trecut, persoana I, fapt care marchează subiectivitatea şi anticipează ideea unei evocări (o amintire);
- copiii sunt încântaţi de vacanţa de vară, sunt liberi şi se pot juca în voie;
- una dintre activităţile preferate este „împrumutatul cailor" cu care colindau împrejurimile satului.

Aşadar, fragmentul se încadrează în categoria textelor de frontieră, prin atitudinea subiectivă a autorului, precum şi prin evidenţierea stărilor interioare ale autorului, marcate de cuvintele folosite cu sens conotativ (*simţământ de libertate, bucuriile verii, aprigă plăcere*). Metafora din titlu sintetizează ideea rememorării unor evenimente în ordinea cronologică a desfăşurării lor, evenimente legate de „vârstele" naratorului.

a. La nivelul formei, identificăm structura narativă, prin prezenţa unui număr mare de verbe: *legam, era, lăsam, descindeau, jucau, am oprit, prinseserăm* etc., precum şi a structurilor care permit trecerea de la o secvenţă narativă la cealaltă: *În după-amiaza, cât, când* etc. De asemenea, se remarcă şi prezenţa acţiunii (scăldatul, furtul cailor, sărbătoarea, reprezentaţia piesei de teatru etc.). Dat fiind tipul de text, anume memorialistic, putem afirma că este, totodată, informativ, deoarece prezintă date din viaţa scriitorului Lucian Blaga.

b. La nivelul conţinutului, textul se construieşte pe o serie de fapte (scăldatul, furtul cailor, sărbătoarea, reprezentaţia piesei de teatru etc.). De asemenea, întâlnim şi opinii: *eram prezenţi cu feţe grave şi lungi, cum paza gâştelor nu mai era o treabă pentru vârsta noastră* etc.

c. Din punctul de vedere al stilului, textul se află la graniţa dintre literar şi nonliterar, aparţine stilului memorialistic. Atitudinea subiectivă marcată de verbele la persoana I, de exemplu: *legam, eram, lăsam, am oprit, prinseserăm*; tonul confesiv, evocarea, precum şi interiorizarea mesajului permit încadrarea fragmentului în categoria textelor de frontieră. În plus, metafora din titlu anticipează ideea evocării unui episod din copilăria lui Lucian Blaga.

Scanned with OKEN Scanner

Subiectul II

Ipoteza:

- Raţionamente, informaţii generale despre copilărie, vârsta inocenţei, jocurile copilăriei, libertatea specifică, lipsa responsabilităţilor.
- Enunţarea tezei: copilăria este pentru orice om vârsta cea mai fericită, pusă sub semnul inocenţei, al creaţiei, al imaginaţiei.

Argumente:

- **Argument 1:** copilăria este perioada specifică jocului, prieteniei, năzbâtiilor, care conduc implicit la descoperirea lumii. Spre exemplu, personajul Nică din opera ***Amintiri din copilărie*** de Ion Creangă care descoperă, cu ajutorul familiei, realele principii şi valori morale.
- **Argument 2:** este, totodată, perioada cea mai importantă din viaţa omului, pentru că acum se pun bazele educaţiei, ale caracterului şi ale personalităţii.

Concluzia:

- Un enunţ sintetic despre copilărie, importanţa acesteia în formarea personalităţii, caracterului oricărui individ.

Sugestii de rezolvare pentru modelul 24

Subiectul I

Lectura atentă a textului comunică următoarele idei:

- formulele de adresare şi de încheiere indică apartenenţa textului la scrierea de interes personal – scrisoarea;
- se remarcă tonul confesiv, legătura sufletească dintre destinatar şi expeditor, prin adjectivul „dragă";
- conţinutul de idei dezvăluie sentimentele poetului Mihai Eminescu, autorul scrisorii;
- poetul îi cere iubitei să îi scrie mai des, motivând, în acelaşi timp, că boala nu-i permite să-i scrie la rândul lui aşa cum ar merita ea.

a. Aşadar, fragmentul se încadrează în categoria textelor epistolare, de tip memorialistic, prezentând concomitent realităţi interioare, intime ale expeditorului, dar şi informaţii obiective marcate istoric, social sau cultural. De exemplu, poetul se simte singur, abandonat, urât de toată lumea, singura lui speranţă rămânând iubirea Veronicăi. În acelaşi timp, însă, este binecunoscută corespondenţa dintre Veronica Micle şi Mihai Eminescu, consemnată de istoria literară.

Scanned with OKEN Scanner

Trimiterile către o realitate obiectivă sunt marcate de indicii temporali: anul şi data redactării scrisorii (1880 Februar).

b. Textul este o scrisoare de dragoste cu caracter confesiv, o lamentaţie pe tema nefericirii, singurătăţii. Poetul consideră că iubirea e singura care l-ar putea salva din această stare (*Tu trebuie să fii îngăduitoare cu mine, mai îngăduitoare decât cu oricine altul, pentru că eu sunt unul din oamenii cei mai nenorociţi din lume, nimeni nu mă iubeşte afară de tine. Sunt atât de trist şi e atât de deşartă viaţa mea de bucurii*).

c. În acest caz, **emiţătorul** textului este poetul Mihai Eminescu, iar **receptorul destinatar al scrisorii** este, pe de o parte, Veronica Micle, iar, pe de altă parte, ar putea fi un receptor specializat, în persoana unui istoric literar, în curs de specializare (elev, student) sau nespecializat, publicul larg.
Scopul comunicării este specific textului epistolar, memorialistic, pe de o parte, confesiv (prin prezenţa subiectivităţii, a interiorizării), iar, pe de altă parte, informativ (prin prezenţa unor date obiective, reale).

Subiectul II

Ipoteza:

- Raţionamente, informaţii generale despre iubire, reciprocitatea sentimentului, rolul iubirii în viaţa omului.
- Enunţarea tezei: iubirea este sentimentul care a stat la baza creaţiei universului, totodată, ea întreţine armonia lumii, fericirea şi împlinirea sufletească. Orice om are nevoie de dragoste, viaţa fiind inutilă în lipsa acestui sentiment.

Argumente:

- **Argument 1:** într-o relaţie de iubire este nevoie, în primul rând, de două persoane, iubirea fiind un sentiment care nu-şi poate îndeplini rolul în lipsa celuilalt .Ca exemplu, amintesc celebra poveste de dragoste dintre Romeo şi Julieta, a căror iubire împărtăşită a învins până şi moartea.
- **Argument 2:** în altă ordine de idei, când spunem iubire, avem în vedere şi alte forme de manifestare a acestui sentiment: iubirea–pasiune, iubirea–obsesie, iubirea maternă şi chiar iubirea de semeni. Spre deosebire de iubirea-amor, aceste forme nu implică, în mod obligatoriu, o relaţie de reciprocitate. Spre exemplu, iubirea-obsesie este ilustrată în romanul ***Ion,*** prin obsesia Anei pentru Ion, acesta din urmă neîmpărtăşindu-i sentimentele.

Concluzia:

- Un enunţ sintetic despre rolul, importanţa şi formele iubirii în viaţa oricărui om.

Scanned with OKEN Scanner

Sugestii de rezolvare pentru modelul 25 şi modelele 12, 16, 27, 28, 29, 30

Subiectul I

Lectura atentă a textului comunică următoarele idei:

- arta imită natura în concepţia lui Aristotel;
- autoarea este de părere însă că arta nu doar copiază natura, ci o transfigurează;
- schimbarea perspectivei asupra artei se datorează concepţiei moderne;
- tema fragmentului este arta, fapt identificat prin câmpul lexico-semantic (*imitaţia, copiere, reproducere*);
- se remarcă prezenţa verbelor la prezent, diateza reflexivă, tonul impersonal, general, asertiv;
- titlul indică sfera de activitate în care se înscrie textul (literatură: proza interbelică românească).

Aşadar, fragmentul se încadrează în categoria textelor nonliterare, prin prezenţa unei atitudini obiective a autoarei, a ideilor cu valoare asertivă, a exemplelor şi mai ales a trimiterilor la opere ştiinţifice (de pildă, tratatul *Fizica*).

a. În acest caz, **emiţătorul** textului este autoarea Rodica Grigore, din perspectiva unui teoretician literar sau critic literar, iar **receptorul** ar putea fi specializat, în persoana unui istoric literar, critic literar, profesor de limba şi literatura română sau în curs de specializare (elev, student).
Scopul comunicării este specific textului ştiinţific, informativ (oferă informaţii legate de relaţia artă-realitate-ficţiune), dar şi educativ, prin conţinutul teoretic necesar unui elev, student.

b. La nivelul conţinutului, textul se construieşte pe o opinie care reprezintă ipoteza, premisa de la care porneşte autoarea în demersul argumentativ (arta imită natura). Această opinie este combătută prin contraargumente (arta nu se limitează nicidecum la a reproduce, ci dimpotrivă, *ea îmbogăţeşte şi perfecţionează natura*, ea selectează şi atribuie obiectului doar acele trăsături ale omologului real de care are nevoie pentru a obţine efectul căutat.). Contraargumentele sunt susţinute la nivel lingvistic de prezenţa conectorilor (*cu toate acestea, deoarece, în ceea ce priveşte, din ce în ce*).

c. Textul aparţine stilului ştiinţific, fapt dovedit, la nivelul conţinutului, de temă şi de ideile enunţate, la nivel lexical, de prezenţa termenilor de specialitate (*imitaţie*, *mimesis*, *retorică*, *poetică* etc.).

Scanned with OKEN Scanner

De asemenea, utilizarea cuvintelor cu sensul denotativ (*artă*, *natură*, *aspect*, *copiere*, *caracteristici* etc.) şi a verbelor cu caracter impersonal, asertiv (*se spune*, *se va vedea*, *se limitează*).

Subiectul II

Ipoteza:

- Raţionamente, informaţii generale atât despre realitate, cât şi despre ficţiune, caracterul obiectiv al realităţii, caracterul imaginativ, subiectiv, care impune o viziune despre lume a ficţiunii;
- Enunţarea tezei: realitatea ca suport, sursă de idei, inspiraţie pentru ficţiune.

Argumente:

- **Argument 1:** opera literară ca reflectare a raportului realitate-ficţiune, modul în care realitatea este transfigurată prin actul artistic, creator. De exemplu, articolul „Cred" în care Liviu Rebreanu, autorul romanului realist ***Ion***, afirmă: „Pentru mine Arta – zic «arta», şi mă gândesc mereu numai la Literatură – înseamnă creaţie de oameni şi de viaţă."
  Argument 2: raportul realitate-ficţiune este unul bivalent, realitatea ficţională îmbogăţind-o pe cea din care s-a inspirat. Spre exemplu, părerea aceluiaşi autor „Realitatea a fost pentru mine numai un pretext, pentru a-mi putea crea o altă lume" (Liviu Rebreanu – ***Mărturisiri***)

Concluzia:

- Un enunţ sintetic despre legătura dintre realitatea şi ficţiune, precum şi modul în care apare acest raport în opera de literatură.

Scanned with OKEN Scanner

Cuprins

Argument.....3
Programa de examen pentru disciplina Limba şi Literatura Română – Bacalaureat.....5
Subiect dat la examenul de bacalaureat naţional în sesiunea 2012/2013.....14

Proba scrisă.....23

Precizări privind rezolvarea subiectelor de la proba scrisă.....25
Modele de teste pentru proba scrisă.....35
Sugestii de rezolvare pentru proba scrisă.....188

Proba orală.....283

Precizări privind conduita în timpul susţinerii probelor orale.....285
Precizări privind rezolvarea subiectelor de la proba orală.....287
Modele de teste pentru proba orală.....302
Sugestii de rezolvare pentru proba orală.....333

Scanned with OKEN Scanner

Când regulile se schimbă în timpul jocului, strategiile de pregătire în vederea obținerii performației se cer reconfigurate. De vreme ce subiectele-model pentru bacalaureatul de Limba și literatura română sunt diferențiate în funcție de specializări (uman/real), e timpul să-ți organizezi studiul inteligent și aplicat.

Un bun punct de pornire, în acest sens, rămâne auxiliarul didactic pe care ți-l propunem. Acceptă-i sprijinul, urmează-i sfaturile și îmbunatățește-ți șansele de a fi un învingător!

60 teste complete pentru proba scrisă
30 teste complete pentru proba orală

ISBN 978-606-8561-00-4

editura Delfin

Scanned with OKEN Scanner